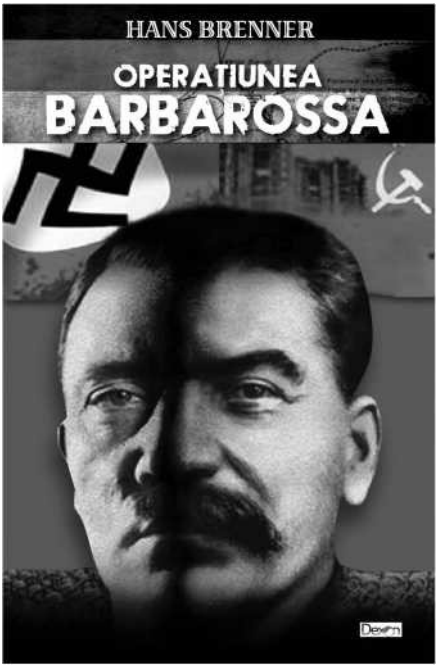
HANS BRENNER
OPERATIUNEA
BARBAROSSA

Au apărut

HANS BRENNER

Sub steagul lui Rommel voi 1 – Botezul focului Sub steagul lui Rommel voi 2 – Moarte în deşert Sub steagul lui Rommel voi 3 – Scrum şi cenuşă

HANS BRENNER

OPERAŢIUNEA BARBAROSSA

Autor: Hans Brenner Titlu original: Operation Barbarossa Titlu: Operaţiunea Barbarossa Editor Dexon Office, Bucureşti Ediţie completată şi revizuită

© by Dexon Office, 2020
Toate drepturile pentru această versiune aparţin Dexon Office
Informaţii, comenzi ramburs
Email dexonoffice@gmail.com
www.aldopress.ro
ISBN 978-606-050-151-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României BRENNER, HANS
Operaţiunea Barbarossa / Hans Brenner. – Bucureşti: Dexon, 2020
ISBN 978-606-050-151-0

821.135.1

PREFAŢĂ

Cel de-al Doilea Război Mondial, a costat omenirea între 70-85 milioane de morţi, aproximativ 3% din populaţia planetei de 2, 3 miliarde la nivelul anului 1940, fără a mai pune la socoteală răniţii, refugiaţii, pe cei care şi-au pierdut proprietăţile şi averile. A durat 2194 de zile şi a implicat 61 de state. S-a desfăşurat pe teritoriul a 40 de state, pe 22 de milioane de kilometri patraţi, în Europa, Asia, Africa şi pe apele oceanelor Atlantic şi Pacific, cu participarea a 110 milioane de militari, cu 40 de milioane mai mulţi decât în Primul Război Mondial. S-au scris nenumărate cărţi s-au regizat filme pentru cele mai importante bătălii din această conflagraţie mondială, dar cifrele şi datele exacte ale acestei ultime tragedii a omenirii tot nu sunt cunoscute. Operaţia Barbarosa, a fost unul dintre cele mai sângeroase episoade care a durat patru ani. A fost conceput ca un război de anihilare între două mişcări politice care azi nu se mai constituie decât în nişte relicve tragice ale trecutului, între Nazism şi Comunism, conduse la vremea lor în două state totalitare de doi dictatori feroci şi de neconciliat, Stalin şiHitler. în realitate, doctrinele acestora era asemănătoare ca şi mijloacele cu care era transpusă în practică. Esenţa era dispreţul faţă de democraţiile occidentale şi impunerii voinţei totalitare a unui singur partid, condus de mâna forte a unui lider incontestabil. Doctrinele intemaţional-socialistă, fundamentată de Lenin şi preluată de Stalin şi cea naţional-socialistă a lui Hitler, propovăduiau ura de clasă sau de rasă, ca factor motrice al mişcărilor lor politice. Mecanismul regimurilor dictatoriale şi a liderilor acestora e simplu. Poziţia lor nefiind ameninţată prin alegeri libere, decid să rămână în memoria popoarelor lor prin cuceriri teritoriale, infrastructură, sau schimbarea orânduirii sociale, dacă e posibil prin toate trei. Stalin care este

responsabil direct de moartea a 25-30 milioane de supuşi sovietici „a *dus Rusia de la plugul de lemn la arma şi energia atomică* Afirmaţia îi aparţine primului ministru a celei mai vechi democraţii moderne din lume, Winston Churchill. Cu toate că războaiele sunt pedepse ale omenirii fiind surse de mizerii şi suferinţă, la un moment dat pot stimula progresul ştiinţific. Invenţiasubmarinului, radarului, avionului cu reacţie (Messersch- midtME 163 KOMET în Germania, pilotul acestui avion Rudolf Opitz, atingând viteza de 1123 kilometri pe oră în 1944), precum şi eliberarea

energiei atomice (Manhattan Project, în USA) ar fi trenat mulţi ani dacă imperativul războiului nu le-ar fi impus. Sigur, preţul plătit este dureros şi disproporţionat, dar se pare că NOULşi PROGRESUL se nasc ca şi omul în durere, convulsii şi sânge. în legătură cu romanul de faţă, care reprezintă doar începutul, (prevăzut a marca cinci momente de cotitură ale războiului, KIEV, MOSCOVA, STALINGRAD, KURSK, BERLIN) se bazează pe informaţii şi izvoare reale privind evenimentele şi actorii principali, uneori până la nivel de comandant de divizie. Pentru asta a fost necesară multă muncă de documentare. Fără sursa intemetului, ar fi fost greu de adunat date. Pe de altă parte m-am folosit de izvoare istorice atestate, pentru a nu altera succesiounea evenimentelor, sau a decidenţilor principali. De un real folos au fost lucrările *BUTOIUL* şi *CERCURILE* a lui Mark Solonin, *STALIN* de Sebag Montefiore, sau lucrarea mai vastă *UNTERNEHMEN BARBAROSSA* a lui Paul Carell. Fireşte că a fost şi ficţiune bazată însă întotdeauna pe evenimente reale. Am căutat să prezintsituaţia cât se poate de imparţial din ambele tabere, învolumuldoi, voi urmări mai îndeaproape destinul unui simplu soldat sovietic, I. V. Sidorov (nu întâmplător având iniţialelelui Stalin, I. V. Stalin) iar în paralel pe al unor combatanţi germani, în succesiunea dramatică a evenimentelor istorice. De asemenea, personaje din romanul *Sub Steagul lui Rommel.* Şi unii şi alţii credeau în idolii lor, Stalin sau Hitler, fără a avea cunoştinţă de adevarata faţă de tirani sângeroşi. Vieţile propriilor soldaţi şi cetăţeni erau cărămizile cu care înălţau templele propriei lor glorii. întreaga istorie a conducătorilor de oşti, regi, împăraţi, secretari generali sau cancelari ne demonstrează asta. Ca mulţi alţii, eroii acestui război, victime ale propagandei ridicate la nivel de artă, au fostcapabili de eroism, plătit cu preţul vieţii. Ca mulţi alţii, iluzionaţi ca şi în prezent de falşii idoli, cărora mulţi dintre noi le mai

8 Haimis Bremner

plătim încă inconştienţi, tributul propriei vieţi!

AUTORUL

2 Nebunie! (n. red.)

ATACUL

„Ich habe mich deshalb heute entschlossen, das Schicksal und die Zukunft des Deutschen Reiches und unseres Volkes wieder in die Hand unserer Soldaten zu legen."[1] Cu aceste cuvinte şi-a încheiat discursul Hitler în dimineaţa zilei de 22 iunie 1941, imediat după ce ministrul propagandei, Joseph Goebbels a anunţat declanşarea războiului. într-adevăr, în acea dimineaţă de duminică la ora 3 şi 15 minute artileria germană a început ostilităţile. Au fost mobilizaţi 3, 3 milioane de soldaţi cu 3350 de tancuri, 600 000 autocamioane de transport, 5180 de cai, 500 de ofiţeri 17 000 de subofiţeri organizaţi în 139 de divizii, trei grupe mari de armată, 7 armate şi patru brigăzi de tancuri, cea mai mare şi mai puternică armată de la acea vreme. Contrar propriului său principiu de a nu purta războiul pe două fronturi enunţat încă în Mein Kampf, Hitler a luat o hotărâre fatală considerată cea mai mare greşeală strategico-militară a sa, pentru care a plătit cu distrugerea Germaniei şi pierderea propriei vieţi la 30 aprilie 1945. Din păcate a antrenatşi moartea a 60 de milioane de civili şi militari din toate ţările aflate în conflict precum şi irosirea prin înarmare şi distrugerea bunurilor umane a unui trilion de dolari (1000 000 000 000) la nivelul anului 1945. Mai mult decât costul tuturor războaielor anterioare, luate la un loc! Aşa a început în zorii acelei zile fatidice de duminică care abia se năştea, operaţia Barbarossa!

***

în momentul când Rommel ascultă la radioul de campanie în cortul său discursul Führerului, tocmai îşi terminase bărbieritul şi se gândea ca înaintea de pleca

1 ***De aceea m-am decis azi să încredinţez încă odată soarta şi viitorul Germaniei în mâinile soldaţilor săi (n. red.)***

10 Haimis Bremner

pe teren să iaun mic dejun frugal ştiind bine că odată ancorat înproblematica operaţiilor de front nu va mai avea timpul şi nici dorinţa de-a mai acorda timp şi acestor necesităţi trupeşti. La început Rommel nu păru a înţelege. Ascultase numai sfârşitul discursuluişi nu realizase deloc ceea ce voia să spună Hitler. Da, fireşte Germania se afla în război şi comandantul suprem angajase soarta ţării încă de doi ani în mâinile soldaţilor săi, printre care era şi el, Rommel, ca atâţiaalţi

2 Nebunie! (n. red.)

compatrioţi angajaţi pe fronturi, pe pământ, în aer, pe apă sau sub apă, în Europa, Africa, sau aiurea. Prin urmare Rommel fu la început cel puţin derutat. Când totul îi devenise clar, îi scăpă involuntar de pe buze imprecaţia: *Wahnsinn!* [2]. Cum să începi un nou război atâta vreme cât ai unul pe care nu l-ai dus încă la finalizare. Moltke, Clausewitz, Bismark şi nu mai departe decât Hitler însuşi erau de părere că un război pe două fronturi nu putea fi susţinut pe termen lung de Germania care era limitată în resurse şi nu dispunea de colonii sau spaţii imense ca Anglia şi Rusia. Pe de altă parte chiar şiostilităţile de până în prezent demonstrau capacitatea Germaniei de-a purta cu succesdoar luptele terestre. Pe apă era încă inferioară Angliei iar în aer se găseau aproape la paritate. Dacă lucrurile ar fi stat altfel, insulele engleze arfi fost deja cucerite iar el şi soldaţii pe care-i comanda nu ar mai fi trebuit să ducă această campanie africană. Acum îşi explica pe deplin dedesubturile şi reticenţa şefilor de la Berlin de a-i trimite înzestrările promise pentru a-şi duce misiunea labun sfârşit. Iată deci ce clocea Hitler. Nu-şi dădea oare seama că a arunca în spaţiul vast al Rusiei cele mai bune divizii mecanizate, acestea se vor împotmoli în stepele nesfârşite epuizându-şi combustibilul, sau confruntându-se cu

condiţii climatice extreme, pentru care nicio armată din lume nu era pe deplin pregătită? în definitiv, războiul cu Anglia va continua prin mandatar, ceea ce le lipsea englezilor, personalul terestru vaputea fi suplinit de ruşi care la nevoie vor putea mobiliza şi o armată de 15 milioane de combatanţi. Poate că miza pe înfrângerea rapidă a trupelor ruseşti, şi ocuparea Moscovei, dar chiar şi în acest caz fericit, nu însemna deloc sfârşitul războiului. Napoleon cucerise Moscova şi la ce i-a folosit? Acesta a fost începutul sfârşitului pentru glorioasa armată napoleoniană, care şi-a pierdut cele mai bune cadre şi grosul armatei nu atât în bătăliile cu ruşii pe care i-a învins de fiecare dată ci datorită condiţiilor climatice extreme. Omul ăsta, Hitler adică, n-a desprins nimic din învăţămintele istoriei? Juca totul pe o carte ca la masa de poker. Era o aventură şi Rommel o ştia prea bine. Păi da! Cum să te mai aştepţi să-ţi trimită ţie divizia de blindate promisă când cele două divizii pe care le avea în subordine erau un fleac în faţa efectivelor angajate pe frontul din răsărit de aproape 100 ori mai mari. Operaţia din Africa căpătase brusc o importanţă secundară şi generalul, acum ridicat la rangul de feldmareşal, (ca o ironică compensaţie de parcă astaşi-ar fi dorit), simţea că acest lucru va avea un impact

2 Nebunie! (n. red.)

negativ şi asupra moralului oamenilor săi. Toate eforturile adesea inumane pe carele-au făcut pe acest pământ străin, pentru realizarea obiectivelor

propuse vor fi prin natura lucrurilor minimalizate faţă de uriaşul front deschis în răsărit. Dar Rommel se făcu avocatul diavolului şi admise şi ipoteza că Stalin însuşi se pregătea să atace, iar Hitler începuse acest război preventiv. Chiar şi aşa fusese o greşeală din punct de vedere diplomatic. Una este să fii declarat agresor şi alta este să pozezi în victimă. Dacă Stalin ar fi intenţionat să atace primul, atunci Anglia ar fi putut afla adevărata faţă a bolşevismului, şi sub spectrul ameninţător al bolşevizării întregii Europe ar fi încheiat pacea cu Germania. Pe vremea Ecaterinei a Il-a ruşii au intrat în Berlin, dar de data asta infrastructura superioară a Germaniei şi în general a Europei ar fi permisca bătăliile de apărare să se desfăşoare cu succes. Finlanda, România, Italia nu erau aliaţi pe care să te bazezi, întrucât înzestrarea lor militară era precară, departe de cerinţele unui război modem, de ofensivă. Singură Finlanda în nord, căpătase experienţă de luptă după recent încheiatul conflict, dar nu trebuie uitat că dusese un război de apărare purtat de luptători patrioţi însufleţiţi, pe când ruşii cu toată propaganda lor agresivă nu reuşiseră să inoculeze soldaţilor spiritul de luptă şi sacrificiu pe pământ străin. Teoria mareşalilor sovietici în frunte cu Tuhacevski, Egorov şi Blücher la care fireşte se ralia şi Stalin că viitorul lor război va fi dus pe teren străin era pură propagandă şi nu avea consistenţă în practică oricât ar fi vânturat-o iniţiatorii şi promotorii săi. Acum însă totul se juca pe-o carte. Fie că Germania va câştiga campaniapână la iamă, după care vor mai trebui să rămână cu trupe de ocupaţie un timp indefinit, reuşind să se aprovizioneze cu petrol şi materii prime, continuând războiul terestru în Europa, fie căva claca, campania prelungindu-se pe un teritoriu imens cu vitregiile naturii împotrivă. Erai naiv să nu-ţi imaginezi că în această situaţie adversarii Germaniei nu vor profita, iarconflagraţia din Europa se va prelungi şi ea un timp nedefinit. Şi când te gândeşti să în acest calcul n-a fost inclusă poziţia Statelor Unite, un gigant care a decisşi soartaultimei conflagraţii mondiale, chiar dacă kaiserului i-a reuşit să neutralizeze Rusia după implantarea bolşevismului prin Lenin şi pacea de la Brest-Litovsk. Fireşte că americanii se vor ciocni de interesele Japoniei în

Pacific, dar nu trebuie uitat că şi imperiul japonez avea deschise conflicte nedeterminate în China. Orice s-ar spune, după părerea lui Rommel, Japonia ca şi Germania nu avea nicio şansă pe termen lung într-un conflict cu SUA, cu industrializarea sa înaltă şi potenţialul de mobilizare superior Japoniei. Oricum ar fi cântărit lucrurile pe termen lung, Axa, adică Germania, Japonia şi aproape inexistenta Italie, nu puteau susţine un conflict de durată. Altfel ar fi stat lucrurile dacă Anglia s-ar fi confruntat cu o revoltă în India, sau a arabilor din Egipt.

4 Tovarăşul Pablo (n. red.)

în acest caz, pentru a pregăti asemenea acţiuni, ar fi fost necesari ani de diplomaţie abilă, iar nu miniştri docili şi cvasi-incompetenţi ca Joachim Ribentropp. Numai că lui Hitler răbdarea îi lipsea cu desăvârşire. îşi pusese în cap privind parada militară din 1939 la aniversarea celor 50 de ani ai săi, că este mai bine să poarte un război la această vârstă decât mai târziu. De parcăHitler însuşi, tânăr fiind, s-arfi luat la trântă cu duşmanul şi nu ţara întreagă. Dar aşa se întâmplă atunci cândun guvern şi practic o ţară este condusă de un singur om care mai crede despre sine că are o menire mesianică pentru poporul său. Rommel nu credea că în pleiada de generali care-l înconjurau pe Führer să fie destui oameni competenţi care să-i fi arătat greşeala pe care urma s-o facă. Pe de altă parte aceştia fuseseră reduşi la tăcere în urma reuşitelor diplomatice şi militare ale Germaniei de până în prezent. Dar acest om sfida soarta şi îşi forţa norocul. Dac-ar fi fost în joc capul lui, treacă-meargă, numai că etalase ca pot pe masa de poker adecidenţilor lumii însăşi soarta Germaniei.

Asta gândea Rommel care concluziona cu amărăciune că deja jocurile sunt făcute, iar consecinţele iremediabile. Cât despre campania sa din Africa, devenită brusc o mizăminoră, va încerca să-şi facă datoria gândindu-se că-şi servea ţara şi nu pe conducătorii aflaţi vremelnic la conducerea ei.

***

La mii de kilometri distanţă de frontul de luptă din Africa, în seara zilei de 21 iunie 1941, Dmitri Grigorievici Pavlov, primul general de armată sovietic, care venea în rang imediat după gradul de mareşal, reflecta şi el la ordinele ciudate pe care le primise de la *vojd*[3], adică comandantul suprem, I. V. Stalin. Acesta îl avertizase insistent să nu dea crezare zvonurilor şi provocărilor de orice fel, venite de la informatorii săi sau NKVD.

—Ascultă-mă Dmitri Grigorievici, îl atenţionase acesta, dacă trupele de sub comanda dumitale vor

3 Patronul (n. red.)

răspunde provocărilor de orice fel, răspunzi cu capul. Vei da socoteală în faţa tribunalului militar. Nemţii atâta aşteaptă. O provocare sau o mişcare greşită din partea noastră. Nu le vom oferi o asemenea satisfacţie. încă nu a sosit ceasul răfuielii!

— Dar bine, Iosif Vissarionovici, observatorii noştri raportează de zile bune o concentrare masivă de trupe la graniţa noastră de vest.

4 Tovarăşul Pablo (n. red.)

Personalul avioanelor de observaţie a raportat concentrări masive de blindate fără precedent în zonade delimitare poloneză.

— Sunt provocări, nimic altceva decât provocări, generale. Hitler n-a înnebunit să încalce pactul cu noi. Nu atâta timp cât Anglia, duşmanul său din vest, nu este îngenuncheată. în acest moment n-ar avea nimic de câştigat. Rămâi în expectativă. E un ordin.

— Am înţeles. De la celălalt capăt al firului, din Kremlin, Pavlov aproape că percepu fizic gestul nervos al comandantului suprem când aşezase receptorul înfurcă. Generalul căzu pe gânduri. Dobândise o mare experienţă şi nu degeaba îşi câştigase epoleţii de general de armată la nici 43 de ani. Veteran al primului război mondial, participase la războiul civil începând din 1919, apoi la războiul civil din Spania unde în fruntea unei brigăzi de tancuri se făcuse cunoscut drept *II compañero Pablo**,* luptase împotriva lui Franco. După înfrângerea forţelor republicane revenise în ţară fiind singurul care fiisese avansat de către Stalin. Camarazii săi de luptă de pe frontul spaniol au plătit preţul amar al neîncrederii lui Stalin fiind fie surghiuniţi fie arestaţi fie împuşcaţi ca trădători datorită înfrângerii din Spania.

Da, nu-şi dădea bine seama de ce dar se bucurase şiîncă se mai bucura de încrederea totală a şefului său. în 1937 căzuseră oameni mai faimoşi decât el, mareşali ca Tuhacevski, Blücher sau comandanţi capabili ca Uborevici, Gamamik care se împuşcase şi atâţia alţii. Unii mai zăceau şi acum în beciurile de la Lubianka, şefUl tot nu avea încredere în ei, dar uite că el supravieţuise. Şi nu oricum. După bătăliile din regiunea de frontieră cu japonezii, saurăzboiul din iamă cu Finlanda, fusese numit în 1940 la comanda districtului militar vest, adică Bielorusia, un front care avea în componenţă mai multe armateşi era considerat străjerul la graniţa de vest a Uniunii Sovietice cea mai expusă în cazul unui atac venit dinspre partea puterilor imperialiste ale Europei. Este adevărat că în ultimul timp primise ordine pe care nu era capabil să le înţeleagă. Părăsise poziţiile fortificate din vest

3 Patronul (n. red.)

retrăgându-şi forţele mai în adâncime, doar pentru simplul motiv că Stalin nu voia să-l irite pe Hitler care l-ar fi putut acuza de neloialitate. Dar dacă cu adevărat Hitler era decis să atace? Cum ar fi putut fi el în stare să zăgăzuiască lovitura principală a inamicului care era sigur, va trebui cel puţin în primul moment, s-o suporte primul. Ce-i drept, comandase în războiul civil unităţi de cavalerie şi primele brigăzi mecanizate, iar acum după hotărârile luate de către Sovietul Suprem, se afla în fruntea noilor unităţi proaspăt constituite de blindate. Doar el fusese motorul înlo

4 Tovarăşul Pablo
(n. red.)

cuirii vechilor maşini de luptăBT 7, cu tancurile T 34, perfect adaptate drumurilor adesea impracticabile ale Rusiei. Este adevărat că se aflase în conflict la un momemnt dat cu şeful statului major Gheorghi Jukov, care voia să constituie din aceste maşini unităţi independente de izbire după modelul nemţesc al generalului Guderian, cu care de altfel se întâlnise de mai multe ori în Rusia. El însă era partizanul mai degrabă al mareşalului francez Petain, care susţinea vărsarea acestora la unităţile de infanterie pentru a le sprijinişi mări eficacitatea. Din păcate pentru el se dovedise pe câmpiile de luptă din Polonia şi mai apoi Franţa că nu avusese dreptate. Dar din acest punct de vedere nu-şi făcea griji. Se considera un om cu spirit revoluţionar şi flexibil şi capabil de-a învăţa din greşeli. Cât despre Stalin, acesta încă nu-şi spusese cuvântul în dezbaterile teoretice ale militarilor. Era mult mai mult preocupat de fidelitatea acestora faţă de persoana luidecât de orice altceva. Fusese de altfel criteriul care stătuse la baza epurărilor masive din anul 1937. Dăduse crezare documentelor subtilizate de la Beneş, neluând în considerare faptul că putea fi o manevră de dezinformare a occidentalilor sau chiar a nemţilor, aliatul de care se temea mai abitir *vojdul* astăzi. Doar nu era nebun să creadă aberaţiile acelui alcoolic sfrijit, farmacistul ratat care era Nicolai Ivanovici Ejov, un om de paie pe care-l urau pe bună dreptate toţi militarii. De altfel acesta a fost în final sacrificat, urmând exemplul lui Jagoda, reabilitând atât cât se mai putea tagma militară; „maurul şi-a făcut datoria, maurul poate să plece”, doar asta era expresia cunoscută lui dintr-o piesă de teatru.

Dmitri Pavlovici se lăsă să cadă greoi pe un taburet de campanie la biroul iluminat numai cuo veioză, protejată de un abajur vechi de pe vremea ţarilor. Se gândea să-şi sune ordonanţa, sergentul Vlase, pentru a-i aduce un ceai cald, numai că în ultima clipă se răzgândi. îşi turnă un pahar mare de vodcă după care-l dădu dintr-o zvâcnire pste cap. Abia pe urmă îşi convocă adjutantul, căpitanul AntiohTimofeev.

— Căpitane, convoacă-i pe toţii comandanţii de

armate şi divizii în sala mare de consiliu. întâlnirea exact la ora 21, preciză eî consul- tându-şi ceasul placat cu aur, o captură specială din Spania.

***

Caporalul Alfred Liskow se retrase imediat după masa de seară de lângă camarazii săi şi intră în cortul instalat pe malul vestic al Bugului, pentru a reflecta. Pretinse că este obosit şi voia să se întindă puţin. îşi rumegase de multă vreme planurile şi acum ajunsese la concluzia că

Venise clipa să le pună în practică. Acum ori niciodată, fiindcă de a doua zi dimineaţă va fi prea târziu. Probabil nici n-o să mai aibă şansa de-a se preda imediat ruşilor pentru că aceştia panicaţi cum vor fi nu-i vor da crezare şi-l vor împuşca pe loc. De când se înrolase în Wehrmacht, fireşte nu de bună voie ci fiindcă având pe atunci 28 de ani, în 1939, refuzul său ar fi putut fi interpretat ca o trădare. Dacă ar fi fost vorba numai de el ar fi putut suporta şi acest oprobiudar era în joc prestigiul şi chiar soarta părinţilor lui care ar fi plătit cu siguranţă pentru greşelile sale. Acum, în ajunul marii bătălii care urma să înceapă, nimeninu i-ar fi luat în serios dispariţia, întrucât chiar în timpul nopţii camarazii săi din regimentul 222 din divizia de infanterie 75, urmau să treacă Bugul, graniţa naturală despărţitoare a celor două mari aglomerări de trupe, germane şi ruseşti. Ar fi putut fi considerat înecat sau dispărut în acţiu- necum se va întâmpla cu siguranţă cu destui camarazi. Stând cu mâinile încrucişate sub cap trecu în revistă principalele crâmpeie din viaţa sa. Lucrase cadulgher într-o fabrică de mobilă din Kohlberg, Bavaria iar ideile socialiste promovate deRosa Luxemburg sau Karl Liebknecht i s-au părut întotdeauna mai atrăgătoare decât teoriile rasiste ale lui Hitler şi partidul său. Nici perspectiva războiului nu-i surâdea deloc şi mai cu seamă împotriva Uniunii Sovietice, ţara în careaceste idei au prins

5 Totul este în ordine Franz. Doar mă doare capul. (n. red.)

şi-au început să dea roade. Sondase starea de spirit a camarazilor dar cu multă prudenţă şi ceea ce constatase îl făcea extrem de reticent. Aceştia, soldaţii adică, aveau o precară gândire politică şi excelau în obedienţa faţă de şefi şi conducători în general. După succesele obţinute de nazişti în redresarea economiei prăbuşite după primul război mondial şi denunţarea tratatului înjositorde la Versailles, orice german căpătase mândrie iar după succesele militare recent obţinute, încredere în Fuhrer şi politica sa. A încerca să-i tragă de limbă pe camarazi sau de a-şi exprima liber opiniile ar fi echivalat cu o sinucidereşi încă pentru o cauză pierdută încă de la început. Dacă dorea să facă ceva important, decisiv chiar, atunci trebuia s-o facă singur fără a mai încunoştinţa pe nimeni. Cu siguranţă sovieticii îi vor fi recunoscători şi-i vor aprecia fapta. Va trebui însă să-i prevină ca numele să nu-i fie dezvăluit pentru a nu-şi expune părinţii. Cu siguranţă această minimă doleanţă îi va fi respectată. Erau cantonaţi aici în satul Sokal, la nord de Lemberg în Polonia ocupată. Comandantul de companie îi prevenise să se ducă repede la culcare fiindcăla câteva ore după miezul nopţii era prevăzută o mare acţiune. Vor traversa pe pontoane sau cu bărcile de cauciuc, Bugul despărţitorpentru a ajunge pe malul celălalt. Era clar că asta însemna invazie, sau declanşarea ostilităţilor întrucât de cealaltă parte

a Bugului era zona de ocupaţie sovietică. Stalin şi Hitler se înţeleseseră de minune până în acest punct, iar Liskow nu şi-a putut crede urechilor când l-a auzit pe comandantul său direct vorbind de invazie deşiprintre soldaţi circulau de mai multă vreme astfel de zvonuri. Liskow spera să nu se adeverească niciodată, dar iată că se înşelse. Nu-i nimic, le va plăti el naziştilor şi aţâţătorilor la război.

Se întunecase şi Liskow considera că putea trece la îndeplinirea planului său temerar. îşi dezbrăcă uniforma păstrând în buzunarul din portmoneul din piele actele pentru a se putea justifica la sovietici care în lipsa acestora ar fi putut să nu-i dea crezare. Risca să fie luat drept un ţăran polonez cu minţile rătăcite sau un provocator din aceeaşi naţie pornit să işte zâzanie între cele două tabere în folosul Poloniei sale.

Unul după altul apărură şi camarazii săi din pluton care se întinseră pe paturile îor pliante. – Ce-ai păţit Freddy? Parcă ţi s-au înecat toate corăbiile, îl sâcâi Franz Baumann unul dintre caporalii cu care se înţelegea cel mai bine. Unteroffizierul Schmidt a făcut cinste cu o porţie dublă de schnaps, omule. Liskow bâlbâi un răspuns neinteligibil.

— *A lles în ordnung, Franz. Nur mein Kopf tut weh*[5].

— Nu cumva faci pe tine de frică?

— Ţi-am spus doarcă nu mă simt bine, dar asta n-are nicio legătură cu frica. Cred că dacă mă voi stropi puţin cu apă rece o să-mi facă bine, murmură Liskow ca pentru sine. Scuza asta îi părea cea mai plauzibilă, explicând şi absenţa lui de mai târziu. în urma ploilor recente apele Bugului se umflaseră aşa încât nu era imposibil ca pe vreunul care ajunge în apă să-l ducă curentul. în ţinută sumară, numai în lengerie de corp Liskow dispăru pe uşa cortului afară, pentru a se răcori după propriile lui afirmaţii în apele fluviului. Nu eraprima dată că făcea baie în Bug şi cunoştea malul

5 Totul este în ordine Franz. Doar mă doare capul. (n. red.)

fluviuluica pe propriul său buzunar. O pomi spre aval, acolo unde distanţa de la cortul cel mai expus până la malul fluviului era de cel puţin 200 de metri. în plus pe ambele maluri creşteau arbuşti şi copaci în dosul cărora s-ar fi putut ascunde.

Era pregătit, gata să facă un pas ireversibil. Ştia prea bine, cale de întoarcere nu va fi. Cine ştie, dacă toate decurgeau bine, peste câţiva ani va putea reveni în Kohlberg ca un erou, atunci când Hitler şi partidul său vor fi doar o amintire pentru Germania. Se cufundă încet în apele răcoroase având grijă sa nu facă zgomot. Totul decurse simplu şiuşor de parcă ar face o baie obişnuită în fluviu ca de atâtea ori în trecut. Numai că de data asta nu-i ardea de baie. în aval şi în amonte de-o parte şi de alta se aprindeau cu intermitenţe reflectoare uriaşe care luminau

apele fluviului, posturi de observaţie necesare într-un punct atât de sensibil ca această frontieră naturală. Teoretic, între armatele germană şi sovietică de-o parte şi de alta a Bugului, nu putea domni neîncrederea acum după ce cele două mari puteri îşi dăduseră mâna la împărţirea Poloniei, şi chiar serviciile secrete ale acestora părea să colaboreze de minune. Totuşi, chiar în familiile cele mai unite mai rămâne un dram de neîncredere a soţului în soţie sau a părinţilor în copii. Era un lucru firesc şi natural şi provine din structura complicată a fiinţei umane. Şi apoi nu era numai vorba de forţele armate ale celor două ţări. Nu trebuia neglijat factorul polonez naţional care ar saluta orice fărâmă de discordie între cei doi ocupanţi. Alffed Liskow era conştient de asta şi de complicaţiile sau implicaţiile periplului său dacă ar fi fost descoperit prematur de către ai săi, sau sovietici. Şi într-un caz şi în altul dacă explicaţiile sale nu ar fi clare şi decisive, va suporta consecinţele de rigoare. Din fericire nimic neprevăzut nu se întâmplă. Era ora 21 sâmbătă seara şi se presupunea că a doua zi, duminică, programul va fi mai lejer.

Liskow reuşi să înoate încet, păstrând numaicapul deasupra apei putând fi confundat oricând cu o lişiţă sau altă pasăre de apă în întuneric. în cele din urmă ajunse la celălalt mal, înalt de-o jumătate de metru, în dreptul unui pâlc de arbori, şi începu să se caţăre. De-abia ajunse să păşească desculţ pe pajiştea ierboasă când din întuneric din dosul unui trunchi mai gros de arbore se desprinseră două siluete. Distinse numai ţevile puştilor în momentul cândauzi o voce cavernoasă.

— *Ostatisea. Kvo taml*[2]

— *Dezertir. Otvezite menea k komandirl*[3]

***

Comandantul brigăzii motorizate generalul-maiorStepan Oborin a fost primul pe care locotenentul pazei de frontieră Valerii Kapuskin, l-a anunţat despre

2 **Stai! Cine-i acolo? (n. red.)**
3 **Dezertor. Du-mă la comandant (n. red.)**

prinderea a ceea ce credeau la început oamenii din patrula de pază că este unspion, trimis de partea adversă, să iscodească. Era deja frânt de oboseală după ce întreaga zi şi-o petrecuse inspectând divizia de tancuri 22, după ce unul dintre regimentele sale se întoarse de la exerciţiile pe care le plănuiseră, împreună cu elemente ale diviziei de tancuri 30 al cărui şef era colonelul Semion Bogdanov. Comandantul diviziei 22 de blindate Victor Puganov, cum era şi firesc îl însoţise şi alergaseră împreună peste tot. A doua zi, pe 22 iunie intenţionau să reia

tema exerciţiilor combinate împreună cu corpul de artilerie 28 de infanterie. Exerciţiile din acea zi se desfaşuraseră mulţumitor. Participaseră la inspecţie şi coloneii Bogdanov şi Sandalov, primul comandând divizia30 de blindate a cărui şef era, iar Leonid Sandalov în calitatea sa de şef de stat major al armatei a patra. Era firesc ca după o zi ca asta să tânjească după un moment de răgaz şi să se concentreze asupra cinei spartane care şi-o permitea pentru a-şi pune mai apoi în ordine gândurile privind sarcinile pe care şi le impusese pentru a doua zi. Dar aşa cum se întâmplă mai mereu, planurile sale au fost răsturnate de apariţia acestui blestemat de neamţ fugar.

Locotenentul care i-l adusesenu-şi permitea să emită ipoteze ferme în acest caz mai ales după deprizonierul se autodeclarase el însuşi că este un fugar.

— Permiteţi-mi tovarăşe general. Individul susţine că este dezertor şi a prezentat de la bun început actele. Este vorba de un caporal neamţ.

— Caporal neamţ, spui? Păi odată până şi Hitler tot caporal a fost. Poate nu neamţ sadea, dar austriac. Totuna. Trebuie să avem grijă cu caporalii. Mai ales cu cei care nu sunt ai noştri. Dumneata ce crezi locotenente?

— Spion nu este tovarăşe general. Dac-ar fi fost, atunci s-ar fi deghizat în haine ruseşti şi nu ar fi păstrat asupra sa actele de identitate.

— Fireşte că nu este un spion, locotenent Kapuskin, numai că poate fi mult mai mult decât atât. – Păi, dacă nu-i spion ce poate fi, tovarăşe general?

— Cum? Nu te duce singur mintea? Un dezinformator! Mai ales acum soiul ăstora s-a înmulţit peste măsură. în continuu ni se raportează pretinse acte de ostilitate din partea nemţilor. Doar, doar, ne-

om pierde capul şi vom călca în strâchini. Ia trimite-l la mine pe caporalul ăsta. Locotenentul Valerii Kapuskin, salută şi ieşi. De-acum responsabilitatea „păsării ăsteia” trecuse în mâinile superiorului său, iar el se spălase pe mâini. Ca Pilat. Cu indiviziica omul peste care dăduse patrula sa trebuia să fii cu mare băgare de seamă. Putea fi orice. Spion care nu se aştepta să fie capturat atât de uşor şi care încerca să facă pe dezertorul pentru a evita pedeapsa cea mai grea, un „dezertor” trimis intenţionat de nemţi pentra a le testa răbdarea, sau chiar un dezertor „pe bune” cu toate că în varianta asta avea cea mai puţină încredere. Exact aceleaşi gânduri îi trecură prin minte şi generalului maior, Oborin. Acesta, ca majoritatea ofiţerilor din districtul militar de vest fusese atenţionat de către comandantul suprem să nu dea crezare actelor de dezinformare cu care vor fi asediaţi şi să întreprindă acţiuni necugetate. Oricine va comite o astfel

— de greşeală va plăti cu capul. Când caporalul Alfred Liskow îşi făcu intrarea însoţit de un soldat din patrulă cu pistolul mitralieră care-l mâna fără menajamente în faţă Oborin, nu avu deloc senzaţia că neamţul era speriat. Dacă nu se înşela, citea pe faţa lui chiar o anumită satisfacţie. Ori căindividul ăsta era un actor minunat ori că spunea doar adevărul, încă îi mai picurau stropii de apă de pe uniforma boţită, pe care nu căutase deloc s-o ascundă. Ce fel de spion ar putea fi ăsta îmbrăcat încă în hainele de militar al Wermachtului? Doar spionii disimulează şi vor să obţină informaţii iar nu să le livreze, cum susţinea acesta. Oborin îi făcu semn să se aşezepe unul din scaunele de campanie aflate în faţa măsuţei biroului său. între timp venise şitranslatoarea de limbă germană, căpitanul Ekaterina Lavrova, despre care Oborin era convins că face parte din trupele NKVD. Interogatoriul era gata să înceapă.

— Cine eşti dumneata, şi ce cauţi pe malul sovietic al Bugului? Spre surprinderea generalului prizonierul se ridică în picioare şi-i raportă milităreşte. Nu după salutul fascist. Nu în germană, după cum se aştepta, ci direct în ruseşte.

— Sunt caporalul Alfred Liskow, muncitor german, comunist, şi aduc veşti importante. Oborin rămase stupefiat. Chiar la aşa surpriză nu se aşteptase.

— Dumneata... Dumneata eşti... comunist? Se pomeni întrebându-l Oborin, care de uimit ce era nu-şi găsi în primul moment cuvintele. Şi de asta ai trecut la noi, trădându-ţi ţara şi pe Führerul tău?

— Nu ţara am trădat-o ci doar pe Führer, care nu este al meu. Repet. Aduc veşti importante. Capitale

pentru dumneavoastră şi poporul Uniunii Sovietice, iubitor de pace. La o asemenea retorică, Oborin nu se aştepta. Ea e mai degrabă specifică propagandei noastre, îşi spuse el şi replica neamţului avu un efect contrar, adică să-i mărească suspiciunile.

— Dacă este adevărat, ceea ce eu nu cred, repet, dacă este adevărat, ştii la ce riscuri te expui?

— Sunt perfect conştient.

— Ai părinţi, rude în Germania?

— Fireşte că am. Părinţii mei trăiesc în Kohlberg, în Bavaria. Oborin îi făcu semn lui Lavrovadevenită inutilă acum, să ia notiţe. Transfugul, dacă asta era cu adevărat, se dovedea un vorbitor destul de bun de rusă, deşi făcea greşeli şi avea un accentclar occidental. în ceea ce priveşte afirmaţia acestuia căavea concepţii comuniste sau chiar că era unul, generalul nu credea o iotă. Era tot mai mult încredinţat că acesta nu era decât o iscoadă. Să se nimerească să treacă în zona sa de pe malul sovietic al Bugului un comunist german, vorbitor şi de rusă pe dea

— supra, era prea de tot. Mai degrabă ar fi crezut că a fost decorat recent cu ordinul Stalin şi că abia acum şefiisăi ar fi crezut că e momentul să i se aducă la cunoştinţă. Pe deasupra mai afirma că are şi familie în Germania. îşi putea imagina cu uşurinţă ce s-ar fi putut petrece cu familia unui transfug sovieticdacă ar fi trecut în zona de ocupaţie germană. Numai un inconştient sau un nebun ar fi putut comite o atare nerozie, fireşte dacă nu cumva totul era aranjat de către serviciile specializate ale Abwehrului german. Măi să fie, chiar aşa de naivi ne cred nemţii pe noi! Dar în definitiv, deşi părerea lui era formată, Dmitri Grigorievici va fi cel care va decide. în definitiv şeful era chemat să poarte povara deciziei. Oborin era bucuros că i se luase în felul ăsta o mare răspundere de pe umeri. Dar ce fel de veşti spunea transfugul ăsta că aduce?

— Mă rog, reluă generalul, deci dumneata eşti pe deplin încunoşti- inţat la ce te expui. Trebuie prin urmare ca veştile pe care ni le aduci să merite acest risc pe care benevol ţi-l asumi.

— Bineînţeles, tovarăşe general, i se adresă Liskowaşa cum se obişnuieşte între camarazi. Oborin nu-şi putu reţine un zâmbet. De-acum, era pe deplin convins că avea de-a face cu un farseur. Nu se putea spune că în cele mai îndrăzneţe visuri s-ar fi aşteptat ca un sodat german să i se adreseze lui însuşi cu apelativul comunist, tovarăşe.

— Bine caporale, atunci raportează, îi făcu pe plac generalul intrând aparent în jocul prizonierului său.

— Armata germană vă va ataca mâine la ora 3,15 precis, după ora Germaniei sau cu o oră mai târziu după orarul dumneavoastră, pe întreg frontul de 2000 de kilometri. Ni s-a prelucrat ordinul emis de Fiihrer

chiar în seara asta. Pentru a doua oară Oborin rămase stupefiat. Clovnul ăsta chiar că bătea toarte recordurile. Cât de proşti îşi închipuie nemţii ăştia că suntem noi, oamenii sovietici?

— Nu zău! ricană Oborin. La ora 3,15 precis! Ce să spun, exactitate tipic teutonă! Iar dumneata eşti atât de amabil să vii să ne-o spui! Ai visat toate astea, sau te-au trimis ofiţerii tăi să ne abureşti? îi replică generalul uitând de regulile politeţii, înfuriat pe acest neamţ descreierat care-şi închipuia că aiurerile sale sau mai degrabă ale superiorilor săi ar putea fi crezute.

—Admit că pare incredibil şi totuşi e adevărat. De altfel peste câteva ore se va şti dacă am minţit sau nu.

— Fireşte că se va şti. Numai că dumneata după această oră fatidică, vei da socoteală. Vei fi împuşcat ca un dezinformator şi nici măcar camarazii sau superiorii dumitale nu voravea ce să ne reproşeze. Oborin se decise să nu-şi mai piardă timpul cu acest aşa-zisul transfug. După

opinia lui nu era decât un balon de încercare trimis de nemţi pentru a sonda comportamentul sovieticilor. Acum îşi amintea cu deosebită claritate de avertismentul dat de Stalin, să-şi păstreze toţi ofiţerii la linia de demarcaţie între cele două armate, cu calm şi sânge rece şi să nu răspundă provocărilor de orice fel. Fireşte că-i va raporta totul lui Pavlov, dar era pe deplin convins că şi acesta era de părerea lui. Generalul de armată, D. G. Pavlov, îl primi aşa cum solicitase, adică imediat ce-şi făcu anunţată prezenţa.

— IntrăStepan, nu te sfii, îl pofti Pavlov amabil. Oborin era anturat de şeful marelui stat major, B. E. Klimovski şi şefulcorpului de comunicaţii şi transmisiuni A. T. Grigoriev, omologii săi pe linie de rang militar.

— Ce veşti ne aduce un tanchist înrăit ca dumneata? Oborin îşi duse mâna la chipiu pentru a saluta intenţionând să raporteze regulamentar numai că Pavlov, aflat în bună dispoziţie, îi tăie avântul.

— Ia loc Stepan şi bea un ceai cu noi. Ai luat cina?

— Am mâncat puţin mai devreme tovarăşe general de armată.

— Păi ştii cum e. Mai cinezi odată şi cu noi, că n-are de ce să-ţi strice. în armată somnul şi mâncarea nu se refuză niciodată.

— Am venit să raportez.

— Vei raporta stând pe scaun, Stepan. Pavlov îi făcu semn ordonanţei să mai pună un tacâm. *în sfârşit,* îşi spuse sieşi Oborin, *din cauza afurisitului ăstuia de neamţ doar nu am de gând să le stric dispoziţia şefilor.* Pe când făcu onorurile mesei mai dând peste cap şi câteva păhărele de vodcă, Oborin îi puse în temă pe convivii săi în legătură cu afirmaţiile năstruşnice ale neamţului, capturat de către patrula sa. Spre uimirea sa Pavlov nu-l luă în răspăr cum se aştepta ba chiar păru destul de grav când i se adresă de data asta pe un ton oficial:

— Dumneata tovarăşe generalce părere ai? Este demn de crezare, neamţul?

— Câtuşi de puţin tovarăşe comandant. Este un dezinformator ordinar. Aş fi pus să-l împuşte, dar am

decis că asta o putem faceşi mai târziu după ce-l veţiaudia şi dumneavoastră.

— Mda... . Sigur, nu te pot contrazice, şi asta aş fi făcut şi eu dacă asemenea avertismente nu am mai fi primit şi pe altă cale.

— Cu privire la iminenţa unui atac german?

— Exact tovarăşe general-maior. în plus formaţiile noastre de recunoaştere pe lângă rapoartele secrete primite de la serviciile noastre din străinătate, menţionează activităţi febrile de cealaltă parte a Bugului. Mă

concentrări neobişnuite de trupe. Poate că şi transfugul dumitale să fie de bună credinţăşi să fi fost martorul tuturor acestor manevre.

— Deci dumneavoastră ceredeţi cu adevărat că nemţii or să ne atace?

— Mai devreme sau mai târziu, generale. Poate că nu chiar mâine la ora 3,15, cum susţine istericul acela. Afară doar de cazul că nu le-o luăm noi înainte. Dar cunoşti avertismentul comandantului suprem. Deocamdată n-avem niciun interes să-i supărăm pe nemţi şi să le vârâm băţul prin gard. Poate că doar atât aşteaptă. Să nu le facem plăcerea. Am de gând să-l văd şi eu pe omul dumitale.

— Parc-ar fi al meu, tovarăşe general comandant, oftă ca pentru sine Oborin. Alfred Liskow fu audiat cu toată atenţia şi de Pavlov care spre deosebire de subalternul său, Oborin, nu pomi cu păreri preconcepute. Admise chiar căexistau şanse ca transfugul să fi spus adevărul. Totuşi ce putea el face? Să-l informeze pe Stalin? Parcă acesta nu fusese informat? Richard Sorge, sau agenţii britanici, Philby, Burgess şi Mc Lean îi spuseseră demult acelaşi lucru numai că *vojdul* nu putuse fi convins. Curios este numai că se menţionase aceeaşi zi, despre care vorbise şi caporalul neamţ. Zorii zilei de 22 iunie, adică a doua zi, duminică dimineaţă. Mai erau puţine ore până ce vor afla în fine adevărul. Stalin avea şi el motivele lui să se îndoiască de veridicitatea informaţiilor obţinute de la agenţii secreţi care, chiar de bună credinţăfiind, l-ar fi putut dezinforma fără voie. Se ştie doar că spionajul englez era maestru în dezinformare şi disimulare. Ar face orice numai să-i vadă încăierându-se pe ruşi cu nemţii. De-abia atunci ar beneficia de răgaz şi şi-ar putea duce războiul lor cu Hitler prin mandatar. Tocmai de asta se temea tovarăşul Stalin şi pe bună dreptate. Se aştepta la gesturi necugetate din partea noastră ca să obţină ei toate beneficiile. Ei bine Uniunea Sovietică nu va face jocul imperialismului britanic!Dar dacă? Dar dacă totuşi? Manevrele

suspecte ale nemţilor nu puteau fi trecute totuşi cu vederea. Rapoartele formaţiilor de recunoaştere de la frontieră îi menţionau de mai multe ori pe zi, acelaşi lucru. Formaţii deblindate, divizii de infanterie şi aviaţie se grupau mereu la frontieră. Nu putea fi un lucru curat. Nemţii le dăduseră de ştire că aceste manevre erau menite doar a-i induce în eroare pe englezi. Acum în cine să te încrezi? Şi iată mai apare şi nenorocitul ăla de neamţ ca să-i strice buna dispoziţie. Şi chiar de-ar fi aşa, ce se mai poate face în cele câteva ore până în zori? Dacă ar da alarma în mod oficial, şi unităţile sale ar lua poziţie de apărare pe malul Bugului, nemţii ar observa numaidecât şi l-ar deranja pe Stalin. Acesta s-ar înfuriaşi se ştie că lui Stalin nu-i trebuie multe motive pentru a-ţi lua capul. Vina eşalonului superior de generali şi mareşali din nenoro

citul an 1937, fusese mult mai mică, asta dacă a fost vreuna şi se ştie ce s-a întâmplat. Cum ar reacţiona Stalin dacă trecând peste ordinele sale ar alerta întreggrupul de armate cel mai expus de la frontiera de vest? Caporalul neamţ va plătila rândul lui cu capul, chiar noaptea asta plină de nelinişti. Comunist sau necomunist va sfârşi sub gloanţele plutonului de execuţieîn zorii zilei de duminică, cel mai târziu la ora cinci după ce s-ar convinge până şi el că nu a fost decât un mincinos şi un provocator ordinar. Până la urmă se decise şi-i comunică lui Oborin.

— Stepan, mâine la ora cinci cel târziu, să fii pregătit să-l execuţi pe neamţul tău pentru dezinformare.

— Pot s-o fac chiar şi peste o jumătate de oră tovarăşe comandant.

— Nu Stepan. Să-i dăm ticălosului „satisfacţia" sau mulţumirea ca să spun aşa, că s-a dovedit a fi un mincinos şi că-şi merită soarta. Cu acest ultim ordin, generalul de armată Dmitri Grigorievici Pavlov, *II compañero Pablo,* cum era cunoscut din războiul civil spaniol, se duse la culcare.

***

21 Iunie 1941. Vila din Kunţevo

Kunşevo este o suburbie, aflată la 10 kilometri în sud-vestul capitalei. Stalin era mai agitat ca oricând în ziua aceea deşi pentru nimic în lume n-ar fi dorit s-o arate. Toată ziua şi-o petrecuse muncind. S-a luat hotărârea de dotare a armatei roşii cu dispozitivul mobil de artilerie în salve BM-13 şi a proiectilelor cu reacţie M-13, din care intenţiona să facă unităţi speciale de artilerie. Acestea au jucat un rol important în desfăşurarea ulterioară a războiului, fiind cunoscute de către soldaţii sovietici drept „Katiuşa", iar de către inamici drept"orgile lui Stalin". Deocamdată însă nu avea preamulte momente de satisfacţie. Era măcinat de presentimente şi îndoieli cu pivire la strategia pe care se bazase întreaga lui politică externă până în prezent.

Mai erau câteva ore până ce i se va pune capăt

îndoielii care-l măcina. în ultima vreme se înmulţiseră avertismentele că nemţii, în ciuda tratatului semnat de vreo doi ani şi a schimburilor comerciale în plină desfăşurare, se pregăteau de atac. Stalin însă nu credea că acest lucru era posibil, cel puţin nu în 1941. Hitler nu-şi terminase războiul cu Anglia şi nu se va angaja într-o confruntare pe două fronturi. Pe asta mizase şi întreaga sa doctrină de apărareera fundamentată pe logica pură a faptelor. Poate că o confruntare cu nemţii era posibilă înviitor dar atunci Uniunea Sovietică va fi mult mai bine pregătită. Armata va fi înzestrată cu noi unităţi modeme de blindate şi aviaţie chiar după

modelul german, care vorface posibilă ducerea războiului de ofensivă în Europa occidentală situaţie pe care o avusese în vedere de la bun început. Şi acum iată! Sfătuitorii de ocazie se înmulţiseră în ultima lună încercând să-i pună sub semnul întrebării propriile convingeri. Timoşenko şi Jukov iarăşi. Pe 13 iunie aceşti alarmişti, pretextând concentrări de trupe germane în Polonia ocupată de nemţipe malul vestic al Bugului i-au sugerat să suplimenteze trupele de la graniţă. Şi doar atâta i-ar trebui lui Hitler! Ar afirma imediat că sovieticii se pregătesc de atac, iar provocându-i le-ar face fără să vrea un serviciu.

— O să supun problema atenţiei Biroului Politic, tergiversă Stalin. O să ne mai gândim. Toată lumea ştia însă că în Biroul Politic legea o făcea doar el.

— Totuşi, măcar în interiorul ţării, Iosif Vissarionovici, nu am putea mobiliza rezerviştii? îndrăznise să-i propună Jukov. Dar Stalin îl repezise.

— Şi cum crezi că ar interpreta Hitler acţiuneanoastră, tovarăşe Jukov? Ar echivala aproape cu o declaraţie de război. Eu te întreb altceva tovarăşe şef de stat major.

— întrebaţi-mă tovarăşe comandant suprem.

— Câte divizii avem noi la graniţă?

— 149 de divizii.

— Şi nu ţi se pare suficient? Nemţii au mai puţine şi nu pot mobiliza atâtea. Războiul cu Anglia nu l-au terminat.

— Numai că diviziile lor sunt gata de atac şi pregătite pentru războiul de ofensivă.

— Ai căzut în capcana rapoartelor oferite de serviciile externe de informaţii tovarăşe Jukov. Poţi dumneata să cumpăneşti între informaţii utile şi dezinformări? Prea eşti naiv. Şi crezi în tot ceea ce se

spune. Da, Stalin îşi amintea prea bine. Asta a fost discuţia neplăcută pe care o avusese cu şeful marelui stat major. Şi parcă drept replică venită din partea serviciilor a fost şi raportul lui Vsevolod Merkulov şeful NKVD, omul lui Beria. Şi acesta venise cu gogoriţa că nemţii se pregăteau de atac şi că ordinul fusese dat de Hitler în 14 iunie. El, chipurile, ştia toate astea de la oamenii săi din orchesta roşie, sau *Die rote Kapelle,* agentul Starşina din Luftwaffe. Acest Merkulov se dovedea încă şi mai uşor de păcălit decât Jukov şi Timoşenko. Cum putea avea el atâta încredere în nemţi de teapa lui Ackerman, sau Adler chiar dacă erau coordonaţi de către agentul nostru, Leonid Anulov?

Dar dacă nemţii îi ghiciseră jocul şi-acum înfiltrându-se în reţea livrau dezinformări pe bandă rulantă? De aceea pe drept cuvânt el,

Stalin, l-a şi trimis pe acest Merkulov la dracu. Dintre membrii Biroului Politic doar Molotov îl susţinuse ferm, şi doar ştia ce spune, întrucât tratase cu Ribbentrop şi Hitler.

— Fuhrerul ar fi un neghiob să ne atace în acest moment, se exprimase el, şi-i dăduse dreptate. Fireşte că militarii erau de altă părere. Jukov poate că dorea războiul pentru a căpăta gradul de mareşal, dar Timoşenko, care avea deja acest grad, ce naiba mai voia? De altfel l-a şi pus la punct.

— Semion Konstantinovici a luptat cu dârzenie în războiul civil. Acum însă e atins de paranoia, sau poate i s-a micşorat creierul. Se mai întâmplă cu vârsta. Dacă însă veţi mobiliza trupele la frontieră băgând băţul prin gard şi aţâţând ursul, vor cădea capete, aşa să ştiţi. Uniunea Sovietică nu-i interesată într-un război cu Germania în acest moment, încheiase el dându-le un avertisment sever. Cât despre avertismentele primite de la MI 5 britanic, punea şi mai puţin preţ pe ele. Era doar la mintea unui copil că englezii erau interesaţi ca ruşii să-i provoace pe nemţi pentru că în acest fel n-ar avea decât de câştigat. Şi-apoi cine poate spunecă Philby şi ceilalţi agenţi britanici recrutaţi de către serviciile noastre n-au întors între timp armele? Nu l-a avertizat însuşi Fenin cu privire la englezi? „Winston Churchill, a spus el încă din timpul războiului civil, este cel mai mare duşman al tânărului stat sovietic”. îi era greu să creadă că i-a devenit acum brusc prieten. Este doar îndeobşte cunoscută perfidia bătrânului Albion. Nimic nu i-ar face mai mare plăcere decât să ne vadă încăierându-ne cu nemţii. Nici pe serviciile agenţilor recrutaţi de Beria nu se putea pune mare bază. În definitiv nu-şi apărau decât ţara, iar serviciile lor din trecut nu constituiau o garanţiepentru valabilitatea celor de azi. Pe de altă parte tocmai în aceste zile când încordarea şi suspiciunile crescuseră la un nivel ameţitor, Stalin se simţea părăsit. Doi dintre colaboratorii săi cei mai apropiaţi preferaseră să plece; Hruşciov în Ucraina iarJdanov în vacanţă la Soci. Ce-i drept în ultima vreme Jdanov arăta lamentabil. O vacanţă în Crimeea nu i-ar fi stricat deloc. Numai asupra

momentului propice ales de acesta *vojdul* avea rezerve. Şi iată că de 2 zile şide acestom era nevoit să se lipsească. în schimb se alesese cu omul lui Beria care se întorsese din Berlin în 20 iunie cu aceleaşi preziceri de Casandră pe care el le respingea total. Dekanozov, prin intermediul lui Beria, trăncănea pe aceeaşi melodie. Nemţii erau pe punctul să atace. Aşa simţise el şi asta îi revelau rapoartele secrete. Dar ceea ce era mai rău urma să se întâmple. Mikoian, care gira funcţia de vicepremier, i-a raportat la ora 19,30 în calitatea lui de responsabil de marina comercială, că 23 de

Numeroare cu marfa aflate în rada portului Riga se pregăteau de plecare deşi unele nu se descotorosiseră nici de marfă. Ce putea însemna asta? O nouă provocare? Ei bine pe englezi nu-i credea şi era sfătuit să n-o facă dar atunci când Mao Tse Dong, liderul Chinei comuniste o face şi el prin intermediul Comintemului, se îngroaşe gluma. Umblă o vorbă prin popor: când mai mult de un om îţi spune că eşti beat preferabil ar fi să mergi la culcare. Chiar aşa să stea lucrurile ? Să se fi înşelat atât de mult, încât să-şi fi luat dorinţele drept o realitate?

Toată ziua de sâmbătă Stalin a ţinut-o într-o şedinţă de dimineaţa până seara. S-au perindat membri Biroului Politic cei câţi mai rămăseseră la Moscova, şi fireştegenerali şi comandanţi ai armatei. Până la urmă Stalin a trebuit să facă concesii. Pe firul scurt l-a cerut la telefon peTiulenev, comandantul regiunii militare Moscova ordonându-i să suplimenteze apărarea antiaeriană a capitalei. Asta nu avea de ce să strice. Până la urmă s-ahotărât. Şi-a călcat pe inimă şi l-achemat pe Molotov, care se afla în raporturi bune cu contele von Schulenburg, să afle noutăţi. Cu această ocazie Molotov urma să ceară lămuriri în legătură cu zborurile avioanelor germane la linia de demarcaţie care treceau frecvent în zona sovietică. în plus Molotov mai avea o întrebare pentru ambasadorul german. Nu numai navele comerciale se grăbeau să părăsească apele teritoriale sovietice, dar şi femeile şi copiii funcţionarilor de la ambasadă făceau acelaş lucru. Orice s-ar spune, nu era un semn bun.

Ministrul afacerilor externe i-a redat cu fidelitate discuţia pe care o avusese cu ambasadorul german.

— Domnule ambasador, aş vrea să-mi răspundeţi sincer la o întrebare.

— Cu plăcere domnule Molotov.

— Este ţara dumneavoastră nemulţumită de felul

cum se achită Uniunea Sovietică de îndatoririle sale în ceea ce priveşte tratatul recent încheiat?

— Eu nu am cunoştinţă de vreo plângere a guvernului meu pe această temă.

— Acum o întrebare oarecum cu tentă personală, căutase să sondeze cu prudenţă apele, Viaceslav Molotov.

— întrebaţi-mă orice domnule ministru. Ca şi în trecut nici acum nu voi ezita în a vă răspunde.

— Cum se face să femeile şi copiii funcţionarilor publici ai ambasadei şi departamentelor comercialegermane din Moscova s-au grăbit să plece în ultima vreme în patrie? Pentru prima dată von Schulenburg un om calm şi un diplomat de carieră păru stânjenit.

— Nici nu ştiu cum să vă răspund la o asemenea întrebare. Mărturisesc că nu sunt la curent cu problema. Poate fi o coincidenţă sau o acţiune concertată de concediu. Ceea ce pot să vă spun cu siguranţă este că soţia mea se află la Moscova şi că nu are degând să plece.

Molotov a trebuit să se mulţumească doar cu atât. Mai mult nu putea face. Deplasarea personalului german de la ambasadesau departamentele comerciale nu cădea în sarcinaguvemului sovietic. Fireşte că Molotov îi raportase imediat.

— Care este părerea ta sinceră Viaceslav? E posibil ca Hitler să-şi fi schimbat intenţiileşi să ne atace acum, încă în vara acestui an? îl întrebase Stalin.

De data asta Molotov nu mai păru atât de sigur. Conveniseră amândoi că dacă va fi vorba de un atac german atunci s-ar produce cel mai devreme în 1942.

— Nu mai ştiu, Koba. Noi ne-am bazat în socotelile nostre pe judecata sănătoasă a lui Hitler. Dar acest om este cu adevărat imprevizibil. Cum aş putea acum să mă hazardez cu un răspuns ferm? terminase Molotov cu o nouă întrebare.

Abia terminase Stalin discuţia cu ministrul său de externe că îl sunase pe firul scurt Timoşenko. Acesta îi raportase că un dezertor german afirmase că nemţii vor ataca în zori.

— La naiba, înjurase Stalin, deja acesta este cel de-al doilea dezinformator. Spune-mi Semion Konstantinovici, îmi mai pregăteşti şi alţii?

— Din partea mea nu, Iosif Vissarionovici, dar nu-i exclus să aibă şi alţii, şi acum mă refer la comandanţii frontului de vest, noutăţi în traistă.

— Eşti convocat la KremlinSemion să luăm o hotărâre. Vor fi prezenţi şi Jukov, Budionnâi şi Mehlis.

— Am înţeles tovarăşe Stalin, încheie supus Timoşenko. într-adevăr la ora 8, 30 seara, principalii factori de răspundere erau prezenţi în vila lui Stalin.

— Ia repetă, Semion Konstantinovici ce mi-ai spus mie la telefon.

— Nu fac decât să raportez ceea ce mi s-a raportat şi mie pe cale ierarhică. Se pare că nemţii vor

atacamâine la ora patru dimineaţa, sau chiar mai devreme!

— Bine, dar dumneata ce părere ai? Nu ţi se pare că dezertorii ăştia care au început să se multiplicenu sunt decât instrumentele celor care vor să ne împingă în cele din urmă la un act nesăbuit?

— Aş spune că da, dacă avertismentele s-ar rezuma numai la aceşti indivizi, aşa-zişii dezertori. I-aş considera mai degrabă uneltele serviciului gerrman de dezinformare, dacă nu ar fi şi celelalte alerte.

— Te referi la spionul ăla alvostru, Sorge, aflat acum la Tokio? Dar dacă a trecut şi acesta în tabăra duşmană? Dacă a fost racolat de MI 5? Englezii numai atâta aşteaptă să ne încăierăm cu nemţii ca să scoată castanele din foc cu mâna noastră.

— Fiecare dintre noi este conştient de lucrul ăsta, tovarăşe Stalin. De aceea sunt şi eu de părere să nu ne pierdem capul. Dar atunci când şi din alte surse vin asemenea informaţii nu ştiu ce să mai zic.

— Te referi la oamenii noştri din Orchestra Roşie, sau din echipa lui Philby? se interesă Budionnâi.

— Dacă ar fi numai aceştia, treacă, meargă, mă refer la averismentul venit din partea tovarăşului Mao, replică mareşalul Timoşenko.

— Las-că nici Mao nu e complet dezinteresat. Dacă ne-ncurcăm noi cu nemţii atunci aliaţii acestora din pactul anticomintem, adică japonezii vor slăbi presiunea asupra Chinei, continuă Stalin îngândurat.

— Va trebui să luăm ohotărâre tovarăşe Stalin. Şi asta trebuie s-o facem acum, mâine va fi prea târziu.

— Ce propui Gheorgi Konstantinovici? se interesă nervos Stalin.

— Alertarea trupelor de la graniţă.

Timp de câteva minutenimeni nu mai adăugă nimic. *Vojdul* se afla în pragul unei decizii extrem de importante dartot nu era sigurcă va lua cea mai adecvată măsură. Se decise penntru un compromis.

— Bine să facem aşa. Transmiteţi trupelor de la graniţă să fie pregătite în cazul în care se va produce un atac din partea germanilor. Doar atât. Să se abţină de la orice act ofensiv pentru a nu turna gaz peste foc. Admit c-ar putea exista provocări la graniţă dar noi trebuie să fim precauţi. Orice exces sau depăşire a atribuţiilor va fi plătită cu capul. La propriu, ameninţă Stalin, de data asta cu adevărat hotărât.

Apoi s-au retras cu toţii în biroul lui Stalin care l-a convocat pe secretarul său Poskrebâşev pentru a scrie ordinul. Acesta se încheia cu cuvintele. „Generalii frontului vestic să se abţină de la orice acţiune provocatoare”. Mareşalul Budionnâi, responsabilul pentru frontul rezerviştilor, a plecat pe la orele 22, iar Mehlis, Timoşenko şi Jukov, mai târziu. Stalin încă nu

era sigur că a transmis ordinul corect. Măsura dormitor său de lucrucu paşi nervoşi plimbându-se de colo până colo. Uitase să-şi mai aprindă pipa pe care o folosea de multă vreme încă din războiul civil, ca un instrument de calmare. Lucrase de dimineaţă neîntrerupt şi normal acum ar fi trebuit să i se facă somn, dar în ciuda oboselii simţea că acestanu i s-ar mai fi lipit de gene. Totuşi trebuia să aţipească şi dacă de a doua zi, Doamne fereşte, cele mai negre coşmare ale sale se vor adeveri, atunci nici ziua următoare, cu atât mai puţin va reuşi să doarmă.

— Dracul să-l ia pe Hitler şi pe toţi alarmiştii ăştia din anturajul său. în această ordine. Nu-i nici albă nici neagră.

Nici laie nici bălaie şi doar toate lucrurile astea neclare, el Stalin le ura cel mai mult. Iată că se ivise o situaţie pe care nici el atotputernicul şi măreţul Stalin n-o putea rezolva. La el în ţară un lucru era sfânt; dacă se îndoia câtuşi de puţin de loialitatea celui mai apropiat om al său, nu mai şovăia. Problema era rezolvată, iar răul curmat din rădăcină. Odată pentru totdeauna. Această intrasingenţă, pe care el Stalin o denumea intrasigenţă revoluţionară îi asiguraseră dominaţia şi succesul în Biroul Politic pe care tot el şi-l alesese. Fireşte că nu avusese niciodată încredere în tovarăşii de drum, începând cu Troţki şi continuând cu Zinoviev şi Kamenev. Nici pe Buharin nu-l iertase sau chiar Ordjonikidze. Avertismentul fusese dur dar Stalin ştia în sinea lui că procedase corect. Orice şovăialăîn acest proces de domesticire al aparatului său de conducere ar fi fost o greşeală strategică majoră de care era încredinţat că duşmanii ar fi profitat imediat. începând cu lenin- grădenii, care se mai credeau şi azi că reprezintă leagănul revoluţiei. După moartea luiKirov, le dăduse însă o loviturădin care nu s-au putut dezmetici nici astăzi. Un lucru le devenise tuturor clar. Orice dizidenţă în partid era intolerabilă. După păţania lui Troţki pe care-l ajunse mânia sa răzbunătoare până şi-n îndepărtatul Mexic, le devenise clar tuturor că nici fuga sau exilul nu-i va putea scăpa de pedeapa sa. Vor trăi mereu cu sabia lui Damocles deasupra capului şi ăsta era mesajul pe care era hotărât să-l dea. Ei bine, acum iată că se confrunta cu altceva. Primejdia unui război care pe lângă incertitudinile pe care orice confruntare de acest fel le comportă mai există şi posibilitatea organizării unui front intern în ţară, un fel de coloană a cincea, care-i putea deconta eventualele erori militare. Din acest punct de vedere se decisese demult. Dacă va fi să facă război el va alege momentul. Şi nu înainte de a ţine toţi aşii în mână. Acesta fusese planul său strategic de la bun început. Puterile vestice nu aveau decât să se sfâşie între ele într-un nou război

imperialist, după care el, Stalin, va culeg roadele celui care stă pe margine şi va râde la sfârşit. Şi aşa cum se spune, mai bine. Pentru clipa aceea finală de triumf se pregătise de multă vreme. Toţi cei care la un moment dat s-ar fi putut revolta zac de mult în ţărână. Militari sau civili. Din acest punct de vedere îl copiase perfect pe Hitler, sau dracu ştie, dacă nu Hitler pe el. Nu odată s-a exprimat acesta cât de mult admira fermitatea şi tăria de caracter al liderului bolşevic. Şi nu putea nega că aceste vorbe îl unseseră la inimă. Dacă e să-şi mărturisească sieşi adevărul şi el îl admira pe Führer. Sigur că nu era convenabil politic să

vorbeşti despre aşa-ceva. Nu degeaba stătea uneori nopţile urmărind ditirambele Fiihrerului şi parăzile lui militare. Da, Hitler era un om pe placul lui, nu semăna deloc cu liderii prăfuiţi ai democraţilor occidentale parlamentare, dar astanu însemna că nu i-ar fi plăcut să-i tragă un picior în fund dacă s-ar fi ivit prilejul. Deocamdată era prematur s-o facă şi trebuia să joace cartea fidelităţii faţă de pactul încheiat acum doi ani, înainte de invadarea Poloniei. După rapoartele spionilor de sub comanda lui Beria, nemţii nu dispuneau decât ceva mai mult de 3000 de tancuri faţă de cele 14 000 ale lui dintre care 2000 modeme T34, care şi-audovedit eficienţa în toate probele. Nici cu parcul de avioane nu stătea rău. La aproape 3000 de avioane cât le mai rămăseseră nemţilor după aventura eşuată în Anglia el le va putea opune8000. Iar noile prototipuri intraseră în producţia de serie. Insa nu se simţea confortabil pe linie de comandă şi experienţă de luptă unde nemţii îi erau deocamdată superiori. Chiar şi cu această superioritate flagrantă a infrastructurii de război sovietice faţă de germani Stalin nu şi-ar fi dorit câtuşi de puţin unrăzboi în acest an. Poate în a doua jumătate a anului următor sau chiar în 1943. Până atunci sperasă devină mult mai puternic, iar nemţii care începuseră să ducă un război de uzură cu Anglia să slăbească şi mai mult. Alianţa cu Hitler îi adusese mai mult decât sperase şispera încă s-o

păstreze. Până ce nu-şi termina răfuiala cu duşmanii săi vestici, Hitlerla rândul său se va reţine să înceapă o aventură militară în răsărit. Asta era părerea lui dar iată că imbecilii ăştia de militari, care din punct de vedere politic erau destul de mărginiţi, nu puteaupricepe. Dac-ar fi după ei ar atrage ţara într-un conflict cu cea mai pregătită putere vestică de pe continent. Schimburile industriale între Germania şi URSS erau în beneficiul ambelor ţări. Uniunea Sovietică importa tehnologia germană, în schimbul materiilor prime. Se va adeveri încă odată ce spunea Lenin la un moment dat. Capitaliştii, în goana lor după profit, ne vor vinde materialul din care să confecţionăm funia cu care o să-i spânzurăm. Da, aceasta era strategia Stalinistă, ideea lui şi era păcat că toate capetele astea pătrate de care era înconjurat nu erau în stare s-o priceapă.

în sinea lui Stalin recunoştea totuşi că era şi culpa lui. îi îndepărtase cu bună ştiinţă pe toţi cei care i-ar fi putut deveni periculoşi la un moment dat. Şi asta începând chiar cu armata. Dar nu regreta nimic. Chiar atât de departe nu ajunsese. Rezerva de cadre a ţării era inepuizabilă şi avea de gând şi pe viitor să se dispenseze de toţi cei care arfi prezentat o urmă de îndoială. Principala cerinţă pe care le-o impusese şi era apreciată la cel mai înalt grad, era fidelitatea. Faţă de el însuşi, faţă de ideile şi programul său. Păcat că această calitate esenţială nu făcea

Întotdeauna casă bună cu celelalte calităţi care s-ar fi cerut unui profesionist desăvârşit. Oricum în lumea asta nu poţi mereu să le împaci pe toate conchise Stalin filozofic.

— Mda, conveni *vojdul,* acum mai îmbunat. Prea multe n-ai ce să le ceri unor oameni ca Timoşenko, Budionnâi sau chiar Jukov. Poate erau buni în profesia lor dar flerul politic le lipseşte cu desăvârşire. Totuşi ar fi bine să aţipesc pentru câteva ore; la naiba, şi mâine este o zi cum spunea actriţa aceea din filmul american. Când Stalin era pe cale de a-şi duce gândul la îndeplinire pregătindu-şi culcuşul spartan pesofaua din încăpere, sună telefonul. Stalin îşi înnăbuşi o înjurătură după care se apropie de măsuţa pe care era instalat aparatul.

— Ce naiba mai este? mormăi Stalin, prost dispus. Voiam să mă culc. E trecut de miezul nopţii. O privire pe care o aruncase Stalin pe ceasul de pe perete cu câteva clipe mai înainte, îi arătasecă era 12, 28. Fără măcar a-şi cere scuze Jukov, vocea de la celălalt capăt al firului, continuă:

— Tovarăşe Stalin. Un avertisment serios. Vine din zona frontului de vest din partea lui Pavlov. Un dezertor a trecut înot Bugul. Potrivit omului, nemţii vor ataca mâine dimineaţă... azi vreau să spun, cu puţin înainte de ora patru. Este vorba de un muncitor german comunist, pe numele lui, Alfred Liskow.

— Dracul să-l ia, înjură urât Stalin. Al treilea dezertor? Cum naiba crede Pavlov în gogoşile astea cu comunistul neamţ? Chiar aşa v-a întunecat frica mintea? Cu siguranţă este o altă provocare a serviciului specializat al Abwehrului. Canaris vă joacă pe toţi pe degete. Transmite-i lui Pavlov să-l împuşte pe provocator imediat. Pentru dezinformare! preciză *vojdul* furios.

Până la urmă Stalin nu a reuşit să adoarmă mai devreme de ora 2 dimineaţa, şi asta doar după ce l-a sunat din nou pe Molotov să-l ia la refec pe Dekanozov care avea misiunea de-a clarifica inadvertenţele din

declaraţiile ambigue ale lui Schulenburg. Acesta urma să-l contacteze pe Ribbentrop, pentru a afla poziţia oficială a ministrului afacerilor externe omolog al Germaniei.

Noaptea aceea Stalin a avut ghinion. Poate că reuşise să aţipească timp de o jumătarte de oră după ce deşi obosit, se frământase în pat aproape o oră, când a auzit bătaia discretă din uşă a generalului NKVD de serviciu, care era clar venise cu intenţia să-l trezească. Asta era ceva de neconceput, cu totul contrar uzanţelor. Niciunul dintre oamenii săi de pază nu-şi permisese o astfel de impietate până acum. Cu siguranţă ceva serios se întâmplase. Lui Stalin îi zbură somnul, ca luat cu mâna.

Ce mai este acum? se burzului el, mai prost dispus ca niciodată.

— Tovarăşe Stalin permiteţi? Tovarăşul Jukov la telefon. O situaţie de extremă urgenţă! *Vojdul* înşfăcă de pe scaunul rezemat de pat un halat de casă. Obişnuia încă de pe timpul războiului civil, să doarmă îmbrăcat şi nu-şi prea bătea capul cu toaleta de seară. Cu toate astea Stalin nu putea fi văzut în ţinuta sumară pe care o adoptase când crezucă venise ora de somn. în astfel de circumstanţe el, Stalin, era un puritan. întocmai ca şi omologul său german, nu admitea să fie văzut în toaletă sumară ca să nu mai vorbim de dezbrăcat. Un om politic trebuia şi era obligat să acorde atenţie la asemenera detalii. Nici celor mai de încredere oameni ai săi, partizani politici sau chiar membri ai familiei, conducătorul suprem nu era dispus să le divulge slăbiciunile lui umane. Asta în mintea lui ar fi echivalat cu pierderea prestigiului. în această privinţă şi probabil în multe altele cei doi conducători supremi se asemănau.

Se repezi la birou, reprimându-şi o înjurătură care-i stătea pe buze şi înhăţă grăbit receptorul telefonului.

— Stalin la aparat! respiră cu greutate *vojdul,* anticipându-vestea rea de care se temuse mereu şi care persista de multă vreme în subconştientul său. Dar dacă totuşi se înşelaşi ireparabilul, în ciuda aşteptărilor sale se va produce?

Vocea energică dar totuşi emoţionată de la celălalt capăt al firului, îi spulberă brusc orice iluzie.

— Tovarăşe Stalin, a început războiul. Nu e vorba de nicio provocare. Nemţii ne bombardează oraşele!

Urmă o tăcere grea şi prelungă. La început lui Stalin crezu că trăia un coşmar. Dacă era adevărat întreaga

lui strategie politică se prăbuşea şi probabil el împreună cu aceasta. Dar nu, nu visa. Stalin mai ţinea receptorul în mână când se auzi din nou vocealui Jukov.

— Tovarăşe Stalin, m-aţi înţeles? Aviaţia germană, bombardează la ora asta Sevastopolul şi Kievul. Voronov, m-a informat că şi Riga este atacată de bombardierele inamice. Din nou o pauză ceva mai lungă. De la celălalt capăt al firului, lui Jukov i se păru

că aude clar în receptor respiraţia grea a lui Stalin. Până la urmă acesta a vorbit.

— Te-am înţeles. Vino cu Timoşenko aici şi dă-i de veste lui Poskre- bâşev să convoace Biroul Politic. Următorul pas pe care l-a făcut *vojdul* a fost să se revină la Kremlin dimineaţa devreme de la vila sa din Kunţevo. întrucât Stalin le interzisese membrilor Biroului Politic să plece acasă aceştia se mai aflau încă în Kremlin. Prin urmare îl putea anunţa el însuşi pe secretarul personal, sfrijitul şi prăfuitul Poskrebâşev,

să-i convoace pe toti cei cu care conducătorul suprem se sfatuiamai mult în ultima vreme. La o oră după ce începuse invazia, Stalin era deja la birou înconjurat de cătreJukov, Timoşenko, Beria şi Mehlis. Pentru prima dată în viaţă, sau mai degrabă de când dobândise puterea supremă, Stalin era derutat. încă mai credea că omologul său de la Berlin, nu ştia ce se întâmplă şi că totul n-ar putea fi decât o provocare a generalilor nemţi, fără ordinii expres al Furerului. în sinea sa se îndoia c-ar putea fi aşa, întrucât se raporta la sine. Dacă generalii săi ar fi acţionat astfel şi de capul lor ar fi fost împuşcaţi imediat pentru înaltă trădare. Totuşi nu-i venea uşor să renunţe la iluzia pe care îşibazase întreaga strategie a ultimilor ani. Ultimile speranţe i s-au năruit atunci când contele Schulenburg i-a citit lui Molotov declaraţia scurtă sosită de la Berlin, prin care i se confirma izbucnirea războiului, pretextând concentrările de trupe sovietice. Molotov, care li se alătură ultimul, le risipi ultima speranţă. Ceea considerau cu toţii un coşmar, devenise realitate. Erau în luptă cu Germania, tratatul de pace din 23 august 1939, împreună cu protocoalele lui secrete devenise caduc. De-acum *vojdul* trebuia să se confrunte cu eşecul întregii sale politici din ultimii doi ani, prin care credea că vaasista la anihilarea forţelor celor două tabere occidentale pentru a intra în luptă la sfârşit cu un efect decisiv. Se prăbuşi pe unul dintre scaunele dispuse de-a lungul mesei ovale a prezidiului. Câteva minute nimeni nu scoase niciun cuvânt. în cele din urmă conducătorul suprem îşi învinse slăbiciunea şi dezorientarea. Mai mult chiar transpăru chiaro undă de optimism din vocea lui atunci când spuse.

— O să-i zdrobim pe nemţi pe întreaga linie a frontului.

— Da, îi ţinu isonul şi şefuî statului major, Jukov. Trupele noastre din vest trebuie să-i ţină pe nemţi cât mai mult la graniţă, până ne vom mobiliza trupele din interior.

— Tovarăşe Jukov, aici nu-i vorba de a-i întârzia, ci ai anihila cu desăvârşire, sări ca ars Timoşenko, în sprijinul ideii şefului său direct, Stalin.

— Nu tovarăşi, decise acesta. Vă interzic să depăşiţi linia de demarcaţie. Vă veţi limita doar la acţiuni defensive, iar dumneata tovarăşe Timoşenko, vei semna directiva, în calitate decomisar pentru apărare, în sinea lui Stalin tot mai spera că va putea ajunge la o înţelegere cu Hitler pe cale diplomatică. Nu este uşor să renunţi la o idee în care ai crezut şi pe care ţi-ai bazat politica ani de zile. în plus, deşi toţi credeau că şeful suprem îşi va asuma responsabilitatea de-a se adresa poporului, în acest ceas de cumpănă, *vojdul* hotărî altfel.

— Viaceslav, în calitate de comisar al poporului pentru afacerile externe te vei adresa în cursul zilei ţării.

— Dar bine tovarăşe Stalin, începu nedumerit Molotov, noi am crezut că...

— Când voi considera că este necesarvoi vorbi şi eu, n-avea frică. Deocamdată nu e cazul să dăm prea mare importanţă acestor incidente de graniţă.

Atât considerase Stalin să le spunăşi niciunul dintre membrii Biroului Politic nu îndrăznise să-l contrazică. „La urma urmei n-are decât să se descurce. De la trecerea pe linie moartă a lui Litvinov, întreaga sarcină a politicii externe Stalin o delegase lui Molotov. Acum acest război este şi eşecul diplomaţiei sale, nu are decât să se descurce", îşi zise Stalin.

Pe undeva *vojdul* avea dreptate. Molotov şi nu el fusese de două ori în Germania şi discutase cu Ribbentrop şi cu Hitler. Dacă se lăsase păcălit decătre aceştia era vina lui. Este adevărat că pactul se semnase numai cu acordul lui, de aceea nu-i putea aduce o culpă prea mare. Dar dacăîn prima zi a invaziei, Stalin şi anturajul său îşi păstraseră optimismul, şirul năucitor de rapoarte despre dezastru care se succedară în zilele următoare îl aduseseră în pragul disperării. Astfel când Stalin aflase că peste1000 de avioane fuseseră distruse la sol, în hangare sau pe aerodromuri înainte de a apuca să se ridice măcar în aer, îi provocă o furie de neimaginat. Dar veştile rele nu se opriseră aici. Germanii înaintau peste tot iar trupele frontului de vest de sub comanda genera- lului-colonel D. G. Pavlov riscau să fie încercuite şi date peste cap. în cele din urmă şeful direcţiei superioare politice a armatei care plecase imediat pe front, îi raportă că Pavlov pierduse legătura cu majoritatea comandanţilor săi de divizie şi acum aceştia luptau fiecare pe cont propriu în încercuire. Mareşalii Voroşilov şi Şapoşnikov, au fost trimişi pe frontul de vest, unde l-au găsit pe generalul-colonel Pavlov în pragul disperării. După un schimb dur de cuvinte Voroşilov care avea diferen- dumuri nerezolvate cu comandantul frontului de vest pe care-l bănuia că l-a turnat în trecut la Stalin, şi-a luat acum revanşa acuzându-lde nepro- fesionalism şi chiar trădare. Din păcate realitatea pleda acum împotriva lui Pavlov. Stalin îi ordonase lui Lev Mehlis, chiar mai

înainte.

— Comportamentul lui Pavlov, este al unui laş şi trădător. Nu-mi pot imagina cum de-am avut încredere în omul ăsta. Pavlov şi ofiţerii îui care au pierdut legătura cu trupele trebuie arestaţi şi judecaţi de către tribunalul militar. Tovarăşe Mehlis îţi încredinţez această sarcină. Arestează întreaga asta şleahtă de trădători şi adu-o la Moscova.

Lev Mehlisl-a arestat pe generalul colonel Pavlov şi ofiţerii săi în zorii zilei de 4 iulie.

***

în seara aceleaşi zile de 21 iulie 1941 care cădea într-o sâmbătă comandantul frontului bielorus (de vest), sau a distictului militar special, Dmitri Grigorievici Pavlov, promovat la rangul de general de armată la 22 februarie 1941 îşi amintea cu nostalgie că a a doua zi se împlineau exact cinci luni de când se alesese cu acest nou grad din partea conducătorului suprem. Următoarea promovare nu putea fi decât rangul de mareşal al Uniunii Sovietice pe care în sinea lui îl considera pe deplin meritat. Nu luptase el cu succes în războiul civil, şi terminase cu brio apoi academia militară Frunze? Ce avea el mai puţin decât relicvele acelea galonate de tipul lui Voroşilov şi Timoşenko, care avuseseră doar meritul să se gudure mai tot timpul în apropierea nemijlocită a şefului suprem? Nu fusese el acela care dusese greul misiunii sale ingrate în războiul din Spania? Una este să lupţi în unităţile de cavalerie a anului 1920, iar alta săte confrunţi cu rigorile războiului modem aproape 20 de ani mai târziu, uneori în luptă cu unităţile celui mai puternic duşman occidental care era armata în formare a lui Hitler. în definitiv pe câmpurile de luptă din Spania se înfruntau două viziuni militare două superputeri capabile de a rezolva pe teren disputele militare ale ultimului secol. Desigur prin mandatar. Nemţii alături de Franco, iar sovieticii de partea forţelor republicane. Nu fusese cu nimic vinovat în momentul când Stalin a decis să nu se mai implice, balanţa înclinându-se decisiv în favoarea generalului Franco şi a aliaţulor săi germani. El îşi făcuse datoria până la capăt şi se pare că Stalin nu ignorase asta. Tocmai din această cauză fusese numit în 1940 la comanda acestui district militar special, iar promovarea în rang urmase ca o măsură firească. Din păcate undeva în adâncul sufletului său, Pavlov ştia că vor urma noi provocări. Rezultatul îi va putea aduce rangul următor, acela de mareşal, sau putea să-i frângă gâtul. De asta era pe deplin conştient. Cât de uşor te putea promova *vojdul,* încă şi mai uşor te putea degrada şi trimite în faţa plu-

tonului de execuţie pentru un aşa-zis complot sau trădare. Se întâmplase în trecut cu militari mai galonaţi decât el şi se putea întâmpla cu uşurinţă şi în viitor. Evolua pe un teren minat şi Pavlov era pe deplin conştient de asta. Cine putea garanta ce-i rezerva viitorul? Iată de ce în seara asta îi convocase pe ofiţerii săi oamenii cei mai apropiaţi de când preluase comanda frontului, deopotrivă, pentru a sărbători şi a discuta situaţia operativă. Avertismentele la graniţa sovieto-germană de-o parte şi de alta a Bugului se înmulţiseră la cote alarmante. Pavlov era un om prudent. Era conştient că nu putea decide totul de unul singurşi

de aceea crezu de cuviinţă să afle şi părerea oamenilor săi. Erau de faţă la cina pe care o pregătise bucătarul său, şeful său de stat major, generalul-maior B. E. Klimovski, şeful unităţilor de comunicaţii a frontului generalul-maior A. T. Grigoriev, generalul-locotenent de artilerie A. Klikh, precum şi generalul-maior de aviaţie A. I Taiurski, cu alte cuvinte toată floarea comandanţilor frontului său. Şi iată că picase şi comandantul corpului mecanizat de blindate 14, generalul-maior Stepan Oborin. Din păcate ultimul adusese veşti proaste. încă un avertisment pe care-l primisecare se adunase lângă acele primite în ultimele zile. Da, poate că prin prisma lui Oborin, neamţul ăla care se mai declarase şi comunist pe deasupra, putea fi un dezinformator infiltrat de Abwehr sau un transfug oarecare, dar niciunul de soiul ăstora nu-şi pune credibilitatea la mezat într-un răgaz atât de scurt de timp, doar de câteva ore. Era şi el conştient că dacă informaţiile pe care pretindea că le aduce nu se vor dovedi veridice glonţul îl aşteaptă. Una este să afirmi că nemţii pregătesc atacul într-un moment nedefinit iar alta este să afirmi apoi că va avea loc peste câteva ore. Omul ăsta ori e nebun de legat, ori spune adevărul, reflectă Pavlov brusc îngrijorat. Oborin în simplitatea lui, l-ar fi împuşcat imediat. Pentru el dilema nu exista dar tocmai asta făcea diferenţa dintre un simplu general, chiar

dacă capabil şi comandantul unei armate uriaşe cum era în acest moment frontul de vest.

— Ei bine, cum vezi dumneata lucrurile din perspectiva grupului operatuiv de comunicaţii, tovarăşe general-maior? i se adresă Pavlov lui Grigoriev.

Acesta şovăi pânăa oferi răspunsul. în martie când se constituise corpul de blindate numărul 14, încadrat mai apoi în frontul de vest i se repartizase un şef de stat major, colonel Ivan Tutarinov subordonat direct lui Oborin. Deşi de puţină vreme în funcţie se dovedise un om destoinic cumpătat la vorbă, care de fiecare dată când emitea o părere era cumpănită şi adânc gândită. După o discuţie cu el se dovedi că omul nu marşa deloc pe gândirea simplă a comandantului său nemijlocit, cum că toate avertismentele cu privire la pregătirile nemţilor erausimple manevre de dezinformare.

— Tovarăşe general, deşi ştiu că merg împotriva opiniilor multora, nu cred că toate semnele şi avertismentele venite de pe malul vestic al fluviului trebuie să le trecem la acţiuni de intoxicare. în definitiv, de ce ar avea nemţii nevoie de aşa ceva? Nu-şi dau seama că dacă se pregătesc de un atac surpriză, aceste avertismente nu fac decât să le îngreuneze misiunea de-a ne surprindecu pantalonii în vine, ca să spun aşa?

— Prin urmare? stărui Pavlov.

— Prin urmare informaţiile despre un iminent atac nu pot veni din partea potenţialului inamic. Le putem socoti scurgeri inevitabile de informaţii atunci când se mobilizează sau se fac concentrări masive de trupe. Cum ar putea fi acestea complet ascunse observatorilor noştri?

— Ei vezi, Oborin? Neamţul tău poate fi de bună credinţă, se întoarse el spre comandantul grupului de izbire blindate din componenţa armatei 14.

— în primul rând nu-i deloc neamţul meu, Dmitri Grigorievici, căută s-o îndulcească Oborin, întrucât tot fusese reţinut la un fel de agapă între prieteni decât la un consiliu militar. Pe de altă parte nu neg că nemţii ar avea intenţia să ne atace, numai că aşteaptă ca noi să le oferim un pretext. în această ordine de idei mi-am exprimat părerea că poate fi un mesager-agent al Abwehrului menit prin declaraţiile sale să rcurgem la un gest necugetat. Este şi părerea tovarăşului Stalin după câte ştiu, în această privinţă.

— Stai aşa Stepan, interveni generalul-locotenent Klikh, răspunzător de artilerie. Neamţul ăsta, al tău sau al mamii dracului, asta nu are nicio importanţă, este pur şi simplu un sinucigaş. Poate să zică bogdaproste că n-a fost împuşcat până acum, dar ştie al naibii de bine că dacă va fi prins cu minciuna, nimeni nu-l poate scăpa de plutonul de execuţie. Ba poate că şi dacă are dreptate.

— Gândim la fel tovarăşe general-locotenent. Cu toate astea omul nu mi-a făcut impresia a fi un sinucigaş. Dacă ar fi vorbit aşa, în termeni generali, l-aş fi categorisit şi eu imediat ca dezinformator şi aş fi dat ordinul de execuţie imediat. Aşa însă fiind vorba despre câteva ore, ei vezi, mai am rezerve.

De toate astea îşi aminti Pavlov după plecarea musafirilor săi, acum când sta întins pe patul de campanie la aproape două ore după miezul nopţii, neputând totuşi, stresat cum era, să adoarmă. Acum aproape o oră primise pe telefonul scurt de la şeful marelui stat major al îui Stalin şi al întregii armate sovietice, adică de la Jukov. ordinul să-l împuşte pe neamţul defector. Cu toate astea Pavlov, nu se conformase.

Dacă o iau acum sau după trei sau patru ore tot una e. Nimeni n-o să-mi reproşeze întârzierea. Să vedem ce se întâmplă îşi mărturisi sieşi cu inima strânsă. Naiba să le ia pe toate, nu-şi putu reprima o înjurătură Pavlov care se enervase mai întâi pe sine că din cauza tensiunii nervoase nu fusese în stare să închidă un ochi până acum. De a doua zi dimineaţa, probabil odată cu zorii, va trebui să fie în picioare, fie că va fi război, fie că nu. Era ditamai comandantul frontului de vest, primul avanpost al armatei în faţa duşmanului. Din păcate nu era Stalin ca să-şi permită luxul de a-şi completa lipsa de somn din toiul nopţii moţăind până aproape de amiază.

Aruncă nervos o privire pe ceasul brăţară, placat cu aur, de care era foarte mândru, cu cadran fosforescent, un obiect preţios de captură. Ora două şi două minute. La ce oră afirmase neamţul ăla fugar că va avea loc invazia? Da, acum îşi amintea. Ora 3,15, probabil după ora germană, la 4,15 după ora rusească. Deci încă două ore de nervi şi nelinişti de parcă n-ar fi avut el parte de aşa ceva în fiecare zi blestemată. Şi asta mai cu seamă începând din lunile mai şi iunie în care se înmulţiseră avertismentele. Şi iarăşi trecu în revistă toate acţiunile pe care le întreprinsese. Mereu alerte la armatele din componenţa frontului, pentru a nu lâncezi, iar aproape zilnic exerciţii şi manevre militare combinate ale armatelor sale. Dar ca întotdeauna elementul cel mai de seamă lipsea. Inexistenţa unui zid profilactic deapărare, unor buncăre pregătite din timp pentru defensivă, iar asta era strategia, dacă se putea numi aşa, de sus de la cel mai înalt eşalon. în aceste condiţii ce-ar putea întreprinde el în cazul unui atac perin surprindere şi cât de mult ar putea el reţine frontul de izbire german până i-ar putea veni din interior forţe proaspete? Toată strategia de război sovietică se baza pe ofensivă şi niciun moment nu luase „tătucul” în considerare că am putea fi atacaţi la noi acasă. Nu declarase el de atâtea ori, nu numai în faţa generalilor săi dar şi a poporului, că glorioasa armată sovietică va lupta numai pe teritoriul inamic zdrobindu-şi definitiv duşmanii? Ba mai mult! La presiunea propagan- deilui Hitler îşi dezafectase şi linia de buncăre de la vechea graniţă, pentru a nu le da prilej nemţilor de suspiciune. Acum chiar dacă ar fi îuat de bune toate avertismentele din ultima vreme culminând cu cel din seara asta ce se mai putea face? Se jucase totul pe o carte iar Stalin şi Molotov continuau să se bazeze pe înţelegerea făcută cu Hitler. Sigur că în prima fază le adusese beneficii punând mâna pe ţările baltice, Basarabia iar acum uite, Polonia, dar oare caporalul ăla austriac îşi va ţine cuvântul? în vest nu şi-l ţinuse niciodată, ce i-or fi făcut pe conducătorii noştri să creadă că şi-l va ţine în est? Doar interesul de moment, comun?

Cu aceste gânduri, în cele din urmă comandantul frontului devest, generalul de armată, D. G Pavlov,

drept.

***

Ţârâitul strident al telefonului, îl trezi pe Pavlov tocmai din începutul de vis în care plonjase.

— Generalul-maior Oborin, la telefon. Nemţii ne bombardează de câteva minute tovarăşe general. Rezervele de combustibil, muniţie şi provizii ale armatei mele din regiunea Brest, sunt în flăcări, în mare parte pierdute.

Pavlov sări ca ars, somnul trecându-i într-o clipă. Un alt telefon începu să ţârâie cu insistenţă, în timp ce Oborin încă mai vorbea de unul singur la primul telefon. Aproape panicat, Pavlov îşi duse concomitent la urechi ambele receptoare. De data asta era generalul-maior Taiurski, şeful departamentului de aviaţia a corpului de armată 14 din componenţa frontului care raporta şi el cu o voce tremurândă.

—... Sute de avioane distruse în hangare, îşi continuă fraza omul de la celălalt capăt al firului.

— Ordonă să se ridice în aer dobitocule! aproape că urlă la telefon scos din minţi Pavlov, deşi era conştient că acest gen minim de raţionalitate şeful aviaţiei o şi făcuse, numai că măsura venise prea târziu. Cu câteva ore mai înainte, măcar această catastrofă ar fi putut fi evitată. De-abia acum îi veni în minte într-o străfulgerare, avertismentul defec- torului neamţ.

— Dracul să-l ia, uite c-a avut dreptate, înjură urât generalul, fiindcă imediat după asta sarabanda telefoanelor se dezlănţuise într-o succesiune drăcească. De-acum putea da şi recepţiona mesaje din ce în ce mai greu fiindcă urletul avioanelor inamice părea să umple tot spaţiul. Eraurenumitele avioane în picaj Stukas, care de obicei pregăteau atacul cu blindate în urma cărora avansau unităţile de infanterie duşmane. Cel mai negru coşmar al lui Pavlov devenise o crudă realitate. începuse invazia şi el suporta din plin primul atac al duşmanului dezlănţuit. Reuşi doar să vorbească cu generalul locotenent Klikh după care legătura se întrerupse. Era nevoit să treacă pe emisiunile TFF, adică fără fir pentru a încercasă ţină legătura cu trupele. Oborin apucase să-i raporteze că divizia de motorizate 205 suferise primele atacuri iar un regiment de tancuri al diviziei 30 luase poziţie la Pujani. Din păcate imediat după aceea Pavlov nu reuşi să restabilească nici comunicaţiile radio cu diviziile saleaflate primele sub focul inamic întrucât şi staţiile radio, aflate sub bombardament, suferiseră pierderi. Mai apucase să-i raporteze înainte de-a pierde orice contact cu el că-şi stabilise centrul de comandă în

pădurea din apropierea localităţii Tevli. Cât despre Oborin acesta trimisese în grabă un batalion de tancuri să ia poziţie în faţa fluviului pentru a întârzia cât mai mult trecerea acestuia de către grosul trupelor inamice. Mai târziu în cursul dimineţii Oborin trimise două regimente de blindatesă ocupe poziţii la malulfluviului Lesnaia, la nord de Brest, pentru a distruge în apă tancurile amfibii ale inamicului care încercau să ocupe zona sovietică. Din păcate pentru Oborin nici această încercare nu reuşi din cauza atacului masiv al bombardierelor inamice care-i distruseseră practic majoritatea aparatelor. Pavlov îl întâlni în

fine pe Oborin, comandantul corpului 14 de blindate în aceeaşi seară, în pădurea de lângă Tevli, unde Pavlov reuşi să ajungă la bordul maşinii sale de campanie. Era obosit de moarte cu ochii roşii de nesom, dar mai mult decât oboseala fizică îl dărâmase cea mentală. Nici în visele sale cele mai terifiante nu crezuse că s-ar putea confrunta vreodată cu o asemenea situaţie. Pierduse legătura cu o parte însemnată a trupelor sale care luptau deja în încercuire. Nici Oborin nu arăta mai bine, dar asta nu era nicio consolare.

— Ce-i de făcut tovarăşe general? îl întrebase Oborin ca pe un părinte de la care trebuie neapărat să primească un sfat util.

— Nimic altceva Stepan, decât să rezistăm. Ce altceva am putea face? Cu siguranţă trupele din interior ne vin în ajutor.

— Asta ar putea să dureze zile întregi.

— Datoria noastră este de a opune o rezistenţă cât mai îndelungată la graniţă.

în seara aceleaşi zile cei doi au decis un contraatac a doua zi în zori cu efectivele de blindate combinate ale diviziilor 22 şi 30. Au fost con- vocaţicomandanţii de divizii şi şefii de stat major.

— De câte tancuri mai dispunem, tovarăşe general-maiorpentru contraatacul din zori?

— De circa 200 BT 26.

— Alcătuiţi o grupare de izbire, hotărî Pavlov.

într-adevăr în zorii zilei de 23 iunie pumnul de fier al celor 200 de aparate încercă să izbească în coasta nemţilor avariind câteva tancuri dar la rândul lor suferiseră pierderi grele care nu mai puteau fi înlocuite, însuşi comandantul Puganov căzuse în luptă. Divizia de tancuri 30 fusese la rândul ei zdrobită, iar nemţii reuşiră să captureze în decursul aceleaşi zile, localităţile Projani şi Kobrin. Dar ceea ce era mai rău urma să se întâmple. însuşi Oborin fusese rănit şi acum

se afla într-un avion sanitar în drum spre Moscova pentru a se reface. Pavlov se vedea lipsit de cel mai bun ofiţer al său. îl numi imediat ca înlocuitor pe Ivan Tuta- rinov dar lucrurile nu erau menite să se îmbunătăţească, ba dimpotrivă. Corpul mecanizat care suferise perderi grele în urma contraatacului eşuatfu nevoit să se retragă spre est, în jurul localităţii Pinsk.

— Oare cât timp ne vom tot retrage tovarăşe general? i se plânse acesta lui Pavlov, contemplând ceea ce mai rămăsese din floarea corpului mecanizat.

— N-o facem fiindcă aşa vrem Ivan, ci ne supunem împrejurărilor. Cu toate astea iată ce-am hotărât. Ne vom poziţiona pe linia Kalita-Omovici-Voloşevo, pentru a intercepta şoseaua dinspre Var

Breşanovia. Este tot ceea ce putem face. Poate reuşim să distrugem cât mai multe vehicule inamice, împiedicându-lesă acceadă spre interiorul ţării.

Pe 28 iunie acest plan simplu care le mai rămăsese a fost pus în practică. Dar situaţia evoluă şi de data asta altfel decât îşi propuseseră. Comisarul Ivan Nosovski a fost ucis, iar proaspătul comandant alcor- pului 14, rănit grav şi evacuat. La comanda acestuia din lipsă de personal a trecut colonelul Semion Bogdanov. Nici acesta nu avu mai mult noroc. Mai întâi se retrase până la localitatea Osipovici unde încropi un punct de rezistenţă. în cele din urmă, corpul de armată redus la un efectiv de 1825 de oameni unii răniţi, şi două tancuri, a fost forţat să treacă Niprul, sperând că de pe malul estic al fluvului primind întăriri va putea organiza o rezistenţă mai trainică.

***

Stalin, deşi cu inima strânsă, nu lăsa să transpară în afară adevăratele lui simţăminte. Acum că dezastrul se produse iar eşecul politicii sale devenise evident, era conştient că orice ar fi fost posibil. Numai că Stalin nu ar fi fost Stalin dacă ar fi arătat în exterior, ceea ce simţea cu adevărat. în toţi anii ăştia de zbucium şi de luptă se pregătise minuţios şi pentru o astfel de perspectivă. Ştia prea bine căpe toţi aceia care i s-ar fi putut opune în cazul unui eşec de asemenea proporţii îi înlăturase demult, începând cu anii 30 şi mai ales după moartea lui Kirov. Cu generalii capabili de rebeliune din armată o sfârşise încă din 1937. Cei care mai rămăseseră erau la rândul lor prea speriaţica să mai gândească la o eventuală schismă, ce şi cum să acţioneze. La început *vojdul* se arătase încrezător în capacitatea Armatei Roşii de a face faţă. Mai mult chiar, dăduse iniţial ordinul de a nu trecefrontiera după respingerea primelor atacuri pentru a nu agrava situaţia, sperând încă într-o rezolvare diplomatică. începând de a doua zi, 23 iunie, înconjurat de oamenii

săi, rămânea mereu de la miezul nopţii până aproape de ora şase dimineaţa în biroul său încercând din răsputeri să pună lucrurile în ordine. Fireşte că încă nu ştia nimic despre amploarea dezastrului. Când i se raportase că 1000 de avioane au fost distruse la Sopol, îşi ieşise din minţi, trân- tindu-şi pipa de birou şi exclamând:

— Vor plăti cu capul toţi aceşti laşi şi trădători! Să se prezinte, mareşalii Kulik şi Şapoşnikov la mine. Primul apăru Kulik, un ofiţer de care Stalin îşi bătuse adesea joc în trecut, un beţiv notoriu cu o nevastă frumoasă. întrucât îi era pe deplin devotat, conducătorul îi trecuse adesea cu vederea excesele sale bahice. Cu toate astea nu se bucura deloc de

respectul subordonaţilor săi, cu atât mai puţin al celor egal în grad. Spre deosebire de Kulik, mareşalul Boris Şapoşnikov care girase şi funcţii de stat-majorist era un om capabil. Din păcate nu mai era la prima tinereţe, tensiunea şi masa corporală începuse să-i dăuneze performanţelor.

— Tovarăşi, li se adresă Stalin, vă pregătiţi şi plecaţi pe frontul de vest. Dacă e cazul îi daţi mână de ajutor, iar dacă descoperiţi nereguli, nu ezitaţi să îi trageţi imediat la răspundere pe cei vinovaţi. Indiferent de grad sau funcţie. Şi când spun asta am în vedere plutonul de execuţie. M-am făcut bine înţeles? reluă Stalin pe ovoce calmă dar cu atât mai ameninţătoare.

— Pe deplin, tovarăşe Stalin, raportară cei doi protocolar.

—Când trebuie să plecăm? îndrăzni să întrebe Kulik.

— Mai eşti aici tovarăşe mareşal? Acum, imnediat sau poate nu ţi-a fost clar ordinul? îl privi conducătorul suprem cu ochii săi mici acum având o tentă galbenă, de furie înăbuşită.

— Ba, dimpotrivă, ordinul e clar, salvă situaţia Şapoşnikov, salutând milităreşte.

Imediat după acest schimb de cuvinte cei doi se făcură nevăzuţi pentru a nu stârni mânia lui Stalin. Abia afară, Kulik i se adresă colegului său.

— Dar cu ce-o să plecăm, Boris?

— Kaganovici ne va pune la dispoziţie una dintre drezinele sale.

Următorii au fost Malenkov şi Budionnâi, care au primit ordinul să
se deplasezela Breansk, iar Jukov pe frontul de sud-vest cu misiunea clară de-a mai salva tot ce se mai poate. Când Kulik a ajuns în seara zilei de 23 iunie pefrontul de vest dezastrul Armatei a X-a, era deplin. Temându-se să nu fie capturat de către nemţi a îmbrăcat straie ţărăneştişi a rechiziţionat o căruţă, abandonându-şi hainele militare şi armamentul. Căruţa care-l transporta pe Şapoşnikov obosit de moarte o pornise pe urmele şenilelor tancurilor nemţeşti în căutarea resturilor armatei de vest dezmembrate.

Au trecut trei zile iar Stalin nu primise încă niciun raport telefonic sau prin radio de la mareşalii săi. Acum venise rândul unui alt mareşal în funcţie de fapt cel mai vechi în grad, Voroşilov pe care Stalin l-a trimis cu ordinul expres de a-i găsi pe omologii săi, Kulik şi Şapoşnikov, şi de a-i raporta situaţia reală de pe front. Din nou Kaganovici, comisarul pentru liniile de transport feroviare, îi puse şi acestuia la dis- pozile un tren special format din două vagoane. în seara zilei de 26 iunie Voroşilov sosi la Moghilevdar nu reuşi să dea nici de elemente ale frontului de vest şi nici de cei doi mareşali. Din fericire aghiotantul său, un om de acţiune, propuse:

— Tovarăşe mareşal, cu siguranţă oamenii noştri s-au ascuns în pădurea din apropiere. Poate că de acolo vor încerca să contraataceu- nităţile germane sau măcar camioanele de transport care se deplasează spre est.

Aşa se face că Voroşilov, aghiotantul său şi doi însoţitori înarmaţi dintre care unul era ordonanţa mareşalului, au pătruns într-un luminiş din pădurea din zonă. Se pornise o ploaie torenţială cu fulgere şi trăznete ceea ce a făcut ca mica echipă să nu fie remarcată de la bun început. în schimb mareşalul Kliment Voroşilov a avut ce vedea. întins la pământ acoperit cu o haină, protejat numai parţial de ploaia care cădea în rafalea reuşit să distingă însemnele de ofiţer superior de pe petliţe. Cu inima strânsă Voroşilov s-a apropiat temându-se că Pavlov sau unul dintre ofiţerii săi de rang înalt tocmai murise. S-a dovedit că nu era aşa. Cel întins la pământ, bolnav şi epuizat era mareşalul Şapoşnikov, pe când generalul de armată D. G. Pavlov sta cu spateîe lipit de copacul rămuros şi probabil că-şi lua cina întrucât deschisese o conservă.

— Ce dracu se petrece aici? tună Voroşilov care ştia să devină vocal, atunci când situaţia i-o impunea.

Abia acum Pavlov, devenit brusc conştient de vizita oaspeţilor săi, lăsă să-i scape conserva şi sări brusc în picioare. Dădu să salute dar dându-şi seama că nu avea pe cap chipiul, renunţase în ultima clipă.

— Să trăiţi tovarăşe mareşal.

— Mai slăbeşte-mă cu de-alde astea Dmitri Grigorievici. Ăsta ţi-e punctul de comandă?

— Ce-a mai rămas din el tovarăşe mareşal. Voi încerca la noapte să dau de restul trupelor. Şocul nemţesc a fost groaznic, se plânse Pavlov.

Dar Voroşilov nu străbătuse drumul ăsta primejdios până aici doar pentru a asculta lamentările lui Pavlov. De altfel nu-l simpatiza pe omul ăsta pe care-l bănuia chiar că încercase de mai multe ori să-l „toarne” la Stalin. Fusese şi norocos, păcătosul. în timp ce aproape toţi colegii săi după eşecul din Spania fuseseră mătrăşiţi dacă nu chiar împuşcaţii de cekişti, el fusese singurul cruţatşi chiar promovat. Iată că acum sorţii îi

erau împotrivă.

— Şi ăsta numeşti dumneata un cartier general de comandă şi încă al unui front, stimate Dmitri Grigorievici? îi replică ritos Voroşilov. Nu mă mir că ai pierdut legătura cu trupele. Să ştii că tovarăşului Stalin nu-i va plăcea asta deloc.

Intre timp, aghiotantul mareşalului s-a aplecat să vadă starea înaltului ofiţer întins la pământ. De-abia în clipa când aghiotantul a ridicat haina pentru a putea vedea mai bine, omul a dat semne de viaţă şi s-a

minunat. Până la urmă s-a dovedit că ofiţerul nu era mort, întrucât s-a ridicat în capul oaselor. Avea o faţă nebărbierită şi cu greu l-a putut recunoşte Voroşilv în dosul acestei pilozităţi pe omologul său, mareşalul, Boris Şapoşnikov. Acesta îşi reveni repede plin de speranţă la vederea colegului său.

— Arhanghelul Mihail te-a adus, Kliment Efremovici, debordă de efuziune acesta, repezindu-se să-i strângă mâinile. Vezi şi dumneata...

— Aşa e, văd şi eu. Păi o şatră de ţigani ar arăta mai bine... !

Dar Şapoşnikov nu-şi însuşi culpa. Se mărgini să ridice din umeri, uitându-se semnificativ spre trunchiul de copac unde stătuse rezemat mai înainte comandantul frontului de vest.

— Păi ştii cum e. Potrivit împrejurărilor.

— Boris, arăţi ca omul pădurii. Uite, încearcă să-ţi maidai barba jos ca să mai poată să te recunoască oamenii. Cât despre dumneata tovarăşe gemeral de armată nu te văd deloc bine, reluă Voroşilov privindu-l chiorâş pe Pavlov.

D. G. Pavlov înţelese. De-acum nu numai cariera dar şi viaţa lui nu atârnau decât de un fir de păr. Dacă cel mai în vârstă mareşal apuca să-l ponegrească în ochii lui Stalin era un om terminat. Din toate punctele de vedere. Grad, carieră, viaţă. într-un impuls de nestăvilit se aruncă îmbrăţişând cizmele udate de ploaie ale lui Voroşilov.

—Ai milă, Kliment Efremovici! O situaţie ca asta i se putea întâmpla oricui. Cine ar fi putut rezista tăvălugului nemţesc, mai ales că mi s-a dat ordin. Tovarăşul Stalin însuşi...

— Ridică-te dracului în picioare, Dmitri Grigorievici. Suntem militari ce naiba. Nu ţi-e ruşine? Să ne păstrăm dramul de demnitate care ne-a mai rămas, pufni nervos Voroşilov dar cu toate astea neputându-şi reprima un sentiment omenesc de satisfacţie văzându-se răzbunat de maniera asta.

— Iartă-mă Dmitri Grigorievici...

— Doar tovarăşul Stalin va hotărî, îi aruncă el apoi comandantului- frontului după ce acesta reveni pe verticală.

în definitiv de asta se temea şi Pavlov, de hotărârea tovarăşului Stalin. Cât de repede te putea înălţa şi promova în grad la fel de repede dacă nu şi mai abitir te putea degrada şi-ţi lua chiar viaţa. Dacă asta s-ar fi mărginit numai la o singură persoană, cel vizat în primul rând, treacă, meargă. întotdeauna avea de suferit şi familia ostracizată ca trădătoare. Gulagul sau strămutarea în ţinuturile reci ale Siberiei era tot ceea ce aşteptau mai bun să li se întâmple pentru că nu o dată cu sfârşitul aşa-zisului trădător, era decimată şi familia. Că Stalin nu cruţa pe

oameni, exemplul viu era propria lui familie, sauoamenii săi cei mai apropiaţi de care credeai la un moment dat că niciun fir de pămu li se va atinge. De adevărul celor gândite şi simţite înclipa aceea Pavlov avea să se convingă în curând. După ce Voroşilov s-a reîntors la Moscova, năpasta avea să cadă asupra capului lui Pavlov şi a întregului său anturaj de comandă, din cei care mai rămăseseră în viaţă.

Aflat de cealată parte a Niprului, Pavlov a primit în zorii zilei de 4 iulie 1941 vizita generalului Lev Mehlis şeful Direcţiei Superioare Politice a armatei. Acesta a venit cu o misiune precisă. Să-l destituie şi să-l aresteze pe Pavlov şi statul său major.

Lev Zaharovici Mehlis avea rangul de comisar politic de armată clasa I-a asimilat rangului de general. Dar nu atât gradul, care îi era inferior lui Pavlov îl făcea de temutei faptul că era secretarul sau mâna dreaptă a lui Stalin, omul care impunea politica partidului în rândul militarilor indiferent de grad şi funcţie. Cum era firesc era departe de-a fi iubit de generalii Armatei Roşii, iar apariţia acestuia pe front era întotdeauna un prilej de panică. îi era cunoscută tendinţa de a se substitui pe linie de comandă oricărui ofiţer care, de teama garniturii speciale adică a agenţilor NKVD, nu îndrăznea decât în rare ocazii să i se opună acestui „profesoraş evreu” cum mai era el evocat cu teamă amestecată cu dispreţ, de oamenii pe care-i năpăstuia. Lui Pavlov îi devenise clară soarta care-l aştepta atunci când se prezentă în faţa acestuia.

— Lev Zaharovici, am făcut tot ceea ce mi-a stat în putinţă cu forţele pe care le-am avut la dispoziţie. Singurul regret este că n-am împărtăşit soarta lui Nosovski şi Puganov şi a altor numeroşi tovarăşi care au căzut pe câmpul de luptă.

— Te cred, tovarăşe general, i se adresă pe un ton oficial Mehlis. Din punct de vedere personal, ar fi fost

mai bine. De la comandantul unui front care stă de strajă la graniţa cea mai expusă a ţării se aşteaptă cu totul altceva decât să cadă la datorie. Asta o poate face în fiecare clipă orice soldat simplu. Datoria dumitale îţi incumba, dimpotrivă contrariul. Să faci să moară câţi mai mulţi duşmani, iar dumneata să trăieşti şi să le zăgăzuieşti calea. Mie mi-e clar şi desigur şi Biroului Politic ca şi tovarăşului Stalin personal, că nu te-ai ridicat la nivelul aşteptărilor.

—Dar mult stimate Lev Zaharovici... încercă în zadar Pavîov să se scuze. Am primit ordine exprese în legătură cu...

— Să nu-mi spui acum c-ai primit ordinul să pierzi legătura cu trupele, să abandonezi armamentul în mâinile inamicului şi să te ascunzi ca un iepure fugărit în vizuină. Predă armamentul personal şi însemnele militare. Soarta dumitale se va decide mai târziu.

Pavlov realiză în sfârşit că ora parlamentărilor trecuse. Îl se adusese pe alte canale la cunoştinţă că şi Stepan Oborin, comandantul corpului de blindate 14, cel care suferise şocul principal al atacului german, rănit încă de la început şi căruia nu i s-ar fi putut reproşa mare lucru, a fost arestat în spitalul unde era tratat ca rănit. El fusese evacuat pe calea aerului, împreună cu alţi ofiţeri superiori cărora li se alăturase transfugul german Alffed Liskow, care după atacul german nu a mai fost executat. De altfel Pavlov, în febra momentului, uitase cu totul de acesta, dar mai apoi când îşi amintise a considerat că omul trebuie trimis la Moscova pentru a fi interogat cum se cuvine de specialiştii NKVD. Iată cum în calitate de prizonier Pavlov a ajuns în camerele de tortură de la Lubianka, fiindu-i refuzat de fiecare dată, privilegiul unei întrevederi cu comandantul suprem. Ne mai putând suporta mijloacele de tortură la care era zilnic expus, Pavlov cedează şi face un gest pe care-l va regreta amarnic. îl denunţă şi pe colegul său generalul de armată Mereţkov care fusese promovat nu de mult, înaintea de începerea războiului la rangul de mareşal. Fireşte că şi acesta a fost arestat imediat, ca făcând parte dintr-o conspiraţie militară aşa cum se obişnuia încă din 1937. Numai că acum Stalin nu avea timp de procese şi nu a fost de acord cu acuzaţiile aduse de agenţii lui Beria.

— Sunt de acord cu sentinţa de condamnare la moarte, care este fără drept de apel, dar rămânedoar acuzaţia de laşitate şi pierderea controlului trupelor. Pe timp de război asta ar trebui să ajungă.

Stalin credea serios că printr-o sentinţă exemplară ar putea stimula şi alţi generali de pe cele cinci fronturi existente să opună o rezistenţă cât mai dârză, ştiind prea bine ce-i aşteaptă. Nu execuţia în sine îi va speria pe aceşti oameni ci faptul că vor face un stagiu în beciurile de la Lubianka înainte de-a fi dezonoraţi şi împuşcaţi. Apoi calvarul familiilor celor condamnaţi. O moarte pe câmpul de luptă îi se părea o alternativă acceptabilă. De altfel chiar adjunctul lui Pavlov, generalul locotenent Ivan Boldin, în fruntea unui grup

de soldaţi a luptat în clandestinitate în spatele frontului german timp de 45 de zile penrtu ca la 10 augut 194leu cei 1650 de oameni să se alăture lângă Smolensk, grosului trupelor sovietice. După cum aveanevoie de ţapi ispăşitori comandantul suprem, erau necesari şi niscaiva eroi astfel că prin ordinul 270, fapta de eroism a diviziei lui Boldin fusese anunţată pe toate canalele armatei şi poporului. Dimpotrivă, la data de 8 iuliea fost adus în faţa plutonului de execuţie generalul-maior Stepan Oborin. La o lună de îa declanşarea ostilităţilor în 22 iulie 1944, după dezastrul şi prăbuşirea frontului de vest pe linia Bialistok-Minsk, care a avut drept urmări

şi cucerirea capitalei Bielorusiei de către inamic, au fost aduşi în faţa plutonului de execuţie generalul de armată D. G. Pavlov, absolvent al academiei Frunze, eroul al războiului civil şi cel spaniol, împreună cu generalul-locotenent de artilerie A. Klikh, generalul maior A. T Gri- goriev, şeful statului major, generalul-maior B. E. Klimovici, precum şi generalul-maior de aviaţieA. I Taiurski. Comandantul armatei a patra, generalul-maior A. A. Korobkov, demis şi el pe 8 iulie, a fost împuşcat în cadrul aceleaşi sentinţe conform articolelor 58-Ib respectiv codul de procedură pentru fapte criminale al RSFSR, 58-11. După ce se pronunţă sentinţa, lui Pavlov nu-i mai rămase decât să se pregătească pentru moarte. Era conştient că dacă nu ar fi avut ghinionul de-a fi fost numit comandant al frontului de vest, cel mai expus în condiţiile date ar fi supravieţuit şi mai mult decât atât, ar fi primit în curând şi mult râvnitul rang de mareşal. Pavlov punea totul pe seama ghinionului şi era ferm convins că oricare dintre omologii lui ar fi fost la cârma acestui front ar fi păţit la fel. Stalin avea nevoie de ţapi ispăşitori şi se ştia că nu era omul care să şovăie. Cât despre el, Pavlov, nu-i mai rămânea decât să salveze ce se mai putea salva. Ştia că după momentul execuţiei totul îi va fi raportat la Stalin. De aceea îndreptându-şi trupul slăbit şi molestat după zilele groaznice petrecute în sălile

de tortură, decis să facă tot ceea ce se mai putea pentru familie şi urmaşi, şi-a îndreptat pieptul chinuit în faţa ţevilor de armă strigând cu toată forţa de care mai dispunea:

— Trăiască glorioasa Armată Roşie, trăiască tovarăşul Stalin.

Salva plutonului a bubuit iar Pavlov, *II comandante, il companero Pablo,* a căzut ciuruit.

***

Dar alte evenimente petrecute înainte care au avut impactul unui cataclism, au premers aceste condamnări la moarte. *Vojdul* spera să redreseze situaţia în rândul comandanţilor săi militari buimăciţi şi depăşiţi de rapiditatea cu care se schimba situaţia operativă pe front, comandanţi ce pierdeau legătura cu trupele, se predau sau fugeau de pe câmpul de luptă. Pentru aceştia nu mai devenea viabilă decât o singură opţiune. Fie luptau şi-şi pierdeau viaţa pe front, fie şi-o conservau prin retragere sau prizonieratpunând la mezat integritatea familiilor lor aflate de facto prizonieri în mâinile lui Stalin. Altă variantă nu exista, iar execuţia lui Pavlov şi-a subordonaţilor săi, asta trebuia să sugereze. Acum sosise momentul trist al adevărului. Deşi din punct de vedere al infrastructurii militare Armata Roşie nu era mai prejos, ba putea

dispune de tancuri şi avioane, inclusiv oameni, mai mulţi decât nemţii, lanivel de personal calificat, de ofiţeri pregătiţi era net inferiorioară. Şi asta chiar din vina lui Stalin însuşi care epurase armata, înlăturând, trimiţând în lagăr sau pur şi simplu împuşcând, cei mai valoroşi ofiţeri, 35 000 la număr, o mică armată de profesionişti. Acum culegea roadele. Conştient de asta, Stalin se străduise să amâne cât mai târziu răfuiala finală cu Hitler şi iată că nu reuşise. Până la data de 28 iunie, deci în mai puţin de o săptămână, nemţii pătrunseseră 500 de kilometri în interiorul ţării, ocupaseră capitala Bielorusiei, Minskul, având deschise căile de acces spre Smolensk şi Moscova. Mai mult decât atât prinseseră în plasă încercuind şi parţial lichidând în jur de 400 000 de combatanţi distrugând 30 de divizii aparţinând frontului de vest. Nicio altă ţară din lume nu arfi putut supravieţui unui astfel de dezastru, poate cu excep- ţiaSUA şi Chinei dar haosul şi dezordinea pătrunsese până şi în cercul militarcel mai apropiat de Stalin, adâncindu-se disensiunile mocnite la început între cei doi factori, politic şi militar. Timoşenko, pierduse din nou legătura cu fronturile. De la amiază o ţinuse tot într-o şedinţă până aproaspe de ora trei dimineaţa. Era epuizat, nervos şi furios. Lângă Stalin se aflau în permanenţă Malenkov, Molotov, Beria şi Budionâi la care li s-au alăturat Timoşenko, şi Jukov.

De fapt era componenţa Biroului Politic, acela care conta.

— Raportează mareşale, s-a întors Stalin înspre Timoşenko, uitând să i se adreseze cu apelativul familiar, Kliment Efremovici ca unui prieten şi coleg apropiat ca de obicei şi care-l sprijinise în tot războiul civil. Care este situaţia în Bielorusia? Au reuşit nemţii să intre în Minsk?

— în momentul de faţă nu vă pot oferi o situaţie clară tovarăşe Stalin. Rapoartele sunt contradictorii.

— Ce înseamnă asta, tovarăşe mareşal? Ocupi acest post tocmai pentru a ne oferi oricând o situaţie clară. Nu cumva încerci să ne abureşti?

—Nu intenţionez să aburesc pe nimeni tovarăşe Stalin, doar că...

Dar Stalin îl întrerupse aruncându-i o uitătură urâtă după care, contrar obiceiulu, i se pomi pe un potop de înjurături în gruzină pe care cu greu reuşi să şi le reprime până la urmă. Până şi pipa care se stinsese uitase s-o mai reaprindă. în plus, o aruncase dezgustat pe un colţ al mesei prezidiului, semnal elocvent al stării de spiritcare-l domina. Din acest punct de vedere pipa lui Stalin devenise un obiect de folclor. Dacă o uita neaprinsă *vojdul* se găsea în toane rele. Dacă o punea pe masă alături se chema că este mânios şi atunci vai de interlocutorul cu care dialoga în momentul acela. Nimeni nu i-ar fi putut garanta că va mai

ajunge în aceeaşi zi teafăr acasă. Oamenii luiBeria nu tărăgănau să-l înhaţe dacă primeau semnalul convenit. Doar atunci când Stalin pufăia domol, mângâindu-şi neglijent mustaţa gruzină, interlocutorul se afla deocamdată în siguranţă. Faptul că deocamdată Timoşenko supravie- ţuise uraganului se datora altor socoteli pe care şţ le făcuse *vojdul.* Un mareşal nu poate fi înlocuit aşa peste noapte, în plus, până la a primi blamul definitiv, mai trebuia să muncească. Oricum situaţia se schimbase şi-ar fi fost contraindicat să-şi panicheze întreg statul major mai mult decât era necesar, pentru a-l lăsa totuşi să funcţioneze. în sprijinul şefului său direct interveni şi aliatul acestuia din statul-major:

— Tovarăşe Stalin, interveni Jukov, permiteţi să ne retragem pentru a încerca să restabilim legătura cu frontul?

— Nu cumva sugerezi generale că noi v-am împiedicat să faceţi asta până acum? se întoarse veninos şi insinuant cum îi era felul, Beria înspre Jukov.

Intre şeful temutului NKVD cu unităţile sale speciale afiliate în armată şi militarii din garnizoana de comandă, existau de multă vreme animozităţi mai ales după anul 1937. Acum ele se manifeastau chiar în apropierea nemijlocită a conducătorului suprem.

— Ordinele pe care comandanţii de pe frontul de luptă trebuie să le primească de la noi, a precizat Jukov.

— Nu sunteţi singurii care sunt îndrituiţi să dea ordine. Le putem da şi noi, a replicat temutul Lavrenti

Beria. Ordinele voastre iată unde ne-au adus!

— Dacă credeţi că puteţi da altele prin care să redresaţi situaţia n-aveţi decât s-o faceţi, i-a răspuns pe acelaşi ton Jukov, care nu-l putea suferi şi căre îi va

plăti cu vârf şi îndesat peste câţiva ani.

— Dacă partidul ne-o va cere o s-o facem, a continuat să amenințe Beria.

— Deocamdată ne-o cere nouă. Permiteţi să plecăm tovarăşe Stalin?

— Veţi pleca dar nu înainte de-a lămuri lucrurile. Un lucru este clar în tot haosul ăsta. Avem un comandament general şi un şef de stat major care a pierdut legătura cu trupele. M-aţi înţeles, tovarăşe mareşal? Dar dumneata, tovarăşe şef de stat major? se întoarse înspre Timoşenko, apoi înspreJukov. Noi toţi prezenţi aici trebuie să ajutăm fronturile, împreună, factorii politic şi militar. începând de acum nu mai tolerez nicio dispută de acest gen. De alţi oameni nu mai dispunem.

Dar Jukov, înfuriat cum era pe perfidul Beria, nu a fost în stare să rabde acuzaţiile făţişe pe care i le adusese Stalin. Se refugie într-o încăpere alăturată deprimat ca niciodată în viaţa lui dură de militar,

reuşind că-l podidesc lacrimile de furie, ruşine şi umilinţă, deopotrivă. Se jură să nu uite aceste momente câte zile o mai avea şi să le plătească celor pe care-i credea vinovaţi, cu vârf şi îndesat. După întâlnirea de la comisariatul apărării Stalin însoţit de Molotov, s-a întors la vila sa din Kunţevo. în memoriile sale Molotov menţionează că în acele momente grele, Stalin a fost cuprins de disperare, pe care se ferise totuşi s-o arate de faţă cu comandanţii săi militari. Urcând în maşina care-l aştepta *vojdul* s-a adresat omului numărul doi la acea oră din eşalonul său politic, Viaceslav Molotov.

— Nici în cele mai negre coşmaruri nu mi-am putut imagina ce se întâmplă. Să-i lăsăm pe militarii ăştia să-şi rezolve problemele, asta dacă se mai pot rezolva.

— Se vor rezolva Koba, ai să vezi, până la urmă.

Molotov se număra printre puţinii care avea permisiunea să i se adreseze cu acest diminutiv lui Stalin.

— Toată politica noastră Viaceslav, şi mă refer la cea externă, afost greşită. Am plecat de la premize false luându-ne dorinţele drept realitate.

— Asta ni-e clar acum, dar au mai fost şi altele.

— Au mai fost şi altele. Epurarea armatei, dacă trebuia făcută, trebuia începută mai din timp. Noii comandanţi urmau să crească în viitor. Acum ne-au prins cu pantalonii în vine şi ne-au înaintat nota de plată, continuă să spună cu năduf Stalin.

— în 37 Koba nimeni nu ştia că războiul va urma să înceapă numai peste doi ani.

— Un om politic precaut, ca să nu mai vorbesc de înţelepciune, trebuia s-o prevadă. Cu Hitler la cârma Germaniei, războiul era previzibil.

— Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă. Tratatul nostru părea să ne garanteze securitatea, măcar pentru 10 ani.

— Părea Viaceslav, numai părea. Lenin ne-a lăsat moştenire un stat măreţ şi noi ăştia de azi, ce-am făcut cu el? Am făcut ceva pe el, se pomi să înjure Stalin.

— Tovarăşe Stalin, îl luă pe un ton oficial Molotov care se simţea deopotrivă vizat de reproşurile şefului său. Să nu uităm că după moartea lui Lenin i-am păstrat vie moştenirea şi am lărgit considerabil graniţele primei ţări socialiste din lume. La asta nici măcar Vladimir Ilici nu visase.

— O fi, dar ce folos că acum suntem pe cale să pierdem totul. Eu nu mă mai simt demn să conduc. Demisionez!

— Nici în vis să nu rosteşti cuvântul ăsta Koba. Nici măcar în vis. De-abia atunci va urma prăbuşirea şi disoluţia statului, încercă să-l

nebună de la gândurile negre ministrul afacerilor externe, sau comisarul pentru afaceri externe, cum se numea pe atunci, Molotov.

Dar Stalin dacă lua o hotărâre, era dificil pentru cineva ca să i-o scoată cineva din cap. înjură tot drumul până la vila din Kunţevo. Mikoian care se va întâlni mai târziu cu Molotov, era de părere că pierderea Minskului avusese un efectiv negativ asupra nervilor zdruncinaţi ai lui Stalin din ultimele zile şi că îşi va reveni cu siguranţă. Fireşte că era vorba şi despre afectarea prestigiului său în cadrul Biroului Politic, deşi şi-l subordonase în întregime.

— Ai să vezi, Viaceslav, i se adresă Mikoian lui Molotov, că după câteva ore de somn, *vojdul* va vedea lucrurile cu alţi ochi.

Dar Molotov ridică neîncrezător din umeri. Spre deosebire de omologul său din Biroul Politic, el îl cunoştea pe Stalin mai bine, îi cunoştea încăpăţânarea şi hotărârea. Pe de altă parte nici el nu credea serios că Stalin se va retrage. Acum în niciun caz nu ar fifost momentul. Ţara şi guvernul aveau nevoie de autoritatea sa pentru a împiedica cu adevărat disoluţia care urmează de obicei atunci când dispare brusc omul forte de la cârma statului. Mai degrabă îl credea pe Stalin un pozeur, care procedând aşa voia să se convingă în continuare de fidelitatea oamenilor săi. Dacă aceştia se vor precipita şi îşi vor alege un nou şef, Stalin ar fi apărutşi i-ar fi acuzat apoi de trădare. Prin urmare se impunea prudenţă. Nu odată în discuţiile pe care le avusese cu Stalin acesta îşi exprimase admiraţia pentru Ivan cel Groaznic, ţarul care izbutise în ciuda complotului boierilor pe care-l dejucase, să-şi ţină oamenii în frâu. Aparent se retrăsese urmând să revină în forţă, pedepsindu-i pe trădători. Nu cumva *vojdul* se gândise să aplice acest patent pe membri Biroului Politic? Şi în definitiv, reflectase Molotov, un nou conducăror însemna un nou Birou Politic în care ei oamenii de faţă cu siguranţă nu-şi vor mai găsi locul sau chiar mai rău. Vor fi cu siguranţă acuzaţi de toate

neîmplinirile şi relele predecesorului său, cu consecinţe greu de estimat. Nu, soarta lor era legată de Stalin şi numai de Stalin, şi de nimeni altcineva. Căderea acestuia ar fi antrenat prăbuşirea asemeni unui domino, a tuturor celorlalţi. Asta trebuia să le-o vâre în cap el, Molotov, tuturor celorlalţi din Biroul Politic. Numai că în pofida prezicerilor lui Mikoian, Stalin nu se mai înapoiase la biroul său din Kremlin, pentru a prezida şedinţele operative. Nici a doua zi, şi nici în zilele următoare. Mai mult decât atât nici nu răspundea la telefon. Nu odată membrii Biroului Politic şi ai consiliului militar care încercaseră prin Poskrebâşev, şeful secretarilor cabinetului *vojdului,* să ia legătăturacu acesta răspunsul era invariabil.

— Tovarăşul Stalin nu este aici.

— Dar când îl putem găsi?

— Nici asta nu vă pot spune, replica iritat Poskrebâşev.

— Este plecat pe front?

— Vă repet, tovarăşul Stalin nu este aici şi nu ştiu unde este.

Telefonul suna în gol şi la vila sa din Kunţevo. în realitate Stalin
nu mai dorea să vadă pe nimeni. Ajunsese la concluzia că o catastrofă militară era iminentă şi asta îi provoca teroare şi insomnie. Rătăcea în jurul vilei îmbrăcat în tunica sa militară ne mai catadicsind să răspundă nici la saluturile oamenilor din paza sa personală, generalii Vlasik respectiv adjunctului său Rumianţev. Aufost două zile de coşmar atât pentru Stalin cât mai ales pentru membri Biroului Politic, care erau cu adevărat descumpăniţi. Şi asta în timp ce forţele germane avansau mereu prinzând în plasă şi încercuind noi şinoi unităţi sovietice. Acum survenise mult aşteptatul moment de către camarilla lui Stalin de a-l prinde cu garda jos. Teroarea şi frica în care erau ţinuţi de a nu-şi pierde posturile sau chiar viaţa la un simplu capriciu al acestui georgian sus- piciossosise, dargroaza pe care le-o insuflase acesta mai mult de două decenii era mai mare. Niciunul dintre ei nu îndrăznise să ridice această problemă, deşi temei exista. Nu puteai ştii cum vor reacţiona ceilal- ţicare din oportunism şi laşitate l-ar fi putut încondeia imediat pe cel ce se răzvrătise drept trădător. Se ştie ce păţeacineva care doar ar fi ridicat suspiciune în ochii lui Stalin indiferent de rang, poziţie sau de familie. Cu atât mai mult dacă trădarea era reală şi pe timp de război. Stalin calculase bine atunci când înlăturase cu ani înainte pe toţi cei care i-ar fi putut deveni rivali în momente de grea cumpănă. Nu mai rămăsese nimeni care să-i conteste poziţia şi dreptul de a decide în numele ţării şi partidului. Astfel încâtnu a fost decât un gest de rutină când o delegaţie compusă din militari şi politicieni din garda sa, câteva zile mai târziu, i-a cerut audienţă, implorându-l să revină. în absenţa lui, întreg eşafodajul politico-militar construit cu migală timp de mulţi ani, ameninţa să se

prăbuşească.

***

în salonul luxos luxos mobilat al noii cancelarii a Reichului, gândit şi proiectat în mare măsurăde către doi oameni, Albert Speer, în calitatea sa de arhitect general al Reichului sfătuit de către Hitler în calitate de şef şi consultant, şedinţele în memorabila zi de 21 iunie 1941, se ţinură una după alta. Ca şi în cazul omologului său de la Kremlin, politicieni şi militari se succedaseră încă de la orele amiezii, moment când de

Comentariu Führerul se trezea şi devenea accesibil publicului şi cabinetului său. Ziua trecuse pe nesimţite iar Hitler, care nu-şi mai putea stăpâni nerăbdarea şi nervozitatea, se afla în postura unui vânător carese afla de multă vreme pe poziţie şi prada întârzia să-şi facă apariţia. Se făcuse miezul-nopţii şi mai rămâneau doarpuţine ore până la declanşarea celui mai important moment poate al secolului. Ceva mai puţin de cinci ore. Fuseseră pregătite cu grijă declaraţiile de presă oferite agenţiilor internaţionale, discursul Führerului adresat naţiunii şi armatei, discursul lui Goebbels ministrul propagandei. Supus unei presiuni uriaşe în ultima vreme, deşi la început şovăise, Hitler se decisese. Apelase în ultima săptămână mai mult decât de obicei la injecţiile reconfortante ale doctorului Morell, care-l făceau să revină repede după şicanele la care-l supunea mereu natura exploatând fragilitatea corpului său fizic. Dureri de stomac, balonări, momente intense de depresie, Hitler era recunoscător Providenţei care-l ajutase ca în cale mai critice momente ale vieţii să-l găsească pe acest om şi medic, care cu mijloacele sale revoluţionare îl ajuta mereu să-şi depăşească tarele fizice. Şi când te gândeşti că fuseseră destui care-l considerau pe Morell drept un şarlatan. Acum, în acest ceas al hotărârii şi destinului, în jurul miezului-nopţii îi mai rămăsese alături omul cel mai credincios al

anturajului său, ministrul Josef Goebbels. Şi când te gândeşti că era gata să renunţe la un moment dat şi la acest om indispensabil. Doar din cauza unor perimate şi prăfuite precepte morale. Goebbels, ca oricărui om într-o perioadă de cumpănă a vieţii sale, i se aprinseseră călcâiele după o demoazelă oarecare fiind gata să renunţe la credincioasa sa soţie Martha, care îi dăruise totuşi 6 copii. Numai că Martha, care-l admira din suflet pe Führer, era exact modelul femeii şi mamei germane. Aici nu erau în joc doar interesele unui singur cuplu, ci dacă ar fi permis această aventură a lui Goebbels, ar fi zdruncinat preceptele însuşi moralei germane, a idealului de familie pe care-l promovase cu mulţi ani înainte chiar de a veni la putere. I-o spusese franc ministrului său arătându-i dimensiunea politică a greşelii sale.

— Goebbels, i se adresase el, există momente când trebuie să precumpănească înţelepciunea şi morala în conştiinţa unui om politic valoros. Şi nu trebuie să te îndoieşti că eşti unul dintre aceştia. Chiar cu riscul de a-ţi rata fericirea de moment, trebuie să dovedeşti că eşti mai presus de tentaţiile corporale care de cele mai multe ori ne ţin înlănţuite sufletul şi voinţa.

— *Ja, mein Führer.* Nu voi atrage blamul asupra partidului şi cu atât mai puţin asupra dumneavoastră. Intenţionez să demisionez.

Şi pentru cine Josef, pentru cine eşti dispus să faci un atare sacrificiu? Pentru o simplă femeiuşcă? După ce vei pierde totul, carieră, familie, copilaşi adorabili, această femeie te va părăsi ea însăşi la un moment dat. Abia atunci vei realiza inutilitatea sacrificiului tău. Câte poveşti asemănătoarenu se petrec mereu în societatea noastră şi aiurea? Dramoletele de soiul ăstora le-a inventariat atât de bine Shakespeare în operele sale.

— Sunt conştient de toate astea *mein Führer,* dar o iubesc.

—Acest sentiment l-am cunoscut şi eu Josef. Dar iată că am rezistat. Eu sunt şi mai vitregit decât tine în această privinţă. Nici măcar nu am o familie. După ce biata Gelli a murit am rămas cu adevărat singur. Dacă n-o mai iubeşti pe Martha, care este totuşi un om minunat, îi ai pe îngerii tăi adorabili. Dacă nu-ţi pasă de politică, de carieră gândeşte-te măcar la aceştia.

— într-adevăr, aceştia sunt singurul factor de retenţie, altfel aş fi făcut-o de mult. Peste câţiva ani va fi prea târziu să-mi mai permit o aventură.

— Ei şi atunci?

—Cât despre dumneavoastră şi viaţa pe care aţi dedicat-o fericirii poporului german, eu nu sunt nici pe departe atât de tare ca dumneavoastră. Nu se nasc pe toate drumurile eroi care să întruchipeze caracterul şi să lupte pentru destinul unei naţiuni. *Mein Führer* sunteţi o excepţie iar eu unul, un om oarecare din anturajul dumneavoastră. Probabil că sunt un om slab şi păcătos.

— Nu mai slab şi păcătos decât noi toţi ceilalţi. Secretul este că nu trebuie să ne arătăm slăbiciunea. Asta şi-o poate permite omul de rând, un burghez oarecare.

Oamenii luminaţi, cei care fixează jaloanele destinului unui popor trebuie mai întâi şi întâi să se domine pe ei. Atunci vor fi cu adevărat învingători. Hitler îşi amintea adesea discuţia pe care o avusese cu ministrul său şi mai des atunci când Martha, însoţită de adorabilii săi copii al căror nume începeau mereu cu litera H, iniţiala numelui său, venea însoţită de

ministrul său la recepţiile pe care le organiza Führerul. Da, Goebbels, care eraun intelectual strălucitor, rasat, extrem de capabil, nu cedase instinctelor şi-l ascultase pe Führer. Soţia, Martha, nu-şi pierduse bărbatul, iar copiii, tatăl. Din acest punct de vedere Führerul se simţea perfect mulţumit. De aceea se ocupa cu cea mai mare plăcere, deşi uneori demonstrativ, de copiii cuplului Goebbels, care la rândul lor îl adorau pe „nenea” Adolf, care întotdeauna avea o surpriză „dulce” pentru fiecare dintre ei. Dar acum acest episod rămăsese cam de mult

în urmă, dar lui Hitler îi făcea mereu plăcere să se sfătuiască cu el. Mai degrabă cu el şi cu Speer cu care petrecea cele mai plăcute momente decât cu înfumuratul de Göring, misticul Himmler, sau mereu aferatul şi posomorâtul Bormann care-i era indispensabil. Acest om îi era extrem de util în calitatea sa de secretar personal, preluând multe dintre îndatoririle de rutină ale şefului său, Fiihrerul, care pe lângă preocupările sale majore de perspectivă şi strategie ar fi trebuit să plătească tribut uzanţelor nesuferite birocratice pe care el, Hitler, le ura din tot sufletul. Bormann era omul tipicar de partid, omul hârţoagelor. Poate că-şi avea rolul său într-un stat în plină dezvoltare ca Germania dar acest lucru nu-l putea face în niciun caz mai iubit. Nu odată i se plânseseră militarii şi oamenii politici din partid de inamovibilitatea acestui prusac bovin, dar Hitler nu cedase niciodată şi nu şi-l îndepărtase. Omul se dovedise valoros la postul său şi până la urmă chiar şi apropiaţii Fiihrerului au înţeles aceasta. încetaseră să-l mai calomnieze sau să-i ceară îndepărtarea. Numai că în acest ceas de grea cumpănă în care trebuia să decidă probabil destinul ţării pe mulţi ani, omul bun la toate Bormann nu-i era de niciun folos. Cu Speer mai aborda din când în când şi teme politice dar se vedea de la o poştă că omul nu era interesat, în sfârşit, nu toţi oamenii au aptitudini polivalente în care să exceleze la acelaşi nivel. Uneori era chiar mai bine aşa. Fiecare să se specializeze pe postul său unde să dea un randament maxim. Incumba omului politic coordonator, în cazul de faţă, el, ca asemenea unui dirijor iscusit să-şi dirijeze orchestra în aşa fel pentru ca fiecare parte constituantă să contribuie la reuşita piesei pe care dorea s-o promoveze. Muzicală, în cazul artei sau politică în sfera vieţii unui popor. Acesta este rolul esenţial al unui conducător, să-i facă pe toţi să vibreze în spiritul ideilor pe care voia să le promoveze pentru el şi naţiunea sa. Speer era un profesionist desăvârşit în domeniul său un om care-i împărtăşea viziunea artistică despre măreţia epocii pe care traversa ţara proiectând clădiri şi construcţii

monumentale care vor dăinui mult după dispariţia fizică a autorilor săi. De vreme ce tot nu poţi trăi veşnic este imperativ necesar să faci astfelca fiecare clipăîn care mai eşti în viaţă să conteze. La asta s-au gândit şi au reflectat marii luminaţi ai Omenirii de întotdeauna. Fie marii cuceritori începând cu Alexandru Macedón, Cezar, Hanibal, sau alţii pe plan militar, savanţi sau oameni de artă au fost primii care au înţeles asta. Au răspuns din toată inima şi cu deplină dăruire celui mai mare comandament al vieţii lor trecătoare, propăşirii semenilor lor. în artă, politică sau ştiinţă. De vreme ce soarta i-a refuzat realizarea în artă, iată că a câştigat infinit mai mult, în politică. Providenţa n-a

venită-şi iroseasc ă viaţa într-o satifacţie minoră a unui om mărunt, ci l-a învestit cu responsabilitatea destinului unei mari naţiuni. De multe ori în zbuciumata sa viaţă, natura i-a trimis semnale că nu era destinat unei vieţi serbede şi lungi. Alexandru s-a săvârşit la 33 de ani, ca şi Isus de altfel, iat Cezar la 54. Hanibal deşi a trăit 64 de ani, ultimii săi 20 de ani după înfrângerea de la Zama, n-au fost decât o fugă continuă. Otrava i-a curmat acest chin şi dacă el, Doamne fereşte, i-ar împărtăşi la un moment soarta acestui ilustru bărbat cartaginez, atunci cu siguranţă ar alege mai degrabă refugiul părăsirii imediate a cortinei, decât o agonie lungă şi lipsită de sens. De altfel după revolta eşuată în urma putchului eşuat, chiar asta intenţionase s-o facă, dacă soarta nu l-ar fi chemat atunci la raţiune prin acea voce feminină i-a reamintit responsabilităţile faţă de partid, idei şi tovarăşii de luptă la care el era gata să renunţe. Trecuse şi el printr-o criză existenţială asemeni lui Goebbels, numai că vocea simplă de data asta a unei femei sincere l-a făcut să nu abandoneze lupta.

Acestea şi multe alte gânduri asemănătoare îi treceau prin cap Führerului, acum când ordinele fuseseră înpărţite şi se afla la răscrucea destinului său.

— Ce părere ai Goebbels despre decizia de azi? Ştiu, hotărârea a fost luată de mult dar după ziua de azi, chiar dacă aş vrea nu mai pot da înapoi.

— *Mein Führer,* aş da dovadă de-o nesocotinţă crasă dacă n-aş mărturisi că am rezerve. Rusia este vastă, şi are un potenţial imens. Nu sunt militar, dar a devenit clar în ultima vreme că Stalin accelerează pregătirile armatei sale. Asta odată cu pretenţiile. Dacă este să purtăm un război cu Rusia sovietică, acum este momentul. După campania nereuşită a acesteia de pe frontul finnic, Stalin îşi reconsideră întreaga strategie militară. Mai târziu va fi ea mai puternică şi va trece la ofensivă.

— Punctul slab al ruşilor este lipsa de personal militar calificat. După epurările din 37 noile cadre nu au deprins învăţămintele războiului. Pe asta mizez. Războiul cu Finlanda ne-a arătat fragilitatea acestui

colos pe picioare de lut.

— *Mein Führer* în această privinţă am rezerve. Canaris nu ne-a livrat suficiente informaţii, dar dacă ar fi să ne luăm după opiniile lui Guderian...

— Ceea ce afirmă acest destoinic comandant de blindate este de domeniul neverosimilului.

— Şi mie şi se par exagerări, îşi dădu cu părerea Goebbels. După opinia sa dispune cel puţin 15 000 de tancuri, iar în privinţa aviaţiei ne depăşesc de cel puţin 2 ori.

Nu pot crede asemenea cifre, mărturisi încrezător Hitler. Militarii, am mirosit eu, sunt împotriva acestui război.

— în Germania noi am ridicat nivelul de trai al populaţiei. în Rusia bugetul armatei este cel mai mare din lume. Lui Stalin puţin îi pasă că mor un milion de oameni de foame în Ucraina dacă-şi poate forma noi divizii de tancuri. Oricum nu va da socoteală niciodată în faţa propriului popor. Nu în societatea şi după normele bolşevice.

—Admit că aici ruşii ne-ar fi putut-o lua înainte. în domeniul industriei de armament au început cu cel puţin 10 ani mai devreme. Nouă tratatul nedrept de la Versailles ne-a interzis asta.

— De asta mă tem *mein Führer.* în tancuri, artilerie, aviaţieşi oamenine pot deveni la un moment dat superiori. Rusia este o enigmă şi niciodată Stalin nu-şi va dezvălui cărţile pe care le ţine în mână. Noi aproape că nu ştim nimic despre dimensiunea Armatei Roşii şi înzestrării sale şi cu toată bunăvoinţa nici serviciile noastre de spionaj n-au făcut mare lucru. în concluzie, aş vrea să fie altfel, dar riscul există.

— Cu cât o lungim mai mult cu atât se amplifică şi riscul, replică meditativ, Hitler.

— Cu condiţia ca războiul să nu se prelungească. Ruşia este un continent întreg care ne poate înghiţi diviziile, dacă nu terminăm totul în câteva luni. în orice caz până în pragul iernii.

— Asta a fost şi esenţa discuţiei de azi cu militarii. Păcat că războiul din Balcani ne-a întârziat cu aproape două luni. începutul lui mai pentru declanşarea ostilităţilor ar fi fost cel mai propice. Dar chiar şi aşa pe la sfârşitul lui septembrie tot am putea cuceri Moscova.

Lui Goebbels aproape că-i stătea pe limbă să-i amintească Fiihre- rului său, că Napoleon a intrat şi a cucerit până şi Moscova. Dar la ce i-a folosit? După pierderea grosului trupelor şi floarea armatei sale, a început declinul. De parcă i-ar fi ghicit gândurile Hitler replică.

— Doamne fereştesă se repete tragedia lui Napoleon Bonaparte. După 1812a urmat Waterloo,

ceea ce sper ca noi să nu o experimentăm niciodată.

Aproape două ore a mai petrecut Hitler stând de vorbă cu ministrul său înainteca acesta să meargă puţin după ora două noapte la ministerul propagandei, aflat la 200 de metri de clădirea Cancelariei, pentru un scurt răgaz de odihnă. Lui şi lui Hitler le mai rămâneau cam două ore de somn până în zori cândîntreaga lume şi agenţiile de presă vor fi inflamate. Nu mai rămânea timp să meargă acasă, aşa că Goebbels decise să-şi petreacă aceste ore până la citirea proclamaţiei pentru popor, în clădirea ministerului unde avea amenajat un mic dormitor pentru astfel

de-nazii. Dar nu credea că va reuşi să adoarmă. Va trebui să-şi revadă discursul şi să-l ajusteze unde va considera că este cazul. Dar ăsta nu era decât un mărunt preambul la adevăratul discurs al Führerului pentru popor. Cât despre Führer cu privire la acesta nu trebuia să-şi bată capul. Era mereu inspirat şi găsea întotdeauna frazele şi cuvintele potrivite. Cu siguranţă le va găsi şide data asta. Aşa cum bine subliniaseFuhrerul, Germania şi guvernul său erau în pragul unei decizii capitale. Era un pas ireversibil şi caaltele pe care le făcuseră până acum, de bun augur şi finalizate cu succes, astfel încât nu ar fi avut motive să se îndoiască de această dată. Dar mai există întotdeauna şi neprevăzutul şi în asta consta şi riscul pe care şi l-au asumat în numele Reichului. Nimeni nu putea face un pronostic pe termen lung iar succesul va fi asigurat numai dacă vor fi respectate termenele impuse. Iar cu privire la termene de la început ceva a mers rău. Războiul din Iugoslavia i-a silit să amâne declanşarea ostilităţilor cu Rusia lui Stalin timp de aproape două luni neacordându-le nicio rezervă convenabilă de timp în cazul că ceva ar fi mers prost. Iar în acest nou război necunoscutele şi surprizele erau multe. Drumurile şi vremea proastă le poate frâna înaintarea şi nu în ultimul rând rezervele de armament şi trupe ale lui Stalin despre care nu ştiau prea multe lucruri. Oamenii lui Canaris din Abwehr nu reuşiseră să facă o documentare cât de cât fiabilă. Circulau veşti şi cifre contradictorii. Iată de ce, luând în considerare toate astea, simţea cum i se face pielea de găină. Un pas atât de temerar, Germania nu mai făcuse până atunci. Să începi un alt război, când nu l-ai terminat pe acel cu Anglia, sfidând sfaturile lui Moltke şi Clausewitz, cu privire la evitarea unor fronturi paralele cărora Germania lipsită de resurse pe termen lung nu le putea face faţă şi chiar ideile lui Hitler enunţate în *Mein Kampf,* era un risc în sine. Totul se baza pe o victorie rapidă dar părerile generalilor din anturajul Führerului i se păreau lui Goebbels, din cale afară de optimiste. E adevărat că Führerul mai neînduplecat decât oricând, îi îndepărtase treptat pe comandanţii

militari care-l sfatuiseră să nu se aventureze, iar cei rămaşi obedienţi şi hipnotizaţi de voinţa conducătorului suprem se feriseră să-l contrazică. Multe se puteau întâmpla. Aliaţii erau slabi, cel puţin Italia lui Mussolini, care n-a făcut decât să încurce lucrurile în Africa şi Balcani, cât despre japonezi, aceştia se pare că deciseseră să-şi rezolve disputele lor cu americanii. Pe de altă parte mai erau angajaţi şi în China. Greu de crezut că vor începe o nouă aventură în Rusia aşa cum o făcea chiar în acea zi Führerul. Peste trei milioane de suflete, germanii în mare majoritate şi aliaţii lor, îşi vor începe aventura pe nesfârşitele câmpii ale Rusiei. Careva fi jertfa de

sânge a poporului german? Nu va risca oare să-şi piardă tot ceea ce a agonisit cu nesfârşită trudă dar şi cu pricepere până acum? Nu cumva este în poziţia unui jucător care a jucat la ruletă sume din ce în ce mai mari, până când furat de mirajul şi patima jocului, riscă totul pe o carte şi pierde? în acest caz consecinţele vor fi dezastruoase.

Goebbels se scutură ca de un coşmar urât la această perspectivă, dar ca oricărui om raţional nu putea să nu-i treacă prin minte că deşi puţin probabilă această variantă era perfect posibilă. Ministrul cu propaganda Josef Goebbels, reuşi până la urmă să aţipească câteva ore. Dimineaţa după aproape trei ore de la declanşarea ostilităţilor, germanii reuşiseră să nimicească la sol în hangarele aerodromurilor 668 de avioane inamice iar alte 200 să le distrugă în aer, pierderile aviaţiei germane ridicându-se la numai 18 aparate. începutul era promiţător!

***

Locotenentului Rudolf Schubert, nu reuşi să adoarmă în seara aceea de 21 iunie 1941, deşi ordinul expres al căpitanului Mieske fusesecă, după transmiterea ordinului special către trupe, toţi comandanţiiîm- preună cu oamenii lor să plece degrabă la culcare. A doua zi în zori după un somn de minimum şase ore li se impunea să fie gata de acţiune. Era ultima noapte liniştită, de pace, de pe malul de vest al Bugului, din momentul când Polonia depusese de facto armele, deşi în mod oficial guvernul Poloniei nu a capitulat niciodată. Prin urmare din 6 octombrie 1939 când lucrurile se liniştiseră cu desăvârşire pe teritoriul inamic şi până în acel moment în 1941, cel puţin pe această parte a frontului exceptând teatrul de război din Franţa, domnise pacea. Cât despre el, Schubert, intelectualul introvertit, pianistul şi tânărul idealist care fusese odinioară, odată cu laurii şi avansarea în grad intervenise inevitabil maturizarea, plafonarea până la erodare a principiilor umaniste care-l călăuziseră întreaga lui viaţă scurtă, de până atunci. La

24 de ani simţea că devenise un alt om, şinu se mai recunoştea în niciun fel în tânărul care absolvise cu distincţie bacalaureatul şi intrase cu brio la universitate. Uitase şi primii ani la conservator iar din aspiraţiile sale secrete de a-şi onora numele parcă predestinat, de Schubert şi a ajunge un pianist, măcar apreciat dacă nu de mare talent, se alesese praful. Tizul său austriacul FranzSchubert, deşi nu trăise decât 31 de ani, lăsase în urma sa o moştenire muzicală grandioasă. Şapte simfonii, 600 de bucăţi vocale, muzică de operă şi nenumărate compoziţii pentru pian şi muzică de cameră. în contrapartidă ce realizase el, germanul Schubert,

Brenner. Wolfenbüttel, la peste un secol distanţă? Nimic relevant pe planul compoziţiei muzicale, un automat mărunt în acest angrenaj imens şi complicat al armatei, o verigă de transmisie a ordinelor iar totodată un instrument de execuţie. Sigur, pe un plan mai general la nivel de întreg fusese şi el alături de alţii o piuliţă măruntă fără îndoială a acestui angrenaj de succes. Armata şi în general oamenii de acţiune, căpătaseră înultimii ani o ascendenţă socială tot mai mare. Până şi părinţii săi, oameni liniştiţi şi paşnici erau oarecum mândri de apartenenţa fiului cel mic la armată deşicu ceva mai mult timp în urmă nici nu i-ai fi crezut în stare. în orice caz se bucurau de prestigiu ştiindu-şi fiul în armata victorioasă a Fiihre- rului. Asta transpărea cel puţin de oricâte ori venea în permisie văzând cum vecinii şi colegii de muncă al tatălui său îşi ridică ceremonioşi pălăriile salutându-l pe tată, datorită poziţiei fiului. După campania din Franţa unde nu petrecuse nici două luni, începând cu 10 mai 1940 şi până la 21 iunie al aceluiaşi an, iată că se bucurase exact de un an de pace. De a doua zi de dimineaţă totul urma să se schimbe. Unitatea lui de tancuri alături de altele urmau să treacă fluviul pe pontoane, pentru a-i alunga pe sovietici care intraseră şi ei în Polonia la 17 zile după ce Germania invadase această ţară. Ruşii ocupaseră puternica fortăreaţă Brest Litovsk de cealaltă parte a Bugului, conform înţelegerii prestabilite în urma pactului cu aceştia de acum doi ani. Lucrurile nu aveau să se termine aşa, era clar că acesta era doar începutul. De o parte şi de alta a fluviului despărţitor stăteau două armate înarmate până în dinţi şi cu efective în oameni şi armament cum omenirea nu mai cunoscuse până în prezent. Pe partea estică în în spatele fortăreţelor şi a zonei de ocupaţie rusească, e drept mai în adâncime, erau vreo 160 de divizii ruseşti iar în vestul fluviului un număr cel puţin egal de divizii germane. Războiul cu Polonia se terminase de aproape doi ani şi era firesc ca oamenii

să-şi pună întrebări. La ce bun această aglomerare imensă de trupe care nu şi-ar fi avut rostul exceptând simplele efective de ocupaţie. Părerea multora era că totul nu era decât o manevră de inducere în eroare a inamicului englez pe care nu izbutiseră încă să-l înfrângă. Se zvonea chiar că se aştepta asentimentul lui Stalin ca trupele să mărşălu- iască prin Ucraina şi să lovească leul britanic prin spate intrând în Iran şi punând sub sechestru rezervele imense de ţiţei al acestei ţări, sângele negrufără de care pumnul de fier al armatei şi industriei ar fi sucombat pe termen lung. Un mod întortocheat dar deliberat de-a continua pe această cale hotărâtoare războiul cu englezii de vreme ce războiul aerian sau cel african nu dăduse rezultatele scontate. Acum însă după comunicatul citit în faţa trupelor, emanând direct de la Führer, această iluzie se destrămase. Ordinul căpitanului Mieske fusese clar.

Fiecare tanc va înmagazina încă din această seară 10 canistre de benzină, şi alte trei butoaie de combustibil la remorcă. Fiecare soldat va primi o raţie de 30 de ţigări, hrană, ciocolată, şi o sticlă de şnaps la patru oameni.

Era clar că se intenţiona un marş lung. Nu pleci la o confruntare intensă dar de scurtă durată cu tancul plin de combustibil. Un început neclar învăluit în ceaţă, întrucât războiul în această ţară imensă şi aproape necunoscută nu şi-l putea imagina decât ca o aventură. Până şi în conflictul cu polonezii, jertfa de sânge a Germaniei fusese de peste 36000 de morţi. Cum să te consoleze că inamicul a pierdut de 4 ori mai mult? Spune-i socoteala asta cinică părintelui care şi-a pierdut speranţa familiei. Cum o să-i susţii prin acest argument întrebările împreună cu reproşurile unui tată sau unei mame grermane care şi-a pierdut fiul sau fiii? Chiar şi întrebărilor care i le puseseră oamenii din compania sanu fusese deloc uşor să le răspundă.

— Cum aşa domnule locotenent? La ce bun alt război când nici nu l-am terminat deplin pe primul? Iwan este aliatul nostru, ne aprovizionează cu grâne şi combustibil, în schimbul tehnologiei noastre. în plus îi urăşte pe Tommies[4], cel puţin la fel de mult pe cât îi urâm şi noi. La ce bun acestnou război se înverşunase cu întrebărite Fritz Hartman, unul dintre cei mai capabili sergenţi conducători de pluton din subunitatea sa. Ce poţi să-i opui raţiuniiunui soldat simplu şi capabil? Iar Schubert era convins că mulţi gândeau aşa. Nu era nevoie să fii strategul suprem al Germaniei pentru a-ţi da seama că a ataca un aliat atâta vreme cât duşmanul principal, în cazul ăsta englezii, nu era răpus nu era un indiciu de înţelepciune. Fireşte că Fuhrerul în comunicatul său o spunea pe şleau că ţarul roşu de la Kremlin, plănuia de mult să ne atace.

— Fritz nici eu şi nici dumneata nu cunoaştem raţiunile unei astfel de decizii. Datoria noastră de soldat al Reichului ne impune să ne supunem.

— De bună seamă, domnule locotenent, nu este

4 **Apelativ dat englezilor in timpul celui de-al II-lea Război Mondial, (n. red.)**

vorba de insubordonare aici.

— Atât ar mai lipsi! îi lăsă să scape lui Schubert.

— întreb pentru a înţelege mai bine misiunea de luptă şi rostul noii noastre campanii.

— Ai ascultat şi dumneata ca şi mine, Feldwebel[5] comunicatul Fuhrerului Cu siguranţă că mustăciosul de la Kremlin boscorodea un plan ascuns să ne atace. Probabil că Fuhrerul, care trebuie să fie mai

5 **Sergent (n. red.)**

bine informat decât oricine, a aflat asta. Ceea ce ni se cere nouă să facem acum este un simplu act de prevenire.

— Prin urmare noi trebuie să i-o luăm înainte? plasase şi Oberfe- ldwebelul[6] Strunz propria lui întrebare.

— Exact aşa *Oberfeldwebel!* Dacă cineva te aşteaptă să-ţi înfigă un cuţit în spate, cum îi răspunzi? Nu cumva e mai cuminte să i-o iei înainte şi să-l dezarmezi? Doar nu te aştepţi ca Fiihrerulsau Goebbels să vină personal în unitatea noastră şi să ne dea lămuriri. Dacă s-a hotărât aşa, înseamnă că e mai bine.

Fireşte că nici el, Schubert, nu era convins de justeţea argumentelor sale dar un răspuns întrebărilor şi nedumeririlor oamenilor săi, tot trebuia să le dea.

— Oameni buni, camarazi, de la noi ca de la nişte bravi soldaţi ce suntem se aşteaptă să ne facem datoria. Fiţi siguri că pânăchiar la sfârşitul zilei de mâine vom avea un răspuns clar, nedumeririlor noastre.

Dominat de emoţii, cutreierat de sentimente şi gânduri contradictorii, Schubert ştia că în ciuda ordinului expres pe unitate după terminarea controlului privind aprovizionarea şi înzestrarea cu armament şi combustibil al unităţii sale tot nu va putea dormi. O pomisede unul singur spre păduricea de stejari şi foioase îndărătul cărora îşi construiseră bivuacul, trăgând în piept mirosul de răşină îmbibat cu cel de benzină, atât de specific unităţilor de tancuri. Era concentrat şi aproape că tresări înspăimântat când o siluetă îi apăru brusc în faţă. Era de-acum întuneric, iar potrivit ordinelor de mascare pe timp de noapte nu era permisă iluminarea zonei.

— Bată-te să te bată Rudi, ce naiba cauţi aici pe întunericul ăsta? Aproape c-am crezut că eşti vreo iscoadă a ruşilor, auzi el un glas familiar.

— Păi aş fi îndrituit să-ţi pun şi eu aceeaşi întrebare, nu crezi, *Ober- leutnant*[7]? Caut exact acelaşi lucru pe care-l cauţi şi tu, Wem. O clipă de linişte şi

6 **Plutonierul (n. red.)**
7 **Locotenent-major (n. red.)**

pace de care nu ne vom mai bucura multă vreme sau deloc, începând cu zorii zilei.

Werner Tramitz, era prietenul şi comandantul companiei vecine, camaradul cu care se împrietenise descoperindu-şi reciproc afinităţi şi filiaţii comune de când batalionul lor de tancuri staţionaîn dosul pădurii de stejari la câţiva kilometri de apele Bugului. La asta contribuise şi faptul că Tramitz era cumva vecin, din nordul ţării, de prin împrejurimile oraşului Braunschweig. Pe de altă parte părinţii acestuia, mama

Înrudită iar tatăl profesor de liceu, ţinuseră să-i asigure fiului un statut de intelectual, determinându-l să-şi facă studiile de medicină şi biologie de la Tübingen. Păţise însă ca şi Rudi. De-abia terminase facultatea şi nu apucase să-şi ia postul în primire că venise mobilizarea şi încorporarea. Nu-i de mirare că în acest băiat cult el, intelectualul fin, cum credea despre sine Schubert îşi găsise un aliat şi un prieten. Tramitz era cu doi ani mai în vârstă şi dobândise un grad în plus dar de asemenea amănunte nu se formalizase niciunul. Oricum, erau în companii diferite deşi se subordonau cum era şi firesc aceluiaşi comandant de batalion, locotenent-colonelul Detmar, Horst Detmar.

— Prin urmare cauţicam acelaşi lucru ca şi mine dar mi-e teamă că nici măcar împreună n-o să-l găsim, prietene. De mâine începe o altă viaţă. Scurtă dar plină de glorie aşa cum ne-o hărăzi Führerul.

— Cam pesimist Wem, pentru un brav ofiţer al Wehrmachtului victorios. Nimeni nu te împiedică să ai o viaţă lungă şi fericită încărcată şi cu glorie pe deasupra. Cel puţin ultimul ingredient sunt sigur că Fuhrerul ţi-l doreşte din inimă.

— De asta sunt sigur. în sfârşit soarta unora ca noi este soarta unei întregi generaţii.

— Crezi că Napoleon l-a întrebat pe vreunul dintre soldaţii săi ce părere are despre războaiele pe care le poartă? reluă Schubert.

— Mai bine l-ar fi întrebat. Ar fi evitat dezastrul din Rusia care n-a fost decât începutul declinului său. Şi când te gândeşti că totul a început în zorii nefaşti ai unei zile de 22 iunie, acum mai bine de un secol, preciză Tramitz.

— Puşchea pe limbă omule!

— Napoleonul nostru sau Hitler cum se numeşte el acum, crezi c-a ales cu predestinare aceeaşi zi? se interesă Tramitz.

— Nu ştiu dacă este predestinare sau nu, doar atât că este în toiul verii şi se speră ca totul să se termine până la toamnă.

— Asta am auzit şi eu de la şefi; gogoriţa asta,

vreau să spun. Cică în opt săptămâni colosul ăsta pe picioare de lut cum îi spune Führerul trebuie să se prăbuşească. Eu te întreb doar atât. Şi dacă nu o face? Napoleon a cucerit şi Moscova şi la ce i-a folosit?

— Aici ai dreptate. Forţa Rusiei nu stă atât în efectivele sale sau potenţialul în materii prime şi armament, cât mai ales în imensitatea ţării, în drumurile impracticabile pentru blindatele noastre şi tehnica de luptă, ca să nu mai amintesc de climă. Armatele ţarului roşu ne pot hărţui cu anii din imensităţile Siberiei lor chiar în ipoteza că totul ar merge ceas. Armatele ruseşti pot fi bătute în afara graniţelor lor, dar

— Până acum nici francezii şi nici suedezii deşi au câştigat bătălii, au pierdut războiul.

— Rudi, după câte îmi dau seama tu eşti mai pesimist chiar şi decât mine. Prea multe gânduri ne facem. Nu-i mai bine să fii un Fritz oarecare, să te gândeşti la porţia ta de ţigări şi de schnaps şi să laşi şefilor grija să gândească?

— Păi tocmai asta e! După cum bine ştii, nu mă dau în vânt nici după schnaps şi nici după tutun. De altfel ştii că nu fumez. Aşa stând lucrurile dă-mi voie măcar să gândesc.

— Bine, admit că ai acest drept. Prin urmare dacă poţi să-ţi exerciţi această prerogativă, îmi poţi spune şi mie la ce gândeşti?

— Poate că n-o să te bucure, dar eu tot o să-ţi spun.

— Atunci spune-o pe şleau, prietene.

— Admit că pentru prima dată în istorie cineva a făcutcevapentru unirea celor de neam germanic şi acesta este Hitler. Admitcă cineva a redat neamţului de rând, demnitatea sa după înfrângerea umilitoare din noiembrie 1918, areînviat noţiunea de conştiinţă naţională. Acel cineva este Hitler. Admit că a existat cineva care s-a îngrijit şi se îngrijeşte de bunăstarea neamţului de rând, a eradicat şomajul, a repomit construcţia ţării, a luptat cu succes contra infracţionalităţii de drept comun şi economice şi a reproiectat viitorul naţiunii germane. Acest om este Hitler. El este arhitectul şi conducătorul Noii Germanii şi oamenii în marea lor majoritate îl urmează chiar dacăîn străinătate şi uneori în ţară este considerat un dictator lipsit de scrupule care a suprimat sistemul normal democratic al unei mari naţiuni. Spre deosebire de Stalin care n-a făcut nimic pentru rusul de rând, subsumându-şi influenţa şi puterea politică, industrializării ţării sale cu preţul unor sacrificii nemaiîntâlnite, bunăstarea omului de rând a stat cu adevărat în atenţia lui Hitler. Cu toate astea atât Hitler, cu atât mai puţin Stalin, nu potfi consideraţi factori de progres ai umanităţii. Şi asta dintr-un motiv foarte simplu, Wem, pe care-l ştii şi tu, nu-i aşa prietene?

— Chiar dacă-l bănuiesc, vreau să mi-o spui chiar tu.

— Pentru că au eşuat în cea mai importantă misiune a oamenilor politici singura unde nu au voie să dea greş.

— Şi aceasta ar fi?

— Pacea, Wem, pacea popoarelor lor. Ce folos că Hitler a făcut toate acele lucruri pentru naţiunea lui dacă jucând la ruleta războiului îi jertfeşte viitorul, sacrificând cei mai buni fii ai naţiunii germane. Chiar în cazul unei victorii, îndoielnice de altfel, populaţia Germaniei va fi îmbătrânită şi-i va trebui cel puţin două generaţii ca să-şi revină. Pe

— de altă parte nici învinşii nu vor sta cu braţele încrucişate cum nici noi n-am făcut-o. Un război crează premizele altora care vor urma. Astea sunt învăţămintele istoriei. Preţul este prea mare. Din acest punct de vedere toţi oamenii politici nu au fost şi nu sunt decât nişte pigmei dacă războiul a fost dominanta civilizaţiei umane. Şi încă pigmei distructivi, indiferent de rezonanţa numelui acestora, Alexandru, Hanibal, Cezar, Napoleon, ca să nu mai vorbesc de Atila, Gengis Han sau Timur Lenk şi atâţia alţii. De altfel nici Napoleonii nici Hitlerii sau Stalinii oricât de adulaţi ar fi aceştia la un moment dat, nici chiar artiştii, muzicienii, oamenii de litere, arhitecţii sau ce-or mai fi ei, nu se constituie în factorii de progres ai Umanităţii în general. Cei care sunt cu-adevărat, o elită aproape insignifiantă din punct devedere numeric, dar cu o pondere decisivă, sunt oamenii de ştiinţă, singurii cărora le datorăm progresul. Fără ei am mai trăi probabil şi acum în cel mai profund obscurantism medieval. Ura de clasă în Rusia sau de rasă în Germania sunt alte faţete ale intoleranţei şi fanatismului religios recurente azi, responsabile de marile dezastre ale Omenirii.

— Dacă asta gândeşti Rudi, atunci află că sunt gânduri primejdioase. Foarte primejdioase chiar pentru un tânăr ofiţer în ajunul unui mare război.

— Eşti singurul om căruia m-am destăinuit. Nici părinţilor n-aş face-o. Acest soi de idealism sau filozofie umanistă ar privi-o ca un act de laşitate, într-o vreme când ţara are nevoie de mai mulţi oameni de acţiune.

— Nici nu te sfătuiesc! Eşti un mare umanist, dar ca şi oamenii de ştiinţă cărora le aduci elogiul eşti o voce singularăşi greu de înţeles. Nu că n-ai avea dreptate, dar vremurile ne stau împotrivă. Până una alta teebuie să uităm de cele mai scumpe principii ale noastre şi să fim ceea ce se cere de la noi. Nişte rotiţe bine unse ale marelui monstru care se va umi mâine să ne mai sfâşie încă odată sufletele, odată cu trupurile. Războiul!

După alte câteva fraze lipsite de importanţă cei doi

prieteni s-au întors la corturile lor pentru a încerca să aţipească puţin înainte de ora fatală de care erau conştienţi că le va marca destinele.

***

La ora 2 noaptea atunci când mai rămăsese ceva mai mult de o oră până la declanşarea ostilităţilor, trecea pe podul de peste Bug ultimul tren încărcat cu grâne trimis de către ruşi lui Hitler. Asta în urma protocolului

comercial, oneră a celui politic conform pactului Ribbentrop-Molotov. Schimburile comerciale între cele două ţări cunoscuseră o amploare crescândă, astfel că începând din 10 februarie 1940, Rusia tătucului Stalin, cea care cunoscuse foametea din Ucraina din anii 30" soldată cu un milion de victime, a livrat Germaniei 1, 5 milioane tone de cereale, în pofida nevoilor stringente ale poporului, ţărani şi muncitori ale căror interese pretindeau că le apără. Uniunea Sovietică devenise cel mai mare furnizor de cerele al Germaniei naziste. în afară de cereale şi bumbac, Stalin a exportat un milion de tone de ţiţei neprelucrat, metale strategice, mangan, crom, 2, 7 tone de platină, în schimbul unor bunuri în valoare de 467 milioane de mărci, în special tehnologie convertibilă în infrastructura militară. E suficient să amintim aici crucişătorul greu Liitzow, la care mai era de lucrat la ora declanşării războiului. De altfel Germania mai rămăsese datoare cu bunuri în valoare de 239 milioane de mărci, atunci când s-au declanşat ostilităţile.

Stalin se străduise din răsputeri să fie la zi cu livrările pentru a nu da de bănuit şi învinuit de rea credinţă. întreaga lui strategie de politică externă se baza pe evitarea unui război cu Germania în anul 1941 şi amânarea acestuia măcar cu câţiva ani. în acest răstimp sperasă facă reformele necesare în armată şi să promoveze o nouă generaţie de comandanţi, exclusiv Stalinişti, în locul celei decimate în 1937, când numai din corpul ofiţeresc a făcut vreo 35 000 de victime. Recentul război cu Finlanda i-a revelat slăbiciunile şi a mărit proporţional încrederea lui Hitler care era convins că va obţine victoria în 8-10 săptămâni. Că acest lucru nu s-a întâmplat a fost prima mare eroare strategică a Fuhrerului care la rândul său a fost ameţit de victoriile facile obţinute în vest. Cu toate astea, până când vremea se menţinu frumoasă, planul de război al Fuhrerului părea să se îndeplinească. Nemţii erau în grafic. Executaseră mari bătălii de încercuire, luaseră zeci şi chiar sute de mii de prizonieri dar existau şi zone unde ruşii opuneau o rezistenţă disperată, adeseori până la ultimul om. Frontul german care se întindea pe 1600 de kilometri din Marea Nordului şi până la Marea Neagră, cuprindea trei mari zone: de nord, de mijloc şi de sud.

12 Flota aeriană
(n. red.)

Cea din nord era comandată de feldmareşalul Ritter von Leeb, incluzând două armate şi o grupare de tancuri, venind din Prusia răsăriteană dinspre Memel. Scopul frontului de nord era cucerirea regiunii baltice şi a Leningradului. Vârful de lance era gruparea de tancuri 4 comandată de gene- ralul-colonel Hoepner, în cadrul căreia generalii Manstein şi Reinhard i se subordonau. Acest front era sprijinit din aer de către Luftflotte[12] comandată de generalul-colonel Keller.

13 ***Stabschef*** **(n. red.)**

Frontul de mijloc era sub comanda feldmareşalului Fedor von Bock, fiind cea mai puternică grupare, acoperind o arie de 400 de kilometri lăţime. Includea două armate şi două grupări de tancuri, 2 şi 3 comandate de generalul-colonel Heinz Guderian, respectiv generalul-colonel, Hoth. îi era alocată Luftflotte 2 comandată de feldmareşalul de aviaţie Kesselring, având în componenţă bombardierele de tip Stukas care conlucrau strâns cu tancurile, după metodele prestabilite în campaniile anterioare. Scopul acestui front era de a prinde în cleşte şi a distruge unităţile mecanizate ale inamicului din triunghiul Brest-Wilna-Smo- lensk. Atingerea ultimului obiectiv, Smolensk, ar fi deschis drumul spre Moscova dacă totul s-ar fi desfăşurat după plan. După cum se va vedea iama rusească pentru care nemţii nu erau pregătiţi, va fi un aliat decisiv al inamicului. Frontul de sud de sub comanda feldmareşalului von Hans Gerd von Rundstedt, acoperea terenurile mlăştinoase ale Pripetului până în zona Carpaţilor, înzestrată cu trei armate şi o grupare de tancuri de izbire. Se confruntau cu trupele sovietice de sub comanda genera- lului-colonel Kirponos din Galiţia şi avea în vedere apărareaUcrainei de vest şi cu precădere a Kievului. După forţarea Niprului erau pregătite pentru încercuirea şi cucerirea capitalei Ucrainei, frumosul oraş Kiev. Luftflotte 4 de sub comanda generalului-colonel de aviaţie Lohr, i se subordona acestui obiectiv. Aliaţii români erau aici în rezervă pentru a proteja câmpurile petrolifere vitale armatelor aliate în susţinerea efor- turilor derăzboi.

***

în nord armata finlandeză obligată după încheierea păcii sovieto-finice la concesii teritoriale, urma să atace din nord către Leningrad. Armata a 6-a a feldmareşalului von Reichenau se pregătea să treacă Bugul pe pontoane. Deja divizia 56 de infanterie forţase fluviul pe plute din saci plutitori. La statul major al armatei se discutase aproape toată noaptea despre ce se va întâmpla în cazul în care în momentul trecerii fluviului vor fi supuşi unui bombardament masiv, menit să le întârzie înaintarea.

La comandamentul armatei a 6-a toată seara a fost vâlvă mare. S-au menţinut doar căile de iluminare absolut necsare pentru camuflaj. Şeful statului major[13] Friedrich von Paulus împreună cu toţi ofiţerii săi discutau iarăşi şi iarăşi amănuntele împreună cu comandantul armatei feldmareşalul Walter von Reichenau toate modalităţile de a trece cu pierderi minime Bugul.

13 ***Stabschef*** **(n. red.)**

— Generale, ai cuvântul, îl îndemnă Reichenau pe şeful stat-major.

Fără a pierde vremea acesta începu.

— Este necesar să luăm în calcul toate posibilităţile. Dacă de pe malul advers ne întâmpină inamicul cu forţe mecanizate trebuie să ripostăm la fel. Loviturile de artilerie de pe malul nostru nu vor rezolva problema.

— Ar trebui s-o rezolve împreună cu aviaţia, interveni colonelul Strauss, aghiotantul generalului de aviaţie Alexandru Lohr, comandantul armatei a 4-a aeriene.

Acesta se pronunţă tacit înclinând capul semn că era de acord cu afirmaţia subalternului său.

— înclin să cred că nu este cazul. Aviaţia este chemată să dea lovituri surprinzătoare în adâncime, mai precis să lichideze aerodromurile inamice limitrofe, dar cu toate astea e necesar să fim pregătiţi pentru orice, se pronunţă comandantul.

— Aşa este. Până ce pionerii noştri pregătesc podul de pontoane ruşii pot mobiliza artileria greaşi principalele lor mijloace blindate zădămicindu-ne din start înaintarea, fu de acord generalul maior de infanterie, Trappert.

— Fireşte că mai întâi trebuie protejate prin orice mijloace podurile de peste fluviu, măcar până trec unităţile noastre motorizate. Există şi o cale ferată pe care pot trece rapid trenurile noastre cu trupe, opină Paulus.

— Cu condiţia ca geniştii ruşi să nu arunce în aer liniile ferate de pe cealaltă parte a fluviului de îndată ce realizează intenţiile noastre, replică şeful de stat major.

— Aviaţiei noastre îi revine o mare responsabilitate. Să execute lovituri din aer de întâmpinare, reluă Trappert. Mă refer mai exact la o singură escadrilă.

— Domnilormi-a venit o idee, se lumină la faţă Reichenau. Aţi uitat de regimentul 18 de tancuri? Acum este momentul să probăm în luptă eficacitatea acestuia.

Toţi cei prezenţi în cortul mare de campanie al feldmareşalului von Reichenau îşi amintiaucu exactitate la ce făcea referire comandantul armatei. Trecuse aproape un an diniulie 1940 pe când mai era în vigoare

planul SEELOWE specialiştii şi inginerii armatei se gândiseră la ceva ingenios. Pentru a asigura succesul debarcării pe coastele Angliei, propuseseră o unitate de tancuri-submarin. Nu tancuri sau maşini amfibii capabile să plutească dar să se şi deplaseze pe uscat, ci de-a dreptul

13 ***Stabschef*** **(n. red.)**

o unitate de tancuri submarin, capabile să se deplaseze sub apă la o adâncime de 8-10 metri. Turelele tancului erau învelite în huse impermeabile de cauciuc, iar alimentarea cu oxigen cea mai delicată problemă, se putea realiza printr-un cablu de vreo 15 metri. Se făcuseră diferite testări dar planul nu a fost pus niciodată până atunci în practică pentru simplul motiv că pe la mijlocul lui octombrie se renunţase la operaţia Seelöwe de invadare a Angliei, considerându-se prea riscantă de vreme ce aviaţia inamicului n-a putut fi neutralizată iar flota regatu- luibritanic era superioară celei germane. Cu toate astea în vara acelui an 1940 lângă Praga, pe unul dintre lacuri se făcuseră exerciţiile cu pricina. Acum sarcina acestor maşini subacvatice devenea chiar mai simplă având în vedere că nu acţionau din largul măriiunde adâncimea acesteia putea fi mai mare de 10 metri şi doar de un biet fluviu. Oricum, cablul alimentator cu oxigen nu mai era necesar să aibă 15 metri, unul de trei şi jumătate ar fi fost de ajuns.

— *Stabschef* Paulus pregăteşte regimentul de tancuri 18 şi *Panzerspähwagen*[8]. Să se camufleze încă din noapea asta la malul fluviului. Să aibă grijă să stea pe poziţiile mascate, să nu ne trădăm înainte de vreme.

— *În Ordnung, mein Komandant*[9] replică von Paulus înciudat că nu-i venise lui mai întâi ideea cu tancurile subacvatice, una dintre realizările de vârf ale inginerilor armatei.

***

în ciuda bunelor intenţii locotenentul Rudi Schubert nu putu închide un ochi nici restul orelor până la clipa fatidică. De altfel cum atacul era prevăzut pentru ora 3 şi 15 respectiv, 4 şi 15 minute după ora Rusieico-mandanţii de companie şi ofiţerii batalionului comandat de căpitanul Karl Mieske fuseserăîn picioare cu o oră bună înainte de începerea oficială a oficialităţilor. Mieske îi dădu misiunea de luptă comandantul companii 2, locotenentul Schubert despre care avea o părere bună.

— Locotenente vei lua poziţie cu oamenii dumitale în

8 **Autoblindat de cercetare (n. red.)**
9 **S-a făcut, domnule comandant (n. red.)**

faţa podului de peste fluviu, exact la ora convenită. Ţi se va ataşa ogrupă de genişti. După focul de artilerie care va „deschide balul”, veţi parcurge în goană podul şi-l veţi asigura de partea cealaltă, anihilând orice tentativă a inamicului de a-l arunca în aer. S-a înţeles? Cred că nu-i nevoie să-ţi atrag atenţia asupra importanţei misiunii dumitale.

17 Caporal-şef (n. red.)

Jawohl, Herr Hauptman[16] replică protocolar Schubert.

Era clar că dacă podul de peste fluviu era asigurat, asta ar fi facilitat trecerea diviziei de tancuri în toată complexitatea ei dincolo, pe terenul inamicului, realizându-se vârful de lance care ar fi dat peste cap apărarea ruşilor. Fortăreaţa Brest ar fi fost obiectivul imediat. Acum locotenentul plasat în fruntea oamenilor săi, stătea cu privirea aţintită asupra minutarelor ceasului său de buzunar. Era exact ora trei şi zece minute. încă cinci, după care evenimentele s-ar fi succedat ireversibil. Cinci minute de linişte şi pace apoi totul, inclusivviitorul se va schimba pentru el şi oamenii săi. Un pas important şi decisiv, cum sunt câteva doar în viaţa unui om şi cu siguranţă mult mai puţine în acea a unei naţiuni. încă trei minute. Din iarba înaltă de lângă mal dacă arunca o privire în spate de-abia se puteau ghici căştile de oţel ale soldaţilor care vor intra curând în luptă. Vor reuşi să-l treacă, sau ruşii îl minaseră deja şi-l vor arunca în aer, atunci când grosul trupelor vor fi pe el. Va sări în aer exact în momentul când inamicul va fi sigur că va produce pagubele cele mai mari. Chiar dacă podul nu a fost încă minat fiind un important punct strategic, ruşii vor face totul pentru a-l doborî încă din primele clipe ale invaziei. De aici şi importanţa misiunii care i se încredinţase. încă un minut! Cadranul fosforescent îi permitea să urmărească până şi parcursul secundarului, care aproape că depăşise jumătatea circumferinţei. Respiră adânc, cu o secundă înainte ca iadul să se dezlănţuie pe pământ, în clipa în care jerbele proiectilelor mortierelor grele de 60 şi ale tunurilor de calibru 21, întreg solul prinse să se cutremure. O jumătate de ore dură canonada, şi prima impresie a fost că nimic viu n-a putut să mai rămână pe o rază de câţiva kilometri de cealaltă parte a fluviului. Schubert ştia din experienţa lui anterioară că nu era decât o iluzie. Duşmanul bine camuflat, mă rog, cel care mai rămăsese, îi va întâmpina cu foc de îndată ce vor pune piciorul de cealaltă parte a Bugului. Exact asta se şi întâmplă. De îndată ce se repezi pe pod urmat de oamenii companieisale, ţăcănitul mitralierelor inamice se făcu auzit.

16 S-a înţeles prea bine, domnule căpitan (n. red.)

Deocamdată ţiuitul proiectilelor vrăjmaşese auzea pe deasupra capetelor lor dar deşi tirul era aţintit înspre pod era clar că nu fusese încă bine reglat. Parcurseseră jumătate din lungimea podului şi niciunul dintre oamenii companiei nu fusese atins. Poate că bombardamentul intens preliminar reuşise să dezorganizeze apărarea punctelor forte ale inamicului. Străbătuseră întreg podul şi acum ajunseseră în apropierea gheretelor de vamă sovieticepe care erau pe caîe să le depăşească când o rafală venită pe neaşteptate din ambrazura unei gherete făcu ca doi dintre soldaţi companiei sale să

17 Caporal-şef (n. red.)

se prăbuşească la pământ cam în acelaşi timp. Fireşte că aceste puncte de vamă nu putuseră fi doborâte de focul de artilerie întrucât fiind foarte apropiate de pod tirul artileriei noastre l-ar fi putut doborî chiar ea din greşeală, îi trecu prin cap locotenentului. Aruncă una după alta două grenade asupra gheretei din care se pornise tirul şi se aruncă la pământ. Membrii corpului sanitar interveniră imediat şi cei doi soldaţi au fost scoşi din zona de luptă. Fireşte că nu era timp acum să afle în ce măsură şi cât de grav au fost răniţi. Aşteptă un minut sau două până ce fumul exploziei se risipi după care locotenentul o pomi înainte. Era nevoit să se asigure dacă totul era în ordine în buncărul improvizat în care se adăpostise pe moment patrula inamică.

—*Obergefreiter*[17] Schrad, îi ordonă el unuia dintre caporalii, ia trei oameni şi după mine. Ţine grenadele pregătite. *Feldwebel* Reiser, exa- mineză cu grupa dumitale ultimele trei gherete.

Aici se amenajase primul post de pază al grănicerilor sovietici de cealaltă parte a Bugului, iar pericolele puteau pândi de oriunde. Schubert era convins că în ciuda focului nimicitor de artilerie al bateriilor germane, chiar în eventualitatea că aceste gherete, amenajate din material lemnos, ar fi fost dărâmate, rezidenţii acestora nu ar fi putut fi complet anihilaţi. într-adevăr, tocmai pe când locotenentul se ridică de la pământ împreună cu cei patru oameni desemnaţi să-l însoţească, câteva dâre de foc izbucniră imediat de la ghereta cea mai apropiată. Şi de data asta unul dintreoamenii lui Reiser se prăbuşi secerat înainte ca restul grupei plutonierului să se arunce fulgerător la pământ. Din poziţia culcat câţiva dintre infanteriştii conduşi de Reiser aruncară grenade prin ferestruica de unde se ivise ţeava unei mitraliere care-şi mai continua ţăcănitul, imperturbabil. Cu prudenţă, târându-se pe brânci, Schubert ajunse până în dreptul ferestruicii joase. Ţeava fusese retrasă dar nu se putea şti dacă mitraliorul fusese lichidat sau stătea pitit pândind un moment mai favorabil. Ţinând cont de cea de-a doua ipoteză, locotenentul ochi cadrul îngust al ferestruicii şi mai aruncă o grenadă. în zgomotul

16 S-a înţeles prea bine, domnule căpitan (n. red.)

exploziei i se păru că aude un geamăt stins, dar nu era deloc sigur. Când fumul se disipă unul dintre soldaţii care-l însoţea izbi cu o lovitură puternică de cizmă uşa şubredă slăbită şi ea în urma exploziei, după care trase un foc circular cu arma înainte de a intra înăuntru. Schubert îl urmă imediat pe omul său, tresărind puternic ca un recrut la vederea camagiului cărei se înfăţişa înaintea ochilor. Patru cadavre de grăniceri ruşi erau răspândite peste tot în încăperea strâmtă, groaznic mutilate, îi devenise clar de la prima privire că nu mai existu supravieţuitori.

17 Caporal-şef
(n. red.)

Poate că cea de-a doua grenadă aruncată chiar de el reuşise să desăvârşească acest măcel. Unul dintre soldaţii ruşi mai avea încleştate mâinile pe mitraliera care în urma exploziei se dezasamblase şi ea. Aici nu mai era nimic de făcut sau devăzut. Ieşi afară puternic marcat, conştientcă pornise pe drumul ireversibil al distrugerii şi morţii. Ştia prea bine că nu mai putea da îndărăt de acum. Devenise o maşină automată de ucis şi va funcţiona în acest fel până când va fi dezamorsată. Cu alte cuvinte până ce el însuşi va cădea pradă ororii pe care o comisese. Dinspre celelalte gherete nu se mai auzea deloc zgomot de luptă. Toţi grănicerii ruşi fuseseră anihilaţi cu excepţia a 7 prizonieri care ieşiseră afară cu feţele mânjite de fumul exploziilor şi cu mâinile sus. Aceştia erau prizonierii pe care unul dintre plutonierii companiei îi conducea în spatele frontului. Fuseseră dezarmaţi iar ruşii buimăciţi aşteptau să li se întâmple tot ceea ce era mai rău. Fireşte că li se cruţase viaţa de vreme ce se predaseră, numai că aceştia nu aveau de unde s-o ştie. Cu siguranţă fuseseră îndoctrinaţi şi aşteptau să fie lichidaţi de îndată, aşa cum fuseseră avertizaţi.

— *FeldwebelSchramm,* i se adresă Schubert, rămâi aici cu doi oameni de pază şi organizează un punct de colectare a prizonierilor, îi ordonă Schubert. Imediat ce grosul trupelor noastre va trece peste pod, îi vei conduce de cealaltă parte a Bugului.

— *Jawohl Herr Leutnant,* pocni din călcâie omul său, luându-şi misiunea foarte în serios.

Cu niciun preţ nu trebuie să se atenteze la viaţa acestor prizonieri fiindcă ar fi fost un prost exemplu servit ruşilor. Aceştia trebuiau să vadă că armata germană nu-şi lichidează prizonieriipregătindu-i moral pentru abandonarea poziţiilor, un factor important psihologic dacă nu voiau să-şi transforme inmicii în adversari care să lupte cu fanatism până la capăt. Lucrul ăsta se discutase în prealabil la comandamentiar cine nu respecta ordinul era pasibil de pedeapsă. Intenţia comandamentului german era de a contrazice propaganda comisarilor politici ruşi că inamicul nu respectă regulile onoarei militare şi prin urmare erau

obligaţi să lupte până la capăt. La punctul de concentrare al prizonierilor păzit acum de plutonierul Schramm, fuseseră aduşi şi câţiva răniţi germani din plutonul lui Reiser. Schubert se obligă el însuşi să-i încredinţeze celor trei soldaţi sanitari, conduşi de un medic chirurg, care încerca să le îngrijească rănile. Evident acelaşi ajutor medical urma să li se acorde şi răniţilor ruşi. Din păcate unul dintre soldaţii ruşi şi doi dintre ai noştri, îi trecu prin cap locotenentului orice ajutor fusese de prisos.

— Soldatul Winkler şi caporalul Frosch, n-au supravieţuit, domnule locotenent, îi raportă plutonierul Schramm. într-adevăr, deşi la înce-

puţinu părea să se fi înregistrat niciunmort, din cauza rănilor grave, aceştia n-au mai putut fi salvaţi. Unul primise un glonţ în cap care nu părea să-i pună viaţa în pericol, dar rana din esofag se dovedise mult mai gravă. Omul încercase să vorbească să spună ceva, arătă cu degetul înspre locotenent ca şi cum ar fi vrut să-i vorbească se înnecă, scuipă sânge, se opinti din nou, după care recăzu pe spate închizând ochii. Acesta fusese caporalul Frosch pe care Schubert îl cunoştea prea bine. Soldatul Winkler care primise un glonte în stomac suferise cel mai mult. Unul dintre sanitari îi făcuse imediat o injecţie calmantă, probabil cu morfină, dar după paloarea chipului care împrumutase o culoare pământie se putea deduce că nu o va mai duce mult. Primise o întreagă încărcătură de plumbi în stomac şi era de mirare că mai putuse supravieţui până atunci. Soldatul rus fusese rănit în picior şi piept, iar după rana capătată de cele două gloanţe din piept nu era de aşteptat că va trăi mult. Cel puţin nu va mai apuca să fie transportat pe celălalt mal al fluviului într-un spital improvizat de campanie. Dar nici restul răniţilor nu erau în afară de pericol. Doar dacă puteau fi transportaţi măcar într-un cort sanitar unde să fie operaţi de urgenţă. Unii fuseseră răniţi în umăr braţe sau picioare. Dacă rănile nu apucau să li se infecteze aceştia puteau fi cei mai norocoşi dintre camarazi. Cu atât mai mult dacă scăpau şi de amputare. Pentru ei războiul se sfârşise încă din prima zi şi asta era tot ce îşi doreau cei mai mulţi dintre aceşti nenorociţi. După ce dădu dispoziţiile necesare Schubert şi restul companiei sale porniră mai departe. Pe lângă ei începuseră să huruie motoarele tancurilor care trecuseră podul şi motocicletele cu ataş care le precedau. Consemnul era: nicio oprire până ce oboseala şi umbrele întunericului îi va sili să facă o haltă. Erau doar infanterişti, iar menirea lor era de a lichida orice punct de rezitenţă al inamicului, rămas în spatele coloanelor de blindate care asigurau străpungerea.

***

18 Adăpostit (n. red.)

După ce regimentul de tancuri 18 de sub comanda lui Manfred Graf Strachwitz trecu cu bine proba *submarin,* ieşind din valurile Bugului, turelele se deschiseră pe malul celălalt după care urmă comanda aşteptată de marş. De asemenea la sud de fortăreaţa Brest, care stădea ca o provocare din piatră şi oţel înaintea lor, reuşi să treacă intact podul, corpul de armată de tancuri 24 de sub comanda generalului de blindate Freiherr Geyr von Schweppenburg, se grăbi să se alăture comandantului diviziei 3 de tancuri Walter Model, care mai puţin norocos trecu

fluviul pe poduri improvizate de pontoane. Model îşi propusese ca încă în acea zi unităţile sale înaintate să atingă Kobrin. Surpriza le reuşise nemţilor în întregime. Podurile din pontoane au fost construite de batalioanele specializate de genişti, acolo unde nu existau poduri construite. De-a lungul frontierei fluviale a Bugului lungă de 800 de kilometri, traversarea armelor grele a invadatorilor dincolo de Buga decurs conform planului. Rezistenţa a fost slabă şi n-a durat mai mult decât o jumătate de oră, mărginindu-se la focuri de mitralieră sau în unele cazuri de mor- tiere drept răspuns. Pentru o apărare mai energică a graniţei ar fi trebuit ca aviaţia rusească să atace din aer lucrările incipiente la pontoaneşi să le facă viaţa grea invadatorilor, bombardând pădurile rămase din aer. Din fericire pentru nemţi acest lucru nu a mai fost posibil întrucât aviaţa acestora şi-a făcut cu prisosinţă datoria. A distrus la sol sau în aer întreaga armată aeriană de graniţă a ruşilor şi au asigurat în mare măsură succesul. în tancul său generalul-maior Walter Model, dând personal exemplu diviziei sale de blindate, întocmai ca Rommel şi Guderian în Franţa ţinea neapărat să se ilustreze în ochii şefului său direct, comandantul grupării de blindate, Heinz Guderian. Deja trecuse o săptămână şi se apropiaseră mult de fluviul Nipru, unde de pe malul celălalt îi aştepta o ripostă mult mai serioasă.

***

Model deschisese turela tancului pentru a-l primi pe ofiţerul de legătură, locotenentul FriedrichHolzer cu un mesaj scris de la Guderian când din apropierea păduricii pe undetrecea şoseaua ca vai de lume, pe care rulau, inamicul deschisese surprinzător focul.

— *Volle DeckungV** mai apucase să răcnească Model, întrucât alături de tancul său rula motocicleta cu ataş unde în spatele celui ce conducea, un sergent, stătea motociclistul agent de legătură Holzer, un tânăr ofiţer din statul major al lui Guderian pe care Model îl cunoştea prea bine. Dar avertismentul oral al generalului venise prea târziu. Cei doi de pe motocicletă, şoferul şi ofiţerul

18 Adăpostit (n. red.)

din spate au fost atinşi din spate. Două dintre tancurile lui Model făcură imediat cale întoarsă intrând în pădurice. Cu siguranţă erau rămăşiţele unei unităţi sovietice încercuite care reuşise să se refugieze în pădure ţinând sub observaţie şoseaua. Nenorocirea însă se produsese. Generalul care ieşise pe jumătate din maşina sa blindată nu se aştepta deloc la aşa ceva dar în zona de război chiar după zile întregi de acalmie se poate dezlănţui iadul. Model sări repede din tanc,

în ciuda pericolului întrucât inamicul nu fusese încă anihilat şi în pofida conducătorului de tanc Schulz, care îl avertiză.

— *Achtung mein General, Feindkräfte in der Nähe*[19].

O nouă rafală veni din pădure dar de data asta nu-şi atinse ţinta, iar gloanţele ricoşară în blindajul tancului. Coloana de blindate a diviziei lui Model îşi continuă însă drumul la un semn al comandantului ei, în timp ce maşina de luptă a generaluluii însuşi trase pe marginea şoselei pentru a nu perturba traficul. Model, după ce-i făcu semn restului convoiului să-şi continuie drumul, se apropie de motocicleta care se răs- tumase într-o rână, dar din poziţia în care se găseau cele două siluete realiză că nu mai erau multe speranţe. într-adevăr, şoferul fusese atins în cap de un obuz de mortier care-i zdrobise casca şi-l lăsă aproape fără jumătate de ţeastă. Cât despre locotenentul Holzer acesta fusese rănit în piept. Sânge şi materie cervicală provenită din capul conducătorului motocicletei se găseau împrăştiat peste tot. După un minut sau două, una dintre maşinile serviciului medical al ambulanţei se opri şi îl preluă pe locotenentuil Holzer grav rănit.

— Poate reuşiţi sî mai faceţi ceva pentru bietul băiat i se adresă căpitanului medic Otto Wenders, după ce oamenii acestuia îl luaseră pe rănit.

Despre sergentul care conducea motocicleta era clar că nu se mai putea face nimic. Rana era incompatibilă cu viaţa. Fu cules într-o cuvertură din pânză gudronată şi aşezat direct într-una din cutiile pentru cadavre pe care le căra cu ea de obicei maşina ambulanţei. Curând cele două tancuri au revenit din aglomerarea vegetală care fusese iniţial o pădurice de fagi. Acum numeroşi arbori erau culcaţi la pământ din cauza rafalelor de artilerie PAK, ale tancurilor lui Model. Seara târziu, generalul care campase în apropierea unui lac, îl convocă pe căpitanul medic pentru a-i raporta cu părivire la starea locotenentului Holzer. Nu avea însă mari speranţe iar Model, abia de auzi cuvintele de specialitate ale doctorului care ţinea să-i prezinte un raport cât mai amănunţit.

— Din păcate domnule general nu s-a mai putut face

19 Atenţie domnule general, forţe inamice în apropiere (n. red.)

nuimic. Deşi am intervenit imediat aşa cum aţi constatat n-am reuşit să-i oprim hemoragia şi deteriorarea ficatului. Proiectilul a pătruns la nivelul hemitora- celui stâng pe linia axilară posterioară. A ieşit apoi la nivelul rebordului costal drept, după ce în traiectoria sa a parcurs, peretele toracic, dia- fragmna, stomacul şi ficatul. în condiţiile astea nici măcar o intervenţie la cel mai specializat spital din ţară nu i-ar mai fi putut salva viaţa.

Model, ale cărui cunoştinţe de anatomie fuseseră destul de vagi, dădu numai mecanic din cap, mai ales din politeţe. Ce importanţă mai

Bavaria acum? Nici măcar nu-şi dădea seama care dintre cei doi camarazi pierduţi fusese mai câştigat. Conducătorul motocicletei care murise într-o clipă sau locotenetul care mai avusese câteva ore lungi de chinuri până să se stingă? Şi-apoi, dacă e să mori în război nu e oare de preferat din punct de vedere personal, să dispari de pe scenavieţii la început, decât să te stingila sfârşit după ce ai purtat întreaga povară a războiului? Fără a mai apuca însă să guşti din roadele victoriei. Asta dacă va fi victorie! Nu bănuia atunci, în acea clipă, generalul şi mai târziu feldmareşalul Model că exact acesta va fi sfârşitul său. După ce a purtat întreaga povară a războiului a murit la 21 aprilie 1945, de propria sa armă, într-o pădure de stejariîntre Wedau şi Lintorf nu departe de Duisburg, cu sentimentul acut nespus de dureros că sacrificiul său şi a milioanelor de camarazi, a fost în zadar. Onoarea sa de militar nu-i îngăduia să supravieţuiască camarazilor săi şi să se predea aliaţilor anglo-americani de pe frontul de vest. A alergat după o himeră şi a pierdut în final. A fost doar o iluzie a lui Hitler pe care l-a servit cum a ştiut mai bine, la care a aderat şi el ca atâţia alţii. De altfel Model, la reproşul lui Hitler prin 1943, de ce soldaţii nu mai manifestă moralul, entuziasmul, curajul care a condus la succesele din 1941 când după victoriile iniţiale au venit şi înfrângerile de pe frontul din Rusia, Model ar fi răspuns.

— Cei mai bunidintre noi *mein Führer,* entuziaştii şi îndrăzneţii zac morţi pe câmpiile nesfârşite ale Rusiei. Germania şi-a epuizat potenţialul uman.

Cauza înfrângerilor Germaniei din utlimii ani ai războiului, semăna izbitor cu soarta glorioasei armate napoleoniene care şi-a pierdut nucleul cel mai puternic, prefigurând Waterloo-ul. Cele mai redutabile divizii germane, cele care câştigaseră bătăliile decisivepretutindeni în Europa, începând cu Polonia şi Franţa, au eşuat în Rusia. Purtând până atunci un război modernde arme combinate, brigăzi compacte de tancuri ca unităţi de străpungerecu o desăvârşită acoperire aeriană, după succesele răsunătoaredin varaşi toamna

anului 1941, s-au împotmolit pe drumurile impracticabile ale Rusiei, la care a contribuit şi clima ca un factor decisiv. Nu s-a luat în calcul iama rusească, armata nefiind pregătită dintimp pentru aşa ceva, ceea ce a fost din start o greşeală de neiertat. Acest joc la ruletă gândit amatoristic, n-a fost contrazis de nimeni, dat fiind personalitatea Führerului care exercita o putere hipnotică asupra generalilor săi.

Fireşte că generalului nu-i treceau prin cap asemenea gânduri funeste acum la un început de campanie atât de strălucit. După toate probabilităţile divizia lui avea să atingă Niprul printre primele dacă nu

Schiar prima, după care va executa o mişcare de învăluire spre sud pentru a prinde în cleşte Kievul capitala Ucrainei.

Visul de glorie al generalului Walter Model avea să se îndeplinească. Era doar comandantul diviziei 3 de tancuri din Corpul 2 de blindate al generalului-colonel Heinz Guderian. După ce divizia sa a atins prima malul Niprului la 4 iulie, a fost răsplătit cu Crucea de Cavaler a Crucii de Fier. Şase zile mai târziu după o manevră combinată de arme întrunite, ideea sa originală, tancuri, infanterie, aviaţie şi detaşamente specializate de genişti a rupt frontul Armatei Roşii lângă Roslavl ocolind dinspre sud Kievul, capitala Ucrainei. Bătăliile purtate în intervalul 23 august şi 26 septembrie au dus la căderea oraşului, pierderea a 665. 000 de ruşi, efectivul a 43 de divizii şi sinuciderea comandantului Frontului de sud-vest, generalul Kirponos, prins în încercuire. Nicio altă armată din lume, probabil că nu ar fi supravieţuit unei atât de carastrofale înfrângeri cu excepţia Armatei Roşii cu inepuizabilul ei teritoriu şi rezervele umane, materii prime şi nu în ultimul rând în infrastructura de armament de care Hitler în autosuficienţa lui nu ţinuse cont încă de la bun început. De altfel Model, examinând blindajul unui tanc T 34 din noua producţie de blindate sovietice, cu şenilaţia perfect adaptată drumurilor impracticabile din Rusia, a avut primul premoniţia eşecului. Ca atâţia alţi generali s-a documentat pe teren, post-factum, în condiţiile în care caorice bun croitor, comandantul suprem al forţelor armate, trebuia să măsoare de două ori înainte de-a tăia o dată. Dar ăsta era rezultatul unei conduceri obediente şi totalitare a armatei de către un om care se întinsese mai mult decât pătura, şi care îşi lua visele drept realitate.

***

Unităţile Corpului Mecanizat 15 din dotarea Frontului de sud-vest sovietic a primit în cursul zilei trei ordine diferite succesiv. Uzanţa era fireşte de a se alinia ultimului ordin care corespundea imperativelor momentului. în dotarea acestei unităţi comandanţilor

diviziilor de tancuri 10 şi 37 li s-a trasat ordinulde ofensivă spre Radehov. Tancul Colonelului Svetar Kuzmici a fost ajuns de o motocicletă cu ataş, din dotarea Corpului, din care a coborât un căpitan posomorât cu faţa trasă de multe nopţi de nesomn şi cu o barbă care-i invadase faţa smeadă de câteva zile. Se dădu jos din vehicul în timp ce sergentul de la volan nu-şi părăsi postul. Cu paşi grei plescăind prin mlaştina încă mustind de apă, după ploaia din noaptea precedentă se îndreptă înspre tancul din frunte

de unde colonelul Kuzmici îl observă imediat din turelă. Căpitanul, pe care comandantul diviziei nu-l cunoştea duse mâna la chipiu şi salută.

— îl caut pe comandantul diviziei tovarăşul colonel Kuzmici.

—în faţa dumitale, tovarăşe căpitan.

—Mesaj urgent de la comandantul Corpului. Căpitanul îi întinse un plic sigilat, ducând încă odată mâna la chipiu, cu aerul uşurat al omului carese considera de acum degrevat de sarcină. Permiteţi să plec, tovarăşe colonel?

Cu un gest evaziv făcut cu dreapta în care mai ţinea plicul, Kuz- miciîl concedie pe mesagerul care-i adusese noile ordine. Acesta nici nu se aşeză bine pe banchetă că sergentul făcu un viraj amplu menit să-l aducă cât mai curând pe şi şoseaua plină de gropi şi hârtoape carefâcea legătura cu Radehov şi Brody.

— Iată că am foast blagosloviţi cu noi ordine Smerev, i se adresă comandantul diviziei, adjunctului său, locotenent colonelul Iurii Smerev, care stătea alături.

— Să vedem cum sună ordinul, Svetar Borisovici.

Kuzmici rupse cu un gest brutal plicul de formă paralelipipedică de culoare cenuşie în care se înmânau prin mesageri ordinele comandantului său de corp. Acesta suna astfel:

Diviziile 10 şi 37, se vor îndrepta cu toată viteza înspreRadehov, sprijinind ofensiva. Comandant de Corp, general-maior Karpezo.

— Te-ai lămurit acum, Smerev? catadixi să-l întrebe Kuzmici pe adjunctul său după ce şi acesta parcurse conţinutul misivei.

— Ordinul e clar ca lumina zilei Svetar Borisovici. Dar asta ar fi cel de-al doilea ordin de-a ne îndrepta înspre Radehov. Mă întreb însă de ce s-a renunţat la ofensiva spre Berestechko? Să fie cumva tardiv sau băieţii noştri au reuşit să-i respingă pe fascişti şi fără sprijinul nostru?

— Mi se pare mie sau eşti cam optimist în privinţa asta tovarăşe Smerev? zâmbi doar din colţul gurii Kuzmici care era mai puţin încrezătorul sorţii favorabili ai luptelor mai ales după ultimele zile. Dar chiar dacă

mai este nevoie de noi noi la Radehov, nu putem să nu ţinem cont de cronologia în care primim ordinele. Prin urmare transmite prin staţie comanda la comandanţii de tancuri şi cu toată viteza din nou spre Radehov.

Ordinul se execută şi maşinile de luptă o porniră huruind depăşind terenul mocirlos pentru a executa ultima misiune de luptă. Darsur- prizele cu care se confruntă în acea zicolonelul Kuzmici erau departe de-a fi fost epuizate. După patru ore de mers la turaţia maximă amo- toarelor, convoiul de maşini grele, format din tancurile T-34 şi KV,

mândria blindată a Corpului, fu din nou silit să-şi schimbe direcţia. De data astao maşină de teren rapidă aflată în subordinea Corpului, ajunse din urmă convoiul iar un ofiţercu obrajii rotunjori, un tânăr sublocotenent cum se dovedi apoi, ajunse primul tanc din urmă şi ceru insistent să vorbească cu colonelul, comandantul diviziei 10. Radiotelegrafistul transmise imediat apelul de îndată ce sublocotenentul se legitimă ca mesager al noilor ordine emise de către comandantul Corpului Mecanizat 15. Smerev, la ordinul şefului său, transmise numaidecât ordinul de oprire al convoiului. De data asta noul ordin venit din partea comandantului de Corp suna diferit:

Diviziile 15 şi 37, se vor îndrepta înspre Brody, alăturându-se unităţilor Corpului în luptăpentru a respinge noul atac german. Se contramandează direcţia Radehov. Comandant de corp, general-maior Karpezo.

— Ce mai spui de asta, Smerev?

— Păi, vorba ecleziastului: marile sunt minunile tale Doamne.

Direcţia de avansare fiind schimbată, Smerev nici nu mai aşteptă
ordinul formal al şefului şi prietenului său colonelul Kuzmici, ci trans- miseordinul prin staţie. Fireşte că ordinul nu putea fi transmis direct prin radio diviziilor de tancuri în mers întrucât era de presupus că inamicul le-ar fi interceptat, cu consecinţele de rigoare. De aici intervenise pentru a asigura comunicările şi ordinele venite de la centru prin metoda curierilor militari. Nici măcar procedeul de ciffare nu era sigur în acele zile. Ordine similare au fost trimise şi diviziei 37 din componenţa Corpului care acţiona pe altă direcţie. Până la sfârşitul zilei cele două divizii înzestrate cu maşini blindate de ultimă oră s-au rotit în cerc în triunghiul localităţilor Radehov-Brody-Busk, consumând combustibil în cele 13 ore de marş, fără a putea da faţă cu inamicul care în acest timp afluia înconjurând Kievul. Dar nici chiar la punctul de comandă al Corpului Mecanizat 15 lucrurile nu stăteau mult diferit, cu excepţia faptului că acesta chiar a fost supus unui asediu aerian. Ziua de 26 iunie nu se sfârşise încă în momentul când la uşa bordeiului pe

care şi-l încropiseca punct de comandă generalul Ignati Ivanovici Karpezo, comandantulCorpului Mecanizat 15, se prezentă un sergent din brigada mobilă de observaţie aparţinând unităţii de baterii antiaeriene a Corpului care raportă precipitat:

—Tovarăşe general, din însărcinarea maiorului Suvrov, comandantul bateriei antiaeriene vă raportez. Un grup de bombardiere inamice, după zgomot, Stukas, se apropie de punctul de comandă.

— Transmite maiorului comandant să fie angajată întreaga baterie pentru respingerea atacului. Poţi pleca sergent.

Fără grabă, generalul Karpezo se întoarse înspre partenerul său de conversaţie comisarul de Corp, Futai, adresându-i-se:

— Păi vezi Ivan Vasilievici, de noroc să se plângă omul. Te-am invitat la un ceai şi o caşa de-a noastră rusească dar se pare că n-o să avem parte nici de asta. Şi când măgândesc că mai adineauri te plângeai că n-ai avut „norocul”de-a te măsura în luptă cu fasciştii. Ce-i dreptnu va fi o înfruntare corp la corp pe care ai fi dorit-o ci de cu totul altă natură.

—Aşa e. Ticăloşii ăsta o să ne blagoslovească din văzduh cu o ropotă de bombe iar noi o să stăm pitiţipe burtă, aşteptând să se plictisească.

— Păi da, dar asta depinde şi de noi. Eu unul n-o să mă trântesc pe burtă, de asta te asigur!

Generalul îşi înşfacă centura în care avea înfipt Naganul de serviciu şi-o zbughi pe uşă afară pentru a-şi organiza şi supraveghea apărarea. Uitase complet de musafirul său care până nu de mult se plânsesecă încă nu avuseseră prilejul să intre efectiv în luptă. Acesta, comisarul Ivan Vasilievici Lutai, nu era nici el un om care se pierdea uşor cu firea. Spre deosebire de alţi confraţi de-ai săi, mai jos sau mai suspuşi în rang, era un tip hotărât şi curajos. Dar calitatea cea mai de preţ pe care i-o apreciase la superlativ comandantul corpului care ajunsese să-l preţuiască şi chiar să-l îndrăgească era nu doar că se dovediseun tovarăş dintr-o bucată ci faptul că nu încercase nici măcar odată să se substituie pe linie de comandă ordinelor comandantului său. Adică a lui însuşi, gene- ralul-maior Karpezo. Acest lucru era cu atât mai mult de preţuit când aproape fără excepţie în mai toate unităţi militare, comisarii numiţi de Stalin pe linie de partid, ignorându-şi limitele pregătirii militare emiteau ei înşişiadesea ordine care nu făceau decât să sporească haosul şi confuzia care domnea mai ales în aceste zile. Dimpotrivă, Lutai se dovedise un sprijin de nădejde al comandantului său de corp căruia nu-i comenta sau contrazicea niciodată ordinele. în plusse dovedise un om deosebit de activ. Nu se ascundea prin birouri pentru a se acoperi de hârtii şi rapoarte înaintate mai sus, ci mai degrabă îl găseai la unităţi stând de vorbă

faţă în faţă cu oamenii. Un deziderat care le era specific multor comisari de unităţi mari şi mici. în felul ăsta până şi laşitatea era scuzabilă, prin invocareachipurile a unor comandamente mai înalte. Din acest punct de vedere soldaţii îl apreciau şi vorbeau cu mândrie despre comisarul lor. Din câte ştia Karpezo, aceasta era mai curând o excepţie în Armata Roşie decât o regulă generală aşa cum se intenţionase să fie. Prin urmare comisarul de corp mecanizat de armată, Ivan Vasilievici Lutai, nu se dezminţi nici de data asta. Văzându-şi comandantul cum

se năpustească pe uşă afară, intenţionă să-i urmeze exemplul. Nici prin gând nu-i trecea să se trântească pe burtă în timp ce generalul-maior era la datorie. Deja se auzea huruitul sirenelor Stukasurilor în picaj care ajunseseră în apropierea unităţilor cantonate în rezervă ale Corpului. Făcând pirueta necesară pentru a ieşi val-vârtej din bordei, privirea îi alunecă pe măsuţa încropită dintr-un butuc de fag pe care era întins un ştergar cu cina pe care se pregătea să i-o ofere generalul şi aproape pline două păhăruţe cu votcă pe care intenţionau să le dea peste cap înaintea de-a se apuca să cineze.

— La dracu, blestemă cu voce scăzută Lutai. Păcat de vodculiţa asta. Gândit şi făcut. Lutai apucă paharul şi-l dădu peste cap şi abia apoi o ţâşni şi el din adăpost plecând înspre bateria antiaeriană a maiorului Ghenadii Suvrov. Acolo, ţevile tunurilor antiaeriene aproapese înroşiseră deja de atâta tras. Din păcate rezultatele întârziară să se arate. Păsările cenuşii cu crucea încârligată asemeni unor vulturi monstruoşi îşi învăţaseră bine lecţia. Se desfâcuseră în lanţ rarefiat pentru a nu oferi ţinte şi puncte vulnerabile atacând din direcţii diferite în cercuri concentrice. Din păcate după felul cum era plasată bateria comasată într-o locaţie fixă, aparatele de zbor inamice care o localizaseră atacau la altitudine joasă şi atât de rapid încât nu le mai rămânea prea mult timp oamenilor să întoarcă ţevile mobile. După părerea lu Lutai nu erau mai mult decât 20 de bombardiere care deja produseseră stricăciuni mari în parcul de camioane de transport şi cele câteva tancuri aflate în rezerva corpului ca măsură de protecţie suplimentară a punctului de comandă al Corpului. Karpezo se îndreptate tocmai înspre unul dintre aceste maşini blindate de luptă, pentru a răspunde el însuşi cu foc din mitralierele antiaeriene. Exact asta voia să facă şi Lutai dar în clipa când ajunsese afară nu-l mai văzuse pecomandantul său. Până la urmă ajunse la unul dintre tancuri, un KV greu, în care se strecură cu repeziciune. Imediat îşi puse mitraliera antiaeriană în funcţie mutându-i ţeava în direcţia de unde se apropia unul dintre Stukasuri. De fiecare dată reuşi să tragă

epuizându-şi întreg încărcătorul farăsă fi avut impresia c-ar fi izbutit mare lucru. O singură dacă i s-a părut c-a nimerit în aripa păsării de oţel şi aluminiu hrăpăreţe dar se dovedi mai târziu că se înşelase de vreme ce pasărea mecanică aşa rănită cum spera el, nu se prăbuşise. Aproape o oră dură raidul aerian dar lui i se păru că ţinuse o veşnicie. De fapt această impresie era comună tuturorfiindcă atunci când eşti în primejdie de moarte timpul pare să se dilate. Exact în momentul când raidul era pe cale să se încheie unul dintre aparatele aeriene inamice mai slobozi o bombă care căzu chiar în apropierea sau poate pe partea din spate

a KV-ului. Aceasta se cutremură asemeni unui organism viu şi auzi o huruitură de fiare iar în fracţiunea de secundă următoare Lutai fu proiectat cu capul înainte. Ultima lui senzaţie a fost că o schijă a bombei i-a despicat ţeasta în două, cel puţină sta a fost semnalul pe care l-a resimţit imediat, în subliminal, conştient fiind că pentru el, totul s-a terminat. Războiul, viaţa şi toate.

***

Cum se petrec adesea multe lucruri în viaţă şi mai cu seamă în război, prima impresie a fost greşită. Se deşteptă în clipa când unul dintre soldaţi îi ridică capul de jos şi-i duse plosca cu apă la gură. Buzele îi erau arse şi gâtul parcă îi era plin cu răşină încinsă. îi era recunoscăror sergentului Marusev care intuise nevoia lui fizică stringentă pentru acest lichid binecuvântat care era apa şi care se dovedi acum mult mai preţios decât duşca de votcă la care se îndulcise înainte de-a ieşi afară din bordei. Faţa sergentului Marusev era ea însăşi înnegrită de fum, iar pe obrazul drept se vedea deschisă o julitură din care abia încetase să curgă sângele.

— Cum vă simţiţi tovarăşe comisar?

— Cum dracu crezi că mă simt sergent? Ţi-ai închipuit cumva că m-am împiedicat în vreme ce mă îndreptam spre toaletă?

—Am crezut, am crezut că... continuă, începând să se bâlbâie vocea răguşită a sergentului care-l privise la început cu ochii mari, speriaţi.

— Ce-ai crezut sergent? Ai crezut că la primul atac am să dau ortul popii? Ba vezi să nu! N-o să le fac fasciştilor plăcerea asta.

în spatele chipului ars de funingine şi mânjit de noroi al sergentului, care mai avea şi rana aceea deschisă pe obrazul drept, Lutai zări chipurile la fel de speriate ale soldaţilor unităţii însărcinaţi cu paza comen- duirii unităţii.

— Iertaţi-ne tovarăşe comisar dacă ne-am speriat cu toţii, dar am crezut... Da, chiar am crezut...

— Sigur, nu-i deloc plăcut să-ţi piceîn cap bombe. Doar asta se întâmplă în cazul unui atac aerian, sau ce-

aţi crezut? Doar e război tovarăşi! Las-că le-om plăti şi noi cu vârf şi îndesat fasciştilor.

— Noi am crezut, continuă acum mai calm sergentul, că v-am pierdut şi pe dumneavoastră.

— Cum adică, m-aţi pierdut şi pe mine? Dar pe cine naiba aţi mai pierdut? continuă să întrebe comisarul care se ridicase între timp în capul oaselor şi fu brusc invadat de o presimţire urâtă.

Tovarăşul general-maior, Karpezo, a căzut la datorie, raportă cu chipul schimonosit un sublocotenent de la bateria antiaeriană, care-şi făcuse loc mai în faţă.

— Cum? izbuti să îngâne, mai mult decât să rostească, Lutai, căruia nu-i veni să creadă vorbele subordonatului său. Ce s-a întâmplat cu generalul Karpezo?

— A fost ucis tovarăşe comisar. S-a prăpădit odată cu tancul său, o maşină T-34.

Pe comisarul Lutai simţi cum îl iau frisoanele. La început bănui numai că în urma atacului aerian fuseseră răniţi sau poate ucişi, unul sau mai mulţi ostaşi. Nu că asta s-ar fi dovedit mai uşor de suportat, dar gândul nu-l putea duce mai departe. La orice s-ar fi aşteptat numai la asta nu. Omul de care se apropiase împrietenindu-se chiar în timpul grelelor încercări de la comanda unităţii mecanizate şi mai mult acum, când izbucnise războiul, să cadă chiar acum la începutul lui? Este adevărat că generalul nu se menaja deloc ci ca un ombrav sfida mereu pericolul, cum încerca să facă el însuşi luându-i exemplul. Dar atunci când ţi se întâmplă ţie sau celor apropiaţi un lucru deloc rar pe timp de război nu încetezi de-a rămâne uimit.

— Raportează, sublocotenente, îl somă Lutai pe omul care-i adusese la cunoştinţă moartea năpraznică a prietenului şi comandantului său.

— A căzut la datorie un servant de la brigada antiaeriană şi mai sunt doi răniţi, în afară de... continuă fără a-şi finaliza fraza ofiţerul.

Ghinion curat! Fireşte că era bucuros că nu avuseseră alte pierderi grele, în afară de doi morţi şi doi răniţi. Dar atunci când al doilea mort se dovedeşte a fi chiar comandantul unui corp de armată, se schimbă dramatic lucrurile. Un moment Lutai păstră tăcerea simţind cum un nod puternic i se pusese în gât. Cine ştie cine o să fie numit la comanda Corpului şi cât timp va mai trece până ce va reuşi să închege şi cu noul om o relaţie bazată pe stimă şi respect reciproc. Iar timp de aşteptat ca să se cimenteze relaţiile noi nu mai era. Se găseau în toiul unui război aprig cum nici unul dintre ei nu visase şi era imperios necesar ca această numire de nou comandant

să se facă cât mai curând. Până atunci însă comisarul ştia prea bine că sarcina grea a conducerii Corpului Mecanizat apăsa în întregime pe umerii săi. Ori comisarii de orice rang aveau cu totul alte atribuţii decât comanda efectivă militară a unităţilor pe care le deserveau. Dar unii din aroganţă şi nepricepere, spre nenorocirea oamemilor pe care ajunseseră să-i comande până şi vremelnic, îşi atribuiau din senin merite şi calităţi de care nu dispuneau.

— Vreau să-l văd, izbuti să spună cu vocea gâtuită de emoţie, Lutai.

— Vreţi să vedeţi? nu pricepuse la început bine întrebarea locotenentul.

— Pe generalul nostru, ce naiba omule! Sau... cea mai rămas din el, continuă cu inima grea comisarul închipuindu-şi că generalul fusese mutilat în aşa fel de bombă încât subalternii nu îndrăzneau să-i arate corpul.

— Dar nu mai e aici tovarăşe comisar, replică spăşit ofiţerul.

— Ce vorbă-i asta tovarăşe? Nu mai e aici? Nu în perimetrul unităţii a căzut generalul nostru?

— Aici a căzut ce-i drept. Tovarăşul maior Suvrov, crezând că şi dumneavoastră aţi fost grav rănit şi nu mai sunteţi la comandă, a plecat cu o tanchetă pentru a-l înmormânta pe tovarăşul comandant undeva în pădure.

— în pădure? în care pădure omule? Vorbeşte odată, îl somă comu- isarul părându-i-se că sublocotenentul, care tăcuse imediat după ce rostise fraza aceea, vrea să-i tăinuiască ceva.

— în pădurice din apropierea oraşului Toporuv, izbuti să-şi completeze pe o voce scăzurtă fraza, sublocotenentul.

— De unde şi până unde? se întrebă cu glas tare Lutai tot nereuşind să priceapă. Cum de le-a venit ideea asta? Fireşte că au căutat un loc retras pentruceea ce avea să fie locul de veci al comandantului lor îşi oferi o explicaţie singur, comisarul. De obicei se alegeau astfel de locuri ferite ştiind că în câmpie sau şes pe timp de război nici măcar mormintele nu mai sunt sigure. Se sapă tranşee, se plantează mine, explodează obuze răscolind pământul. Nu de puţine ori asemenea răni ale pământului, răni deschise, scot la iveală sicrie, risipind cadavre care ar trebui dacă timpul ar permite, reînmormântarea ulterioară. Numai că nimeni nu mai dispune de timp şi energie atunci când tu însuţi eşti sub atac, ameninţat mereu să te transformi la rândul tău într-un cadavru. Pentru a le acorda măcar pe această cale cinstea cuvenită, comandanţilor de oşti sau mari unităţi li se asigură prin consens locul de veci în vreo pădure la poalele unui arbore uriaş, uşor de recunoscut, dacă va fi cazul, mai târziu. Edificat din acest punct de vedere, Lutai dădu imediat ordinul să se pregătească o altă

tanchetă pentru a pleca să asiste măcar la înmormântarea prietenului şi comandantului său. Comisarul nu pierdu timpul deloc. Tancheta fu pregătită în timp recorddupă care demară în mare viteză în direcţia orăşelului Toporuv. Cunoştea şi el păduricea plasată la vest de oraş la o depărtare de doar câţiva kilometri de acesta. II desemnă pe căpitanul Lavrov la comanda unităţii pe timpul absenţei sale, fiindcă acesta mai rămăsese singurul mai mare în grad, dintre cei rămaşi în

jurul centrului de comandă. Ceilalţi locotenenţi-colonei şi colonei, comandanţi de tancuri fuseseră trimişi la comanda diviziilor de blindate pentru a acoperi necesităţile Frontului de sud-vest. Regula comandantului de corp Karpezo era clară. Nimeni dintre ofiţerii unităţii nu avea voie să stea fără treabă aciuit caun pui de găină neajutorat în preajma centrului de comandă. Oamenii trebuiau distribuiţi la unităţi pentru a lua la cunoştinţă nemijlocit de amploarea şi mersul evenimentelor la faţa locului şi nu prin rapoarte birocratice. Din acest punct de vedere nici comandantul corpului însuşi generalul-maior Karpezo nu făcea rabat. în acest sens îi fiisese de mare ajutor comisarul de corp de armată Litai cefusese întotdeauna primul care să dea exemplu. Nu puteai cere niciodată oamenilor tăi să facă ceea ce nu puteai face tu însuţi. Acest principiu sănătos căutase mereu să-l implementeze Karpezo în rândul ofiţerilor săi. Nu numai Lutai dar şi Fedoseev, şeful marelui stat major al Corpului 15, le urmase exemplul. De pildă chiar în acest moment era plecat la comandamentul diviziei 37 conduse de colonelul Jurkin pentru a supraveghea la faţa locului îndeplinirea misiunii care li se repartizase prin ordinul de zi de către Front, via comandamentul corpului. Situaţia era critică şi în special fluidă, cum se mai obişnuia să se spună în acele momente. Adică se putea modifica de la oră la oră în funcţie de necesităţile curente ale Frontului de sud-vest. Acesta la rândul său era vulnerabil şi dependent de ofensiva inamicului care de la declanşarea ostilităţilor deţinea iniţiativa. După cum fusese informat Lutai, maiorul Suvrov, comanandantul bateriei antiaeriene, plecase însoţit de o gardă din servanţi, pentru a-şi înmormânta comandantul, pe generalul Karpezo. Iniţiativa era lăudabilă în sine dar lacunară din punct de vedere strict militar. Lutai nu era sigur dacă numise un locţiitor pe timpul absenţei sale şi nici dacă-şi luase toate măsurile necesare pentru a nu fi surprins pe drum de un al doilea atac aerian. Era imperativ necesar să rămână în unitate ca singurul mai mare în grad şi să delege organizarea funeraliilor unuia dintre ofiţerii sau

subofiţerii săi. De pildă chiar pe acest sublocotenent, dacăconsiderase că omul său, imediat inferior în rang, căpitanul Lavrov, şi el unul dintre răniţi n-armai fi fost capabil să-şi îndeplinească misiunea. Dar iată că n-o făcuse!Pe de-oparte era omeneşte de înţeles că ţinuse să asiste personal la ceremonia de înhumare sinonimă sau proporţională cu respectul pe care i-l datora unui comandant iubit, căzut la datorie, iar pe de altăparte o gravă greşeală tactică. în luptă nu e deloc recomandabil să mizezi pe sentimente. Sau poate că se bazase pe faptul că acum când se apropia seara nu mai era de aşteptat un al doilea atac aerian al inamicuilui.

Toate astea îi treceau secvenţial prin minte comisarului de corp care-i ordonase şoferului tanchetei să gonească cu maximum de viteză pentru a ajunge la timp la ceremonie. Cu toate strădaniile şoferuluise părea totuşi că sosiseră prea târziu. De-abia au reuşit să ascundă tancheta undeva la liziera pădurii, pentru a o feri de privirile unui observator inamic, de regulă un avion de recunoaştere aeriană sau chiar o patrulă mecanizată, când au dat peste un soldat de gardă plantat nu departe de ei, stând de pază la tancheta cu care făcuse deplasarea convoiul mortuar. Soldatul le-a indicat numaidecât direcţia şi după aproximativ 10 minute pe care Lutai însoţit de şofer şi de cei doi oameni din gardă au străbătut în pas alergător poteca, iată-i ajungând într-un luminiş, unde prin umbrele înserării care erau şi mai adânci aici în codru, un pâlc de oameni stătea adunat la marginea opusă a luminişului în faţa unui mesteacăn uriaş, la poalele căruia era săpat proaspăt un mormânt. Soldaţii şi maiorul Ghenadii Suvrov însuşi stăteau în poziţie de drepţi în vreme ce unul dintre soldaţi netezea cu lopata pământul reavăn pe groapa de curând săpată. Un alt soldat din brigada lui Suvrov scrijelea numele comandantului lor şi gradul pe o tăbliţă pe care intenţionau s-o împlânte în mormânt. Sosirea intempestivă a comisarului Lutai şi a oamenilor săi a fost sesizată cu oarecare întârziere de ostaşii decare făceau de gardă la mormânt. Li se auziseră paşii precipitaţi pe potecă şi în clipa în care au apărut ca din senin, toţi erau pregătiţi de ripostă. Lutai reuşise să-i zărească de departe şi doar când mai era la 10 metri strigă în ruseşte.

— Nu trageţi tovarăşi! Sunt comisarul Lutai.

Făcuse acest lucru pentru a preîntâmpina o nenorocire. Frumos le-ar mai fi stat să fi fost întâmpinaţi cufoc de către oamenii de lângă mormânt, înşelaţi de sosirea neaşteptată a comisarului pe care-l credeau grav rănit dacă nu mort, induşi în eroare şi de semiobscuritatea creată de pogorârea serii accentuată de vegetaţia deasă a pădurii. Oamenii s-au liniştit în momentul când a apărut Lutai cu cei trei oameni ai săi. Astfel de incidente mai mult decât regretabilese întâmplă

des în armată chiar şi la aplicaţii darmite în război. Nimic nu e mai dureros şi mai lipsit de sens decât să cazi răpus de gloanţelealor tăi.

— Tovarăşe comisar de corp! izbucni surprins maiorul Suvrov ducând instantaneu mâna la chipiu. Mi s-a raportat că sunteţi grav rănit.

— Lasă asta, îl repezi comisarul. Raportează mai bine cum s-a întâmplat nenorocirea asta.

Maiorul începu să raporteze. Cum fusese găsit generalul rănit grav la cap şi la piept de schijele unei bombe care făcuse praf un tanc T34. Era întins pe jos aparent fără cunoştinţă dar după rănile pe care le căpătase

dacă nu fusese ucis pe loc, de bună seamă că supravieţuirea era imposibilă. De fapt ireparabilul se întâmplase, comandantul lor nu mai avea puls iar inima îi încetase să mai bată. încă nu se terminase atacul aerian în momentul când doi ostaşi din bateria lui Suvrov au făcut această descoperire dureroasă. în timp ce maiorul îi raporta cu vocea întretăiată de suspine, şi ochii comisarului Lutai fură invadaţi la un moment dat de lacrimi. îi curgeau şuvoaie pe obraji, ne mai încercând să şi-i şteargă. Putea doar spera ca acest moment de slăbiciune, poate neaşteptat dacă nu chiar nedemn la un comisar politic, să nu fi fost remarcat din pricina gradului de obscuritate care crescuse odată cu venirea serii. De altfel de-abia se distingeau şi siluetele oamenilor grupaţi în jurul mormân- tuilui, aşa că lacrimile lui Lutai care-şi jelea prietenul din toată inima ar fi fost mai greu de văzut. Dar nu de asta îi păsa acum lui Lutai, să nu-şi piardă prestigiul. în definitiv oamenii apreciază întotdeauna un comandant inimos care suferă alături de ei în locul unui individ mecanic, fără suflet, care nu ştie decât să împartă ordine. La un moment dat comisarului i se păru că a trecut ceva cu vederea. De unde ştiau cei doi baterişti care-î descoperiseră pe general, că nu mai avea puls şi inima încetase să-i mai bată? Este posibil oare ca o fiinţă omenească să stabilească asta cu atâta precizie, încât să fie sigur că nu s-a înşelat, în timpul unui bombardament? Se ştie doar că avioanele de bombardament Stukas în picaj fac un zgomot teribil, intenţionat, pentru a vârî spaima, deruta şi groazaduşmanului care este atacat. Un astfel de atac este conceput a avea şi un efect psihologicde descurajare invitându-şi prada la gesturi incontrolabile. De fugă, de renunţare la rezistenţă şi îa luptă şi aşa mai departe. Dar oare să fie posibil? Să se fi petrecut o eroare atât de mare? De altfel nici comisarul nu credea într-o astfel de variantă dar cu toate astea întrebă.

— Tovarăşe maior eşti sigur că rănile generalului ertau mortale? Mă refer la rana de la cap şi cea de la piept.

—Ambele erau mortale tovarăşe comisar. Şi cea de la cap şi mai ales de la piept. Rana de la şold şi picior nici măcar nu le-am luat în seamă. Dacă ar fi fost numai astea... Suvrov se opri la jumpătatea frazei cu explicaţia.

— Prin urmare eşti sigur că generalul Karpezo a murit?

— Din păcate sunt sigur tovarăşe comisar. Nici pe drumul pe care l-am parcurs până aici generalul n-a dat niciun semn de viaţă. Atunci i-am introdus corpul în sicriu şi... Nici de data asta maiorul nu-şi termină fraza, dar era clar ce va urma să spună.

— Da, da, înţeleg, continuă pe o voce stinsă, Lutai. Apoi străfulgerat parcă de o inspiraţie continuă pe alt ton.

Generalul Karpezo avea doar 43 de ani, un tovarăş minunat şiîn floarea vârstei. Vreau să văd cu ochii mei rănile pe care le-a primit.

în acel moment toate capetele din jur se ridicară ca la o comandă neve- nindu-le să creadă. Omul era mort şi îngropat. Ce mai voia în plus acest comisar? Are oare atât de multă importanţă de care rană a murit în luptă cutare sau cutare soldat sau ofiţer? Este important doar că şi-a dat viaţa pentru patrie şi aceste amănunte clinice, spitaliceşti chiar că nu mai contează. Dar justificându-se oarecum deşi nu avea de ce, comisarul continuă.

— Voi scrie o scrisoare familiei. Vreau să ştiu precis de ce a murit Ignati Ivanovici. Scoateţi la suprafaţă sicriul! Ultimafrază fusese rostită pe un ton atât de aspru şi imperativ încât nimeni nu cutează să crâcnească. Doar maiorul Suvrov sta ca împietrit acolo, privindu-şi nevenindu-i să creadăpe şeful său, comisarul de Corp, Ivan Vasilievici Lutai.

Oamenii au pus mâna pe cazmale la îndemnulfâcut din cap de către maiorul Suvrov însuşi. în câteva minute pământul reavăn a fost dat la o parte, şi groapa nefiind prea adâncă sicriul a fost scos destul de repede îa suprafaţă. Cuiele bătute în sicriu au fost scoase cu ajutorul lamelor de la briceag, apoi a fost scos capacul şi la lumina mată a câtorva lanterne de campanie cu camuflaj, a fost dată la o parte pânza de cort cu care era învelit, de fapt mai degrabă acoperit trupul generalului Karpezo. Faţa acestuia era trasă şi lividă de parcă cineva i-ar fi aspirat cu pompa lichidul vital care în limbaj anatomic se numeşte sângele. Comisarul se aplecă înspre ceea ce credea că este cadavrul prietenului şi comandantului său, generalul-maior Karpezo. îi luă mai întâi mâna şi acum descoperi bandajul îmbibat cu sânge închegat pe care i-l făcuseră în mare grabă cei doi ostaşi care-l descoperiseră, de asemenea mai avea o rană adâcă la cap şi prin leucoplastul respectiv bandajul acesteia, mai musteau încă dâre de sânge. Dar ce să fie asta? Să fi simţit cu adevărat, sau să-şi luat dorinţa drept realitate? Mâna celui crezut mort mai era caldă, încă nu intervenise acel *rigor mortis* caracteristic unui cadavru. Poate că exista totuşi o explicaţie, înmormântarea se

făcuse în grabă iar semnele vitale îşi mai menţin şi ele remanenţa lor. în liniştea cu adevărat de mormânt care se instalase în urma ordinului neobişnuit al comisarului, lui Lutai care se aplecase peste sicriu i se păru că pulsul generalului bate, foarte slab e adevărat, dar bate. Cuprins brusc de o frenezie neobişnuită, Lutai îşi alipi sticla de la ceasul de mână de buzele comandantuui său. Nu era sigur, dar parcă, parcă, sticla se aburise. Doamne ce să însemne toate astea? Doar nu se întâmplase grozăvenia şi generalul să fi fost înmormântat de viu! Astea ar întrece în oroare şi stupefacţie orice întâmplare petrecută pe front. Dar nu avură de aşteptat prea mult. După un prim

sfert de oră în care au stat cu toţii uluiţi şi zguduiţi de întâmplare în care pur şi simplu nu le venea să creadă, au perceput cu toţii un geamăt slab venit de pe buzele generalului, considerat mort. Asta era dovada supremă, irefutabilă, cum se mai spune, că dintr-o eroare, o groaznică şi regretabilă oroare generalul Karpezo, care mai trăia fusese înmormântat de viu. Chiar dacă rănile acestuia deosebit de grave îl făceau incompatibil cu viaţa, un om care mai trăieşte nu trebuie, nu merită, indiferent de circumstanţe să fie îngropat de viu. Dacă muribundul şi-ar fi recăpătat fie şi pentru câteva secunde cunoştinţa, şi-ar fi trăit ultimele sale clipe într-o groază şi disperare de nedescris. Celui mai mare criminal din lume nu i se poate aplica această groaznică tortură indiferent care ar fi fost crimele sale. Dacă îşi merită moartea, fie, să fie ucis, dar nimeni nu-i poate face în nicio împrejurare semenului său, oricare ar fi acesta aşa ceva. Ori iată, ei îi aplicaseră însuşi comandantului lor un om pe care-l iubiseră şi respectaseră această sentinţă. Din grabă, prostie, lipsă de luciditate sau toate la un loc. Timp de cinci minute nimeni n-a îndrăznit să-şi ridice privirea de la omul întins în coşciug. Acum odată cu venirea nopţii şi-a răcorii iminente care se instalase, la lumina mată a lămpilor de buzunar aţintite asupra feţei generalului, toţi cei care se apropiaseră cu lămpile în mână au sesizat tremurul uşor al pleoapelor generalului, după care din nou se auzi abia distinct ca şoapta unui copil, un geamăt. De data asta orice îndoială se risipise. Generalul Karpezo trăia şi fusese îngropat de viu. O singură privire îi aruncă comisarul maiorului Suvrov, şi dacă ar fi fost încărcată cu electricitate l-ar fi trăznit pe loc. Acesta îngheţase literalmente în poziţie de drepţi, în vreme ce buzele maiorului se mişcau, bâiguind ceva ce până la urmă nu înţelesese nimeni. în schimb Lutai, continuând doar să-l ţintuiască cu privirea s-a mărginit să rostească o singură vorbă. Un singur cuvât care avea însă semnificaţia lamei ghilotinei:

— Imbecilule!

Apoi lucrurile s-au precipitat. Corpul gemeralului a

fost transportat în aceeaşi seară în spitalul rechiziţionat de către armată al orăşelului Toporuv. Peste câteva zile comisarul Lutai şi-a vizitat prietenul încă sub strictă îngrijire medicală într-una din rezervele spitalului, urmând ca acesta să fie mai târziu, transportat pe cale aeriană pentru convalescenţă şi refacere. Generalul-maior Ignati Ivanovici Karpezo, a revenit mai târziu într-unul din posturile de comandă ale Frontului. Soarta corpului său de armată 15 era însă pecetluită. Omul născut în 1898, a murit de două ori, ultima dată s-a săvârşit din viaţă la vârsta de 89 de ani. Murise, fusese îngropat şi înviase, urmând parcă pilda Mântuitorului.

Punctul de comandă a DIVIZIEI 34 DE Tancuri care alături de divizia 10 de blindate făcea parte din componenţa Corpului Mecanizat 8. Câteva bordeie rechiziţionate de la localnici au fost transformate în locaţii temporare pentru ofiţerii din conducerea diviziei. Colonelul I. V. Vasiliev se pregătea de culcare. Chiar şi pentru un colonel aflat în încleştarea neîntreruptă a ultimelor zile două ore de somn, cel puţin, sunt necesare pentru ca omul oricare ar fi fost el să nu clacheze. De câteva zile de-abia dacă furase din când în când câte-o jumătate de oră de somn, şi asta în condiţiile improprii ale unei maşini în marş.

— Să vă mai aduc ceva tovarăşe colonel? Un ceai poate sau un pahar cu vodculiţă? îl întrebă Kozârev, nu tocmai neinteresat, un bărbat robust de vreo 40 de ani care-i fusese repartizat prin ca ordonanţă.

— Nimic, Stepan. Dacă ai putea să-mi aduci o jumătate de oră în plus de somn, dar asta nici măcar tu nu eşti în stare.

Stepan Kozârevnu-şi întrebase chiar neinteresat şeful dacă doreşte un pahar de tărie. Dacă e să-l servească pe şef cu aghiazmă, atunci cu siguranţă se vor găsi şi pentru el câteva picături acolo. Nasul roşu al lui Kozârev mărurisea clar că era un prieten de nădeşte al băuturii populare ruseşti la care se „dedulcea” cum se mai spune de câte ori avea ocazia. De data asta însă nu!Şeful era atât de ostenit încât nu mai avea chef de nimic şi nici să umble în raniţa de lângă pat aşa tam-nisam nu îndrăznea. De altfel meseria de ordonanţă în armată era una dintre cele mai râvnite. De dragul unui păhărel în plusnu avea de gând să rişte mânia şefului şi concedierea lui la trupe. Dar dacă şeful se întindea pentru vreo două ore însemna că nu va avea nevoie de serviciile sale şi-i va putea urma exemplul. Colonelul se trântise aşa îmbrăcat cum era pe una dintre laviţele aşezate în bordei pentru membrii statului major al diviziei şi exact aşa avea de gând să procedeze şi Kozârev. Totuşi nu era de bun-simţ să o facă înaintea comandantului său. De aceea Kozârev îşi făcu de lucru şiprocedă să împăturească cu grijă uniforma de

schimb a colonelului şi să-i lustruiască cizmele. Intra în atribuţiile sale să se ocupe de aceste treburi domestice. Deşi nu era convins că având cizmele lustruite lună, comandantul corpului mecanizat va obţine mai multe victorii pe câmpul de luptă. Se pare că duşmanul fascist nu ţine cont cât ar trebui de acest lucru. Dar când trase cu coada ochiului spre ofiţerul întins pe partea dreaptă pe laviţă acoperit cu mantaua, realiză instantaneu că acesta şi adormise. Era şi firesc întrucât oboseala

li se instalase treptat în oase tuturor oamenilor diviziei, de la vlădică la opincă, adică de la soldat la comandant. Divizia eraaflată mainecon- tenit în marş, începând din acea zi fatidică de duminică 22 iunie. Cu un oftat de uşurare Kozârev lepădă cizma stângă a şefului său căreiatot nu izbutise săi confere luciul protocolar, pregătindu-se el însuşi de culcare.

— Să le ia naiba pe toate, îşi spuse în sinea lui. Ce folos să pregăteşti lună echipamentul când nici după o oră este nmânjit de ulei sau murdărit de noroaie.

Era în noaptea de joi spre vineri, adică 26 spre 27 iunie, prima în care soldat şi comandant sperau să aibă parte măcar de câteva ore de linişte. A doua zi înainte de ivirea zorilor, asta însemnând pe la 4 dimineaţa, tancurile diviziei trebuiau să se îndrepte înspre Brody pentru a respinge atacul nemţesc şi dacă sorţii se vor dovedifavorabili să treacă la atac. Aşa stând lucrurile comandantul diviziei trebuia să fie în picioare la ora trei din noapte sau zori dacă preferau să i se spună aşa, pentru a pregăti deplasarea. Asta însemna un mic dej an frugal al tanchiştilor care nu trebuia să dureze mai mult de 15 sau maximum 20 de minute, urmat defacerea plinului cu combustibil a maşinilor, acolo unde acesta nu era încă efectuat şi fireşte verificarea amănunţită a acestora. Mai ales în privinţa înzestrării cu muniţie. Prin urmare efectivuluiîntregiidi- vizii îi era îngăduită exact aceeaşi perioadă de răgaz cât îşi perrmisese şi comandantul ei. Din acest punct de vedere misiunea ordonanţei Kozârev era extrem de importantă. Primise ordinul să-şi deştepte şeful exact la ora trei şi niciun minut mai târziu dacă nu voia să-şi atragă furia colonelului. Având în vedere importanţa misiunii sale de a veghea şi a-l trezi pe colonel exact la ora convenită, Kozârev se considera pe sine un fel de aghiotant chiar dacă nu avea rangul decât de simplu soldat. Ba, mai era ceva în plus. în civilie fusese tractorist în coîhozul său Zorii Revoluţiei, dintr-unul din satele megieşe oraşului Temopol. De altfel de asta fusese şi repartizat la brigada de tancuri, având meseria de şofer. Nu de tanc fireşte, asta presupunea o specializare mai mare la care ţăranul colhoznic, aproape analfabet, de 41 de ani nu avusese

acces. Prin urmare era pe cale să-şi încropească colţişorul său unde va încerca să picotească dormind iepureşte o oră sau două. Zic, iepureşte fiindcă trebuia să fie atent mereu la cadranul ceasului cu arc fosforescent al colonelului pentru a nu depăşi ora de deşteptare convenită. Dar lui Kozârev nu-i reuşi până la urmă nici această tentativă. Nu din vina lui ci a astrelor care se brodiseră de-o manieră nefavorabilă, îşi spuse şoferul care se dovedise întotdeauna superstiţios. Şi asta în ciuda lecţiilor de materialism ştiinţific şi dialectic la care fusese obligat să

maiste. De-abia se cuibărisela capătul laviţei celei mari care se întindea până la uşa bordeiului când un zgomot sâcâitor care creştea în amploare începu să-l nelinişteascâ. Nu, nu era vorba de un atac surpriză al inamicului, pentru asta avea deja urechea formată ci de duduitul unui motor demaşină care se apropia.

— Blestem, îi scăpă lui Stepan Kozârev, aproape fără vrere. Cărui nebun i-a dat prin cap să-şi ambaleze motorul acum, în toiul nopţii? Nu-i ajunge ticălosului, şicanele de tot felul de peste zi, pe care cu toţii în virtutea serviciului militar pe timp de război suntem siliţi să le îndurăm? La naiba, o să-l deştepte şi pe colonel, care cu siguranţă dacă nu va dormi nici pe el n-o să-l cruţe. Cum zgomotul sâcâitor al motorului de maşină nu diminua extrem de enervat Stepan Kozârev ieşi afară. în calitate de ordonanţă a şefului se bucura şi el prin extensie de o oarecare superioritate şi prestanţădin partea celor de un leat ca el. De cele mai multe ori autoconferităîCa să nu mai pună vârsta la socoteală, el având mai mult decât dublul anilor celorlalţi recruţi. Şi doar asta ar trebui să conteze ceva. De-abia ieşise afară din bordei cu capsa pusă cum se mai spune, hotărât să-l ia la refec pe mizerabilul care se juca cu maşina în cazul că nu era un ofiţer, când farurile unui automobil blindat aproape îl orbi. Kozârev îşi duse mâna la ochi, încredinţat că obrăznicia şoferului care se plimba cu maşina în toiul nopţii era de-a dreptul sfidătoare. în momentul următor motorul automobilului amuţi, portiera acestuia se deschise brusc şi dintr-un unghi convenabil în afara spotului luminos din care îl putea zări bine pecel ce coborâse acesta se ivi ca din senin în faţa luin Kozârev. imprecaţia care îi stătea pe limbăîi îngheţă instantaneu în momentul când realiză că avea în faţă un ofiţer având acelaşi grad cu al şefului său. Dar acesta nu-i oferi răgazul unei întrebări şi nici nu-i dădu vreo explicaţie. întrebă doar scurt:

— Aici este punctul de comandă al Diviziei 34, soldat?

— întocmai tovarăşe colonel, replică cu prezenţă de spirit Kozârev ducând mâna la bonetă.

— Du-mă la comandantul diviziei.

— Doar... doarme, încercă să spună în primul moment surprinsă ordonanţa, căreia îi vorbise gura fără el, dar îşi reveni la timp. S-a înţeles, tovarăşe colonel. Este aici, arătă el cu mâna bordeiul ca vai de lume totuşi cel mai acătării dintre cele înşirate acolo.

Noul colonel despre care Kozârev nu ştia cine este, pe care nici nu-l mai văzuse vreodată, nu-i mai dădu nicio explicaţie. Cu paşi hotărâţi păşi pe uşa bordeiului unde mai ardea pe o măsuţă o lampă cu petrol, de

serviciu. Kozârev rămase afară neopermiţându-şi să intre pentru a asista la discuţia dintre cei doi ofiţeri. Dacă vor avea nevoie de el cu siguranţă va fi chemat. înăuntru noului venit îi trebui aproape o jumătate de minut pentru a-l trezi pe adormit. Vasiliev era atât de ostenit încât chiar după ce fusese deşteptat tot nu-şi dăduse seama cine îl trezise. Poate că de vină era şi flacăra minusculă a lămpii cu petrol, care mai ardea doar în virtutea inerţiei, scoţându-n firicel de fumcare se adăuga aerului greu, încins cu fum de mahorcă din interiorul bordeiului.

— Gata? S-a făcut ora trei, Stepan? încercă acesta să se scoale rezer- mându-se pentru început într-un cot, înainte de-a se ascula cu totul. Avea impresia că n-a dormit deloc, ba mai mult, că acum era şi mai ostenit ca în clipa când s-a decis să se ducă la culcare.

— Este unu fără douăzeci, replică noul venit cu umbra unui zâmbet în colţul gurii. îşi imagina şi el tot ceea ce se petrecuse aici. De-abia acum la auzul glasului străin colonelul Vasiliev catadixi să ridice ochii. Sunt colonelul Oksen şeful departamentului de contrainformaţii al Corpului 8 Mecanizat. Colonelul Vasiliev, presupun?

— Chiar el, replică fără chef omul trezit din somn, pe nepusă masă. Când după patru zile aproape neîntrerupte de lupte vrei şi crezi că poţi să furi şi tu măcar două ore de somn, indispensabile pentru refacere, nu debordezi de entuziasm când cineva ţi-l strică şi pe acesta.

— Sunt mesagerul unor veşti proaste, începu fără introducere sau scuzeşeful de contrainformaţii al corpului 8 din subordinea căruia făcea parte şi Divizia 34 de Tancuri.

— Suntem sub atac? întrebă Vasiliev căruia într-o clipită îi sărise tot somnul dar fireşte nu şi oboseala.

— Nu e vorba de asta acum, dar s-ar putea să urmeze şi atacul. Este vorba de vecina dumitale Divizia 12 de Tancuri. Vasiliev nu mai întrebă nimic dar îl privi pe Oksen cu atâta intensitate încât acesta continuă, de acolo de unde fusese întrerupt. în spatele frontului diviziei au fost reţinuţi 6 soldaţi. Interogarea lor de către

oamenii noştri ne-au revelat veşti alarmante. Susţin că divizia generalului-maior Mişanin se retrage fără ordin. Mai mult decât atât se afirmă că doi generali de-ai noştri au capitulat şi s-au predat inamicului. Misiunea dumitale: încearcă să restabileşti adevărul. Ia legătura cu Mişanin. Nu mi-l imaginez ca trădător. Poate e vorba despre nişte dezertori care încearcă astfel să ne explicefapta lor laşă.

— Fireşte că o să încerc. Mai întâi prin staţiile radio. Dacă e nevoie mă reped cu un tanc până la punctul lor de comandă.

— Asta e, colonele. Dă alarma de luptă şi-ţi urez succes.

Oksen nu mai stătu la palavre. Vasiliev avu intenţia să-l invite la o cană de ceai dar acesta se arătă foarte grăbit. Poate că procedând aşa voia să-i sublinieze omologului său în grad, gravitatea situaţiei. Oksen se sui în automobilul său blindat şi şoferul cu care sosise ambală de îndată motorul. De-abia după ce colonelul străin ieşi în grabă din bordei şi se îndepărtă cu maşina sa îndrăzni şi Kozârev să intre alăturându-i-se şefului său dar acum nu mai era timp pentru odihnă. Blestematul ăsta de colonel nou sosit îi pusese pe toţi pe picior de alarmă. Acum în toiul nopţii!

— Cheamă-l numaidecât pe comisarul Nemţev, îi ordonă Vasiliev.

— Dacă doarme... încercă o replicăordonanţa.

— Trezeşte-1! O să dormim cu toţii dacă nu acum, pe lumea cealaltă, mârâi prost dispus colonelul.

Kozârev tropăi până la bordeiul vecin unde făcea de gardă soldatul Rakiţki, omologul său care-l servea pe comisar.

— Leonea, ordin de la şef. Tovarăşul maior să se prezinte la şef. Alarmă de luptă, se hazardă el să explice dându-şi importanţă.

După două minute în bordeiul colonelului Vasiliev dădu buzna cu ochii roşii şi încercănaţi comisarul politic al diviziei.

— Martin Martâci e groasă! nu-i lăsă răgaz să-şi revină Vasiliev. Dezastru la Divizia 12. Mişanin a dispărut. Maşinile blindate s-au retras spre sud spre zona împădurită. Trebuie să ne sfătuim.

Doar zece minute a durat discuţia dintre cei doi, dar între timp a fost dată alarma de luptă pe unitate. Staţiile de emisie-recepţie începuseră să ţăcănească la greu, fără niciun rezultat. Niciun sunet de confirmare nu se auzea din microfoane. După toate probabilităţile ştirile alarmiste prindeau consistenţă.

— Martin Martâci preia comanda diviziei. Eu nu mai am răbdare. Mă reped până la Mişanin.

Zis şi făcut ¡Vasiliev se urcă într-un tanc T 34 şi se repezi în direcţiaBrody. După ce rulă aproape o oră şi jumătate Vasiliev văzu de la distanţă cum se luminează orizontul în faţa lui. Era prea devreme pentru răsărit şi

colonelul ştia asta prea bine. Nu-i mai trebui mai mult decât 10 minute şi-şi dădu seama despre ce era vorba. Ardea pădurea de conifere în urma bombardamentelor recente. Cu inima cât un purice Vasiliev îi ordonă şoferului de tanc s-o iaspre partea de răsărit al oraşului Brody, unde la liziera unei pădurici îşi încropise comandamentul în bordeie statul-major al Corpului şi care devenise şi sediul temporar al Diviziei 12. Cum bănuia de altfel, niciun semn de viaţă. Bordeiele erau pustii. Doar câteva hârtii provenite de la documentele

arse puritate de briza zorilor apropiaţi, zburau de colo până colo.

Pe când voia să facă cale întoarsă, Vasiliev, care stătea sus lângă turela tancului, a zărit farurile unei maşini care se apropia.

— în sfârşit, mormăi Vasiliev care era sigur că automobilul care se apropia făcea parte din dotarea frontului. Cu siguranţă nemţii nu ar fi îndrăznit să atace cu o maşină de teren.

într-adevăr din vehicul se dădu jos un ofiţer în persoana căruia Vasiliev îl recunoscu pe maiorul Petrenko, locţiitorul şerfului de informaţii al Corpului 8 Mecanizat.

— Salut tovarăşe maior, îi ieşi în întâmpinare de pe tanc, Vasiliev. Ai sosit şi dumneata să te convingi la faţa locului?

— Din spusele soldaţilor pe care i-am arestat reiese tragedia diviziei lor. Se pare că Mişanin împreună cu un alt ofiţer de rang înaltau retras divizia şi pe urmă s-a predat inamicului.

— Nu-mi vine să cred.

— Nici mie, de aceea sunt aici. Din păcate, ticăloşii aceia par să aibă dreptate.

Cu inima grea fiindcă îl cunoştea bine pe Mişanin, se despărţi de Petrenko şi se întoarse la unitate. Sau cel puţin avusese această intenţie. Nu mai avea să afle niciodată că prietenul său generalul-maior Mişanin, nu a dezertatci a fost ucis în momentele când îşiîndemna oamenii la atac. Tancul lui Mişanin a fost lovit în plin de un obuz inamic, dar blindajul tancului greu din marca KV a rezistat. Cuprins de febra atacului, Mişanin a cărui maşină blindată mergea în frunte preluând conducerea, dorea să le oferetanchiştilor din divizia sa exemplul lui personal dar a fost secerat de un mitralior inamic. O soartă asemănătoare îl aştepta şi pe colonelul Vasiliev al cărui tanc a călcat pe o mină din apropierea oraşului Brody. Maşina a sărit în aer iar şoferul împreună cu colonelul şi ordonanţa sa care până la urmă totnu au mai reuşit să-şi facă somnul au plonjat direct în somnul de veci. Fusese împlinită una dintre premoniţiile fimeste ale comandantului diviziei pe care o făcuse ordonanţei sale.

***

Pe data de 27 iunie Corpul Mecanizat 8 cu un total de 9000 de oamenişi 220 de blindateîn urma directivei Frontului de sud-vest a fost despărţit în două pentru a atinge simultan două obiective. Tentativă prea ambiţioasă. Misiunea primei părţi, în componenţa căreia intra Divizia 34 de Tancuri şi unităţi ale Diviziei 12, blindate, cam 40 de tancuri T-34

şi KV, restul T-28 cu trei turele foarte eficiente împotriva infanteriei inamicului, s-au deplasat spre Dubno, sub conducerea comisarului de corp, V. N. Popel. Cealaltă parte a Corpului sub comanda generalului D. IRiabâşev, cumisiunea de a înainta spre Brody, avea în componenţa sa forţele principale ale diviziei 12 împreună cu divizia a 7-a Motorizată. Această grupare era mai puternică sub aspectul înzestrării sale cu blindate, mai ales din ultima generaţie având împreună KV şi T-34 cam 100 de unităţi, superioare potrivit specialiştilor în privinţa potenţialului manevrier în condiţiile câmpiilormlăştinoase din vestul Ucrainei şi dispunând de un blindaj superior tancului Panzerkraftwagen III şi eficient împotriva artileriei antitanc germane. între cele două orăşele Brody şi Dubno era o distanţă de 62 de kilometri, iar paralel cu aceasta se întindea terasamentul căii ferate. în aceste condiţii era imperativ necesar ca aceste două puncte strategice să fie cucerite de trupe ale Frontului de Sud-Vest care ar fi zădărnicit şi transportul feroviar inamic de trupe în adâncine a grupului german 1 de tancuri. Până în seara zilei de 27 iunie grupul comisarului de corp Popel, a ajuns la suburbiile oraşului Dubnounde Divizia 111 de Infanterie germană a ocupat poziţii de apărare. în ceea ce priveşte gruparea corpului mecanizat 8 comandată de generalul Riabâşev soarta a fost mai crudă. în spatele grupului Riabâşev a apărut fără de veste Divizia 57 de Infanterie german ocupând extrem de uşor oraşul Brody apărat fără succes de Divizia 212 Motorizată a Corpului Mecanizat 15. Acest lucru a permis ca unităţile Corpului 8 Mecanizat să fie încercuite fiind prinse în cleşte de inamic.

***

La statul major al frontului de sud-vest, cum se chema acum Regiunea Militară Specială Kiev, s-a întrunit încă din seara zilei de 26 iunie consiliul militar al frontului. Luau parte generalul-colonel, M. P. Kirponos,

comandantul frontului de sud-vest, mareşalul Budionnâi trimisul cartierului general STAVKA, cu sediul la Kremlin, Bagramian trimisul marelui stat-major din partea Stavka, generalul-locotenent, V. I. Tupikov, şeful marelui stat-major al frontului li încă doi ofiţeri stat-major care întinseseră hărţile pe masa mare de consiliu cu dispunerea trupelor frontului. Din partea directă al lui Stalin pe linie politică, prim-secretarul P.C. Ucrainean N. S. Hruşciov, care deţinea vremelnic calitatea de comisar al frontului, împreună cu doi comisari din subordine. Se discuta situaţia operativă.

— Tovarăşi, lucrurile nu stau deloc bine la direcţia noastră. în pofida înzestrării cu oameni şi tehnică misiunea noastră, acum mă includ şi pe mine ca participant, nu s-a ridicat la înălţimea cerută. Nemţii nu încetează să ne preseze iar noi nu suntem în stare să opunem o rezistenţă organizată. Dacă nu ne trezim acum prevăd că va fi prea târziu. Nu trebuie să vă reamintesc eu ce se va întâmpla apoi.

în sala de consiliu se lăsase o linişte mormântală. într-adevăr, nu era cazul să le amintească acum ce s-ar putea întâmpla în cazul unui eşec. Experienţa tragică a Frontului de Vest era edificatoare. Au luat pe rând cuvântul toţi membri plini ai Consiuliui militar al frontului. Până la urmă tot lui Hruşciov îi reveni sarcina de-a stabili responsabilităţile pe linie de partid. Din punct de vedere militar, Kirponos, Budionnâi şi Bagramian urmau să-şi împartă cum vor şti îndatoririle.

— Tovarăşi, încheie şedinţa Hruşciov, propun ca să treacă pe la Corpurile Mecanizate doi tovarăşi membri ai Consiliului Frontului oameni cu greutate pentru a evalua la faţa locului, cum stau lucrurile. Mă interesează în primul rând voinţa de luptă şi calitatea Corpurilor Mecanizate existente în componenţa Frontului. De exemplu dumneata tovarăşe Vaşughin te-ai putea deplasa la Corpul 8 Mecanizat să vezi de ce tărăgănează în mod inadmisibil acţiunile operative...

Scena care urmează a fost relatată ulterior, în memoriile mai multor participanţi la evenimente, Hruşciov, Bagramian, Popel şi Riabâşev şi menţionată de istoricul militar, Mark Solonin, în lucrarea sa *Butoiul şi Cercurile*: în conformitate cu ordinul 2121 al Frontului de sud-vest, Corpului Mecanizat 8 îi revenea următoarea misiune: Divizia 34 de Tancuri va ajunge până seara în zona Dubno; Divizia 12 de Tancuri, va ajunge la sfârşitul zilei în zona Sitno-Kozin-Verba; Divizia 7-a Infanterie Motorizată în direcţia Brody, până seara în zona Verba-Rudnia-Bereg. Potrivit comandantului Corpului Mecanizat 8, ofensiva nu avea şanse de succes dacă nu i se acorda un răgaz de 24 de ore pentru a se concentra, aproviziona, regrupa şi organiza pentru a pleca în formaţie compactă la atac. Comisarul principal al

frontului care era N. N. Vaşughin, însă nu mai avea răbdare. întâmplarea de mai jos este un exemplu elocvent despre ce se poate derula când peste capuî comandanţilor militari profesionişti se impune ordinul politic iraţional al unui om care habar nu avea de comanda operativă dar îşi asuma sarcini irealizabile. Mai târziu, în a doua parte a războiului, Stalin a realizat greşeala făcută şi a restabilit prioritatea factorului militar asupra celui politic privind misiunile operative.

Revenind la situaţia de atunci, în urma ultimului ordin 0110 care el, Vaşughin, şi-a depus semnătura, acest răgaz absolut necesar Corpului Mecanizat nu era acordat. Presat pe linie politică de Hruşciov, iar acesta de Stalin, a precipitat lucrurile. Abia sosit la punctul de comandă al corpului, cu capsa deja pusă, nici nu a răspuns la salutul militar al comandantului corpului şi nici nu i-a ascultat raportul. Păşea pe pajişte cu cizmele sale exemplar lustruite un om de statură medie dar bine făcut, care s-a proţăpit în faţa lui Riabâşev, stropşindu-l cu vocea gâtuită de furie. Ca un satrap care i se adresa vătafului său:

— Cu cât te-ai vândut Iudă?

— Permiteţi să raportez tovarăşe comisar.

— Tu o să raportezi în faţa Curţii Marţiale. Aici sub pinul ăsta o să raportezi şi tot aici o să te şi împuşcăm. O să te spânzurăm mai degrabă.

— Nu ştiu încă cine ne-a obligat prin ordin să cedăm un teritoriu cucerit prin luptă, îndrăzni totuşi să replice Dmitri Ivanovici Riabâşev.

— Cine v-a obligat nemernicule, ce tot îndrugi acolo? replică încă enervat comisarul care de nervos ce era cutreiera pajiştea încolo şi încoace cu paşi grăbiţi. în douăzeci de minute plecaţi la atac.

— Permiteţi-mi să raportez. Corpul Mecanizat 8 va putea încheia pregătirea şi regruparea peste 24 de ore.

— Nu îţi acord decât 20 de minute. Plecarea în 20 de minute, altfel te paşte Tribunalul Militar.

Ce-i drept, comisarul N. N. Vaşughin era impulsiv şi nestăpânit dar avea conştiinţă, ceea ce era departe de-a se putea spune despre toţi. în dimineaţa zilei de 28 iunie 1941 a fost martorul dezastrului la care a fost autor. Puternicul corp de blindate al Comisarului Popel era încercuit în suburbiile sudice ale oraşului Dubno. Sute de tancuri şi tunuri erau părăsite pe marginea şanţurilor de către „glorioşii” ostaşi ai Armatei Roşii care-şi căutau scăparea în fugă abandonându-şi camarazii, aceiaşi despre care comisarii ca el spuneau că vor lupta mereu în afara graniţelor ţării. Pentru un om ca el care crezuse mereu cu sinceritate în Partid, în Stalin, în forţa invincibilă a Armatei Roşii viziunea acestui tablou apo-

caliptic de coşmar, a dus la hotărârea nestrămutată de a-şi lua viaţa. Despre acest ultim episod din viaţa comisarului Vaşughin povesteşte în memoriile sale N. S. Hruşciov. Vaşughin realizase în sfârşit cât de eronat fusese când intervenise cu de la sine putere peste considerentele strict militare. Admite că a transmis ordinele Frontului dar după aceea a intervenit, insistând asupra datei declanşării ofensivei într-un moment când Corpul Mecanizat nu era pregătit. îi mărturiseşte lui Hruşciov intenţia sa de-a se sinucide. Dar Hruşciov, îl repede:

De vreme ce eşti decis de ce mi-o mai spui mie? Cum aş putea să te împiedic? Haide fa-o şi n-o mai lungi atâta, scrie Hruşciov mai departe în memoriile sale. „Omul a dus mâna cu pistolul la tâmplă, a tras şi s-a prăbuşit. A fost urcat în maşină şi transportat la spital dar a murit la scurt timp. îi cedaseră nervii. Credea că ni se întâmplă şi nouă ceea ce s-a întâmplat în Franţa. în condiţiile astea convins că totul este pierdut n-a mai vrut să trăiască”.

***

întreg orizontul se înroşise din pricina cascadelor de foc şi flăcări de la marginea oraşului în clipa când tancul din frunte, KV, în care se găseau cei 5 tanchişti din unitatea de blindate 81 a ajuns doar la 3 kilometri de periferie. Sus pe turelă, stătea cu binoclul la ochi generalul-maior T. A. Mişanin care privea incendiul micilor căsuţe construite în principal din material lemnos de la marginea localităţii. în spatele acestora artileria inamică concentrase un foc necruţător de baraj asupra blindatelor atacatoare. Mişanin spera la rândul său pe o ripostă venită din spate a Diviziei 212 motorizată, ca sprij in din partea Corpului Mecanizat 15 dar care din păcate nu se făcea simţită. Ceea ce nu ştia în acel moment generalul era că Divizia Motorizată se retrăsese în grabă părăsind aproape fără luptă orăşelul Brody. Mişanin, ca un comandant de tancuri neînfricat ce era, nu putea şi nu era obişnuit să dea înapoi. De curând rănit şi recuperat de către oamenii săi, era mai îndârjit decât oricând. încă mai resimţea rănile de la umeri şi coapsa stângă şi poate că locul său ar fi fost acum într-un spital din Brody pentru refacere, dar pentru asta trebuia mai întâi să cucerească oraşul. De restul se va îngriji după aceea. Fusese pansat în grabă de către serviciul sanitar dar nu urmase instrucţiunile doctoriţei care-i recomandase repaos la pat.

— Unde te trezeşti dumneata tovarăşe medic militar? De unde repaos şi de unde pat? Fă-ţi treaba cât mai bine în condiţiile date. Dacă ne-ndeplinim obiectivul diseară o să odihnesc şi pe un pat.

Fata dăduse numai din cap intimidată, roşindu-se până

la rădăcina ochilor ca o şcolăriţă prinsă cu tema nefacută. Nu era obişnuită cu un refuz atât de categoric deşi ea îşi făcuse numai datoria. Se simţea vinovată faţă de acest bărbat tânăr încă pe care în ciuda străduinţelor sale nu-l putea trata cum se cuvine. I-a administrat câteva anestezice şi i-a legat rănile cât mai bine după ce le-a dezinfectat din abundenţă. Asta era tot ceea ce putea face. Mişanin a strâns din dinţi propunându-şi să înghită la anumite intervale pastilele pe care i le dase doctoriţa. în

sciuda străduinţelor sale rana de la umăr continua să sângereze. Probabil şi din cauza zdruncinăturilor tancului pe care şoferul Sidorov Ivan Victo- rovici, confruntat cu sinuozităţele terenului, nu-l putea stăpâni pe deplin. Alături în maşina de luptă se mai găseau transmisionistul Vasili Grubnâi, ochitorul Petea Barinov şi încărcătorul Borea Gospelov. Comandant de tanc era însuşi generalul Mişanin în timp ce şofer era soldatul Victor Sidorov. Sidorov de abia împlinise 18 ani dar era un tip voinic şi bine făcut cu excepţia feţei încă adolescentine arătând ca un om de 25-30 de ani. Intrase de curând ca voluntar în armată după ce absolvise cursurile unei şcoli de şofer. Meseria de şofer de tanc o învăţase din mers, urmând un curs scurt de doar câteva zile. Poate că ar mai fi avut nevoie de mai multe zile de practică dar impetuozitatea cu care se derulau evenimentele pe front nu i-o permiseseră. După ce trei şoferi de tanc au fost scoşi din luptă în ultimele zile, doi grav răniţi iar unul ucis, a fost nevoit cu pregătirea încă lacunară pe care o avea, să le ia locul. Grubnâi şi Gospelov erau sergenţi, iar Barinov plutonier. Cât despre conducătorul de tanc era ditamai generalul. Se înţelege că Sidorov făcea tot ceea ce putea pentru a face faţă şi a nu rămâne mai prejos.

— Ochitor Barinov, ţintă, grupul de tunuri din dreapta, strigă generalul, imediat ce în vizor îi apărură trei tunuri antitanc aliniate care făcuseră ravagii până atunci printre tancurile cu triplă turelă T 28 care posedau un blindaj mai subţine.

Sergentul încărcător era lac de sudoare şi de-abia mai putea respira. Nu pregeta să încarce obuz după obuz pe care plutonierul-ochitor le lansa în spatele caselor incendiate. Acum pentru prima oară în faţa ochilor le apăru, după ce grinzile arzânde ale unui magazin sătesc se prăbuşiseră, tabloul celor trei tunuri amplasate doar la câţiva metri unul de celălalt. Contaseră pe masca de fum şi flăcări pe care le-o oferiseră magazinul în plin proces de mistuire dar de data asta erau ei înşişi expuşi. Riposta veni imediat. Obuzul tras de tancul cu numărul 81 spulberă literalmente echipajul primului tun ai cărui

servanţi aproape că se pulverizaseă în aer. Primul tun fusese răsturnat de forţa exploziei iar schijele împrăştiate îi atinseră din plin şi pe servanţii celui de-al doilea. Fusese anihilat tunul din dreapta trăgătorului şi Barinov îşi dădu seama că comisese o eroare. Dacă ţintea în cel din mijloc, schijele împrăştiate i-ar fi putut scoate din dispozitiv şi pe ceilalţi servanţi ai tunurilor rămase iar acum mai rămânea cel de pe flancul stâng aparent intact. Fiindcă ştia ce-o să urmeze Mişanin îşi trase numaidecât capul astfel că atunci când obuzul trimis de tunul inamic lovi blindajul, el se găsea în siguranţă. După cum se aştepta în afară de o oarecare zgudu-

Pitură membrii echipajului KV-ului nu simţiră nimic. Era clar că blindajul acestuia îşi îndeplinise sarcina.

— Ne-a înzestrat tovarăşul Stalin cu o piele groasă pe care n-o pot străpunge fasciştii, glumi, Mişanin. Foc Barinov, ţintă stânga.

Dar plutonierul ştia şi fără a asculta noul ordin al comandantului său ce urma să facă.

— Obuz brizant sergent ceru el încărcătorului.

Borea Gospelov cu spinarea aplecată şi transpiraţia şiroindu-i pe bărbie se grăbi să-i îndeplinească cererea. Totul era pregătit dar... ţinta dispăruse din vizor. Comandantul de tun inamic observase ravagiile pe care le făcuse KV-ul şi căutase o nouă mască de protecţie. Se postase rapid în spatele altei case încă arzând iar prin perdeaua de fum şi flăcări era cât se poate de bine ascuns. între timp alte două tancuri BT erau în flăcări. Aproape ficare lovitură trasă de bateria inamică nimerea în plin. Este adevărat că blindajul tancurilor grele KV şiT-34, rezistau în schimb cele ale tancurilor BT, cu câte trei oameni în echipaj se aprindeau ca nişte beţe de chibrit. în plus cum forţele blindate atacau în grup compact, artileriei inamice îi revenea o sarcină şi mai uşoară. Mişanin, nu mai putu răbda privind tabloul care se derula în spatele său. Ieşi afară din tanc pe turelă. Se strădui să străpungă cu ajutorul aparatului optic barajul de foc pentru a-i trasnsmite ochitorului său o ţintă viabilă. Acum nu avea decât să constate panica care-i cuprinsese pe membrii echipajelor celor două tancuri uşoare care ieşiseră grăbiţi prin uşiţa practicată lângă turelă pentru a evita să fie arşi de vii. Dacă tancul exploda din pricina combustibilului şi muniţiei, oamenii nu ar fi avut nicio şansă. Ar fi ars ca nişte şobolani prinşi în capcană. Este drept că nici aşa n-au reuşit să evite ce era mai rău. Au fost cu toţii seceraţi de mitraliorii germani care parcă numai asta aşteptau. Dar măcar aleseseră din două rele pe cel mai puţin rău. Tot mai bine este să-ţi dai ultima suflare în aer liber, păstrându-ţi corpul relativ întreg pentru identificare având parte de o înmormântare demnă decât să pieri în atmosfera încinsă a unei cutii metalice încinse la roşu din care pentru identificare nu mai rămân decât cenuşă şi oase. Lui

Mişanin i se puse un dublu nod, unul în gât şi altul în coşul pieptului văzând pe viu moartea oamenilor săi.

— Sergent Grubnâi, transmite căpitanului Volkov, replierea maşinilor BT. întoarcere dreapta, mai comandă el, văzând că vizibilitatea devenise evident mai bună la dreapta frontului de atac. Acolo majoritatea izbelor constituite din lemn a celor mai săraci locuitori ai oraşului căzuseră la pământ sub povara flăcărilor ne mai oferind o protecţie eficientă bateriei de tunuri antitanc inamice. Dacă i-ar fi reuşit manevra să întoarcă blin

datele la timp fără ca inamicul să realizeze asta poate ar fi avut efortul de izbândă şi bateria antitanc inamică ar fi fost anihilată. Acum spre seară se pornise şi un vânticel care creştea treptat în amploare, împrăştiind fumul şi funinginea. Tancul cu numărul 81 a fost primul care a executat manevra primejdioasă. Efectuând acest ocol îşi oferea flancurile, care erau descoperite. Alte câteva blindate T-34 i-au imitat manevra. Două tunuri grele de infanterie inamice cu ţeava scurtă de 150 milimetri au reuşit să mai incendieze alte două BT 28, nimicind şi echipajele. Mişanin turba de mânie şi durere. Restul obuzierelor inamice de 50 de milimetri nu au reuşit nici de la distanţa de 200 de metri să străpungă blindajul tancurilor grele din noua generaţie. Dar o nouă primejdie avea să se ivească şi încă foarte curând. De-abia izbutise Mişanin să îndrepte tunul tancului său înspre noua baterie de tunuri pe care o prinsese bine în vizor când se auzi bubuitul înspăimântător al unui tun antiaerian de 88 milimetri care în două minute a incendiat două tancuri T-28. Inamicul reuşise să tragă cu tot armamentul din dotare asupra tancurilor sale. Şi parcă asta n-ar fi fost de ajuns, un grup de grenadieri inamici s-au apropiat prin spatele tancurilor sale care erau pe cale să se regrupeze, sub protecţia unei perdele de fum şi flăcări, lansând din imediata apropiere grenadele antitanc de mână. Acestea aruncate sub şenile, destabilizau întreg monstrul de oţel care chiar dacă nu putea fi răpus complet era lipsit de manevrabilitate. Cum plutonul de grenadieri inamici se desfăşurase în lanţ răzleţ de trăgători, tunul tancului era complet lipsit de eficienţă. Acum trebuiau să intre în funcţie mitralierele aferente dar pentru asta trebuia să iasă un mitralior pe turelă. Cu un singur ochitor aflat în interiorul tancului treaba asta era lipsită complet de eficienţă. Mişanin se înălţase pe turelă şi după ce comunică ordinul transmisio- nistului ca grupul său de tancuri să răspundă adecvat noii tactici a inamicului trecu el însuşi în spatele mitralierei. Deja silueta sa parcă plutea într-un nimb de fum când întorcea asemeni unui titirez ţeava mitralierei sale mobile căutând să prindă în cătare cât mai mulţi din grenadierii inamici care-l asaltau din toate părţile. întrucât şi alţi

conducători de tanc îi urmaseră exemplul ca urmare a ordinului transmis prin staţie de către sergentul Gospelov, Mişanin crezu de cuviinţă să-şi încurajeze şi prin îndemnuri la luptă camarazii. Cu toţii văzuseră soarta blindatelor uşoare care se aprinseseră ca nişte cutii de chibrituri şi a căror echipaje fuseseră decimate. Nu era de mirare că oamenii săi erau cuprinşi cu toţii de dorul de răzbunare. Acum parcă nici nu mai conta înfrângerea sau victoria ţelul final al oricărei bătălii ci instinctul sângeros al fiarei, preexistente în om din zorii apariţiei sale, care cerea moarte pentru moarte.

Dmitry Grigorevich Pavlov

Stepan Oborin

Alfred Liskow

Lev Zaharovici Mehlis

S. K. Timoşenko

Viaceslav Molotov

Gerd von Rundstedt

Alexander Löhr

Alexander Poskrebâşev

Heinz Wilhelm Guderian

Boris Şapoşnikov

— înainte tovarăşi, mai strigă încă odată, generalul-maior, cuprins de frenezia luptei, pentru victorie, pentru camarazii căzuţi, pentru Stalin!

Au fost ultimele cuvinte ale comandantului de tanc 81. Cifra opt reprezentând Corpul Mecanizat 8 iar cifra unu cifra tancului conducător. O salvă de mitralieră trimisă cu precizie de către un mitralior inamic care păşea în urma grenadierilor îl nimeri în plin. Două gloanţe în piept unul în gât şi alte două în regiunea capului făcuse inutilă orice intervenţie. Generalul Mişanin murise pe loc, fără a mai ajunger să se odihnească în noaptea de 28 spre 29 iunie aşa cum îi recomandase fata aceea, medic militar, Ludmila Rumianţeva.

După moartea gneralului Mişanin, atacul blindatelor sovietice pentru recucerirea oraşului Brody, important nod feroviar a eşuat. Aproape 30 de maşini de luptă ale Corpului Mecanizat numărul opt presărau ca nişte relicve de fiare vechi pe câmpul de luptă.

***

După ce trupul generalului Mişanin se prăbuşi înăuntrul tancului, încărcătorul Borea Gospelov încremeni cu obuzul în mână. Chiar şi la lumina slabă a becului de control Borea realiză că generalul era grav atins.

— Vanea opreşte, i se adresă alb ca varul şoferului, tovarăşul general este rănit... grav... izbuti să spună ultimele cuvinte.

Sergentul transmisionist sări şi imediat de la locul său.

— Să-i dăm imediat primul ajutor.

Mâinile lui Borea Gospelov care se trudise să sprijine trupul generalului deveniseră parcă şi mai umede în ultimele clipe. Socotea că trebuie să fie din cauza transpiraţiei care îi invadase ceva mai devreme nu numai faţa dar întreg corpul, dar când îşi privi palmele fu îngrozit. Acestea erau roşii de sânge.

— Opreşte tancul Vanea îi ordonă şoferului,

Gospelov cuprins de panică. Trebuie să-l scoatem pe general afară ca să-i acordăm primul ajutor.

— Cheamă prin staţie furgoneta sanitară, Vasilii, interveni Borea. Noi nu vom fi în stare să-i acordăm primul ajutor comandantului.

— Nu, dimpotrivă, cu toată viteza înainte Vanea. Să ieşim din zona de luptă, altfel nu-i vom putea fi de folos genralului şi nici sanitarii nu se vor putea strecura până aici, anulă prima comandă, Barinov.

Părea o comandă logică şi Sidorov întoarse maşina de luptă demarând cu toată viteza motorului îndărăt. Gospelov continua să ţină în braţe capul generalului, căutând în huruitul acela să distingă dacă rănitul spunea sau şoptea ceva. încă nu-şi putea da seama cât de grav era rănit. Vedea doar

că urechea dreaptă îi era sfâşiată şi avea o rană la gât şi una la cap. Despre gloanţele pe care le recepţionase în piept nu-şi putea face deocamdată nicio idee. Sergentul transmisionist continua să apeleze.

— Atenţie atenţie, postul sanitar. General rănit!

Abia după ce ieşiseră din raza bătăii obuzierelor nemţeşti de 50 de milimetri şi lăsaseră mult în urmă şi brigada acestora de grenadieri, plutonierul Petea Barinov, acum rămas cel mai mare în grad, dădu ordinul de oprire. Deja se instalase noaptea şi cum cerul era acoperit, în afara farurilor tancului nu dispuneau de altă lumină. Trupul generalului a fost scos din tanc şi depus cu grijă, la marginea şoselei. Doar transmisionistul a mai rămas în tanc căutând să dirijeze în zona lor furgoneta blindată militară care de obicei se găsea în ariergarda coloanei care ataca pentru a evita ca ea însăşi să fie scoasă prima din luptă. în cele din urmă şi-a făcut apariţia şi maşina sanitară. Medicului militar, Ludmila Voronţova, o fată tânără care de-abia terminase facultatea de medicină din Kiev, nu i-a trebuit decât o singură privire pentru a stabili cu certitudine moartea generalului. Acesta murise probabil instantaneu după ce promise rafala de mitralieră. Cei doi infirmieri soldaţi care o însoţeau au transportat trupul generalului în auto- blindata sanitară tixită de răniţi. Oricum din spate mai trebuia să sosească o autocamionetă pentru a încărca pe platformă trupurile ostaşilor căzuţi. Pentru aceştia erau deja pregătite gropi comune şi unde se putea face recunoaşterea celor dispăruţi numele lor era trecut într-un jurnal. Urmau semnăturile doctoriţei şi a celor ce participaseră la identificare care servea de proces-verbal. în condiţiile date doar atât se mai putea face urmând ca înştiinţările către familii a celor decedaţi să se facă ulterior pe companii şi batalioane în momentele de răgaz. Cât despre cei patru membri rămaşi din echipajul tancului KV, aceştia, sub comanda lui Petea Barinov, cel mai mare în grad, trebuia să ia urmele diviziei sale care se retrăgea. Formalităţile cu predarea trupului generalului mort îi întârziaseră mult, iar

plutonierul Barinov începuse să dea semne de nerăbdare. I-ar fi displăcut profund să fie surprins cu pantalonii în vine cum se mai spune, de o brigadă de recunoaştere a nemţilor. Ajunşi în tanc, într-o formaţie redusă de patru, Barinov dădu ordinul s-o pornească cu toată viteza înspre sud către oraşul Temopol. Din păcate situaţia nu a evoluat aşa cum şi-au dorit, întârziaseră mult şi nu mai prinseseră din urmă coada coloanei. Colac peste pupăză, o coloană de 3 blindate inamice însoţite de motociclişti îi se ivise în cale. Imediat după aceea o ploaie de obuze se abătu asupra lor. Blindajul tancului făcu însă faţă cu brio. în momentul însă când o motocicletă cu grenadieri nemţi înarmaţi cu grenade antitanc se apropie, comandantul de tanc rămas acum Barinov, intră în panică.

— întoarce Sidorov, cu toată viteza la stânga.

Acolo se afla o zonă forestieră suficient de deasă unde Barinov spera să găsească acoperire. Până la liziera pădurii aflată la cel puţin o jumătate de kilometru de şosea era un teren accidentat plin de hârtoape unele transformate în băltoace sau teren mlăştinos în urma ploilor căzute recent în regiune. în mintea lui Barinov acest teren accidentat ar fi putut constitui salvarea lor fiindcă era greu de crezut că soldaţii inamici s-ar putea aventura pe motocicletele lor până aici. Mai rămânea ameninţarea din pricina celor trei blindate dar acestea rămăseseră mult în urmă şi cu siguranţă dacă rulau cu toată viteza aici în pădure cu greu le-ar fi putut da din urmă.

— Tovarăşe plutonier, îl interpelă încărcătorul Gospelov, avem muniţie din belşug nu ordonaţi să tragem?

— Ai înnebunit sergent? Am putea scoate din luptă un tanc inamic sau poate două, dar între timp grenadierii ăştia pe motociclete ne-ar veni de hac. Uiţi ce-a păţit generalul Mişanin? Cu toată viteza înainte Sidorov, strigă speriat de moarte Barinov, întrucât proiectilele din tancurile adverse le şi zgâriaseră blindajul, iar câteva grenade antitanc aterizaseră lângă şenile.

Nu trecu nici 10 minute că şi atinseseră liziera pădurii; numai câţiva soldaţi inamici le luaseră urma mai întâi pe motociclete apoi după ce se împotmoliseră, pe jos, trăgând la intervale în urma lor rafale de mitralieră. Era o chestiune de timp până ce maşina grea de luptă ar fi fost ajunsă şi descoperită întrucât proiectoarele luminoase nemţeşti măturau întreaga zonă. Din păcate era imposibilă deplasarea cu tancul în interiorul pădurii constituită din arbori bătrâni şi deşi. Poate că singura soluţie de apărare ar fi fost să recurgă la mitraliera de bord şi ochitorul Barinov să-şi asume sarcina de a întâmpina cu foc duşmanul care se apropia. Pentru asta ar fi trebuit să aibă curajul şi tăria de caracter a generalului Mişanin, numai că Barinov era alcătuit din alt aluat. Intrase în panică şi singura lui idee era cum să se salveze. întâi pe sine şi dacă s-o

putea şi restul echipajului.

—Afară din tanc, afară cu toţii, comandă cu glas sugrumat de emoţie şi teamă plutonierul. Dacă inamicul ne descoperă cu câteva granade antitanc, ne dau gata. O să ardem înăuntru ca nişte guzgani.

— Ce ordonaţi tovarăşe plutonier? întrebă transmisionistul Grubnâi. Să cerem ajutor prin radio, sugeră el.

— Ai căpiat sergent? Până vine ajutorul ceea ce eu nu cred, suntem friptură. Afară din tanc şi... în pădure. Apoi cum ne va fi soarta.

Ieşiră unul câte unul din KV-ul imobilizat şi dispărură în spatele copacilor masivi. Barinov îşi făcuse planul în felul său. Până ce-o să se

apropie soldaţii germani şi-o să verifice ce-i cu echipajul, ei vor avea timp să dispară. De fapt şi inamicul trebuia să fie atent fiindcă o salvă de mitralieră trasă de pe tanc nu le-ar fi picat deloc bine. Nu era exclus ca până una alta pentru a nu se expune să arunce câteva granade în intervalul dintre şenile sau să provoace explozia muniţiilor şi combustibilului din interior. Dacă blindajul maşinii de luptă era rezistent câteva grenade de mână aruncate în interior vor desăvârşi treaba. Apoi fireşte vor aştepta liniştiţi ca echipajul tancului să iasă pentru a-i secera cu automatele. Toată această succesiune de evenimente va lua timp, un răgaz vital pentru ca membrii echipajului să dispară. Din păcate pentru Barinov lucrurile nu au luat întorsătura sperată de el. Unul dintre proiectoarele cu bătaie lungă ale nemţilor prinseseră în conul lor siluetele care dispărură în pădure şi ajunşi la marginea lizierei, nemţii declanşară un foc susţinut de mitraliere, după care porniră imediat pe urma lor.

— Să ne despărţim, fraţilor, le ordonă Barinov. Poate în felul ăsta unii dintre noi vor avea şanse să scape.

Deşi erau înarmaţi potrivit regulamentului, fiecare cel puţin cu câte un pistol la centură, Barinov nu dădu nicio clipă impresia că s-ar gândi să opună rezistenţă. Fiecare o pomi pe drumul său în direcţii diferite. Sidorov, se trezi singur în timp ce în jurul său şuierau gloanţele. Din spate auzea deja gâfâiturile a doi soldaţi germani care înarmaţi cu lanterne cu bătaie lungă cercetau metodic lăstărişul şi subarboretul fiecărui copac. Era doar o chestiune de timp până ce va fi localizat şi ajuns. Sidorov era sigur că pe moment doar aceşti doi soldaţi inamici îi luaseră urma. Se ascunse repede în dosul unui arţar gros şi se lăsă pe burtă. Stătu acolo şi aşteptă. Nu dură mult şi după fasciculele de lumină realiză că nemţii se apropiau. îşi pregăti automatul cu grijă şi îi lăsă să se apropie, în clipa când oferiră o ţintă sigură Sidorov deschise focul. Unul dintre nemţi se prăbuşi cu un geamăt scurt, dar celălalt cu o prezenţă de spirit uimitoare dispăru în frunziş. Din păcate cei doi soldaţi inamici veneau distanţaţi astfel că

lui Sidorov îi fusese aproape imposibil să-i nimereascvă pe amândoi simultan. Nu ştia în ce măsură cel de-al doilea neamţ fusese sau nu atins. Sidorov aşteptă câteva minute dar nu se mai auzi nimic. Se întreba dacă fusese posibil ca printr-o întâmplare fericită să-i fi scos din luptă pe ambii inamici deodată. Aşa se părea fiindcă niciunul dintre ei nu dădea vreun semn de viaţă. Mai departe, în adâncul pădurii se mai auzeau câteva împuşcături răzleţe. Prin urmare Sidorov trebuia să se deplaseze în direcţie contrară. Se ridică de jos încrezător că scăpase relativ uşor de cei doi soldaţi nemţi care porniseră vânătoarea după el. Numai că la cei 18 ani ai săi tânărul rus era prea

naiv. Nu luase în considerare viclenia neamţului care se prefăcuse doar mort. Ştia prea bine că se expune dacă pleca în căutarea soldatului rus pe care-l bănuia ascuns pe undeva. Aşteptă cu răbdare ca acesta să facă primul pas. Şi şoferul tancului KV îl făcu. în momentul următor ţâşni o flacără luminoasă din tufişul apropiat. Sidorov recepţionă o lovitură ca de baros undeva în umărul drept, care-l reteză de pe picioare. Căzu cu capul înainte pe o buturugă simţind cum se deschide o prăpastie largă de întuneric punctată de puncte minuscule de lumină şi se prăbuşi. Ultima lui impresie pe care o luă cu sine în acea fracţiune de secundă premergătoare leşinului era că s-a terminat cu el. Era convins că şi-a urmat generalul într-o lume necunoscută.

***

Când Sidorov şi-a venit în fire a auzit voci străine vorbind într-o limbă pe care nu o cunoştea; dacă nu murise era prizonierul soldaţilor germani. Capul îl durea îngrozitor, întrecând până şi durerea de la umărul drept în care nervul dureros parcă pulsa la intervale. Sidorov era convins dacă încă nu murise o s-o termine cu viaţa în curând. Fasciştii n-o să-i permită să trăiască. Se miră cum de n-au sfârşit-o cu el pe când era întins, victimă sigură la picioarele lor. Cine ştie, îi trecu lui prin cap, poate vor să mă tragă de limbă, dar şi-au greşit socotelile. Sidorov fusese educat de Komsomol, în spirit înalt patriotic. Ştia doar atât, că tot ceea ce era sovietic era superior iar duşmanul de clasă existent în afara graniţelor ţării trebuia distrus. în mintea lui tânără nu-şi putea închipui prin ce miracol reuşiseră nemţii să intre atât de adânc în trupul ţării şi cum se face că unităţile Armatei Roşii despre care învăţase că nu vor duce niciodată un război în propriile teritorii lupta din greu de data asta retrăgându-se mereu. Era convins că acest lucru printr-o neşansă extraordinară se întâmpla numai în zona în care divizia lui de blindate lupta cu inamicul iar în rest erau

pretutindeni învingători. Se convinse în curând că se afla pe platforma unei maşini, probabil camion, în plin marş. în curând reuşi să-şi ducă mâna la cap şi apoi la umăr constatând spre mirarea lui că era pansat. Dar dacă... dar dacă fusese totuşi recuperat de „ai noştri” care-l îngrijiseră şi-acum era transportat împreună cu alţi răniţi în interiorul teritoriului ocupat de propriile trupe? Dar în acel caz cum se face că auzise pronunţându-se numai cuvinte nemţeşti? Sau poate că erau prizonieri de război nemţi răniţi şi el fusese plasat alături de aceştia? Se gândi că deocamdată este mai bine să facă pe mortul sau să pozeze inconştienţa până se va dumiri întrucâtva. Nu avu

mult de aşteptat. La un moment dat camionul se opri iar afară în jurul acestuia auzi din nou pronunţându-se numai cuvinte nemţeşti. Nu, din păcate speranţa lui nu se adeverea. Se găsea pe platforma unui transportor german şi cu siguranţă urma să fie tras de limbă, altfel fasciştii ar fi făcut un proces scurt cu el. Să ajungă în prizonieratul german? Dar asta era cea mai mare ruşine. Ce vor spune oamenii din satul lui, ce va spune preşedinta organizaţiei de Komsomol, blonda Liubocika Kuzneţova pe care el Sidorov o admira foarte mult? Dar până la urmă ce va spune tovarăşul Stalin însuşi care le recomandase soldaţilor Armatei Roşii biruitoare să moară mai degrabă cu arma în mână decât să se predea la inamic? Nu, ruşinea asta nu va ajunge s-o trăiască, mai degrabă îşi va pierde viaţa decât onoarea lui de cetăţean sovietic. Cine îl va crede pe el că nu s-a predat duşmanului ci a fost luat prizonier numai dintr-o eroare? Dacă nu şi-ar fi pierdut cunoştinţa astunci i-ar fi arătat el soldatului fascist! Dar stai, nu era totul pierdut. Deocamdată nu era supravegheat. Dacă va putea ajunge până la capătul platformei va putea face o încercare să sară afară. Ce se putea întâmpla mai rău? Fie va fi prins şi împuşcat fie va muri din pricina căzăturii. Ambele alternative erau de preferat prizonieratului. Imediat ce-i trecu această idee prin minte o şi puse în practică. începu să se târască încet până la capătul platformei, unde văzu că face de gardă un soldat neamţ înarmat. Deci planul său se dusese pe apa sâmbetei. Ba nu! Dacă reuşea să ajungă în preajma acestuia şi să-i dea un brânci afară, ulterior putea să sară şi el. Domnea un întuneric beznă în jur. Cu toate astea în momentele când treceau de anumite puncte de control avea o oarecare vizibilitate. Reuşi într-un astfel de moment să vadă că soldatul pus de pază se rezemase cu spatele de peretele de lemn al camionului şi după cum se legăna încoace şi încolo cu ochii închişi, adormise. Se ivise o şansă extraordinară de care

trebuia să profite. După ce va ajunge în lagărul german era conştient că astfel de ocazii nu i se vor mai ivi. îşi reluă deplasarea cu şi mai multă însufleţire, deşi durerea de cap şi voma nu-l slăbise. La cursurile de igienă din şcoala elementară învăţase despre simptomele unei comoţii cerebrale şi era convins că suferise una. Dar asta nu era de natură să-l împiedice de a-şi duce planul la îndeplinire.

După ce se plasă într-o poziţie favorabilă strecurându-se printre răniţii dintre care unii gemeau înnăbuşit îşi adună toate puterile şi-i dădu un brânci puternic gardianului care dispăru numaidecât de pe platformă. Dacă acesta ţipa sau da alarma era totul degeaba. Se gândise mai întâi să nu se atingă de gardian şi să sară numai el însuşi, dar exista riscul ca acesta să audă bufnitura şi să dea alarma. într-adevăr Sidorov percepu

bufnitura produsă de căderea trupului sentinelei de pe platformă precum şi geamătul înnăbuşit al acesteia, dar din fericire din pricina huruitului constant al motorului, acesta nu fusese auzit. Din când în când din diferite părţi ale platformei se făceau auzite şi gemetele scoase de un rănit sau altul. Sidorov nu-şi putuse da seama dacă răniţii erau sovietici sau nemţi. Era prea întuneric pentru a putea face o recunoaştere şi nici măcar nu era necesară. în ceea ce-l privea pe el va face tot posibilul să nu ajungă într-un lagăr de prizonieri de război sovietici. Mai aşteptă câteva minute pentru a se îndepărta de gardianul căruia-i făcuse vânt de pe platformă. Era convins că acesta era înarmat iar el nu mai avea la el decât uniforma. Abia acum, îi trecu prin minte că n-a procedat tocmai corect. Ar fi putuit să subtilizeze arma gardianului şi acum ar fi fost înarmat. Dacă inamicul ar fi vrut să-l recapturez s-ar fi putuit apăra până la ultimul cartuş. Acum era prea târziu pentru regrete. Se poziţionă pe marginea platformei cu picioarele bălăngănindu-se în jos şi în momemtul când i se păru că trece pe lângă o zonă cu vegetaţie mai bogată îşi dădu drumul. Simţi o durere atât de ascuţită în umărul drept încât îşi pierdu cunoştinţa. Pentru a doua oară.

***

După eşecul de-a recuceri Brody misiunea acelei părţi a Corpului Mecanizat 8 condusă de generalul Riabâşev, era ratată. încă nu ştia ce făcuse cealaltă jumătate a Corpului de sub conducerea comisarului de Corp Popel aflat în apropierea oraşului Dubno la 52 dekilometri distanţă. Generalul era în acel moment în ariergarda Diviziei a 7-a de Infanterie Motorizată, care ameninţată cu încercuirea, se retrăgea în mod dezordonat. Prin staţie aflase că în spatele lor apăruse brusc o divizie de blindate inamică, dar generalul nu aflase cât de veridică era informaţia. Detaşamentul de cercetare se putea foarte bine înşela, aşa cum se petrecuse de nenumărate ori în cursul acestui început

de război nefericit. Este adevărat că de cele mai multe ori detaşamentele de cercetare greşiseră subapreciind potenţialul inamicului şi insuflându-le o doză de siguranţă care până la urmă s-a dovedit fatală, dar de data asta nu era deloc exclus să se fi înşelat supraapreciindu-l.

Se lăsase de mult când un automobil bindat se opri alături, făcându-i semn cu farurile. Maşina venea din direcţia Brody. Din ea a coborât un căpitan pe care Riabâşev îl cunoştea. Căpitanul se apropie iar generalul a deschis portiera.

— Sunt căpitanul Kolţov, permiteţi să raportez, tovarăşe general.

— Spune căpitane! se mulţumi să-l îndemne scurt pe ofiţer pentru că nu se aştepta la nimic bun. Deja primise vestea prin staţie în legătură cu eşuarea misiunii de luptă a grupului de blindate de sub comanda lui Mişanin. De fapt doar atât şi Riabâşev credea că asta o să-i aducă la cunoştinţă şi prin viu grai, căpitanul Kolţov. Nu-şi putea închipui în acel moment că soarta ar putea fi şi mai crudă de atât.

— Tovarăşe general, vă aduc veşti proaste.

— Parcă numai dumneata? zâmbi amar genralul.

— Generalul-maior Mişanin a căzut în luptă.

Pentru câteva momente se instală tăcerea. Riabâşev, care era prieten cu Mişanin şi-i apreciase din totdeauna curajul, rămase împietrit de durere şi uimire.

— Cum? Cum de s-a putut întâmpla, nenorocirea asta?

Kolţov îi raportă acum în amănunt cum s-au petrecut lucrurile precum şi ultimele cuvinte de atac ale generalului care într-un gest eroic de bravură deosebită îşi îndemna oamenii la atac când s-a întâmplat totul.

— Generalul-maior a căzut ca un erou, adăugă cu glasul stins, Kolţov. Am aici în maşină pe ochitorul tancului, plutonierul Barinov, care vă va putea relata amănunte, mai adăugă Kolţov. Doriţi să-i vorbiţi?

Riabâşev făcu un gest vag cu mâna. La ce i-ar mai folosi? Simţise o răceală cumplită în piept în clipa când auzise cumplita veste. Ştia de rănirea prealabilă a lui Mişanin, pe care l-au găsit oamenii diviziei într-un tanc părăsit pe marginea şoselei şi care a fost doftoricit cum s-a putut. Nu era la curent cu acţiunile de mai târziu ale generalului, alte şi alte probleme curente îi asaltau îm acele momente preocupările.

— Poate mai târziu, răspunse el în cele din urmă întrebării căpitanului.

Acum după respingerea atacului asupra oraşului Brody, sinonimă cu ratarea misiunii, unităţile diviziei de infanterie motorizată erau în disoluţie.

— Căpitane, abia de-acum misiunea noastră începe. Trebuie să adunăm, rămăşiţele Corpului şi să

ne organizăm apărarea.

Ambele maşini blindate au pornit în marş accelerat spre Brody. Pe parcurs un tablou dezolant se înfăţişa ochilor generalului. Tancuri şi maşini arse, soldaţi care patrulau fără ţintă de colo până colo, toţi având parcă un singur ţel în minte. Să se îndepărteze de oraşul Brody pe care trebuiau să-l cucerească până la sfârşituil acelei zile. Deşi aflat în căutarea Diviziei motorizate, încă nu dăduse de Corpul ei de comandă în schimb înşiraţi pe mai mulţi kilometri a dat de destui soldaţi din componenţa acesteia. în sens contrar, deci dinspre Brody au apărut

deodată tancuri şi autocamioane de transport. Riabâşev îşi aşează automobilul blindat de-a curmezişul şoselei doar în acest mod reuşind să oprească primul tanc BT 28.

— Unde vă grăbiţi tovarăşi? i-a apostrofat generalul luându-l la ţintă pe un sublocotenent tinerel care scosese capul pe turelă.

— Să trăiţi tovarăşe general. Căutăm să scăpăm din încercuire.

— Ce tot vorbeşti sublocotenent? Despre ce încercuire vorbeşti? Unde este restul unităţii, unde e Divizia 12 tancuri?

— Cred că a luat-o spre sud, tovarăşe general, spre Temopol.

— îţi ordon să te opreşti sublocotenent, şi să te pui la dispoziţia acestui căpitan, îl arătă el pe Kolţov, după care întorcându-se înspre acesta îi spuse. încearcă să opreşti dezordinea tovarăşe căpitan. Cine îţi sfidează ordinul împuşcă-l pe loc ca pe un trădător şi laş ce este, îi ordonă Riabâşeb. Eu însumi voi încerca să opresc coloana asta de bezmetici care au apucat-o spre Temopol.

Nu mai stătu la discuţii ci ordonă şoferului s-o pornească în trombă spre Temopol. După ce parcurse în mare viteză o distanţă de 15-20 de kilometri reuşi să ajungă cu autoblindatul coada coloanei. Soldaţii pe care-i opri pe parcurs se încurcau în declaraţii şi nimeni nu-i putea oferi un răspuns clar. Până la urmă, mergând paralel cu şoseaua pe care miau camioane şi camionete de transport reuşi să ajungă în capul coloanei ordonându-i şoferului să oprească. Acest lucru nu s-a putut face imediat fiindcă convoiul de maşini s-ar fi bulucit unul în spatele celuilalt provocând un lanţ de coliziuni în lanţ, dar treptat după ce micşorase viteza şoferul din capul coloanei a reuşit să stopeze determinând în consecinţă şi oprirea convoiului.

— Ce, eşti nebun Şura? s-a auzit o voce somnoroasă şi răguşită venind din interiorul cabinei şoferului. Pe prelată stăteau agăţaţi ca ciorchinile un grup de soldaţi mare parte moţăind şi ei. Oprirea

briuscă a camionului a avut darul să-i trezeaască.

— De ce-ai oprit aici?

— Pentru că aşa am ordonat eu, îi replică aspru Riabâşev, comandantul vostru.

— Ce comandant? replică zeflemitor vocea. Comandanţii noştri sunt morţi sau prizonieri la inamici.

— Sus netrebnicule, sus, pentru că dacă nu pe toţi dracii, îţi trimit un glonte în căpăţână aia seacă. Ştii cine îţi vorbeşte dezertorule?

Abia acum catadicsi omul să se ridice la înălţimea ferestrei cabinei pentru a privi în faţă. Când îl văzu pe însuşi generalul Riabâşev Comandantul corpului de armată, îngheţă literalmente. Duse mâna la cap în

chip de salut uitând că boneta îi căzuse pe jos, probabil încovoiat cum era în cabina strâmtă, dar generalul deschise brusc portiera maşinii şi-l prinse de centiron pe subofiţerul buimăcit aruncându-l jos din cabină. Acesta nu mai pierdu vremea ci se făcu nevăzut spre spatele coloanei. Cu mult efort reuşi Riabâşev în noaptea aceea să întoarcă din mers convoiul fugar reorganizându-l pe companii şi batalioane după care o pomi în fruntea acestui detaşament pentru a ocupa poziţii de apărare în nord-est.

***

Comandantul de Corp Riabâşev reuşi până la urmă să stăvilească debandada trupelor de sub comanda sa. Alergase întreaga noapte şi acum, spre dimineaţă, simţi că nu mai poate. Se trânti pe speteaza din cabina unui camion în marş şi adormi pentru o oră. Sări în picioare ca ars chiar în momentul când acesta se opri în faţa vechiului punct de comandă al Corpului, acolo unde avusese confruntarea aceea neplăcută cu comisarul N. N. Vaşughin. Peste câteva ore se vor împlini exact cele 24 de ore pe care le solicitase comisarului răgaz pentru pregătirea trupelor dar nu i le acordase. Acum situaţia era mult mai proastă. Inamicul se consolidase în Brody iar misiunea de a-l alunga devenea şi mai grea. Brusc îşi aminti de moartea năpraznică a prietenului său, Mişanin, simţind un gol puternic în inimă. Ei da, acum poate va avea timp să afle amănunte. Trimise după căpitanul Kolţov care îi ieşi în cale cu uniforma dezordonată şi ochii roşii şi încercănaţi de nesomn.

— M-am prezentat la ordinul dumneavoastră, tovarăşe general, şopti acesta pe-o voce moale, încercând dar nereuşind să ia poziţia de drepţi.

— Tovarăşe căpitan ai avea şi dumneata nevoie măcar de-o oră de somn. înainte de asta adu-l la mine pe omul care a fost martor la moartea lui Mişanin.

— Am înţeles, tovarăşe comandant de corp, rosti ofişerul pe o voce sensibil mai vioaie.

Perspectiva unei ore de somn îi descreţise subit fruntea. Mai mult decât de hrană, mai mult decât de apă sau altă băutură oamenii simţeau din plin nevoia de somn, capitol la care rămăseseră cu mult în urmă. Kolţov se retrase dar reveni după câteva minute împingând un plutonier cu obrajii rumeni şi uniforma şifonată şi pătată de sânge.

— M-am prezentat la ordinul dumneavoastră tovarăşe general.

— Aş dori să ştiu amănunte cu privire la moartea generalului Mişanin, îi ceru direct şi fără menajamente, Riabâşev.

Barinov începu să raporteze. Până la un moment dat faptele reflectau realitatea. Descrise în culori vii eroismul generalului care-i îndemnase pe toţi la luptă chiar înainte de-a primi o salvă în piept şi a cădea eroic, începând din acest punct versiuea sa a faptelor era complet diferită.

— Am rămas singurul mai mare în grad, tovarăşe general. Mai erau cu mine sergenţii Gospelov şi Grubnâi precum şi şoferul, soldatul Sidorov; după preluarea corpului generalului de către echipa sanitară am ordonat reluarea luptei de acolo de unde o întrerupse moartea comandantului nostru. Din păcate soldatul Sidorov un tânăr de numai 18 ani, şocat de moartea năpraznică a generalului şi-a pierdut capul. N-a mai ascultat de comanda mea şi a luat-o cu tancul la goană. Până la urmă am fost interceptaţi de o trupă moto de grenadieri inamici şi trei tancuri, ordonând din nou deschiderea focului. Voiam să răzbunăm moartea generalului nostru. Nu s-a mai ajuns la asta fiindcă Sidorov a cârmit brusc, luînd-o de-a valma peste un teren accidentat pentru a ajunge în pădure. Se făcuse întuneric şi vizibilitatea era sporadică doar la lumina intermitentă a proiectoarelor duşmanului. Din nou nu am mai ajuns să ripostăm şi după câte mi-am dat seama nici sergenţii, transmi- sionistul şi încărcătorul nu mai erau dispuşi să lupte. Am evacuat tancul şi am fugit în pădure, unde ne-am despărţit.

— Bine, dar unde este restul echipajului? în afară de dumneata, mai lipsesc trei oameni.

— Nu-mi dau seama ce s-a întâmplat cu ei. Eu am deschis focul împotriva urmăritorilor până am rămas fără muniţie. Este posibil ca cei trei să fi căzut, morţi sau prizonieri. Asta dacă nu s-au întors până ascum.

După concedierea plutonierului, Riabâşev căzu pe gânduri. Iată se consumase încă un caz asemănător atâtor altele. Oamenii au intrat în panică şi nu au mai gândit cum trebuie.

Târziu, în după-amiaza aceleaşi zile, soldaţii unei trupe de recunoaştere au adus într-o foaie de cort un soldat sovietic pe care-l găsiseră fără cunoştinţă

prăbuşit într-o râpă. Câteva ore mai târziu după ce i s-a schimbat pansamentul, trezit din leşin a putut raporta. Se numea Ivan Victorovici Sidorov şi spunea lucruri incredibile. După mărturia lui evadase de pe o platformă cu răniţi nemţească. Uniforma o avea ferfeniţă şi plină de sânge. Nu avea documente şi era dezarmat, în aceste condiţii starea lui era suspectă şi maiorul S. Lopatin şeful de contrainformaţii al frontului bănuia că este un caz clasic de dezertare. Aproape nimeni nu credea versiunea acestuia şi probabil ar fi fost împuşcat pe loc dacă nu ar fi fost rănit. Riabâşev fusese informat ş,i în clipa când i se adusese la cunoştinţă că acesta fusese şofer chiar pe tancul

lui Mişanin, decise să-l interogheze personal. Când Riabâşev păşi în bordeiul în care se organizase grupul sanitar, Sidorov făcu gestul să se ridice, dar reuşi s-o facă numai în şezut

— Rămâi pe loc soldat, îi ordonă Riabâşev pe un ton aspru. Rămâi şi te vindecă, pentru că apoi vei compărea în faţa Tribunalului Militar, unde vei fi judecat pentru laşitate.

Lui Sidorovi se păru că visează. Era un coşmar pe care-l trăia cu ochii deschişi. Nu înţelegea deloc ce i se întâmplă. Cu ce greşise?

— Permiteţi-mi să raportez, încercă să schiţeze rănitul pe o voce slabă.

— Nu-ţi permit nimic. Am auzit deja despre isprăvile dumitale. Dacă n-ai fi fost rănit poate că te-aş fi judecat chiar eu şi tot eu te-aş fi împuşcat pentru laşitate. Păcat de tinereţea dumitale, mai adăugă comandantul de corp de armată privind cu un amestec bizar de admiraţie şi silă la trupul voinic al tânărului rănit din faţa sa.

***

Sidorov, nu-şi putea crede urechilor. Ce nu făcuse oare cum trebuie? De ce era învinuit de laşitate? Doar nu se predase nemţilor şi făcuse tot ceea ce îi stătea în putinţă pentru a nu rămâne prizonierul acestora şi asta cu preţul vieţii. Nu avea cum să bănuiască în acel moment ce complot mostruos se urzise împotriva sa. Riabâşev, ieşind scârbit din cortul unde zăcea rănitul, îl chemă la sine pe comandantul batalionului. Căpitanul, Alexei Efimofici Panev, se prezentă la ordinul comandantului de corp după zece minute.

— M-am prezentat la ordinul dumneavoastră, tovarăşe general.

— Că te-ai prezentat este bine. *Mai puţin bine este că nu ştii ce se petrece în batalionul dumitale,* îi trecu prin minte generalului Riabâşev. Cu voce tare însă continuă: ştii ce se petrece în curtea dumitale căpitane? îl luă la rost Riabâşev fără a-i da răgazul să-

şi revină.

— Din păcate da, tovarăşe general. Batalionul nu s-a ridicat la nivelul sarcinii şi misiunii de luptă. Am fost înfrânţi.

— Aici ai dreptate, dar vina este a noastră, a tuturor. Am cam scrântit-o dar tot noi suntem chemaţi s-o dregem. Dar nu de asta te-am chemat.

Căpitanul nu putea pricepe la ce se referea şeful său. Faptul că nu reuşiseră să-şi ducă la capăt sarcina de serviciu era cel mai mare blam dar se pare că nu pentru asta era învinovăţit. înfrângerea, cum era şi firesc, nu se datora doar batalionului său era o culpă comună. Atunci la ce se referea comandantul de corp?

— Vă mărturisesc că nu vă înţeleg, tovarăşe comandant. Dacă nu de asta sunt învinuit, atunci…

— Nu te acuz pe dumneata direct ci pe oamenii dumitale. Sunt acuzaţi de laşitate. Cum au auzit zgomotele exploziilor, cum au tulit-o peste câmp ca un cârd de oi speriate.

Cum căpitanul continua să facă ochii mari dând semne că nu pricepe, Riabâşev reluă cu un ton ceva mai conciliant.

—Dumneata care eşti ocupat cu comanda opertativă, ţi se poate trece asta cu vederea, dar locţiitorului dumitale politic, în niciun caz. Munca acestuia cu oamenii şi în special cu tinerii recruţi a dat rateuri. Cum se numeşte acesta?

— Rodion Şapilov, tovarăşe general. Dar mă îndoiesc că are vreo vină, izbuti să spună franc cum îi era felul căpitanul Panev.

— Trimite-l la mine. Despre faptul că se face sau nu vinovat, alţii vor hotărî. După un moment sau două pe gândire Riabâşev se răzgândi. Nu, mai bine trimite-l la Piotr Ivanovici să-i frece ridichea. Riabâşev care nu se înţelegea prea bine cu Volkov, Piotr Ivanovici, care în calitatea sa de comisar de corp avea mereu tendinţa să-l încalece, nu-şi putea refuza plăcerea de a-i arunca în curte cartoful încins, cum promitea să fie cazul acesta de insubordonare sau laşitate. N-avea decât să-şi bată el capul pentru munca de educaţie pe care era clar că n-o prestase suficient de bine în raport cu tinerii recruţi. în schimb îşi dădea mereu aere şi se amesteca în deciziile operative. Cu siguranţă tot în urma unei discuţii prealabile cu el, deşi nu avea dovezi, comisarul de front N. N. Vaşughin a venit pornit, cu capsa pusă cum se mai spune, asupra lui învinovăţindu-l de cele mai nedrepte lucruri. Nici acum nu era liniştit cu privire la ce trebuia să se aştepte în urma acestei discuţii. Ruşinea înfrângerii trebuia explicată oarecum şi să se caute ţapii ispăşitori, în sinea sa generalul Riabâşev era convins că lucrurile au mers prost şi vor continua să meargă prost în armată tocmai din cauza acestei blestemate decizii de dublă comandă. Orice

hotărâre oprativă majoră se cerea contrasemnată de locţiitorul politic sau omologul politic pe linie de comandă. Oare conducerea supremă îşi pierduse încrederea în armată? Fiecare o înţelegea în felul său şi acţiona în consecinţă. Cât va mai dura oare câte vor mai avea să pătimească până când în sfârşit, la vârful conducerii celei mai înalte, până la tovarăşul Stalin însuşi se va înţelege că aceasta a fost o greşeală. Conducerea operativă trebuie lăsată pe mâna profesionaliştilor care s-au pregătit pentru asta, iar nu pe mâna unor oameni care care dau din gură iar nu de puţine ori mai şi decid acolo unde n-au chemare pentru asta. La nemţi acest mod de

— conducere a trupelor nu se manifestă. Mai departe în taina sufletului său Riabâşev credea că ştie de ce se întâmpla aceasta, dar nu îndrăznea să şi-o mărturiosească deschis nici sieşi însuşi. Parcă i-ar fi fost frică să nu-l ia gura pe dinainte fie şi în somn. Acolo, în toiul războiului civil, începuse totul, în momentul când Stalin împuternicit de Lenin, se amesteca peste tot în deciziile Armatei Roşii conduse cu competenţă de Leon Troţki. Până la urmă n-au mai contat meritele lui Troţki atunci când i s-a hotărât soarta. Stalin câştigase în lupta cu Troţki deşi el însuşi încasase scatoalca aceea pe linie militară de la polonezi. Stalin n-a fost niciodată un militar competent. Nici măcar n-a fost militar. Dar cui să-i spui azi toate astea? Doamne fereşte să-i scape vreunuia vreun cuvânt despre astfel de lucruri. Deşi el n-a fost un troţkist, de-abia avea 19 ani pe vremea aceea, de bună seamă că i s-ar pune parafa asta. Nu putea să nu-l treacă fiorii când se gândea la fatidicul an 37 când, exact acum patru ani, tot în iunie, s-a declanşat prigoana asupra armatei. Nici măcar celor mai apropiaţi prieteni, nici măcar soţiei sau celor doi fii ai săi nu le-a mărturisit niciodată sentimentulde groază pe care l-a trăit atunci. Dormea în fiecare noapte cu pistolul sub pernă, hotărât pentru orice soluţie extremă dacă oamenii lui Ejov, ar fi bătut la uşa lui. Nu mai ştia acum ce-ar fi fost dispus să facă. Să se sinucidă sau mai înainte să-şi suprime familia pentru a-i feri de suferinţe inimaginabile ulterior, ştiind că NKVD-ul nu lăsa nicio treabă făcută pe jumătate. Totul depindea de ce mărturiseau sub tortură cei deja arestaţi sau care îşi aşteptau procesele. Dacă fusese decapitată floarea armatei la ce era să se aştepte el, un simplu colonel, locţiitorul şefului de stat-major al diviziei? Au fost doar epuraţi iar mulţi din ei ulterior împuşcaţi trei din cei cinci mareşali pe care-i avea Uniunea Sovietică, în frunte cu Mihail Tuhacevski, Blucher, Uborevici. Se

împuşcase Gamamik. N-au fost cruţaţi 13 din 15 generali de armată, 8 din 9 amirali, 50 din 57 generali de corp de armată 154 din 186 generali de divizie, toţi cei 16 comisaride armată, 25 din 28 comisari de corp de armată. Cum puteai crede că se vor împiedica de el un colonel obscur dacă numele lui va fi accidental rostit de către unii dintre cei schingiuiţi de către oamenii monstrului aceluia pitic şi beţiv de Ejov? Dar fireşte că acesta fusese un simplu pion, o rotiţă în mecanismul terorii declanşat de la vârful piramidei puterii unde trona însuşi tovarăşul Stalin, corifeul făcutelor şi nefacutelor, Leninul zilelor noastre. De altfel Ejov, ca şi Jagoda, au plătit cu viaţa în momentul în care Stalin a ajuns la concluzia că şi-au îndeplinit misiunea şi se putea dispensa de ei. Riabâşev era convins că majoritatea insucceselor Armatei Roşii de azi îşi trăgeau sorgintea în urma acestei crime comise

împotriva armatei în acei ani. în ceea ce-l priveşte, temerile sale nu s-au adeverit. Nimeni nu l-a pomenit la interogatorii poate pentru că era prea insignifiant pe atunci, nimeni n-a venit să-l aresteze. Mai mult decât atât, a fost promovat repede pentru a umple golul lasat de cei lichidaţi. A devenit şeful de stat major al diviziei, înaintat în grad, după care a ajuns comandant de divizie. Postul următor de comandant de şef de corp de armată a devenit ceva în firea lucrurilor de îndată ce a fost decorat cu prilejula aniversării a 23 de ani de la declanşarea Revoluţiei din Octombrie. De-abia mult mai târziu s-a decis să-i mărturisească parţial soţiei despre nopţile cumplite ale lunii iunie şi iulie a anului 1937, când tresărea nopţile şi mai ales spre zori la fiecare zgomot auzit din stradă sau la fiecare duduit de motor. Dar Zinaida, soţia sa i-a spus că şi ea a trăit aceleaşi temeri pe care n-a îndrăznit să le rostească. I-a mărturisit soţiei că se temea nu atât pentru el, pentru că viaţa şi-ar fi jertfit-o împăcat cu sine dacă şi-ar fi ştiut familia în siguranţă. Cum ar fi supravieţuit însă aceasta încărcată de oprobiul public al trădării? Deportarea în Siberia atr fi fost una dintre cele mai obişnuite şi relativ blânde, pedepse. Stalin nu şi-a cruţat nici propria familie, prin urmare nu-şi putea face iluzii că ar fi putut fi cruţată a sa. Orice acuzare de troţkism era asimilată cu trădarea de patrie sau complot. Urma procesul public sau secret şi pe urmă un glonte de nagan[20] în ceafa. în privinţa asta Riabâşev nu-şi făcea iluzii, întrucât troţkismul era păcatul de *Ies majestate,* capital, astăzi. Multe nu merg bine azi în armata lor dar cine ar avea curajul s-o mărturisească? Fiecare se grăbea să-şi dovedească zelul, iar comisarul lui de corp de armată nu făcea excepţie. Era apreciat doar în măsura în care demonstra intrasingenţă politică, chiar dacă dăuna relaţiilor dintre ei. Dimpotrivă, dacă s-ar fi înţeles bine, el, Volkov, se temea c-ar fi putut fi acuzat de împăciuitorism şi slăbirea vigilenţei politice. De aceea Volkov să-şi bată singur capul cu Şapilov, el avea şi aşa suficiente probleme. în armată lucrurile îşi aşteaptă cursul şi se rezolvă dacă este cazul numai pe linie ierarhică. îi va

20 Pistol (n. red.)

dovedi lui Volkov că el nu interferă în problemele sale.

***

Rodion Şapilov, comisarul politic de batalion, a fost primul ofiţer care procedă îa interogarea soldatului Sidorov. Când acesta din urmă schiţă tentativa de-a se ridica din patul său, Şapilov îi făcu un gest poruncitor cu mnâna.

— Păi, mai întâi pe loc soldat. Nu asta se cere acum de la dumneata. Când a fost cazul să-ţi manifeşti zelul n-ai facut-o. Eşti acuzat de laşitate şi trădare. Cum de ţi-ai pierdut capul în halul ăsta?

— Permiteţi-mi să raportez, tovarăşe comisar de batalion, citi Sidorov însemnele gradului aceluia care îi lua interogatoriul.

— Ce să mai raportezi omule, lucrurile îmi sunt clare. Şi când te gândeşti că te-ai înrolat voluntar în armată, preciză Şapilov care înainte de a proceda la interogatoriul preliminar al inculpatului şi să fie judecat, ţinuse să se documenteze. Studiase cu atenţie dosarul soldatului pentru a descoperi sorgintea comportării laşe şi nedemne de mai târziu. Spre uimirea lui nu descoperi nimic compromiţător. Ba chiar dimpotrivă! Sidorov era fiul unor ţărani săraci, nu a unor chiaburi prin urmare avea originea sănătoasă, fusese un comsomolist de mare viitor, ager, isteţ, care în numeroase ocazii îşi dovedise ataşamentul pentru Partid şi mai ales pentru Stalin, pentru care avea un adevărat cult. Păi dacă tineri ca el fac asemenea lucruri, ce putea să mai spună despre alţii care erau încă departe de a avea formată o conştiinţă civică şi patriotică la nivelul cerinţelor de astăzi?

— Cu niciun preţ n-am vrut să rămân prizonier la nemţi, tovarăşe comisar. Chiar cu preţul vieţii! De aceea am şi sărit de pe platforma camionului unde mi-am pierdut cunoştinţa a doua oară.

Lui Şapilov nu-i venea să-şi creadă urechilor. Tânărul ăsta şi-a pierdut minţile? Sau poate că încearcă să ne aburească? Parcă pentru asta îl acuzăm noi? Neîncrezător, Şapilov îl contemplă încă odată într-o privire intensă, amănunţită, concentrându-se asupra feţei şi ochilor tânărului pentru a fi capabil să disceamă dramul de viclenie care părea că îl ascunde. Dar nu! Privirea acestuia era limpede şi sinceră şi i se păru că nu ascunde nicio urmă de înşelătorie. Ce mama dracului, gradul de duplicitate să fi fost escaladat la asemenea cote până şi la noile generaţii, îşi mărturisi sieşi derutat comisarul de batalion, Şapilov.

— Ce tot bâigui acolo soldat? Sau poate vrei să faci pe prostul? Păi ce, pentru asta eşti acuzat dumneata?

Faţa soldatului exprimă atâta uluială, încât Şapilov rămase stupefiat. Dacă joacă teatru din tânărul ăsta se poate forma un actor desăvârşit, îi trecu prin minte, comisarului.

— Dar atunci pentru ce, tovarăşe comisar de batalion?

— Pentru că ai dat dovadă de laşitate omule, pentru că ai fugit de la locul luptei, pentru că ai abandonat tancul care ţi-a fost încredinţat, pentru aia. Nu te face că nu pricepi, mizerabile!

Din nou i se păru lui Şapilov că soldatul anchetat rămase ca siderat. După câteva clipe, privirea i se lumină, şi exclamă apoi totul ca dintr-o răsuflare.

— Dar nu aşa s-au petrecul lucrurile tovarăşe comisar de batalion.

— Dar nu dumneata, conductor de tanc fiind, ai părăsit linia întâi de luptă?

— Da, dar numai după ce comandantul nostru, tovarăşul general Mişanin, a fost ucis. Dar atunci credeam că este numai rănit şi pluto- nierul-major a ordonat să-l transportăm la maşina serviciului sanitar.

— Chiar dacă această primă măsură a fost justificată, trebuia să continuaţi lupta. Măcar pentru a-l răzbuna pe comandantul vostru.

— Am ascultat de ordinele lui Petea.

— Cine-i Petea ăsta?

— Tovarăşul plutonier-major, Petea Barinov. Dânsul a ordonat replierea în zona pădurii de mesteceni, iar apoi când grupa de blindate inamice ne-a interceptat, a ordonat refugierea în pădure. Acolo mi-am pierdut pentru prima oară cunoştinţa şi am fost luat prizonier. Nu m-am predat de bunăvoie tovarăşe comisar de batalion, vă rog să mă credeţi.

— Versiunea dumitale nu se potriveşte deloc cu cea a plutonie- rului-major. Dumneata ai fost cel cuprins de panică şi ai fugit de la locul luptei.

Sidorov, păstră tăcerea câteva clipe, abia acum părând să înţeleagă gravitatea culpelor pentru care era făcut responsabil.

— Asta a declarat, tovarăşul plutonier-major? întrebă el cu voce stinsă.

— Exact asta. Te-a acuzat de laşitate şi mai ales de faptul că ai abandonat KV-ul. Ştii dumneata cât costă ţara şi Partidul o maşină ca asta? Dumneata împreună cu întreaga dumitale familie n-ai putea acoperi într-o viaţă costul acestui tanc blindat, pe care l-ai lepădat duşmanului. Cu astfel de arme noi sperăm să rupem dinţii fasciştilor, şi dumneata ce faci? Abandonezi bunul, sângele şi sudoarea oamenilor sovietici în mâinile duşmanului? îţi trădezi ţara şi pe tovarăşul Stalin, pe omul care a avut mereu încredere în dumneata?

— înţeleg, tovarăşe comisar de batalion.

— înţelegi pe dracu!

—Nu eu am dat ordinul de părăsire a tancului, dar şi

aşa sunt vinovat. Trebuia să rămân la post şi să trag. Să trag până la ultima suflare...

— Ipocrit imbecil ce eşti! izbucni Şapilov, care plecă trântind uşa şubredă a bordeiului în care fusese adăpostit rănitul.

Această ultimă recunoaştere a culpei de care fusese învinovăţit soldatul îl derutase şi mai mult decât tot interogatoriul de mai dinainte. Mai târziu, după ce se prezentase la raport în faţa lui Volkov, acesta îl luă din prima la muştruluială.

— Ce aud, tovarăşe Şapilov? în tot Corpul 8 Mecanizat s-a auzit despre isprăvile dumitale.

— Ce isprăvi, tovarăşe comisar de corp?

— Lasă, nu te mai preface. Este vorba despre laşitatea soldaţilor de care trebuia să răspunzi.

—Lucrurile au ajuns deformate la urechile dumneavoastră.

— Aşa să fie? întotdeauna am fost de părere că munca dumitale nu se ridică la nivelul cerinţelor unui comisar de batalion. Credeam că te vei îndrepta, dar iată că m-am înşelat. Mărturisesc că am şi eu o parte din vină. Mereu cred în oameni şi capacitatea lor de corijare. Numai că în cazul dumitale nu se întâmplă.

— Vă referiţi concret la cazul de laşitate şi abandon, al soldatului Sidorov?

— Fireşte, dar la ce altceva? Semnalul debandadei l-a dat tocmai acest tânăr insuficient educat care panicat a fugit din zona de luptă. De parcă asta n-ar fi fost deajuns, a abandonat şi KV-ul nostru.

—Permiteţi-mi să raportez, tovarăşe comisar de corp.

— Ce e de raportat aici? Lucrurile sunt clare.

— Am făcut cercetări şi lucrurile nu sunt clare. Ba chiar sunt foarte încurcate, tovarăşe comisar de corp.

— Cum nu sunt clare? Poate după judecata dumitale puţin partinică. Pentru mine lucrurile sunt foarte clare. Am aici raportul căpitanului Panev şi a însuşi comandantului de corp, generalul Riabâşev. Şi-acum poftim, vine dumnealui să mă anunţe că lucrurile nu sunt clare. Imediat după înzdrăvenirea rănitului acesta să fie repartizat în plutonul lui Spanin. Să-şi spele acolo cu sângele păcatele. Cât despre munca nesa- tisfacătoare a dumitale noi o să mai stăm de vorbă.

— Dar tovarăşe comisar de corp, permiteţi-mi să vă explic...

— Nu-ţi mai permit nimic. Ţi-am permis şi-aşa destule. Ieşi!

Degeaba încercă Şapilov să mai explice în ce constau neclarităţile
sale, Volkov, aşa repezit cum îl ştia, nu-i mai îngădui nici să vorbească şi nici să rămână. în ceea ce privea plutonul lui Spanin, acesta servea acum în primele zile ale

războiului de un fel de surogat de batalion disciplinar. Nu dispuneau de prea multe exemple de soldaţi pedepsiţi cât să se constituie într-un batalion adevărat, sau poate că dimpotrivă la felul cum evoluaseră lucrurile, întreaga divizie sau corpul de armată ar fi putut fi integrată în această noţiune. Dar cum să faci aşa ceva, ce moral devastator ar fi putut avea asupra restului armatei? Ca peste tot trebuiau păstrate proporţiile. Acest pluton al lui Spanin, reprezenta doar un simbol sau o oglindă acolo unde puteau ajunge toţi cei acuzaţi de insu

bombaneau laşitate. Era echivalentul modem şi moral al decimării legiunilor de pe vremea romanilor. Cât despre Spanin, acesta fusese şi mai era încă un ofiţer curajos, maior, până la degradare. Dar beat fiind ordonase misiuni imposibile subordonaţilor săi care în cea mai mare parte îşi pierduseră viaţa. Este drept că nici el nu se cruţase. Atâta doar că avusese norocul sau poate nenorocul de-a rămâne în viaţă. Adevărul este că în plutonul lui Spanin, rata supravieţuitorilor în cazul unei lupte era foarte redusă. Cei în drept avuseseră însă de grijă să le împrospăteze mereu rândurile. Plutonul lui Spanin era mânat primul peste câmpurile minate, sau era aruncat ca şi grenadieri în luptă cu blindajele inamice fără a le oferi protecţie. Spanin însuşi ajuns acum sergent din simplu soldat, grad la care fusese degradat, era decis să-şi recâştige gradele sau să moară. De altfel obişnuia să spună, după un pahar în plus de băutură:

— Deja am 43 de ani. Se poate spune că am trăit o viaţă. Doctorii mi-au oferit două opţiuni. Fie voi muri de ciroză, fie îmi voi scuipa plămânii într-un spital în urma unui cancer pulmonar. în faţa acestor „simpatice” perspective, tot mai dulce e glonţul patriei.

Numai că adesea ţi se întâmplă contrariul a ceea ce-ţi doreşti. Moartea l-a ocolit de fiecare dată şi nici măcar nu a fost atins de vreun glonte. Cădeau oamenii în jurul lui de-a valma, în stânga şi în dreapta, dar el rămânea mereu nevătămat. Dispreţul lui în faţa morţii îi atrăgea respectul oamenilor dar şi frica celor care se găseau în preajma lui pentru că maiorul devenit sergent era slobod la gură. Nu odată şi-a exprimat păreri puţin elogioase despre tovarăşul Stalin şi conducerea lui. Dar fiindcă era deja etichetat ca nebun, şefii îl ignorau şi nimeni nu depusese plângere împotriva lui. Pentru el însemnele şi gradele militare erau tot ceea ce mai conta ceva în această lume după ce cu ani în urmă, din cauza comportamentului său violent mai ales în urma acceselor sale bahice, fusese părăsit de tânăra şi frumoasa lui soţie, Tamara Spanina. Aceasta se mutase la mama ei cu pruncul lor în etate de doar câteva luni şi după cum declarase Spanin în urmă cu un an, nu mai avea de ce să-şi dorească să trăiască. Gurile rele spuneau că începuse

să bea mai vârtos acum patru ani, după ce fratele său, un tânăr locotenent al Armatei Roşii, îşi sfârşise zilele torturat în beciurile Lubiankăi. Fusese forţat să-şi denunţe prietenii şi familia, chiar pe el, căpitan pe atunci, Feodor Afanasievici Spanin. Dar Alexei Spanin refuzase s-o facă şi plătise cu viaţa. Uneltele lui Ejov nu i-o iertaseră. De altfel vodca îi distrusese sănătatea, familia şi cariera. Doctorii îl anunţaseră deja în urmă cu un an că ficatul său era în mare suferinţă şi-i interziseseră nu numai să bea dar şi să fumeze. I se descoperise şi o pată suspectă pe

prieteni drept. Se înţelege că doctorii apelaseră la urechi surde sau altfel spus bătuseră la porţi închise. De aceea omul conştient că moartea îl urmărea îndeaproape spera s-o obţină căzând glorios pe câmpul de luptă şi va căpăta măcar iertarea postumă a soţiei şi fiului său, Serghei Spanin, acum în vârstă de doi ani. Divorţul oficial nu se produsese şi, asemeni multor cupluri existente atunci in Uniunea Sovietică, cei doi soţi trăiau doar despărţiţi. Mulţi alţii trăiau în concubinaj, fără a se mai sinchisi să înainteze actele oficiale. Acest fapt îşi avea avantajele şi dezavantajele sale. în caz că unul dintre concubini era ostracizat din punct de vedere politic, asupra celuilalt rar se luau măsuri punitive. Altfel stăteau lucrurile dacă cuplul era căsătorit. Pedeapsa era transmisibilă asupra soţiei, copiilor sau părinţilor celui luat în colimator. Astea ar fi fost avantajele dar inconvenientul consta în neacordarea drepturilor succesorale. în cazul lui Spanin la moartea sa drepturile succesorale, constând în bunurile sale personale şi pensia, ar fi revenit de drept soţiei. Cu condiţia fireşte să nu fi fost condamnat politic. Batalionul disciplinar era considerat ca o pedeapsă a încălcării regulilor şi disciplinei şi nu o culpă politică. Deşi de multe ori aceste două mergeau împreună şi atunci cu atât mai rău pentru cel vizat. Ăsta era şi motivul pentru care Spanin nu devenea „vorbăreţ“ decât atunci când era ameţit şi nu putea distinge clar pericolele potenţiale. în acest caz pericolul ar fi constat în încadrarea lui în categoria societăţii sovietice care se chemau la vremea aceea, *duşmanii poporului.* Dacă îucrurile ar fi urmat o astfel de turnură, Tamara ar fi putut să-şi petreacă următorii 15-20 de ani în lagărele deţinuţilor politici iar fiul lor ar fi fost adoptat şi educat de stat. Ar fi trăit urându-şi părinţi declaraţi duşmani ai orânduirii sovietice. De aceea când era cât de cât treaz, Spanin îşi mai punea frâu la gură. Altfel ne mai păsându-i deloc de viaţa lui, l-ar fi trimis pe tovarăşul Stalin şi noua sa orânduire la toţi dracii.

în plutonul unui astfel de om urma să ajungă Sidorov

imediat după ce se va putea pune pe picioare. Trupul tânăr şi viguros al acestui rus puternic şi bine făcut, învinse fără probleme rănile pe care le suferise şi care nu-i lezaseră niciun organ vital. Dacă din punct de vedere fizic era aproape pe deplin refăcut, resimţea din greu sechelele învinuirilor nedrepte după părerea lui, care i-au fost aduse. După cum se prezentau lucrurile şefii îi dăduseră mai curând crezare lui Barinov decât lui, iar alţi martori care să adeverească propria lui versiune nu se găsiseră. Gospelov şi Grubnâi au rămas dispăruţi. Fie fuseseră ucişi acolo în pădure, fie fuseseră făcuţi prizonieri cum se petrecuseră lucrurile şi cu el, sau rătăceau pe undeva afluiaţi la alte unităţi ale armatei care scă

pasem în încercuire. Oricum, în acest moment nimeni nu ştia. Căpitanul Panev a fost acela care i-a adus la cunoştinţă hotărârea şefilor. Urma să-şi spele păcatele în plutonul disciplinar. Dar nu asta îl necăjea în mod deosebit pe Sidorov. îi era indiferent unde lupta, numai că se simţea extrem de dezamăgit că pierduse încrederea camarazilor şi în deosebi a şefilor ierarhic superiori, care-l acuzaseră de defetism şi laşitate. Poate că nici nu bănuia în acel moment ce însemna să faci parte din plutonul lui Spanin. Oricum membrii lui nu aveau o rată de supravieţuire mai mare decât de la câteva zile până la două săptămâni, în cazuri excepţionale, poate o lună. Tot căpitanul Panev îi aduse la cunoştinţă lui Spâni noua lui achiziţie.

—Feodor Afanasievici îţi voi aduce diseară un nou recrut în plutonul dumitale.

Deşi acum Spanin nu era din punct de vedere militar decât sergent, Panev încă îl stima şi-l preţuia. Nu i se adresa decât în acestfel omiţând să-i pronunţe gradul. Totuşi omul fusese maior şi în consecinţă superiorul lui. în plus nu era exclus să-şi recâştige gradul dacă va continua să aibă norocul porcesc care-l însoţise întiotdeauna atunci când venea vorba de gloanţele şi obuzele inamice.

— Nu zău, căpitane! Dar ce-a mai comis nenorocitul ăsta?

— Păi ce să-ţi spun? Un „drăgălaş” act de laşitate. Când a dat bot în bot cu inamicul, a luat-o pe câmp la sănătoasa şi încă cu ditamai tancul. Nu i-au plăcut „boabele” nemţilor şi nici KV-ul nu l-a considerat suficient de sigur pentru a-şi păzi pielea. A tulit-o în pădure, abandonându-şi camarazii şi maşina de luptă.

— Un adevărat „pui de lele”, fluieră parcă admirativ, Spanin. Ei lasă că ţi-l îmblânzesc eu. Mă mir numai cum de-a scăpat până acum de un glonte în scăfârlie de la Riabâşev sau Volkov. Mai ales acesta din urmă nu umblă niciodată cu duhul blândeţii.

— Cică lucrurile deocamdată nu sunt tocmai clare. Şapilov mai are zice-se niscaiva îndoieli. Pe de altă parte e război. De ce să cheltuim pe o asemenea pramatie

plumbul soldatului? Mai bine îl „dăruim” fasciştilor, iar acesta n-are decât să-şi spele fapta cu sânge. în felul acesta fiecare rămâne cu conştiinţa curată.

— Mda... se poate spune şi aşa. Până să-şi primească nenorocitul ăsta porţia de gloanţe mai are valoare de întrebuinţare. Şi să mai spui că tovarăşul Stalin nu preţuieşte omul! Doar e cel mai preţios capital.

Numai că Panev nu prea avea chef să se întindă la o asemenea discuţie periculoasă. Dacă cumva era ascultat de o ureche ageră ar fi putut face el însuşi parte din plutonul lui Spanin. Dar nu în calitate de

Creştinesc! Şi har Domnului, de urechi agere şi atente să se plângă omul! Panev salută grăbit şi plecă nu înainte de a arunca o privire furişă înjur, doar pentru a fi liniştit. Oamenii lui Beria diseminaţi în armată nu erau mai puţin abili ca cei de pe vremea lui Ejov. Doar că erau mai subtili şi plutonul de execuţie sau lagărul din Extremul Orient era înlocuit cu batalionul disciplinar. Stalin învăţase şi el din greşelile trecutului. Nu-i amintise oare Spanin că omul în societatea sovietică devenise cel mai preţios capital?

***

Când Sidorov intră în bordeiul unde i se spusese că-l va găsi pe comandantul plutonului, căruia cu toţii îi spuneau cumva cu o anumită doză de respect, plutonul lui Spanin, nu al sergentului ci al omului Spanin, soldatul avu prima dată impresia că se rătăcise. în încăperea strâmtă îmbâcsită cu fum de ţigară, părea că nu locuia nimeni. Este adevărat că după ce bătuse în uşa şubredă ce sta parcă să se prăbuşească, auzi un mormăit dinăuntru pe care Sidorov îl interpretă ca o invitaţie de a intra şi căreia îi dădu curs. Vizibilitatea foarte redusă se datora şi lămpii de petrol cu o flacără mică, anemică, sfârâind dar proiectând totuşi un cerc de lumină pe măsuţa trasă lângă pat, unde mai rămăseseră rămăşiţele unei cine sărăcăcioase. Un rest rămas dintr-o conservă deschisă şi un colţ de pâine neagră, cu antecedente arhaice. Alături se exhiba o sticlă pântecoasă despre care Sidorov se îndoia că ar fi fost apă. După ce se obişnui cu semiobscuritatea din interiorul bordeiului, soldatul desluşi silueta unui om întins pe spate cu picioarele răşchirate şi mâinile împreunate sub cap. Faţa îi rămăsese în umbră, dar cuvintele pe care le pronunţa acesta i se păruseră stranii lui Sidorov. Ai fi zis că omul se ruga, dar în cuvintele acestuia nu se desluşeau prin nimic vorbe pioase. Ca să nu mai spun că acest obicei creştinesc se dorea dezrădăcinat cu totul din noua societate sovietică care se clădea şi cu atât mai mult în armată. Acum zeii cereşti fuseseră înlocuiţi de alţii, ceva

mai telurici. Dimpotrivă, buzele omului păreau să transmită un mesaj secret. Astfel ce să însemne cuvintele alea misterioase, nebun g5 (Ng5), cal f şase, (Cf6), zero-zero (0-0) etc. Curios era numai faptul că anumite replici se repercutau ca un ecou din dreapta interiorului bordeiului unde rămăsese încă nedumerit soldatul, chiar în apropierea uşii. Acea parte rămăsese scăldată în întuneric şi probabil de aceea Sidorov nu-l putu identifica pe al doilea personaj din încăpere.

— Gen Pojarski, şterge-o! Uite că avem musafiri. O să reluăm partida din poziţia în care am rămas.

Ca o umbră se strecură afară cel de-al doilea personaj prin uşa pe care tot nu reuşise s-o închidă cum trebuie noul venit. Abia acum reuşi să înţeleagă acesta cuvintele care i se păruseră misterioase. Cei doi locatar ai bordeiului jucau pur şi simplu un şah orb, adică fără piese sau tablă de şah, *a l'aveugle* cum i se mai spunea în franceză. Jucase şi el în Palatul pionierilor, sau mai degrabă învăţase jocul când fusese trimis să participe la o tabără de către organizaţie. Mai târziu exersase jocul în pauzele şedinţelor de comsomol dar nu aşa, ci întotdeauna pe table de carton şi cu piese adevărate. Cu această ocazie primise şi cuvenitele informaţii patriotice. Aflase că marii maeştrii sovietici erau în avangarda şahului mondial, iar Botvinnik, Panov, Bronstein, Keres, Smâslov, Boleslavski erau cei mai tari jucători din lume. Până şi campionul mondial Alexandr Alehin, continuatorul şcolii de şah a lui Cigorin, era tot de obârşie rusă. Totul prin grija Partidului şi Statului sovietic care acorda o înaltă preţuire tuturor ramurilor sportive şi şahului în special.

Toate astea îi treceau prin minte lui Sidorov, în momentele care au urmat părăsirii bordeiului de către cel numit Pojarski.

— Spune soldat, se auzi din nou vocea spartă a individului de pe pat care nu catadicsi să se ridice.

— Permiteţi-mi să raportez.

— Atunci raportează soldat, nu te sfii. Ce vânt te aduce la mine?

— Tovarăşul comisar Şapilov, mi-a ordonat să-l caut pe comandantul Spanin.

— Chiar aşa, pe comandantul Spanin? continuă pe un glas batjocoritor omul. Află soldat că te afli în faţa sergentului Spanin, Feodor Afanasievici. Cu ce misiune ai venit la mine?

— M-am prezentat la ordinul dumneavoastră.

— Doar atât?

— Sunt soldatul Sidorov, Ivan Victorovici Sidorov!

— Hm... făcu mai departe vocea adâncă şi cavernoasă, uşor răguşită de fumat şi băutură.

Dezertorul!

— Permiteţi-mi să raportez...

— Ce să mai raportezi, măi taică? Ai nimerit la ţanc, exact unde trebuie. Aici n-ai de raportat nimic băiete. Aici lucrurile sunt simple, complet lipsite de formalităţi. Ieşi cu pieptul înainte în faţa duşmanului iar dacă-i întorci spatelete te alegi cu-n glonte de Nagan în frunte. Tot prin grija Partidului şi Statului în frunte cu tovarăşul Stalin. Acum ai înţeles?

— Pe deplin, tovarăşe comandant. N-o să dau bir cu fugiţii.

— Sergent, soldat, sunt numai sergent. Cât despre ce-o să faci dumneata o să ne lămurim noi chiar în prima luptă. Că mare viteaz te-ai mai dovedit până acum, murmurară ca pentru sine omul care nici de data asta nu se mnai osteni să se ridice din pat măcar pentru a arunca o privire de circumstanţă noului său recrut.

Se părea că în plutonul lui Spanin, aşa cum i se mai spunea în unitate unde toţi evitau să-l numească pe faţă plutonul sergentului Spanin, altele erau regulile pe care le învăţase până acum Sidorov că trebuie să domnească în armată. A primit primele ordine pe care trebuia să le îndeplinească chiar în seara aceea. Mai întâi a trebuit să cureţe latrinele soldaţilor plutonului, să se îngrijească de cizmele sergentului care trebuiau să lucească lună a doua zi când va apărea înaintea plutonului şi nu în ultimul rând să facă de planton în faţa bordeiului până la miezul-nopţii când va fi înlocuit. După asta avea voie să doarmă iepureşte în bordeiul afectat soldaţilor până când va suna alarma de luptă. Sidorov, ca un tip inteligent ce era, înţelesese imediat că repartizarea lui în acest pluton rău famat nu însemna deloc o promovare. Era pedepsit. Doar că scăpase ca prin urechile acului de glontele generalului ăla mare Riabâşev, care ţinea să-l execute pe loc. Că n-o făcuse, după cum mărturisise acesta, se datora faptului că era totuşi rănit. Prin urmar trebuia să facă cele mai umilitoare lucruri şi poate nedrepte, pentru a-şi spăla greşeala de care era învinuit. Era ferm hotărât să dovedească faptul că are suficientă tărie de caracter, pentru a suporta cu stoicism toate încercările sorţii. Oare nu tot astfel au suportat mizeria, umilinţa şi nedreptatea cei doi mari părinţi înţelepţi ai poporului, Lenin, şi mai ales Stalin a cărui fotografie o purta ca pe o relicvă sfântă, la piept? Dacă Lenin a petrecut o bună bucată de timp în străinătate unde a organizat rândurile Partidului şi a pregătit revoluţia, tovarăşul Stalin şi-a petrecut tot timpul în ţară prigonit de către Ohrana[21] ţaristă şi mai ales exilat în geroasa Siberie. Nici acolo n-a încetat lupta. Şi-a instruit politic tovarăşii şi a evadat de fiecare dată când a fost cu putinţă. Doar voinţa lui neînduplecată,

21 Poliţia secretă (n. red.)

tăria de caracter care ţi-o imprimă ideea că lupţi pentru o cauză dreaptă i-a permis lui Iosif Vissarionovici să iasă victorios în cele din urmă şi să ducă ţara şi poporul la implementarea celei mai drepte orânduiri sociale din lume, societatea comunistă. Când târziu după ora 12 noaptea a intrat în bordeiul unde fusese cazat o parte din pluton, aerul era şi mai greu, avea o tentă chiar acrişoară şi plin de fum de ţigară şi de transpiraţia a şase soldaţi întinşi de-a dreptul pe pământul reavăn trăgând vârtos

la aghioase. Oamenii păreau atât de obosiţi încât nici măcar unul nu-i remarcă venirea. De-abia atunci când se întinse şi el pe jos alături de un vlăjgan bălai mustăcios, primi primul salut, o lovitură decizmă în coaste acompaniată de o înjurătură grea iar toate fără ca omul să deschidă ochii. Simţise cumva prin somn prezenţa noului venit din vecinătatea sa şi-l întâmpinase aşa cum se cuvenea, după regulile casei.

***

Prima luptă la care participa în calitate de simplu soldat Sidorov, a fost în dimineaţa aceleaşi zile. Până la urmă se dovedise că nici nu a fost o luptă adevărată, cel puţin nu în primă fază. La ora patru şi jumătate când încă se mai îngâna ziua cu noaptea, li s-a dat deşteptarea. Plutonul lui Spanin făcea parte dintr-un detaşament de sprijin al căpitanului Panev, dar în realitate funcţionând ca o unitate de avangardă. Sarcina sa era să pătrundă adânc în dispozitivul inamicului pentru a determina prin luptă puterea de foc şi înzestrarea în tehnică a acestuia. Spanin şi alţi doi din plutonul său urmau să comunice prin staţia radio portativă toate datele culese unităţii de tancuri care în fUncţie de rapoartele primite îşi putea ajusta chiar la faţa locului, tactica de atac.

— Caporal Vagramian şi dumneata soldat, îl arătă el cu mâna pe Sidorov, plecaţi în direcţia nord-vest. Raportaţi neîntârziat dacă aveţi informaţii, la centru, s-a-nţeles?

— Pe deplin tovarăşe sergent, a replicat pentru amândoi cel mai mare în grad, caporalul care se dovedise chiar zdrahonul bălai care-l gratulase pe Sidorov cu o lovitură de cizmă pe timpul nopţii. Fireşte că Vagramian nu-şi mai amintea incidentul, iar Sidorov nu avea deloc intenţia să i-o mărturisească.

— Ia ascultă aici mă ţâcă, se adresă el cu un aer superior însoţitorului său în misiune. Să nu cumva să faci vreo prostie că te secer pe loc. Răspunzi cu foc numai dacă suntem atacaţi, făcu el aluzie la pistolul mitralieră de model mai vechi PPD pe care-l purta Sidorov în afară de câteva grenade de mână de la brâu.

În schimb caporalul Vagramian fusese înzestrat cu o variantă îmbunătăţită PPŞ-41, mai puţin voluminos cu un încărcător-sector de 35 de cartuşe care constituia o rezervă de foc apreciabilă. Dar caporalul mai căra şi staţia. Primii 30 de kilometri grupa de cercetare i-a făcut în două maşini de transport, prima ca şofer, în virtutea meseriei sale chiar Sidorov. Ajunşi la destinaţie, maşinile au fost ascunse într-un crâng de la marginea unui curs de apă. Dacă traversai păduricea, dădeai

mai întâi de terasamentul căii ferate care lega două oraşe, Brody de Dubno. Alte grupe fuseseră dislocate pe alte direcţii cu aceeaşi misiune de-a culege informaţii, în timp ce grupa cea mai numeroasă condusă de Spanin însuşi avea misiunea de a arunca în aer calea ferată pentru a întrerupe circuitul feroviar între cele două oraşe aflate în stăpânirea inamiculuii. Pe cât posibil lui Spanin i se trasase misiunea ca deteriorarea liniei să se facă doar cu câteva minute înainte de apropierea vreunui tren încărcat cu personal militar sau muniţie pentru a provoca cât mai multe daune. Fireşte că nemţii, care prevăzuseră această posibilitate, trimiteau înainte vreo drezină blindată pentru a se asigura că totul era în ordine. Prin urmare plasarea explozibilului trebuia executată în intervalul scurt de timp rămas de la trecerea drezinei şi până la ivirea trenului. Vagramian şi Sidorov trebuiau să se apropie cât mai mult de dispozitivul de apărare al inamicului şi să raporteze cu acurateţe tot ceea se putea şi era important din punct de vedere militar. Odată acest lucru realizat urmau să revină la grupa condusă de Spanin pentru a întări rândurile acesteia, sprijinind-o cu foc în cazul unei riposte inamice. Primele sute de metri Sidorov şi Vagramian nu-şi vorbiră fiecare fiind adâncit în gândurile sale. De obicei caporalul, în virtutea gradului său superior, nu se întindea la vorbă cu soldaţii, considerând că îşi lezează autoritatea. Se mărginea să dea ordine repezi şi scurte de câte ori pleca în misiune. Ce făcuse acesta ori ce nu făcuse de ajunsese în plutonul disciplinar Sidorov nu avea de unde să ştie dar nici nu era curios să afle. Păstrase şi el tăcerea preferând să ţină pasul cu caporalul care înarmat şi cu un binoclu de captură cerceta la intervale teritoriul.

— Pe burtă soldat, comandă brusc la un moment dat şi se lipi el însuşi de solul mocirlos de la marginea şoselei.

Dinspre vest se auzi se un duduit de motoare care se apropia din ce în ce mai mult. Sidorov numără 18 tancuri, patru automobile blindate însoţite de motociclişti. Toate se îndreptau în direcţia Dubno. Forţele erau puternic disproporţionate şi oamenii din plutonul de pedeapsă primiseseră ordinul să nu deschidă focul. Ar fi fost sinucidere curată dar chiar şi aşa nu ăsta ar fi fost

motivul ci faptul că misiunea lor consta în principal de-a culege informaţii. Cu toate astea Sidorov, din poziţia culcat în care era plasat, îşi pregăti pentru orice eventualitate pistolul mitralieră.

— Pst, soldat, lasă-i să treacă, făcu un gest dispreţuitor cu mâna caporalul. Avem altceva de făcut acum.

Vagramian transmise imediat prin staţie informaţia, primind ulterior ordinul să rămână pe poziţie pentru a raporta întregul trafic rutier în direcţia Dubno. Abia după căderea întunericului trebuiau să încerce să

Bolintineanu formaţii apropiindu-se cât mai aproape de inamic şi dacă era posibil, chiar în oraş. Aşa se face că o zi întreagă au rămas întinşi pe burtă la marginea şoselei raportând la intervale despre orice coloană inamică care se apropia sau îndepărta de oraş. Această aşteptare chinuitoare a fost întreruptă o singură dată pe la ora patru şi jumătate după-amiaza când Vagramian a crezut de cuviinţă să ia amândoi o pauză de masă. Chiar şi aşa, au molfăit amândoi din colţul uscat de pâine neagră şi brânză râncedă cu care fusesertă dotaţi ca hrană la plecare şi au tras o duşcă de apă din bidoane. Soldaţii din batalionul disciplinar nu erau niciodată răsfăţaţi la capitolul culinar. De obicei li se dădea şi o porţie de vodcă, dar nu îm misiune ca să nu se îmbete şi s-o rateze. Dacă era vorba de-un atac frontal, treacă-merargă fiindcă odată cu băutura li se insufla şi o doză de curaj, numai că acum altceva se cerea de la ei. Odată cu căderea întunericului, din poziţia în care se aflau era greu să mai poată raporta cu exactitate despre efectivele militare care se deplasau pe şosea. De aceea, până aproape de miezul-nopţii când au fost instruiţi să se deplaseze spre oraş, Vagramian i-a dat primul ordin subordonatului său.

— La noapte ne aşteaptă o misiune grea în oraş, zise acesta uitând că deja era noapte, dar Sidorov înţelesese ce vrea să spună. O să ne odihnim cu schimbul. Ai voie să aţipeşti soldat. După două ore te trezesc şi va fi rândul meu.

Lui Sidorov încă din timpul zilei în venise în repetate rânduri să închidă ochii. Nu se odihnise destul în noaptea precedentă şi mai era încă slăbit şi din cauza rănilor. De aceea murmură mai mult decât spuse:

— Am înţeles, şi capul îi căzu pe pământul reavăn unde avusese totuşi inspiraţia să-şi plaseze boneta pentru a nu adormi pe solul gol. Nici nu realiză cum trecuse vremea când se simţi puternic scuturat de umeri de către superiorul său care-i porunci scurt.

— Stai de pază.

Cu plăcere şi-ar fi continuat somnul întrerupt atât de brutal, măcar pentru o jumătate de oră. Ordinul era însă ordin şi nu putea da înapoi. Fireşte nu era de aşteptat ca să se întâmple ceva în acest răgaz de timp dar o surpriză

nu era exclusă. Dacă ar fi adormit în post iar caporalul l-ar fi raportat, lucrurile ar fi luat o întorsătură gravă pentru el. Ar fi fost al doilea act de indisciplină survenit atât de recent după primul. Altcum ar fi stat lucrurile dacă Vagramian ar fi fost un om de înţeles şi i-ar fi propus acest schimb de somn cu veghe încă din timpul zilei. Doar ar fi fost şi el în stare să raporteze prin staţie despre orice mişcare a trupelor. Fusese instruit s-o facă şi pe vremea când era şofer de tanc. Dacă acest

Caporalul căpos l-ar fi întrebat măcar dacă e capabil să transmită şi el la rândul său informaţia ar fi avut amândoi de câştigat. Şi-ar fi îndeplinit la fel de bine misinea şi în plus ar fi fost amândoi mult mai odihniţi pentru incursiunea de noapte. Se vede treaba că Vagramian nu-l credea capabil şi nici nu se coborâse la nivelul lui să-l întrebe, iar Sidorov la rândul său nu i-o spusese preferând să intre în jocul acestuia. Cu toate astea Sidorov mai putea să profite într-un fel de lipsa de vigilenţă momentană a superiorului său direct. Duse mâna la raniţă şi scoase coltucul de pâine neagră şi aproape mucegăită pe care-l mai avea. îi mai rămăsese şi un boţ de brânză. Cu mare grijă pentru a nu-l trezi cumva pe Vagramian, de parcă acesta ar fi putut fi trezit, Sidorov începu să mănânce îmbucând mici porţiuni din pâine şi brânză, prelungindu-şi plăcerea molfăindu-le îndelung. îi mai trecu şi somnul acum că avea totuşi o îndeletnicire şi încă una dintre cele mai plăcute. Dar avu prevederea să nu consume chiar tot ce avea asupra lui. Cine ştie când îi va da prin gând caporalului să comande pauza de masă şi în acest caz trebuia să mai aibă ceva mâncare.

Sidorov încetase de mult să-şi mai mestece tainul şi-acum se gândea dacă e bine sau nu să-şi trezească superiorul. După părerea lui se scurseseră deja cele două ore şi ar fi fost cazul ca acesta să se trezească. *Prostule,* i se adresă în gând, Sidorov. *Parcă nu puteam face la fel şi pe timpul zilei? Acum am fi fost odihniţi şi gata de acţiune.* Dar Vagramian se trezi singur după ce dormise exact două ore. Probabil că acest interval de timp pentru odihnă i se inoculase de multă vreme în oase, aşa cum se întâmplă cu vânătorii sau cătanele bătrâne. Trebuia să fie în jurul miezului-nopţii. Mai mult sau mai puţin. Prin urmare era cazul să pornească înspre Dubno. De data asta binoclul nu-i mai putea servi lui Vagramian la nimic, de aceea şi-l puse cu grijă în raniţă, alături de mâncare. Altfel ar fi stat lucrurile dacă ar fi fost înzestrat cu unul pe timp de noapte. Erau nevoiţi să se bazeze pe proprii ochi pentru a desluşi ceva. După o oră de mers precaut şi

după ce au dat târcoale periferiei oraşului, au găsit în sfârşit un loc propice pentru a reuşi să se strecoare înăuntru, adică în interiorul acestui orăşel tipic ucrainean. Au reuşit să vadă contururile întunecate ale blindatelor nemţeşti care luaseră poziţie de apărare mai ales spre est, de unde se aşteptau la un eventual atac rusesc. Din loc în loc erau organizate pichete de pază de care evitau pe cât posibil să se apropie. Număraseră cel puţin 80 de tancuri inamice deci efectivul unei divizii medii. în partea de vest erau masate maşini de transport ale infanteriei mobile şi o mulţime de motociclete. Mai departe, spre centrul oraşului, se vedeau case luminate iar de la una din apropiere

se auzea clar muzică. Probabil că se sărbătorea ceva întrucât zgomotul făcut era asemănător celui auzit la o nuntă. Greu de crezut că autorităţile de ocupaţie permiseseră locuitorilor desfăşurarea unor nunţi, iar de aici concluzia era că petrecerea fusese organizată chiar de aceştia.

— Cum îmi vine să le stric tot cheful, se trezi spunând Sidorov, plimbându-mi mâna dreaptă pe brâul în care avea înfipte granatele.

— Ba vezi să nu! Mai puneţi pofta-n cui soldat. Avem de îndeplinit o misiune, îl dăscăli Vagramian.

Sidorov nu mai comentă dându-şi seama că n-a spus decât o prostie. Dacă era să le strice nemţilor petrecerea, atunci nu de unul singur ci cel puţin în fruntea plutonului lor pentru ca stricăciunile să fie maxime. Altfel ce mare ispravă ar fi putut face ei? în plus noile informaţii trebuiau trimise la comandament iar în situaţia de faţă caporalului îi era imposibil să mânuiască staţia. După ce s-au mai rotit prin oraş încă vreo oră având grijă să rămână în umbra marilor clădiri şi să evite locurile luminate, undeva din întuneric, a ţâşnit o lumină. După cum se apropia tăind întunericul în două fâşii aproape egale au realizat că erau farurile unei motociclete, ţinând cont şi de duduitul specific al motorului. Norocului care îi însoţise până atunci se termină. Motocicleta dăduse brusc colţul şi de-abia fusese ambalată astfel încât apariţia sa bruscă le-a făcut imposibil să se pune la adăpost. Farurile luminoase i-au prins exact în spotul lor după care se auzit o înjurătură nemţească:

— *Zum Teufel, Iwan*[22]*!*

Sidorov ştia prea bine că nemţii îşi botezaseră inamicul Ivan, care este cel mai popular nume rusesc, după cum ei le spuseseră nemţilor Friţi, când nu le spuneau pur şi simplu fascişti. în realitate, în armata germană nu toţi erau fascişti după cum nici în cea sovietică toţi comunişti. Orbit de lumina puternică Sidorov se lăsă numaidecât la pământ în timp ce din aceeaşi poziţie aruncă înspre sursa luminoasă una câte una două granate din cele pe care le avea la brâu. în schimb, Vagramian deschise şi el focul din PPŞ-ul lui. Niciunul dintre ei nu reuşi să vadă dacă nimeriseră sau nu şi nici cu câţi inamici aveau de-a face.

22 La dracu, ruşii!
(n. red.)

Cert a fost numai că gloanţele au început să vină şi spre ei, numai că din fericire le ţiuiră destul de mult deasupra capului. De-acum singura lor salvare era să iasă cât mai repede din spotul de lumină şi să se îndepărteze în viteză spre periferie. Prima parte le-a reuşit numai că cea de-a doua devenise cu neputinţă în urma vacarmului care se stârnise. Brusc a încetat din locuinţa apropiată zvonul de muzică şi larmă şi a urmat tonul aspru al comenzilor militare. Farurile proiectoare a mai multor maşini mari

Au început să se aprindă unul câte unul scăldând întreaga stradă într-o lumină vie galbenă. Din fericire cei doi au reuşit să sară peste gardul unei case din apropiere rămânând ascunşi acolo. Din nou se auzi duduit de motoare şi câteva motociclete porniră să strabată strada în lung şi în lat pentru a-i descoperi. Mai mult decât atât se constitui repede o grupă de soldaţi care începu să examineze sistematic curţile şi casele oamenilor din apropiere.

Ce era de făcut?

Locuitorii oraşului Dubno nu îndrăzneau să iasă din casă fiindcă ar fi putut fi confundaţi cu inamicii şi împuşcaţi. Aceeaşi soartă îi aştepta şi dacă acordau adăpost acestora. Cu siguranţă toată noaptea oraşul ar fi fost răscolit casă cu casă iar cei vinovaţi ar fi plătit cu viaţa. Până la urmă Sidorov şi Vagramian au reuşit să pătrundă într-un hambar sau magazie improvizată pentru cereale, situată chiar la marginea curţii vecine. întrucât aceasstă gospodărie dădea într-o uliţă care la rândul ei dădea într-o stradă paralelă, speranţele le-au renăscut. Vagramian nu-şi abandonase deloc rolul pe care şi-l asumase de superior şi omul care dădea acum ordinele. Nu contenea să spună pe când fîigeau, mereu acelaşi lucru:

— Ţine-te după mine soldat şi n-o să ţi se întâmple nimic.

Nici măcar nu sesizase situaţia reală care era chiar pe dos. Dimpotrivă, Sidorov cu simţul său excelent de orientare, o luse înainte evitând din instinct locurile vulnerabile. Caporalul îşi urma soldatul la o jumătate de pas în urmă şi tot avea impresia că el era cel care alegea drumul. Dar chiar şi aşa, la un moment dat, păru că li s-a înfundat. Din nou o maşină de teren îi cuprinse în lumina farurilor sale, după care au fost somaţi să se oprească. Aparent nu mai era cale de ieşire. Prea târziu să mai îndrepte armele pe care le ţineau în mână întrucât ar fi fost seceraţi. Vagramian nu avu de ales şi ridică mâinile în sus şi acelaşi lucru vroia să-l facă şi Sidorov. Numai că în momentul când cei doi nemţi săriră din maşină cu armele îndreptate înspre ei, Sidorov se azvârli spre

dreapta şi aruncă ultima grenadă care explodă la picioarele celor doi inamici apoi sări în cabina şoferului unde nu mai rămăsese nimeni. Şoferul şi însoţitorul acestuia zăceau morţi în mijlocul drumului.

— Repede, tovarăşe caporal, îi strigă precipitat Sidorov întrucât Vagramian rămăsese buimăcit de schimbarea subită a situaţiei. Până la urmă dădu curs invitaţiei soldatului şi maşina demară în trombă îndreptându-se spre periferia de vest a oraşului.

— Drace soldat, izbuti să îngaime caporalul, nu te-aş fi crezut în stare de asta.

Sidorov nu-i răspunse preocupat să caute o ieşire cât mai grabnică din oraş. La volan era în elementul său deşi nu mai condusese niciodată o maşină nemţească. Deocamdată aveau un avans pe care trebuiau să-l folosească cât mai bine. Odată dezmeticiţi, nemţii vor dezlănţui o vânătoare cu toate forţele, lucru ce nu întârzie să se întâmple. Probabil că-şi găsiseră camarazii ucişi.

Maşina, un Opel, gonea pe străduţe dar la periferie au fost somaţi să se oprească pentru controlul de rutină. Lui Sidorov nici prin gând nu-i trecea să dea curs invitaţiei. Rupse în goană bariera iar patrula germană deschise imediat focul, şi alarmară prin radio comenduirea iar două motociclete porniră în goană după ei. Sidorov apucase să răzbată la şosea şi acum, accelerând la maximum, căuta să se îndepărteze cât mai mult de oraş. Deja parcurseseră vreo 20 de kilometri când motorul Opelului începu să dea semne de oboseală. Lui Sidorov îi trebui numai un minut să constate ceeace li se întâmplase. Maşina rămăsese pur şi simplu fără combustibil. Probabil că atunci când le ieşise în faţă erau în drum să-şi facă plinul. Cu siguranţă nu va dura mult şi motorul va amuţi din lipsă de energie. Ceva era necesar să facă, şi asta era doar un singur lucru. Să se oprească la un moment convenabil şi să con- tinuie mersul pe jos aşa cum făcuseră la venire. Uşor de spus, greu de făcut, întrucât cele două motociclete erau deja pe urmele lor. Se puteau vedea farurile în spate şi acum că auzeau şi duduitul motoarelor. Din fericire avusese inspiraţia să oprească după o cotitură a drumului şi deocamdată motocicliştii nu puteau şti ce se întâmplă cu maşina pe care o urmăreau. Sidorov coborî repede din cabină şi acelaşi lucru îl făcu şi caporalul, dar mult mai greoi. în acel moment de precipitare Sidorov nu bănui că Vagramian fusese deja lovit. De-abia au avut timp să se ascundă într-unul din şanţurile adiacente că una dintre motociclete îşi făcu apariţia. Cealaltă rămăsese mult în urmă, fie că se răstumase fie se întâmplase altceva cu ea pe parcurs. Doi soldaţi nemţi se apropiară cu prudenţă de maşina aflată în avarie. Unul dintre ei rămase în expectativă cu pistolul mitralieră fiind gata în orice clipă

de acţiune în timp ce al doilea ocoli pentru a ajunge din lateral la cabina de unde se aştepta la o ripostă. Din păcate pentru el riposta sosi de unde nu se aşteptase. O salvă scurtă trasă de Sidorov reuşi să-l culce la pământ. Celălalt inamic se trânti fulgerător la pământ şi deschise focuî în direcţia de unde se auzise răpăiala armei automate. Soldatul neamţ se afla în inferioritate în ceea ce priveşte poziţia de mascare. Sidorov şi caporalul erau perfect protejaţi de brazda de pământ proaspăt al şanţului pe când inamicul devenise o ţintă sigură în mijlocul şoselei. Urmarea a fost că şi acesta

a fost doborât relativ repede rănit sau poate ucis. Cine mai avea însă vreme să verifice acest lucru? Lui Sidorov îi trecu acum prin minte singura cale de scăpare posibilă. Nu ştia cât de departe se afla cea de-a doua motocicletă aşa că trebuia să se grăbească. Se întoarse spre Vagramian pentru a-i face semn să meargă la motocicleta rămasă fără ocupanţi, dar acesta era prăbuşit pe o parte şi nu părea să dea vreun semn de viaţă.

— Doamne! îi scăpă lui Sidorov care se temu de ce era mai rău.

Sidorov îşi apropie faţa de pieptul superiorului său constatând spre marea sa uşurare că inima mai bătea încă. Slab, dar încă o mai făcea, în timp ce-şi dezlipea faţa de pieptul superiorului său, simţi pe obraz cum i se prelinge pe mâini ceva cald şi lipicios. Sânge! Deci asta era! Caporaluî fusese rănit iar el nu avusese timp să-şi dea seama. Trebuia să oprească sângerarea. Fiecare soldat care pornea în misiune avea în dotare un pansament simplu sanitar. Sidorov nu ezită. îl dezbrăcă de haina kaki pe camaradul său pentru a localiza rana. La lumina farurilor motocicletei reuşi s-o vadă. Caporalul era rănit sub claviculă şi avea o zgârietură urâtă la cap. Pielea îi era julită, sângerând puternic. Probabil unul dintre gloanţe îi sfaşiase pielea. Rana cea mai gravă era cea de la umăr dar Sidorov, care urmase cu sârg cursurile de sanitar de pe vremea când făcuse şcoala de şofer, reuşi totuşi s-o panseze după ce o dezin- fectă cu tinctură de iod. Abia acum, din cauza durerii suferite, Vagranian gemu adânc. Sidorov nu ajunsese la acel grad de pricepere care să-i îngăduie să extragă glonteîe dacă mai era acolo. Acerst lucru trebuia efectuat la batalionul sanitar de către personal specializat. Făcuse ceea ce ţinea de el pentru a împiedica ceea ce era mai rău. Exsanguinarea, adică pierderea de sânge până în punctul de unde recuperarea rănitului nu mai era posibilă. Şi nu în uîtimul rând prevenirea infecţiei. Cu multă greutate reuşi să târască trupul voinic al lui Vagramian până la motocicleta cu ataş şi să proptească trupul masiv al acestuia în scaunul ataşului. Apoi dădu gaz şi o pomi în goană. Tocmai la timp fiindcă în urma lui zări farurile altor maşini care se apropiau. Dar Sidorov nu mai putea

23 Stai! (n. red.)

fi ajuns.

Deodată de pe marginile şoselei au apărut brusc câtev siluete care l-au somat să oprească. în scop de intimidare au tras şi câteva focuri de avertisment pe deasupra capului său. La început Sidorov nu şi-a dat seama dacă erau nemţi sau de-ai lui. De-abia în urma unei somaţii a unui glas răguşit, *Stoi*[23], Sidorov a realizat că ajunsese în tabăra sa chiar în plutonul avansat al lui Spanin, care supraveghea şoseaua.

Nu trageţi tovarăşi! strigă în ruseşte îngrozit fiindcă realiză într-o fracţiune de secundă grozăvia şi ironia sorţii deopotrivă.

Să scapi din ghearele duşmanului pentru ca să te împuşte ai tăi. în război nu sunt rare asemenea cazuri. E ca şi cum ţi-ai da autogol, într-un meci. Din fericire cuvintele ruseşti ale lui Sidorov au lămurit lucrurile. La lumina lămpilor de buzunar s-au apropiat mai întâi soldaţii plutonului dar aceştia nu-l cunoşteau prea bine pe Sidorov. Era adevărat că era îmbrăcat în uniformă sovietică dar conducea o motocicletă nemţească. Dacă unora Sidorov le era complet ncunoscut în schimb pe caporalul Vagramian îl cunoştea întregul pluton. Ca pe un cal breaz. Până la urmă chiar Spanin a fost acela care s-a apropiat de motocicletă.

— La dracu! Soldatul Sidorov. Dezertorul, mai îngăimă el uimit.

— Permiteţi-mi să raportez, tovarăşe sergent... începu regulamentar Sidorov.

Soldatului a fost scurt şi lacunar. A raportat doar că au fost prinşi în ambuscadă de unde au reuşit să scape schimbând două maşini nemţeşti. Spanin era mai uluit şi mai confuz ca niciodată întrucât n-ar fi crezut în ruptul capului vorbele soldatului Sidorov dacă nu ar fi existat la faţa locului probele materiale ale acestui raport, motocicleta cu ataş nemţească împreună cu toate accesoriile şi apoi trupul caporalului rănit. De-abia mult mai târziu, după ce caporalul Vagramian a revenit de la batalionul sanitar, a putut da raportul evenimentelor care se petrecuseră la Dubno, schiţa a tot ceea ce se întâmplase începu să prindă contur în mintea sa. Dar asta se petrecu însă mult mai târziu. Deocamdată misiunea plutonului său nu era încheiată, linia ferată mai aştepta încă până să sară în aer.

***

Oamenii lui Spanin aleseseră locul unde trebuia depus exploxibilul săpând sub şinele de cale ferată mai multe lăcaşe pe care le acoperiseră cu vegetaţie care putea fi uşor îndepărtată. Planul era să aştepte trecerea drezinei

care preceda venirii trenului, şi care verifica securitatea liniei după care în intervalul scurt până la sosirea trenului, trebuiau să se ascundă. Totul trebuia sincronizat precis. A fost aleasă acea porţiune de cale ferată mascată prin sinuozitatea liniei, şi un mic dâmb, sau povârniş care obtura la maximum vizibilitatea pentru cei din tren şi drezină. Explozibilul odată plasat, era nevoie să fie amorsat cu precizie doar în momentul când trenul ar fi parcurs o parte din drum. în felul acesta haosul şi pagubele transportului feroviar de orice fel, personal

sau marfă ar fi fost maxim. Chiar dacă era vorba de un tren de marfă, încărcat fie cu maşini de luptă fie cu muniţie şi combustibil, acesta era însoţit de o gardă corespunzătoare. După ce explozia s-ar fi produs paza trebuia anihilată. în cazul când era supranumerică în raport cu efectivul plutonului, Spanin primise permisiunea să se retragă, dar numai după ce ar fi încercat rezistenţa inamicului prin luptă. Ăsta era şi rolul plutonului de pedeapsă. în vreme ce trupele regulate ale diviziei lor erau în refacere şi pe punctul de a se reorganiza, Spanin cu efectivul său nu beneficia de acest răgaz. Fireşte că în operaţiunile ulterioare de luptă în atac şi apărare, plutonul condamnaţilor nu ar fi fost prin nimic menajat. Ba dimpotrivă! Cele mai primejdioase misiuni, de multe ori sinucigaşe, îi erau încredinţate. Acţiunea din ziua în curs era considerată una normală, fără a implica un risc deosebit. Spanin, cu cronometrul în mână se urcase pe un dâmb de unde putea supraveghea prin binoclu întreaga linie ferată pe o mare porţiune dincolo de zona mascată. Deja se auzeau roţile drezinei dar unul dintre soldaţi îi dăduse cu câteva minute înainte semnalul cuvenit şefului său după ce ascuns sub câteva crengi smulse cu frunze cu tot îşi lipise obrazul ascultând cu atenţie vibrarea liniei metalice. Da, trenul se apropia! După un minut drezina îşi făcu huruind apariţia şi trecu după cotitură. Acum era acum! Spanin coborî dâmbul în fugă dar nu înainte de a da semnalul geniştilor plutonului să fie pregătiţi pemtru amorsarea exploziei. Monstrul de fier şi oţel se apropia tot mai mult iar şirul de vagoane prinse a se derula prin faţa oamenilor lui Spanin, ascunşi pe burtă şi care aşteptau momentul exploziei pentru a deschide un focuî din cele câteva mitraliere şi pistoale mitraliere cu care erau dotaţi. Roţile mai huruiau încă pe suportul metalic când se făcu auzită o detunătură îngrozitoare. Două vagoane săriră de pe şine în timp ce soldaţii de pază căţăraţi sus pe fiecare vagon îşi pierduseră echilibrul căzând deoparte sau de alta a liniei împreună cu armamentul lor. A fost semnalul declanşării

focului de către oamenii plutonului. Fusese un vagon de marfa, puternic protejat de soldaţi înarmaţi cu mitraliere grele şi aruncătoare de grenade. Dacă soldaţii celor două vagoane deraiate nu putuseră intra în luptă o făcură din plin cei din restul vagoanelor rămase întregi. Mai mult decât atât drezina-călăuză făcea cale întoarsă şi blindată cum era, încă de la distanţă dezlănţui un foc turbat asupra atacatorilor. De la primul schimb de focuri se dovedi că efectivul plutonului nu putea face nemţilor. Dacă trenul ar fi fost încărcat cu combustibil lichid prin aprinderea acestuia lupta care s-ar fi dat poate ar fi fost mai echilibrată. Dar trenul de marfă transporta blindate şi motociclete şi alte materiale de front şi-n dosul blindajului greu cei câte patru soldaţi

de pământ pe fiecare vagon rămas întreg puteau susţine un foc ucigător. Prin urmare trebuiau să se retragă dar provocând pierderi cât mai mari posibil, inamicului. Sidorov şi Spanin o porniră în frunte după ce primul aruncă cu dexteritate câteva grenade scoţând aparent din luptă doi inamici care se baricadaseră în spatele turelei unui tanc. Spanin iniţiase acest atac pentru a-şi stimula oamenii, numai că de la primul schimb de focuri cinci dintre ei căzură seceraţi la pământ. Alţi câţiva erau răniţi, iar raţiunea cea mai elementară le impunea retragerea. Asta şi încercară să facă executând un ocol spre stânga, în spatele dâmbului împădurit. Dar soldaţii inamici nu-şi părăsiră poziţiile fortificate din spatele maşinilor de luptă, probabil temându-se la rândul lor de o ambuscadă. Credeau că acest atac era o diversiune. Dacă porneau în urmărirea acestui grup, încărcătura trenului ar fi putut fi periclitată de o altă unitate mai mare care ar fi apărut la momentul potrivit. în realitate nu era cazul, dar inamicul nu avea de unde s-o ştie şi era prudent. Cu toate astea, pe când Spanin împreună cu alţi trei soldaţi printre care şi Sidorov se deplasau spre zona de vegetaţie, un foc ucigător deschis de un pistol mitralieră îi culcă pe toţi la pământ. Sidorov simţi izbitura unui bulgăre dislocat de vegetaţie în obraz cu atâta violenţă încât ochii şi gura, până şi urechile, i se acoperiră cu un amestec de pământ şi iarbă care îl asurzi pe moment şi îl împiedică şi să vadă. Cu toate astea îşi întoarse PPŞ-ul 41, arma lui Vagramian, care rămăsese la el după rănirea acestuia, trăgând cu furie, ceea ce-l facu pe mitraliorul neamţ să amuţească. Nimerise sau nu, nu-şi putea da seama, doar fusese un reflex normal de apărare. Cu multă greutate reuşi să-şi scoată din ochii murdăria, vederea i se limpezi, dar ceace văzu în primul moment îl şocă. Doi dintre soldaţii care i se alăturaseră lui şi sergentului Spanin, aveau capetele zdrobite. Erau atât de ciuruiţi încât nu li se mai puteau recunoaşte feţele. Cât despre Spanin, acesta zăcea pe spate şi gemea. Fusese atins de gloanţe şi sângera abundent. Pentru a doua oară în decursul misiunii unul dintre camarazii săi era rănit şi

scos din luptă. Asta dacă făcea abstracţie de ceilalţi. Acum însuşi comandantul misiunii, maiorul retrogradat devenit sergentul Spanin. Sidorov procedă aşa cum fusese instruit. îşi scoase trusa sanitară din raniţă şi procedă la pansarea rănitului.

— Ce te-apuci să faci soldat? scrâşni Spanin printre dinţii încleştaţi de durere. Mie pân-aici mi-a fost. Mergi şi raportează la companie.

Numai că Sidorov ignoră cuvintele superiorului şi-şi vezu de treabă.

— îţi ordon, măgarule! se opinti cu ultimele puteri Spanin.

— Nu vă înţeleg tovarăşe sergent. Vorbiţi mai clar, ripostă Sidorov, schiţând gestul prin care voia să spună că atât vederea cât şi auzul îi fusese afectat.

Dar mai clar decât atât nu se putea fiindcă între timp Spanin îşi pierduse cunoştinţa. Restul plutonului, cei care reuşiseră să scape, se retrăseseră de mult. Sidorov reuşi cu destulă greutate să-l târască pe Spanin în spatele unui arbust unde îşi desăvârşi menirea de bun samaritean. îi pansă rănile cum putu mai bine după ce le dezinfectă din plin cu tinctură de iod. Asta învăţase să facă şi din fericire învăţase bine. în timpul ascestui proces dureros Spanin se mai deşteptă din leşin de două ori gemând de fiecare dată de durere. La un moment dat chiar spuse.

— Soldat pune-mi pistolul între dinţi şi trage. Mă vei scuti de durere. Atât îţi mai cer. Execută ordinul!

— Raportez. Nu înţeleg ce spuneţi. Cred că deliraţi! Atât se mărgini să spună Sidorov şi-şi continuă treaba.

Acum ce era de făcut? Noaptea era pe sfârşite şi în curând or să apară zorii. Deodată îşi aduse aminte de motocicleta nemţească de captură pe care oamenii lui Spanin o ascunseseră undeva în spate. Dacă ar reuşi să ajungă până acolo, poate că ar putea transporta trupul sergentului până la maşina blindată ascunsă în spatele crângului cu care veniseră. Cel mai simplu ar fi să se ducă şi să aducă motocicleta Dar renunţă la acest gând. Duduitul motorului l-ar putea da de gol iar nemţii ar face o nouă incursiune şi să le dea de urmă. Nu, mai bine să-l transporte pe sergent până la motocicletă după care ajungând la şosea, nemţii n-ar avea ce-i mai face întrucât nu l-ar mai fi putut ajunge. Se încordă pentru a-l ridica pe Spanin ca să şi-l aşeze pe spate dar chiar în acel moment simţi un junghi extrem de dureros în şold care-l făcu să se împleticească. Când îşi duse mâna în zona cu pricina realiză cauza. îşi retrase mâna plină de sânge. Fusese rănit dar nu-şi dăduse seama. Lăsă jos trupul sergentului apoi scotoci după materialul sanitar al unuia dintre soldaţii împuşcaţi şi reuşi de bine de rău să se panseze. După ce-şi dezinfectă rana, ceea ce-l făcu să geamă de durere, o legă strâns pe sub cracul piciorului. O dată şi încă o dată. Era conştient că din cauza efortului pentru

transportarea trupului greu al sergentului bandajul ar putea crăpa şi rana s-ar deschide. în cele din urmă ajunse la şosea unde ambală motocicleta după ce-şi legă comandantul cu fâşii din bandaj pentru a nu-l pierde pe drum. Omul continua să fie inconştient, Dacă rănile erau grave avea şanse infime de salvare. El unul în schimb îşi va face datoria. Când ajunse în zona unde îşi parcaseră transportorul blindat avu parte de o surpriză. Acesta dispăruse. Oricum, nu era prea greu să-şi imagineze ce

se întâmplase. Restul plutonului lui Spanin, cei care mai rămăseseră în viaţă, luaseră maşina pur şi simplu plecând spre bază. Poate îi consideraseră definitiv scoşi din luptă, poate nu. Fapt este că plecaseră. Bine că-i mai rămăsese motocicleta. Fără ea soarta lui şi a sergentului ar fi fost pecetluită. Ar fi sângerat aici pe câmp până la moarte. Cât va mai ţine drumul pe şosea se va descurca de bine de rău dar atunci când va fi s-o ia peste câmp vor aparea adevăratele greutăţi. Oricum n-avea de ales. Numai de-ar ţine combustibilul. La acest aspect nu se gândise. Putea spera că nemţii, meticuloşi şi precişi în tot ceea ce fac, îşi vor fi făcut plinul. Ajunsese în situaţia paradoxală să se bazeze pe destoinicia inamicului!

Drumul de întoarcere a fost un coşmar. Când odată cu zorii a ajuns în cătunul în care campase batalionul căpitanului Panev, Sidorov era mort pe jumătate. încă de la jumătatea drumului îi plesnise pansamentul, iar pierderea de sânge nu mai putuse fi evitată. Când unul dintre oamenii căpitanului Panev din detaşamentl înaintat de pază auzi duduitul motocicletei nemţeşti ieşi să-l întâmpine cu foc, rămase încremenit cu mâna pe trăgaci. Vehiculul înainta înspre el dar omul care se presupunea că trebuia să-l conducă era prăbuşit în faţă peste ghidon. în plus, minune mare, era îmbrăcat în uniforma Armatei Roşii!

***

Au trecut câteva zile de la acest episod. între timp, atât Spanin cât şi Sidorov erau internaţi la batalionul sanitar al diviziei. Trecuseră cu bine de prima criză şi sperau că se vor reface. Din păcate perioada de refacere era estimată a se prelungi mai mult fiindcă erau nevoiţi să se rezume la dotările spitalului de campanie nefiind posibilă mutarea în spatele frontului. Divizia lor, ca multe altele, era încercuită. Trebuiau să găsească o breşă prin care, spărgând încercuirea, să reuşească să salveze cât mai multe trupe. Din acest punct de vedere rolul plutonului lui Spanin condus momentan de către căpitanul Panev, ajuns la comandă în urma morţii comandantului său maiorul Efimov, era determinant. Acesta era constituit ca

unitate de cercetare care furniza de la faţa locului date privind puterea de foc şi efectivul inamicului. Făcând asta existau şi riscuri, dar din punct de vedere al matematicii războiului era de preferat să pierzi un pluton şi nu o companie, sau o companie în loc de un batalion şi aşa mai departe. Din păcate ultima misiune a plutonului se încheiase tragic. Mai mult de jumătate din efectivul de 28 de oameni căzuse în luptă, excluzând răniţii. Mai rămăseseră 11 soldaţi

valizi şi doi răniţi, comandantul plutonului însuşi, sergentul Spanin, şi unul dintre oamenii săi, un nou venit, soldatul Sidorov.

Sidorov? Nu era oare acesta numele soldatului dezertor din pricina căruia comisarul de batalion Rodion Şapilov, îi frecase ridichea? Pe acesta intenţionase să-l împuşte pentru dezertare însuşi comandantul de corp Riabâşev. Dar întrucât soldatul fusese rănit îşi schimbase gândul în ultima clipă. Până la urmă s-au decis să-l transfere în plutonul disciplinar al lui Spanin, să-şi spele păcatele prin sânge. Acum şi acest soldat fusese rănit.

Panev se decise să asculte raportul lui Spanin de îndată ce acesta ar fi fost în stare să susţină o discuţie coerentă. Desigur dacă Spanin, care-i fusese superior ca grad, ar fi reuşit să mai rămână în viaţă. Cu Alexei Afanasievici Spanin soarta se juca de multă vreme. Era îndeobşte cunoscut că din clipa în care fusese degradat, şi chiar înainte de acest eveniment umilitor întâmplat în cariera şi viaţa sa, acesta nu mai dădea o ceapă degerată pe viitorul său pe care-l credea iremediabil compromis. Dar soarta îi fusese potrivnică. De când îl lăsase soţia cu copilul, îi lipsea motivaţia vieţii iar dacă ar fi fost pace, probabil s-ar fi sinucis. O făcea şi acum neglijându-şi complet sănătatea, dar pe timp de război decisese altfel. Voia să dea un sens pierderii vieţii sale, jetfindu-se pentru patrie, sperând să obţină iertatea postumă a celor dragi lui. De murit nu murise atunci când ar fi vrut, şi de obicei se întâmplă atunci când o doreşti mai puţin. Adevărul e că tizul acestuia, tot un Alexei, dar Panev, Efimovici Panev, îl stima în mod deosebit cel puţin din punct de vedere profesional pe fostul său superior, căruia nu i se adresa niciodată prin cuvântul sergent, ci pe numele de botez, Alexei Afanasievici, ca şi cum pentru el relaţia ar fi rămas neschimbată. în definitiv, în sinea lui admitea că probabil în împrejurări similare ar fi putut comite aceleaşi greşeli dacă nu şi mai mari. Acest gen de reţinere era manifestat şi de alţi ofiţeri de bun simţ, conştienţi fiind că în împrejurările dramatice ale războiului nenorocirea altuia ar fi putut deveni foarte posibil şi a lor. De la această regulă se abăteau numai împuternicitul Secţiei Speciale, Levon Marciuk şi

comisarul de corp de armată Volkov, Piotr Ivanovici. Nu erau răspunzători pe linie militară, unul fiind omul lui Beria iar celălalt al Partidului. Aceştia ar fi putut fi acuzaţi cel mult pentru laşitate sau slăbirea vigilenţei în faţa inamicului în rândurile propriilor concetăţeni. Dar comisarul de batalion Rodion Şapilov era alcătuit dintr-un alt aîuat. Comisarii de regiment şi divizie răniţi fiind, erau pe moment indisponibili. în condiţiile încercuirii nu devenise posibilă înlocuirea şi numirea altora oficială, astfel încât vrând-nevrând Volkov a trebuit să decidă

până la revenirea titularilor, Şapilov să gestioneze treburile curente. Deşi în relaţia lor directă Volkov făcea pe durul şi intransigentul, în realitate comisarul de corp de armată îl preţuia în felul său pe Şapilov, numai că nu era dispus să i-o arate. Credea că numai aşa îşi putea ţine omul în priză, arătându-i de fiecare dată că nu era pe deplin mulţumit de serviciile sale. Era un stil de conducere impus de la vârf, de sus de tot, iar Volkov nu avea de gând să facă rabat de la această concepţie. Cu atât mai puţin în relaţia curentă cu subordonaţii. Căuta să-l copieze întru totul pe superiorul său, comisarul de front de armată, N. N. Vaşughin, care avusese dintotdeauna un comportament vulcanic. De altfel, într-un moment de disperare şi slăbiciune, în urma unei discuţii cu superiorul său N. S. Hruşciov, sfârşise punându-şi capăt zilelor. Aşa se face că mai întâi Panev, şi apoi Şapilov care se interesau mereu de starea sănătăţii fostului maior acum ajuns sergent, Spanin, recent rănit, i-au ascultat raportul. Ceea ce au aflat aceştia i-au umplut de uimire:

— Dezertorul ăsta pe care mi l-ai trimis dumneata căpitane, i se adresă el lui Panev, pare să facă parte dintr-un aluat special. Dacă ar fi să dau crezare raportului caporalului Vagramian, are pe socoteala lui cel puţin 6 fascişti. Unde mai pui că a capturat un Opel şi o motocicletă nemţească după ce i-a lichidat pe ocupanţi fie cu PPD-ul lui fie cu grenadele de mână. în plus l-a transportat pe caporalul rănit până la oamenii mei neprecupeţindu-şi viaţa.

— Dumneata ce părere ai Alexei Afanasievici? Nu cumva este o mistificare?

— Ba chiar aşa am crezut şi eu. Chiar mi-am închipuit că Vagramian s-a scrântit la cap. Numai că

lucrurile s-au petrecut aidoma în cazul meu. Eu însumi l-am văzut cum a lichidat cu PPŞ-ul camaradului său rănit patru inamici. în plus, faptul că mai sunt în viaţă i se datorează. Apoi ai văzut cu ochii dumitale, soldatul de gardă ţi-a raportat despre incidentul de acum câteva zile când în zori şi-a făcut apariţia motocicleta nemţească

care ne-a adus aici.

— Păi nu-mi vine să cred!

— Parcă mie îmi vine? Ori s-a petrecut o minune ca şi lui Saul pe drumul Damascului, ori omul ăsta a fost croit dintotdeauna dintr-o stofă de erou. Ia să văd pe unul dintre ostaşii noştriîn făptuind numai jumătate din isprăvile ăstuia. Ar fi primit pe loc medalia Pentru Vitejie, dacă nu pe cea de Erou al Uniunii Sovietice. Or noi ce-am făcut? L-am trimis la plutonul disciplinar.

Premier

— Îmi mărturisesc că m-ai lăsat fără grai. Ori s-a petrecut o mare eroare de care anumiţi tovarăşi or să trebuiască să dea seama, ori minţiţi cu toţii, atât dumneata cât şi caporalul Vagramian.

La gestul de indignare schiţat de către Spanin, Panev ţinu imediat să rectifice.

— Fireşte că nici eu nu cred în această din urmă variantă. în definitiv, ce interes aţi avea? Doar nu-i

sunteţi complici. Pe de altă parte există şi dovada materială, motocicleta inamică.

— Păi vezi, tovarăşe căpitan? în ceea ce mă priveşte nu l-am menajat pe Sidorov. Mai mult decât atât i-am spus foarte clar că îl aşteaptă un glonte în frunte dacă dă bir cu fugiţii. La rândul lui n-ar fi avut niciun motiv să mă menajeze. Şi totuşi şi-a riscat viaţa pentru a mă aduce aşa rănit înapoi cu toate că i-am ordonat să-mi proptească Naganul între dinţi. Nu aveam de gând să cad viu în mâinile nemţilor.

Panev realiză imediat la ce face aluzie Spanin. Statutul prizonierilor de război sovietici era unul deosebit de ingrat, Stalin considerându-i pe toţi trădători. Dacă Spanin ar fi căzut viu în mâinile inamicului chiar dacă rănit fiind, ideea lui de reabilitare post-mortem ar fi fost primejduită iar familia sa nu numai că n-ar fi beneficiat de drepturi dar ar fi fost de-a dreptul ostracizată.

— Cred că lucrurile ar trebui lămurite, Alexei Efimovici. Cum se face că Sidorov, a fost acuzat de laşitate şi dezertare, eu nu-mi pot da seama, continuă Spanin.

— O să fac lucrul ăsta cu prioritate, promise Panev. O să-i raportez totul lui Şapilov, care are împuternicirea de-a cerceta mai departe.

Mai târziu după ce comisarul Şapilov ascultă raportul lui Panev, acesta, care văzu în sfârşit că îndoielile sale în privinţa lui Sidorov capătă substanţă, se decise ca întâi să-i interogheze special pe caporalul Vagramian şi pe Spanin. Nu se limită doar la aceasta, mai stătu de vortbă şi cu soldatul de gardă care asistase în zori la sosirea intempestivă a motociletei nemţeşti cu soldatul sovietic prăbuşit peste ghidon. în posesia tuturor acestor informaţii care l-au lăsat mut de uimire se gândi să-l mai

interogheze încă odată pe Sidorov în legătură cu presupusele sale acte de laşitate. Cu toate aceste noi informaţii pe care le voia certe şi fără fisură va face un raport comisarului de front Volkov care nu de mult îl concediase nepermiţându-i să-şi formuleze dubiile sale.

Septembrie

Bătălia

Şeptimer intră în magazia de cereale a sovhozului comunei transformată în sediul batalionului sanitar. Peste tot zăceau răniţi şi muribunzi care pierzându-şi cunoştinţa delirau şi murmurau cuvinte neînţelese. Cei doi felceri, transformaţi peste noapte în medici chirurgi, operau în condiţii de precaritate absolută, uneori fără ustensile adecvate şi în general fără materiale anestezice, răni care ar fi părut dificile şi unor chirurgi specialişti, cu vechi state de serviciu. Dar ce se putea face? Posibilităţi de evacuare a răniţilor în spate frontului nu existau deocamdată şi fiecare îşi accepta soarta aşa cum era. Multe dintre răni se infectaseră iar semnele de septicemie se întipăriseră deja pe feţele multor răniţi. Peste tot în acest şopron domnea, frângându-şi mâinile, o blondă drăguţă şi firavă, singura cu diplomă reală de medic, doctoriţa pediatră Ludmila Voronţova, convertită şi ea de circumstanţele războiului la specialităţi, cum ar fi chirurgia.

— Bună ziua tovarăşe medic militar gradul I, începu prevenitor şi regulamentar Şapilov marcat de atmosfera sumbră din baraca pe care o considera o adevărată anticameră a morţii. Atâta mizerie umană, suferinţă şi sânge, nici chiar el, care se considera un bărbat dur, nu credea că ar putea să suporte. Iar acum totul apăsa pe umerii ascestei fiinţe fragile care şi-ar fi avut locul oriunde în societate numai aici nu. *Nepătrunse sunt căile Domnului şi grea pare a fi soarta unora,* îi trecu prin cap comisarului.

— Bună ziua tovarăşe comisar, dacă oricare dintre zilele astea or fi ele bune la ceva, replică fata. Cu ce vă putem ajuta?

— Aş dori să stau de vorba cu unul dintre pacienţii dumneavoastră, dacă consideraţi că e posibil. Din

punct de vedere medical, mă refer, adăugă repede văzând că o umbră de nedumerire se întipărise pe faţa doctoriţei.

— Depinde cu care? Cu unii bieţii de ei nimeni nu se mai poate înţelege. Aiurează sau şi-au pierdut cunoştinţa.

— Cu soldatul Sidorov Ivan Victorovici, continuă Şapilov.

Umbra unui zâmbet timid apăru în colţul buzelor

doctoriţei.

— Aşa deci, cu eroul?

— Eroul? repetă neîncrezător comisarul uimit că şi fata asta şcolită era la curent cu evenimentele curente. După câte ştiu eu nimeni din plutonul lui Spanin nu merită un asemenea calificativ. în plutonul ăsta sunt numai laşi, dezertori sau cei care s-au făcut remarcaţi prin insubordonare.

— Chiar toţi tovarăşe comisar? făcu dezamăgită fata. Aceşti răniţişi au vărsat sângele pentru patrie.

— Poate cu excepţia lui Spânin, Alexei Afanasievici. Sângele şi l-au vărsat ei ce-i drept dar nu însufleţiţi de sentimentul patriotic, ci mai mult de unul animalic. De frică, vreau să spun, preciză mai aspru decât s-ar fi cuvenit, Şapilov.

Medicul militar nu mai replică în niciun fel ci îl conduse pe comisar într-una din despărţiturile şopronului, unde zăcea pe spate cu ochii închişi Sidorov. Ludmila Voronţova dispăru curând strecurându-se ca o umbră printre paturile răniţilor asigurându-i acestui comisar „viteaz" parcă imun la suferinţele umane intimitatea dialogului cu soldatul. La început Şapilov crezu că Sidorov doarme, dar aplecându-se în faţă, realiză că nu era cazul. Acesta preferase pur şi simplu să stea cu ochii închişi din raţiuni mai mult personale. Poate că şi pentru că locaţia spi- talului-infirmerie era prea deprimantă pentru a o avea mereu în faţa ochilor. Dând foaia de cort la o parte pentru a ajunge lângă pat, îl făcu pe soldat să fie conştient de prezenţa cuiva în apropierea sa.

— Da, tovarăşe doctor, pronunţă pe o voce moale Sidorov, fără a face totuşi încercarea de-a deschide ochii.

— Nu e medicul militar, soldat, replică numaidecât Şapilov pentru a-l scoate pe rănit din starea lui confuzie. Acesta aşa cum se aşteptase comisarul deschise instantaneu ochii, schiţând chiar gestul de-a se ridica în capul oaselor.

— Stai liniştit Sidorov. După cum constat este a doua oară când te văd pe patul de spital, făcu aluzie comisarul la primul interogatoriu pe care i-l luase tot în calitate de rănit. Se pare că ne-a intrat în rutină.

— Vă rog să mă iertaţi tovarăşe comisar. Permiteţi să...

— Ba nu-ţi permit nimic, soldat. îţi ordon să rămâi în poziţia în care eşti. Unde eşti rănit?

— La şold şi la unul din picioare tovarăşe comisar de batalion, încercă să imprime Sidorov glasului său o anumită vioiciune, dar nu reuşi pe deplin.

— îţi doresc însănătoşire grabnică. Am venit să mai discutăm împrejurările sau mai degrabă acţiunile echipajului tancului condus de dumneata imediat după

moartea comandantului diviziei generalul Mişanin.

— Da, tovarăşe comisar de batalion, am raportat şi data trecută. Eu mă consider vinovat.

—Stai aşa! Vinovat de ce ?

— Vinovat de faptul că am fost luat prizonier. Dar am încercat să-mi răscumpăr greşeala. Am evadat din camionul nemţesc cu prelată. Atunci am fost rănit a doua oară, când m-am lovit la cap, sărind de pe platformă.

— Dar ai fost luat prizonier pe când îţi pierduseşi cunoştinţa. Nu te-ai predat de bunăvoie.

— Aşa este, dar n-am cum s-o dovedesc.

— Şi crezi că asta îţi reproşăm noi?

— Am înţeles pe urmă că la asta s-au adăugat şi acuzele tovarăşului plutonier-major Petea Barinov, potrivit cărora aş fi fugit cu KV-ul şi apoi am abandonat maşina de luptă. Numai că tovarăşul plutonier a uitat să mai spună că am acţionat la ordin.

— Şi aşa s-au petrecut lucrurile?

— Aşa, tovarăşe comisar. Dar din păcate nici asta nu am cum s-o mai dovedesc. Acum că tovarăşii sergenţi Grubnâi şi Gospelov s-au prăpădit...

— înţeleg. Să zicem că toate astea aparţin trecutului. Să vorbim acum despre faptele dumitale de arme, recente.

— Aici nu e mult de povestit tovarăşe comisar. Inamicul a fost mai puternic, iar mulţi dintre camarazii mei au căzut luptând. Printre dânşii poate şi sergentul Spanin, despre care ştiu că a fost rănit la cap şi umăr.

— Spanin trăieşte, iar dumneata ai fost acela care i-a salvat viaţa, pansându-l şi aducându-l la bază.

— Am făcut doar ce-am învăţat la lecţiile cu caracter sanitar la şcoala mea. Mă bucur că tovarăşul comandant trăieşte.

— Şi nu e singurul. Caporalul Vagramian trăieşte şi el şi-ţi mulţumeşte, soldat Sidorov.

Şapilov văzu clar cum faţa palidă a rănitului suptă de boală se înviorează iar ochii începură să prindă culoarea bucuriei.

— Mi-aţi adus o veste minunată, tovarăşe comisar^

— Deocamdată îţi mulţumim noi soldat Sidorov. îţi urez să te faci curând bine.

Şapilov renunţă să mai insiste nereuşind să obţină de la Sidorov o descriere succintă, coerentă a acţiunilor sale în cadrul plutonului de pedeapsă. Se vedea clar că acestuia nu-i convenea deloc să-şi descrie aportul său propriu la ultima misiune a plutonului, ci doar că a încercat pur şi simplu să-şi facă datoria.

— Un lucru mi-a devenit clar, tovarăşe comisar, a concluzionat el.

— Şi anume ce ţi-a devenit atât de clar?

— Să nu mă las făcut prizonier în nicio împrejurare, tovarăşe comisar. Mai bine să cad luptând cu arma în mână. Asta m-a învăţat Comsomolul, tovarăşul Stalin, însuşi.

Da, tovarăşul Stalin însuşi, îşi mărturisi Şapilov, părăsind baraca transformată în spital de campanie. Doar i se raportase că atunci când

Fiecare transportat în baracă pentru operaţie şi pansare se găsise asupra soldatului, alături de fotografiile părinţilor săi, doi ţărani colhoznici necăjiţi, poza lui Stalin purtată la piept, acum mânjită într-un colţ de sânge. Păi un astfel de tânăr dedicat nu putuse nici în trecut să dea dovadă de laşitate aşa cum n-a făcut-o nici recent. Un laş nu procedează niciodată aşa, ori el, Şapilov nu se pricepe deloc la oameni. Pe de altă parte era dornic să-i arate acelui încăpăţânat şi înfumurat de Volkov că n-a avut dreptate, măcar în această privinţă. Dar trebuia neapărat să dea de urma sergenţilor Gospelov şi Grubnâi, să-i interogheze şi apoi să vorbească şi cu plutonierul-major Barinov, adevăratul martor al acuzării cum s-ar zice. Abia apoi înarmat cu aceste mărturii de necontestat s-ar putea prezenta la raport la Volkov. încă din momentul când părăsise baraca, Şapilov dădu sfoară în ţară interesându-se printre soldaţii care reuşiseră să ajungă din nou la batalion, după ce fuseseră fugari o vreme, de numele celor doi. îi mai căutase şi în trecut dar nu avusese succes. Poate acum lucrurile se vor schimba întrucât grupe mai mari de fugari şi soldaţi pierduţi au putut fi recuperaţi şi reintegraţi batalionului. Soarta multora nu era certă. Unii cu siguranţă vor completa efectivele reduse la jumătate ale plutonului lui Spanin dar ceilalţi, a căror culpă nu a putut fi dovedită, vor reface rânduriîor propriilor lor unităţi. îl aştepta, Şapilov era conştient de asta, o muncă de mare răspundere. Nu era de glumă să decizi soarta unor oameni care poate că s-au speriat la un moment dat dar prin îndrumare şi muncă de convingere să-i transforme în ceea ce ar fi trebuit să fie de la bun început, soldaţi destoinici şi competenţi. în orice caz oameni care se supun ordinelor şi nu dau bir cu fugiţii.

Pentru început Şapilov se decise să mai stea încă odată de vorbă cu căpitanul Panev. Cercetările urmau să fie efectuate împreună.

— Tovarăşe căpitan, am discutat cu oamenii noştri, amestecaţi în povestea soldatului Sidorov. Adică cu Spanin, Vagramian şi Sidorov însuşi.

— Se poate presupune că v-aţi făcut o impresie,

tovarăşe comisar?

— Aş spune chiar ceva mai mult, căpitane. Mi-am format o convingere.

— Sunt curios s-o aflu, dacă permiteţi.

— După mine toate acuzaţiile împotriva soldatului se bazează pe afirmaţiile unui singur om.

— Aşa este. Ale plutonierului-major, Petea Barinov.

—Acesta ar fi putut fi el însuşi interesat să-şi mistifice faptele. Rolul nostru acum este să-i găsim pe ceilalţi doi martori, sergenţii Gospelov şi Grubnâi. Sunt singurii care pot înclina balanţa de-o parte sau alta.

Asta cred şi eu.

— Ei iată, şi aici intervine rolul dumitale căpitane. Să-i cauţi pe aceşti oameni.

— O să iau legătura cu căpitanul Kolţov, ofiţerul care i l-a prezentat pe plutonier comandantuilui de corp, Riabâşev.

— Aşa să faci, dar asta nu e suficient. Ia legătura şi cu împuternicitul Secţiei Speciale, Marciuk. Pe la acesta trec toţi soldaţii daţi dispăruţi, reveniţi în unităţile de provenienţă.

Această discuţie se dovedise productivă, întrucât în seara aceleaşi zile, căpitanul Panev se prezentă din nou la raport la comisarul politic, Şapilov.

— Ei, au avut succes demersurile noastre? îl întâmpină încă din pragul bordeiului său comisarul, înainte ca Panev să ceară permisiunea să dea raportul sau să-şi tragă pur şi simplu sufletul.

— Pe deplin tovarăşe comisar. Sergenţii au fost între timp recuperaţi dar de fapt au revenit singuri la compania lor. Gospelov şi Grubnâi au fost deja interogaţi de maiorul Marciuk. Iată depoziţia lor.

Spunând asta Panev îi înmână lui Şapilov procesul-verbal al inculpaţilor Grubnâi şi Gospelov, acuzaţi de laşitate şi părăsirea zonei de luptă. După ce parcurse cu privirea documentul faţa lui Şapilov se lumină vizibil.

— Este exact ceea ce aşteptam. O să stau şi eu de vorbă cu aceştia după care o să-l luăm la refec pe Barinov ăsta.

Interogatoriul celor doi sergenţi a confirmat cu exactitate spusele soldatului Sidorov şi chiar dacă ei s-ar fi înţeles în prealabil ce să declare, coincidenţa succesiunii evenimentelor descrise de Sidorov n-aveau cum s-o ştie. De aici rezultă cât se poate de clar minciuna şi calomnia plutonierului-major la adresa soldatului. Având gradul i-au dat mai întâi lui crezare în dauna soldatului.

— Panev, trebuie să batem fierul cât e cald. Du-te şi adu-l pe omologul dumitale, căpitanul Kolţov. Spune-i să vină neapărat cu plutonierul Barinov care este în compania comandată de el.

— Am înţeles, tovarăşe comisar.

— Executarea!

După un sfert de oră s-au prezentat la raport, Kolţov, însoţit de plu- tonierul-major Barinov, pe chipul căruia deja se putea citi îngrijorarea.

— Luaţi loc tovarăşi, îi invită cu un gest larg, de adevărat amfitrion Şapilov, indicându-le o laviţă ţărănească trasă lângă masă unde de obicei îşi primea în noile condiţii „musafirii”.

Kolţov dădu curs invitaţiei dar Barinov continuă să rămână în picioare.

— Tovarăşe plutonier-major am ţinut să te mai ascult încă o dată cu privire la raportul pe care l-ai dat comandantului de corp în legătură cu părăsirea KV-ului, căzut în mâinile inamicului, şi a zonei de luptă.

— Nu am de raportat nimic în plus tovarăşe comisar faţă de cele declarate chiar atunci comandantului de corp.

— Chiar nimic? Nu ai trecut totuşi sub tăcere ceva?

— Nu mi-aş fi permis tovarăşe comisar. Era important ca faptele să fie cunoscute exact aşa cum s-au petrecut.

— Aici suntem de acord. Faptele trebuie cunoscute în conformitate cu adevărul. Un adevăr pe care dumneata l-ai omis să-l spui.

— Am spus tot adevărul tovarăşe comisar.

— Şi eu îţi repet că nu l-ai spus, tovarăşe plutonier-major.

— Dacă soldatul Sidorov este cel care susţine contrariul atunci minte. Dacă sergenţii Gospelov şi Grubnâi nu s-ar fi prăpădit atunci aceştia mi-ar fi susţinut depoziţia.

— Da, ce păcat că s-au prăpădit! în felul ăsta nimeni nu te mai poate contrazice. Este cuvântul dumitale contra cuvântului soldatului Sidorov.

— Da, al meu împotriva unui laş care a fugit cuprins de panică. Totuşi are scuza că e tânăr şi l-au lăsat nervii.

— Pe dumneata însă nu te-au lăsat deloc. Ai acţionat în deplină cunoştinţă de cauză.

— Da, să trăiţi, tovarăşe comisar. îl acuz pe soldatul Sidorov de laşitate şi insubordonare.

— Iar noi pe dumneata de minciună. Ia citeşte depoziţiile astea, îi întinse Şapilov plutonierului descumpănit hârtiile semnate de Gospelov şi Grubnâi. încă de la primele rânduri chipul plutonierului-major se făcu palid ca ceara. De-abia reuşea să ţină cele două foi de hârtie în mână.

— Gospelov şi Grubnâi, trăiesc? bâigui el.

— S-au reîntors la unitate şi în loc să-ţi susţină depoziţia te acuză pe dumneata de toate păcatele pe care

i le reproşai lui Sidorov. Ce spui de asta?

— Cu siguranţă fac asta ca să-şi salveze pielea, reuşi într-un târziu să se adune şi să declare pe un ton moale, Barinov.

— Bine, vom vedea noi. Toţi trei mint iar dumneata singur spui adevărul. Aşteptaţi aici, îi somă Şapilov pe cei doi căpitani, Kolţov şi Panev, care trebuiau să-l ţină în custodie pe Barinov.

Şapilov se duse să-l caute pe maiorul Marciuk şi împreună cu el merse la raport la comisarul de corp, Volkov. Nu voia să mai aştepte până a doua zi, ci conform obiceiului său să dezlege calul de la gard

Intră repede. Volkov îi primi pe cei doi vădit nemulţumit. Era pe punctul de a cina şi nu-i făcea nicio plăcere să fie deranjat când era ocupat cu problemele sale intime. Faptul că-şi etalase pe masă samovarul pe care i-l pregătise ordonanţa, un codru de pâine şi borcanul de zacuscă pe care-l primise mai de mult de la soţie. Intruziunea îl umplea de furie. Un ofiţer nu putea fi respectat cum se cuvine de subordonaţii săi, pierzându-şi prestanţa dacă aceştia îl surprind în momentele de slăbiciune, dezbrăcat, dormind sau pur şi simplu mâncând, arătându-i dimensiunea umană. Asta era părerea lui Volkov şi a multor şefi din eşalonul superior.

— Permiteţi-mi să raportez, tovarăşe comisar de corp, începu Şapilov ca cel mai mare în grad dintre cei doi, deşi în realitate gradul de maior şi funcţia de comisar erau cumva echivalente. Superioritatea reieşea din aceea că Şapilov gira momentan şi funcţiile de comisar de regiment şi de divizie fiind subordonatul direct al lui Volkov.

— Ce-i tovarăşe comisar, arde? Nu puteai aştepta până dimineaţă?

— Nu şi în acest caz. Până dimineaţa se puteau întâmpla multe şi atunci eram culpabil. Nici aşa nu mă pot lăuda în problema asta cu prea multe, facu el pe spăşitul, pentru a-şi asuma o parte din vina care de fapt aparţinea amândurora.

—Atunci dă-i drumul, ce mai aştepţi? făcu acesta după ce-şi expedie ordonanţa.

Şi Şapilov începu să spună, imediat ce omul se retrase, că în cele din urmă îndoielilor sale în ceea ce priveşte cazul soldatului Sidorov li s-a pus capăt.

— S-au mai văzut cazuri tovarăşe Şapilov. Sunt la curent cu faptele de arme ale soldatului dezertor Sidorov. Da, e posibil să se fi dat pe breazdă şi dacă o ţine tot aşa o să ţi-l şi decorăm. De frica unui glonte în frunte soldatul fricos a devenit erou. Şi ce-i cu asta?

— Pe Sidorov l-am judecat greşit. Laşul este chiar omul care l-a acuzat. Plutonierul-major Barinov. Tovarăşul maior are şi dânsul de raportat ceva.

Marciuk, îi prezentă la rândul său lui Volkov raportul

după care îi înmână documentele constând în procesele-verbale luate celor doi sergenţi. încărcătorul Gospelov şi radistul Grubnâi. După ce le parcurse în tăcere o vână proeminentă de pe fruntea de taur a lui Volkov prinse a se zbate în mod ameninţător.

— Atunci puiul ăsta de lele, plutonierul Barinov, ne-a aburit pe toţi. Pe mine şi pe comandantul de corp, Dmitri Ivanovici. Se pare că numai dumneata ai fost vigilent aici tovarăşe Şapilov, îl înfruntă cu privirea Volkov.

Nici eu n-am fost mai breaz, altfel Sidorov nu ajungea în plutonul lui Spanin. Am spus numai că aveam nedumeririle mele.

— Bine că le-ai avut Rodion Semionovici, îl luă cu duhul blândeţii Volkov. Era cât pe-aici să comitem o mare nedreptate. Dar treaba asta trebuie adusă numaidecât la cunoştinţă şi comandantului de corp, Riabâşev. Cu asta mă însărcinez chiar eu. în definitiv Volkov era bucuros să-i demonstreze pe această cale lui Riabâşev, cu care se înţelegea ca şi pisica cu câinele, cât de fals şi pripit fusese în stare să judece şi să condame un om pe baza mărturiei unui singur ticălos. Avea în sfârşit muniţie să-i plătească poliţa întrucât Riabâşev, care nu-l avea deloc la inimă, îl învinuia în secret că-l turnase lui Vaşughin. Comisarul de front îl făcuse cu ou şi cu oţet, acuzându-l chiar de trădare. Până la urmă, iată, tot el Volkov, prin oamenii săi a fost acela care a descoperit asdevărul. Şapilov şi Marciuk au fost concediaţi, iar Volkov s-a repezit în aceeaşi seară în bordeiul ocupat numai de către Riabâşev şi ordonanţa sa. Nici el nu era de părere să lase lucrurile să treneze prea mult. Urmarea a fost că s-a petrecut un fapt uimitor, ceea ce printre soldaţi trecea că s-a „deplasat muntele la Mahomed". în bordeiul lui Şapilov au năvălit doi ofiţeri superiori, Volkov şi Riabâşev. De faţă mai erau căpitanii Volkov şi Panev, precum şi maiorul Marciuk. Cum a dat ochii cu plutonierul Barinov, flancat de cei doi căpitani, Riabâşev s-a dezlănţuit:

— Cum ai îndrăznit nemernicule să-l minţi în faţă pe căpitanul Kolţov şi chiar pe comandantul armatei?

— Permiteţi-mi să raportez...

— Nu-ţi mai permit de data asta nimic târâtură! Ai discreditat haina şi onoarea militară! Minciunile tale au dus la condamnarea unui om nevinovat şi-au făcut corpul de comandă de ruşine! Treaba asta ai s-o speli cu sânge.

Barinov se clătina deja pe picioare şi îngălbenise de frică văzând cumcomandantul armatei îşi scoase pistolul de serviciu, proptindu-i-l în faţă.

— Acum raportează scârnăvie. Pe toţi dracii dacă-mi mai torni şi de data asta minciuni îţi zbor creierii acum şi aici ca unui pui de găină.

De data asta încolţit ca niciodată în viaţa lui, plutonierul s-a decis să spună adevărul. A mărturisit că după uciderea comandantului Diviziei 12 de Tancuri, a intrat în panică. După ce membrii corpului sanitar l-au declarat mort pe generalul Mişanin, i-a ordonat şoferului Sidorov s-o ia înspre Temopol. Apărând în faţă o coloană de blindate nemţeşti la ordinul lui, mascat de o pădure de mesteceni, KV-ul a fost părăsit iar ei s-a refugiat printre arbori. întrucât a crezut că numai el a reuşit să

scape auzind schimb de focuri, s-a decis să arunce responsabilitatea pe seama celorlalţi cu gândul să se salveze pe sine, deoarece restul echipajului pierise şi prin urmare tot nu-i mai putea dăuna. Auzise ulterior că Sidorov a reuşit să scape şi el, dar nu a mai revenit asupra depoziţiei întrucât s-ar fi expus pedepsei care i se aplicase lui Sidorov. Acum îi părea rău că acţionase astfel pierzându-şi capul. Minţind de prima dată a fost nevoit să mintă în continuare.

— Şi ai fi continuat să minţi dacă sergenţii Gospelov şi Grubnâi nu s-ar fi prezentat la unitate, nu-i aşa? îl fulgeră cu privirea Volkov.

Barinov îşi plecă capul preferând să nu răspundă.

— Tovarăşe maior, i se adresă Riabâşev împuternicitului. Acest om, dacă mi-e îngăduit să-l mai numesc aşa, intră sub jurisdicţia dumitale. îi faci actele şi le înaintezi Tribunalului militar competent. Până atunci intră în locul lui Sidorov în plutonul disciplinar al lui Spanin. Ştii ce ai de făcut tovarăşe maior?

— Pe deplin tovarăşe comandant de corp.

A doua zi însuşi generalul Riabâşev se prezentă la baraca doctoriţei Voronţova pentru a se interesa de starea unui soldat rănit, cu numele de Sidorov, Ivan Victorovici şi-i ură însănătoşire grabnică. îi aduse la cunoştinţă că va fi repus în drepturi la vechea sa unitate, lăsând să se înţeleagă că toate astea au devenit posibile ca urmare a modului cum a salvat viaţa a doi superiori din unitatea sa şi a luptat cu fasciştii. Fireşte că ditamai generalul nu s-a putut coborî până acolo încât să-şi ceară scuze unui simplu soldat. Asta ar fi fost prea de tot! La recomandarea şefilor săi direcţi soldatul a fost propus pentru promovare în grad şi decorare. El Riabâşev, comandantul de corp, era de acord cu asta.

***

în ajunul uneia dintre cele mai mari operaţuni terestre din timpul celui de-al doilea război mondial, bătălia Frontului de sud-vest pentru Ucraina şi Kiev, este important să vedem care a fost hotărârea factorilor decidenţi din partea sovietică la nivel suprem în această

problemă.

Diviziile de tancuri din cadrul Grupului de Armate Sud comandate de experimentaţii generali de blindate Heinz Guderian[10] şi Ludwig Ewald von Kleist, au ocolit Kievul, prinzând în încercuire cinci armate sovietice. Frontul de sud-vest avea în componenţa sa sute de mii de soldaţi dar mai rămânea în joc şi soarta capitalei Ucrainei, Kievul, după ce până atunci jumătate din grânarul Uniunii Sovietice, adică Ucraina,

10 **Autorul cărţii *Achtung Panzerl,* care punea premizele războiului modem (n. red.)**

Bineînţeles, incertă. în ziua de 29 iulie fusese convocat la Stalin un Consiliu militar care intenţiona să discute soarta Frontului de sud-vest dar şi a celorlalte fronturi. Urma să participe şi Lev Mehlis a cărui rapoarte înaintate lui Stalin costase soarta carierei şi chiar a vieţii multor ofiţeri de rang înalt, începând cu generalul de armată D. G. Pavlov făcut răspunzător pentru eşecul Frontului de Vest. Se anunţa o şedinţă furtunoasă. în afara şefiilui Marelui Stat Major Jukov, mai participau Beria şi Malenkov.

— Ei tovarăşe şef al Marelui Stat Major, ce părere ai în legătură cu Frontul de sud-vest? Acum este momentul să te exprimi. împreună cu Hruşciov n-aţi încetat nicio clipă să preziceţi de la faţa locului evenimente funeste.

— Bine aţi spus, tovarăşe Stalin. De la faţa locului. Ceea ce am susţinut atunci de acolo, o menţin şi acum de aici. Inamicul va zdrobi frontul lui Kirponos după care se va îndrepta spre Moscova.

— Totuşi este ceva ce nu pot să înţeleg, tovarăşe şef al Marelui Stat Major.

— La ce vă referiţi tovarăşe Stalin?

— înainte de invazie gruparea de şoc din componenţa Frontului de sud-vest, asta însemnând Corpurile Mecanizate 15, 8 şi 4 aveau în dotare peste 2500 de tancuri, dintre care 720 din cele mai bune maşini blindate ale noastre KV şi T-34 invulnerabile artileriei antitanc nemţeşti de 37 milimetri. Cum se face că acestea nu au intrat în luptă şi dacă au făcut-o de ce cu un rezultat atât de jalnic? Pe tot frontul, asta însemnând toate fronturile aşa cum le denumim noi, nemţii nu au cu mult de 3000 de blindate. Tancurile lor PKZ III şi chiar IV după cum m-au asigurat inginerii noştri sunt inferioare celor sovietice care în orice caz au blindajul şi şenilele mai bine adaptate teritoriului Uniunii Sovietice.

— Cât efort şi câtă tehnică de luptă a fost creată în anii din urmă tocmai pentru a înzestra armata la cotele cele mai înalte, mondiale, îl sprijini pe secretarul general şi Malenkov.

— Chiar aşa, dădu din cap Stalin. Atâta efort, pentru care am făcut sacrificii imense frânând creşterea

nivelului de trai, poate pentru zeci de ani, risipit în vânt de nişte nepricepuţi, ba chiar trădători.

— Este adevărat, toate astea mi-s bine cunoscute tovarăşe Stalin. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap că inamicul poate da peste cap o asemenea grupare puternică cum e Frontul de sud-vest. Superioritatea în oameni şi tehnică este inutilă uneori dacă lipsesc ofiţeri instruiţi.

Jukov ar fi spus mai multe dacă ar fi îndrăznit. Nu din vina lui corpul de comandă format din profesionişti a fost decimat cu câţiva ani în

trimise indicaţia aceluiaşi Stalin. Spera ca şeful său să desprindă singur concluziile care au dus la acest dezastru, dar fireşte că nu se aştepta ca Stalin s-o recunoască, şi încă în public.

— Nu eşti cam pesimist tovarăşe, ca să nu pronunţ de-a binelea cuvântul defetist? îl somă Mehlis.

— Sunt cât se poate de realist tovarăşe comisar. Fireşte, dacă mi-e permis să vorbesc sincer. E necesar să luăm măsuri de prevenţie, continuă Jukov.

— Şi cine te-a împiedicat să le iei până acum tovarăşe Jukov? se auzi şi glasul lui Malenkov care de obicei în probleme militare rareori se pronunţa.

— Să nu ne pierdem în acuze şi discuţii sterile tovarăşi, îi aduse la ordine Stalin. Spune tovarăşe Jukov despre ce măsuri de prevenţie vorbeşti?

— Pentru a salva cea mai mare parte a trupelor Frontului de sud-vest de la o totală anihilare, evacuarea acestora şi abandonarea Kievului. în felul acesta cu trupele astea şi cele din rezervă vom putea constitui un baraj puternic împotriva inamicului care se va îndrepta spre Moscova.

Pentru câteva minute se pogorî o tăcere mormântală în sala Consiliului militar suprem, STAVKA. Stalin pomi cu paşi nervoşi să măsoare încăperea de la un capăt la altul în vreme ce pipa îi atârna neaprinsă în mână. Dacă oricine altul în afara lui Jukov, căruia cu siguranţă îi stima profesionalismul, ar fi propus aşa ceva, îi ordona imediat lui Beria să fie executat pentru defetism. Acum însă nu-şi mai permitea. Condamnase la moarte generali valoroşi, floarea armatei sovietice, în procesele înscenate din 1937 în frunte cu Tuhacevski, Uborevici, Iakir, pentru vini reale sau închipuite, iar fructul acelor epurări nedrepte îl culegea astăzi. Cu toate astea ceea ce-i era dat să audă azi întrecea orice închipuire. Palid şi nervos, privirea conducătorului suprem se aţinti asupra generalului său preferat.

— Ce te-a apucat, tovarăşe Jukov? în afară de prostia asta, nu ai altă soluţie? Am abandonat jumătate din

Ucraina, acum propui să cedăm şi Kievul? Ce efect o să aibă asupra armatei şi poporului sovietic? La implicaţiile

morale nu te gândeşti tovarăşe?

— Părerea mea este să limităm pierderile. Altfel o să pierdem pe lângă Kiev şi trupele Frontului, iar implicaţiile morale vor fi şi mai dezastruoase.

— Vorbeşti prostii, tovarăşe şef de stat-major! îşi pierdu răbdarea Stalin, ridicând tonul.

în acest caz, dacă spun prostii nu mai sunt demn să rămân şeful Mareluistat major.

— Că mare brânză ai făcut şi până acum, se repezi cu vocea sa lătrătoare, Lev Mehlis. Cum îţi permiţi să-i vorbeşti pe tonul ăsta tovarăşului Stalin?

— Calm tovarăşi, calm, încercă să-i potolească Stalin pe Mehlis şi Jukov care erau gata să-şi arunce cuvinte grele. Dar opinia dumitale tovarăşe Jukov o găsesc interesantă. Fireşte nu cea cu predarea Kievului. Mă refer la funcţia dumitale de şef al Statului Major. O să încercăm să ne descurcăm şi fără dumneata.

— Trimiteţi-mă pe front tovarăşe Stalin. în orice calitate. Vreau să lupt cu arma în mână contra fasciştilor.

— O să lupţi, o să lupţi. O să ai prilejul să lupţi din plin generale, dar nu aşa cum vrei dumneata, ci cum vrea Partidul.

în vreme ce Jukov îşi strângea hârtiile de pe masă urmă un moment stânjenitor. De-abia după ce Jukov părăsi încăperea discuţiile au fost reluate.

— Ei tovarăşi, reluă Stalin, am facut-o şi pe asta, l-am demis pe şeful Marelui Stat Major, da ăsta a fost cel mai simplu lucru. Măcar de-am salva Kievul.

— Bine aţi făcut tovarăşe Stalin, prea era arogant ofiţeraşul ăsta, mârâi din colţul său Mehlis. Nu era un secret pentru nimeni că îi purta sâmbetele lui Jukov. Acum că postul este liber pe cine punem în locul lui?

— în schimb îmi părea sincer. în zilele noastre este greu să discerni adevărul de minciună. Jukov o fi având defectele lui dar nimeni nu-i poate pune la îndoială profesionalismul.

— II propun pe Boris Şapoşnikov, sări acelaşi Mehlis.

— Nu e cam bătrân şi bolnav? îl iscodi Stalin.

— La 57 de ani, tovarăşe Stalin? în ceea ce priveşte boala nu este nimic sigur. Ce-i drept are sechelele unei maladii mai grave de plămâni, prost tratată, dar asta este totul. în schimb, puterea de muncă nu şi-a pierdut-o, îşi susţinu mai departe ideea Lev Mehlis.

— Ce părerea ai Lavrenti? se întoarse Stalin spre ministrul de interne.

Nici Beria nu era un admirator al lui Jukov pe care încercase să-l

sape de multe ori. îi era indiferent cine ocupa această funcţie importantă în STAVKA dacă urma să scape de omul care-l sfidase şi care îi era ca un ghimpe în coastă.

— Propunerea este bună, tovarăşe Stalin. Boris Mihailovici este un militar merituos.

Bine, atunci vom face aşa. Dacă se va simţi nevoia îl vom ajuta cu toţii, se exprimă Stalin care era destul de diplomat să lase impresia că el ascultase doar de opinia ofiţerilor din Consiliul militar. Dacă lucrurile nu ar fi mers bine, aceştia ar fi putut să poarte blamul. Adevărul era că şi el se gândise de la început la Şapoşnikov, dar nu voia să lase impresia că propunerea venea de la sine. Imediat după aceea apăsă pe un buton. Apăru ca din pământ secretarul şi omul său de încredere, Poskrebâşev.

— Tovarăşe Poskrebâşev, Consiliul militar a hotărât. Noul şef de Stat major al STAVKA va fi din această seară, Boris Mihailovici Şapoşnikov. Te rugăm să întocmeşti hârtiile de numire imediat, să fie gata atunci când soseşte omul.

— Prea bine tovarăşe Stalin, făcu insignifiantul personaj, care era un fac-totum indispensabil din punct de vedere birocratic pentru Secretarul General, nevoit să emită o mulţime de hârtii şi documente. Destituiri sau numiri, iar nu de puţine ori condamnări la lagăre sau moarte. Acestea toate erau semnate de Stalin şi contrasemnate de miniştri de resort, din care nu lipsea niciodată semnătura lui Beria. Deşi semnase relativ uşor destituirea lui G. K Jukov din funcţia în care tot el îl promovase, Stalin nu era nici pe departe convins că Şapoşnikov era omul care îl putea înlocui cu succes. Voia doar pur şi simplu să îi dea o lecţie lui Jukov, de care simţea în continuare că are mare nevoie. De altfel nu trecu o oră şi Stalin reveni la sentimente mai bune. îl invită pe fostul său şef de Stat major la o cină târzie, în momentul când acesta se pregătea să părăsească Kremlinul. Evenimentele ulterioare păreau să-i dea dreptate îui Jukov. Armatele de tancuri ale lui von Rundstedt şi von Kleist continuau să strângă cleştele în jurul Kievului, încercuind şi armatele din compunerea Frontului de sud-vest de sub comanda lui Kirponos. După cum evoluau lucrurile se profila un dezastru şi mai mare decât suferise Armata Roşie pe frontul de vest căruia îi căzuse victimă generalul de armată D. G. Pavlov, împreună cu întreg statul său major. Acum situaţia era şi mai gravă fiindcă era în joc Kiev, unul

dintre ceîe mai mari şi mai importante oraşe ale Uniunii Sovietice din flancul său vestic. Căderea Kievului va avea un impact moral dezastruos asupra populaţiei.

Nu că Stalin şi-ar fi făcut prea mari griji din acest punct de vederea, Beria ţinând strâns situaţia sub control, dar însăşi poziţia lui în cadrul secretariatului politic ar fi putut fi ameninţată. Este drept că Stalin anticipase încă din timp această ultimă posibilitate şi se descotorosise sistematic de toţi oamenii care i-ar fi putut deveni primejdioşi în situaţii de criză sau de catastrofă militară. împreună cu ministrul său de externe Viaceslav Molotov, elaborase în anii 30 şi mai ales după moartea lui

Kirov în 1934, un plan de epurare a unei eventuale coloane a V-a, căruia i-au căzut victimă numeroase personalităţi politice şi militare precum foştii adepţi ai lui Lenin, Zinoviev, Kamenev, Buharin, ce ar fi putut ulterior ridica pretenţii în ceea ce priveşte conducerea politică. Au fost etichetaţi ca troţkişti considerat păcatul cel mai mare de care putea fi învinuit un lider politic. Faptul că Lev Troţki fusese un colaborator de nădejde al lui Lenin şi avusese un rol hotărâtor în câştigarea războiului civil, fiind considerat părintele fondator al Armatei Roşii, nu era un merit, ci o culpă în faţa lui Stalin. Considerat un rival de temut, Stalin a plănuit permanent cum ar putea să-l neutralizeze. în timpul vieţii lui Lenin n-ar fi fost cu putinţă, dar după moartea acestuia însă da. Iată că după 16 ani de la moartea lui Lenin lui Stalin i-a reuşit şi lovitura decisivă în 1940 când şi-a eliminat rivalul, devenit supărător chiar dacă se afla în Mexic, acolo unde se refugiase. Din acest punct de vedere Stalin îi putea fi recunoscător lui Beria care se achitase magistral de sarcină. Dar succeul din 1940 era din păcate umbrit de începutul nefast al războiului. Şi doar cât se străduise să amâne cât mai mult posibil acest război. Pactul încheiat cu Hitler părea să fie încununarea operei sale politice. Ce era mai important şi mai favorabil Uniunii Sovietice din punct de vedere strategic, decât să dirijeze atacul Germaniei asupra vechilor puteri occidentale, pentru a-i oferi apoi prilejul să se răfuiască cu fascismul de pe poziţii mult mai favorabile? Asta atunci când toate condiţiile vor fi coapte şi când cele două tabere beligerante vor sângera din abundenţă după ce s-au sfâşiat reciproc. Ăsta ar fi fost triumful absolut al politicii sale şi ar fi permis instaurarea puterii proletariatului cel puţin în Europa. Lenin l-a desăvârşit în Rusia iar el Stalin, demn urmaş al lui Lenin, de fapt un Lenin al zilelor noastre, l-ar fi dus la desăvârşitre în Europa. Din acest punct de vedere toate sacrificiile pe care le făcuse ţara ar fi fost justificate.

Din păcate lucrurile nu s-au potrivit aşa cum le plănuise. Dimpotivă, a ajuns să încheie alianţe şi să depindă de ajutorul puterilor occidentale pe care odinioară le dispreţuise atâta. Dar chiar şi această cea

mai puţin dorită eventualitate o prevăzuse Stalin, care vorbind despre sine la persoana a treia îl considera pe Stalin, cea mai proeminentă personalitate politică a vremurilor contemporane. Cei care s-ar fi putut ridica împotriva lui în ceea ce priveşte eşuarea marelui său plan strategic erau învinşi din punct de vedere politic şi lichidaţi fizic. Existase ce-i drept un moment de cumpănă şi derută, imediat după începerea războiului, când Stalin pusese în scenă simulacrul de retragere. Dar Stalin, cu simţul său politic pe care reuşise să şi-l şlefuiască în decursul neîntreruptelor lupte

Fiecare din partid, intuise just lucrurile. Menmbrii Biroului Politic, oamenii pe care el îi alesese, singurii care ar fi putut lua o hotărâre crucială, erau atât de înspăimântaţi ei înşişi de perspectiva unei înfrângeri militare catastrofale încât, departe de-a delega pe altcineva pentru a-i prelua funcţia, se strânseseră în jurul său ca puii de pasăre pe lângă cloşcă. Da, numai Stalin putea cu autoritatea lui incontestabilă să stăpânească haosul şi să coalizeze toate resursele de rezistenţă ale ţării. Niciun om politic şi niciun militar nu se bucura de autoritatea pe care o dobândise el în ani îndelungaţi de luptă, în condiţiile vitrege ivite imediat după terminarea războiului civil. Dar acum, din punct de vedere militar, sitiaţia devenise mai grea decât oricând, iar capacitatea sa de-a stăpâni şi înfrunta deruta militară era pusă la mare încercare. Stalin nu-şi facea iluzii ce efect ar avea asupra poporului şi Armatei Roşii pierderea unui oraş atât de important ptecum Kievul. Plus încercuirea celor mai valoroase unităţi ale Armatei Roşii de curând înzestrate cu cele mai bune maşini de luptă. Era la curent cu superioritatea înzestrării armatei din sud-vest. Tancurile, mult superioare ca număr, le depăşeau ca performanţe pe pe cele germae PKZ III. Uniunea Sovietică cumpărase licenţa din Germania în anii 30 dar le îmbunătăţise substanţial în ceea ce priveşte blindajul şi şenilele, facându-le adaptabile la dru- mururile mlăştinoase, mocirloase ale Uniunii Sovietice. Toate astea nu puteau fi recunoscute public, dar pentru Stalin era o certitudine.

Atunci ce naiba mersese prost? De unde şi până unde debandada asta care-i cuprinsese nu numai pe simplii soldaţi ai Armatei Roşii dar până şi pe ofiţerii săi cei mai înalţi? Nu, degeaba îl sacrificase pe Pavlov şi statul său major pentru a servi tuturor o lecţie. Acum lucrurile se repetau la o scară încă şi mai mare. Nu se putea gândi la vina lui cea mai mare şi refuza să şi-o mărturisească sieşi: sacrificarea celor peste 30 000 din cel mai bine pregătiţi ofiţeri şi generali în 1937. Până se vor ridica alţii din vâltoarea războiului, de altfel era un proces

firesc, mulţi îşi vor pierde trupele şi tehnica iar el Stalin, va trebui să se gândească permanent cum să umple golurile. Oare numirea comandantului Frontului de sud-vest în persoana generalului M. P. Kirponos pe care-l promovase de curând, să fi fost o greşeală? Omul era un militar brav fără îndoialădar. Dar nu asta este prima calitate a unui ofiţer în cazul unui război modem, unde profesionalismul şi studiile academice serioase contau în primul rând. Poate că acest Kirponos ar fi fost un comandant valoros al trupelor de cavalerie în războiul civil, când era de aşteptat să păşească în fruntea detaşamentului hotărât cu sabia în mână dar acum, să-l opună lui von Rundstedt cu 17 ani mai în vârstă şi care căpătase o

experienţă uriaşă încă din primul război mondial, nu era o decizie de amator comisesă chiar de el însuşi? De altfel Stalin nu se gândise de prima oară la asta. De aceea îi şi trimisese pe Frontul de sud-vest pe Budionnâi şi Hruşciov, prim secretar ai Ucrainei şi comisar al Frontului, dar se pare că nici aceştia nu izbutiseră să stăpânească situaţia.

împins de un impuls brusc ceru să i se facă legătura cu comandamentul Frontului de sud-vest. în calitatea sa de preşedinte al Comitetului de apărare al ţării avea acest drept. Nici Jukov trimis şi el la Kiev se pare că nu izbutise mare lucru, de vreme ce se întorsese cu acele idei defetiste. Numai cu o zi înainte Stalin fusese informat de către Beria că Hruşciov şi Budionnâi luau în considerare foarte serios predarea oraşului în mâinile fasciştilor. în condiţii de pace amândoi ar fi fost traduşi în faţa Curţii Marţiale dar acum situaţia era cu totul alta. Cu cine să-i înlocuiască? Despre Semion Mihailovici Budionnâi nu avea nici aşa o părere prea bună, dar nu avea ce face îi era un prieten apropiat care îi fusese fidel toţi aceşti ani tulburi. Mai ales în războiul civil când făcuseră front comun împotriva lui Troţki. Mustăciosului cavalerist, erou al războiului civil, îi fusese atribuit rangul de mareşal încă din noiembrie 1935, şi fusese oarecum normal să-l trimită în acea zonă a ffontuluicel mai mult periclitată. întrucâtva era copia fidelă a unui Kirponos ceva mai în vârstă. Curajos fără îndoială dar destul de limitat în ceea ce privesc cunoştinţele despre cum trebuie purtat un război modem. Fusese unul dintre mareşalii de încredere care supravieţuise epurării din 1937. Stalin îi aprecia la cota cea mai înaltă loialitatea, dar acum nu mai era îndeajuns. Cunoscând limitele mareşalului i l-a trimis ca însoţitor pe Hruşciov iar pe urmă pe însuşi şeful Statului Major Jukov, demis din fimcţie recent. Rezultatele la care sperase întârziară să se arate. Ba chiar se înrăutăţiseră simţitor.

— Tovarăşe Stalin, apăru Poskrebâşev în prag din încăperea alăturată, am reuşit să obţin legătura cu Frontul de sud-vest.

Stalin trecu pragul şi înşfacă cu putere receptorul telefonului.

— Comenduirea Frontului de sud-vest, auzi Stalin la telefon o voce străină. Cine sunteţi?

— Aici, Stalin, replică acesta pe un ton iritat. Dă-mi-l pe Hruşciov.

— Să trăiţi! se auzi de la capătul firului vocea înspăimântată a recepţionistului. Imediat tovarăşe Stalin.

Urmară câteva minute în care nu se mai auzi în receptor decât un hârâit supărător, metalic. Probabil că Hruşciov nu era prin preajmă şi se duseseră să-l cheme. între timp Stalin se prăbuşise pe fotoliul apropiat continuînd să ţină receptorul la ureche. în cele din urmă se auzi vocea lui prim-secretarului Ucrainei.

Brembuer

— Bună seara, rovarăşe Stalin. M-aţi chemnat!

— Vezi bine. Ce se întâmplă la voi Nikita Sergheevici? Am primit veşti alarmante.

— Situaţia e gravă, Iosif Vissarionovici. Trupele Frontului sunt prinse în cleşte. Dacă nu evacuăm Kievul cât mai repede, ne vom confrunta cu un dezastru. Cu inima grea vă raportez toate astea. Consiliul Militar al Frontului, împreună cu Semion Mihailovici şi Kirponos am ajuns la această concluzie. Să limităm pierderile.

— Prostia asta am mai auzit-o de acum câteva zile. Ai înnebunit omule? Tu şi întreg Consiliul tău Militar! Aţi pierdut jumătate din Ucraina şi acum vreţi să-i abandonaţi şi capitala? Realizezi ce impact va avea asta asupra oamenilor, militari sau civili?

— Tovarăşe Stalin credeţi-mă sunt pe deplin conştient. N-aş fi îndrăznit să ridic problema asta în faţa dumneavoastră dacă nu era imperativ necesar.

— Am crezut că serviciile lui Beria exagerează, dar acum văd că au dreptate. După ce spuse vorbele astea se instală o pauză de un minut sau două. De la cealaltă parte a firului se auzea clar respiraţia grea şuierătoare a lui Hruşciov.

— Ce ordonaţi tovarăşe Stalin? răsună până la urmă din nou, potolită de data asta vocea lui Hruşciov. Era de parcă urcase un munte uriaş şi de-abia ajunsese în vârf.

— Ce ordon? Dar e simplu neghiobiule! Te-am trimis acolo pe tine şi pe Budionnâi să organizaţi trupele şi să rezistaţi cu orice preţ. Kievul nu trebuie predat! Dacă nesocoteşti ordinul să ştii că s-a sfârşit şi cu tine. Şi încă repede, m-ai înţeles?

— Am înţeles tovarăşe Stalin, veni de data asta vocea stinsă a primului secretar al Ucrainei. Iritat la culme Stalin trânti puţin ceremonios receptorul în furcă. Nu degeaba i-l ataşase pe Hruşciov lui Budionnâi. în acest bătrânel de 57 de ani Stalin îşi pierduse de mult încrederea. Numai mustaţa, pintenii şi sabia de cavalerist mai erau de el. Budionnâi, privit şi admirat de toţi ca un erou al războiului civil, prieten la cataramă cu tovarăşul Stalin se burghezise şi se ramolise de tot în aceşti ultimi 20 de ani. Sigur că din punct de vedere militar nu mai reprezenta mare lucru, dar avea omul valoarea sa de

simbol. îl trimisese la Frontul de sud-vest că în calitatea sa de mareşal să însufleţească trupele. Şi-acum ce naiba făcea acest erou al Uniunii Sovietice împovărat de onoruri şi medalii? îi ţinea isonul lui Hruşciov care nici măcar nu era militar. Auzi tu! Semion Mihailovici şi cu mine suntem la unison de părere să cedăm Kievul! Ba vezi să nu!

Bremaeltă parte a firului telefonic Nikita Sergheevici Hruşciov intrase de-a dreptul în panică. Ştia şi el prea bine ce înseamnă mânia lui Stalin. Dacă nu pregetase să-i sacrifice pe Pavlov şi întreg Statul lui Major, care îi puteau totuşi fi de folos din punct de vedere militar mai târziu chiar dacă pentru început eşuaseră, ce i s-ar fi putut întâmpla lui un civil fără nicio pregătire? De un om ca el pe timp de război te te poţi dispensa în doi timpi şi trei mişcări şi nimeni n-o să-şi mai aducă aminte de tine. Pepiniera de cadre a partidului era practic inepuizabilă. Iată că acum era somat de către şef să se ocupe de probleme militare pe care era clar că nu le stăpânea. El fusese trimis în Consiliul Militar al Frontului ca fiind vocea partidului şi reprezentantul lui Stalin însuşi în calitatea sa de comisar de front. Dar rezolvarea situaţiei tactico-strategice de front se cerea totuşi remediată şi rezolvată de către specialişti.

— La naiba cu toate astea! înjură Hruşciov. Să vedem ce-o avea de spun la reproşurile Comandantului suprem eroul de Budionnâi! în definitiv a fost şi încă mai este ciracul lui Stalin.

Intră în camera telefonistului şi-i ceru să-i facă legătura urgent cu mareşalul. Dar, ca nu făcut, acesta nu era de găsit. Nu se afla nici la punctul de comandă a Statului-major al Frontului unde gira Şeful Statului Major generalul locotenent, V. I. Tupikov, pe care Budionnâi îl asista adesea în calitatea sa de reprezentant şi specialist al STAVKA. Ceru legătura cu Kirponos, dar nici la acesta nu-l găsi pe mareşal.

— Măi să fie! comentă cu voce tare, Hruşciov. Unde naiba o fi la ora asta mareşalul? După ce mai reflectă puţin se decise să meargă la punctul de comandă al şefiilui de operaţiuni al Frontului, generalul-maior la vremea aceea Hovannes Bagramian. Armeanul era cunoscut peste tot ca un *bon viveur* care nu refuza niciodată invitaţia la un pahar. După câte-l ştia Nikita Sergheevici pe Budionnâi, nici acesta nu era mai breaz când era vorba de vreun chef cu băutură fină şi fetişcane comsomoliste din Uniune, care se străduiau şi ele să servească partidul şi armata după posibilităţi. E drept că acum de acest ultim articol era penurie dar în rest

lucrurile se puteau aranja.

Abia deschise Hruşciov uşa unei încăperi alăturate că îl izbi în faţă o atmosferă grea, înţesată de fiim de ţigară. Cu mare greutate distinse la o măsuţă siluetele celor doi, Bagramian şi Budionnâi: tocmai îşi turnau dintr-o butelcuţă pântecoasă un lichid chihlimbariu în care Hruşciov recunoscu un fel de coniac. Cu siguranţă provenea din captură pentru că era greu să crezi că la trupe, cu excepţia vodcii naţionale, putea ajunge o asemenea băutură, curat burghezo-moşierească.

— Bravo tovarăşi! le strigă din prag Hruşciov. Presupun că asta este masa din ajunul execuţiei? Sau cum îi mai spun „amicii” noştri, *Henkermahlzeit.*

— Ce vorbă-i asta, Nikita Sergheevici? ridică capul supărat fostul cavalerist Budionnâi căruia i se mai prelingeau de pe mustăţi, ca unui pisoi înfoiat, câteva picături din coniacul pobabil franţuzeasc. Cum s-ar spune captură din captură. Ofiţerii germani au rechiziţionat ei înşişi hectolitri de băuturi după capitularea Franţei. Vorb-aceea, dar din dar se face... dar! Mai bine vino şi ia loc la masă. A mai rămas destul şi pentru dumneata.

— Dac-aş înghiţi acum un strop mi-ar rămâne în gât. Şi ştiţi de ce tovarăşi?

— Păi dacă ne informezi! îi ţinu isonul Budionnâi. Cât despre Bagramian acesta se făcuse mic şi nu scotea o vorbă. Era mai mic în grad decât cei doi ştabi, chiar dacă Hruşciov nu avea grade militare era totuşi membru în Consiliul militar al Frontului şi trimisul lui Stalin. Norocul lui era că se găsea în compania mareşalului, aşa că se simţea întrucâtva protejat.

— A sunat mai adineauri tovarăşul Stalin. Dacă lucrurile merg prost cu Kievul s-a zis cu noi! făcu Hruşciov un gest elocvent ducând mâna lagât. Dar Budionnâi, în ciuda păcatelor sale, nu era un om care se pierdea uşor cu firea. Poate că încă se mai baza pe prietenia lui Stalin, deşi era conştient că şi aceasta era un teren minat. Nu-şi trimisese oare Stalin rudele în Gulag şi chiar la moarte în virtutea unor imperative numai de el ştiute? Cu siguranţă Stalin nu ar putea fi învinovăţit vreodată de nepotism!

A doua zi în zori a cerut el însuşi legătura cu Stalin.

— Iosif Vissarionovici, Budionnâi la aparat.

— Te-am recunoscut, Semion Mihailovici. A început să se remedieze situaţia?

— Dimpotrivă, lucrurile au mers din rău în mai rău. în curând vom fi încercuiţi pe măsură ce nemţii strâng cercul şi n-o să mai putem salva nimic. Oameni şi o grămadă de tehnică. Suntem nevoiţi să evacuăm Kievul, şi asta acum până nu e prea târziu.

Se lăsă o tăcere suspectă. Se auzi clar cum Stalin înjură lângă microfon. Pe urmă Stalin rosti cu o voce

răguşită

— De ce crezi că te-am trimis acolo, Semion Mihailovici? Cum îndrăzneşti să vii acum cu o asemenea propunere dementă? Cum crezi că va accepta ţara şi Partidul această nouă retragere laşă din faţa fasciştilor?

— Vă înţeleg supărarea tovarăşe Stalin, trecu la un ton mai oficial mareşalul, şi aş fi reacţionat şi eu la fel, dacă nu aş fi cunoscut foarte bine situaţia de la faţa locului. Tot ceea ce putem face acum este să limităm pierderile.

— Fraza asta imbecilă am mai auzit-o şi încă de la Jukov. Ba chiar şi Hruşciov a început să se ia după el. Nu cumva v-aţi molipsit cu toţii de maladia asta căreia îi spune, Laşitate? Să ştii că orice boală poate fi tratată şi avem şi medicamente pentru asta.

— Atunci trebuie să mă credeţi tovarăşe Stalin. Nu e vorba aici de laşitate tovarăşe Stalin, ci de situaţia reală din teren. O spun cu inima grea dar asta e singura soluţie deocamdată.

— Ştii ce? Să te ia dracul, cavaleristule! Consideră-te demis!

— Am înţeles tovarăşe Stalin, făcu Budionnâi spăşit.

A doua zi pe 12 sempembrie, Budionnâi a fost revocat şi pus la dispoziţia marelui cartier general.

— N-au mai rămas decât mustăţile din el, mormăia Stalin pe culoarele Kremlinului. Şi când te gândeşti că a fost eroul războiului civil, alături de Frunze!

Era unul dintre mareşalii în funcţie şi în plus un vechi prieten astfel încât Stalin n-a dispus să se ia alte măsuri. A fost chemat însă celălalt mareşal din nord şi trimis în sud, un alt Semion, cu numele de familie Timoşenko. Acesta rămăsese singura speranţă a lui Stalin. Budionnâi îl cunoştea bine pe tizul său pe linie de funcţie, de grad şi de prenume astfel încât în momentul când a aflat de numirea lui Timoşenko la comandă l-a sunat şi i-a spus:

— Semion Konstantinovici deja cred că te-ai informat în legătură cu situaţia în care se găseşte Frontul.

Este o chestiune de zile şi nu se mai poate salva nimic. Haide să-l implorăm pe Stalin să aprobe evacuarea oraşului. Suntem totuşi mareşali ce naiba şi e obligat să ne asculte. E tot ce se mai poate face pentru a evita pierderea inevitabilă de oameni şi mai ales de tehnică.

— Ţie ţi-e uşor să spui asta Semion Mihailovici, că din fericire nu mai eşti la comandă. Dacă fac eu asta acum o să-mi frâng gâtul.

— Nu de gâturile noastre trebuie să ne facem griji

acum, Semion Konstantinovici, ci ce este mai bine în situaţia dată.

Totuşi Timoşenko nu dădu curs prpunerii lui Budionnâi. Existaseră momente în viaţa lui în care crezuse că pierduse încrederea lui Stalin. Şi asta mai ales din pricina nevestei sale de origine evreică care intrase în vizorul epurărilor lui Stalin. în plus atrăsese şi antipatia lui Beria care îşi trimisese agenţii s-o aresteze. Timoşenko i-a alungat iar Beria

l-a părăsit imediat lui Stalin. Din fericire după acest incident Stalin a renunţat şi i-a lăsat nevasta în pace şi nici repercusiuni n-au existat deşi Beria jignit, era turbat de mânie. Era de înţeles de ce n-a mai vrut să întindă coarda. Asta i-ar fi lipsit, să şi-i pună pe amândoi în cap, pe Beria şi mai ales pe Stalin, despre care ştia prea bine cât de ranchiunoşi sunt! în plus, cum Timoşenko reprezenta ultima speranţă a lui Stalin în ceea ceprivea Kievul, a făcut un gest de curtoazie pe care acesta şi-l permitea extrem de rar. I-a dăruit în semn de preţuire două pipe din lemn frumos gravate cu câte o căprioară, gest simbolic neobişnuit din partea lui Stalin faţă de oamenii pe care-i avea în subordine. Că mai târziu a mai făcut astfel de gesturi faţă de Roosevelt, preşedintele aliat american şi faţă de Churchill, prim-ministrul englez asta era o altă poveste. Stalin era interesat să le prezinte o altă imagine a sa în străinătate pentru a obţine ceea ce dorea. în fond nu va fi decât un gest de pură diplomaţie. Din păcate pentru Stalin şi STAVKA situaţia din Kiev şi împrejurimile sale continua să e înrăutăţească zilnic. Se părea că nici Timoşenko nu era soluţia problemei. La un moment dat îl chemă pe Beria în cabinetul său şi ceru secretarului să nu fie deranjaţi de nimeni.

— Lavrenti Pavlovici, i se adresă în gruzină pentru orice eventi- ualitate, un semn de mare preţuire pentru Beria. Odată, când Beria încercase să i se adreseze în limba lor natală fiind de faţă şi ruşi, special pentru a sublinia relaţia lor specială, fusese repezit de Stalin,

care-i ceruse să se exprime numai în rusește. Situaţia pe Frontul de sud-vest devine tot mai gravă. S-ar putea ca imbecilii ăia de mareşali să aibă dreptate şi să pierdem Kievul. Să sperăm totuşi că n-o vom face. în fine, dacă se va ivi problema...

— Vă ascult tovarăşe Stalin, îşi ciuli Beria urechile ştiind că după toate aceste preparative va urmna ceva important.

— Hruşciov şi Timoşenko, vor putea fi evacuaţi pe calea aerului împreună cu alţi membri ai Consiliului Frontului. Mă tem însă că Mihail Petrovici, fiind în mijlocul trupelor, n-o va putea face. Sub niciun motiv nu trebuie să permitem ca un general-colonel sovietic, respectiv comandantul Frontului de sud-vest, Kirponos, să ajungă prizonier la nemţi. în acest caz moralul armatei se va prăbuşi şi mai mult. Sunt încredinţat că Mihai Petrovici va prefera să moară luptând decât să se predea, dar totuşi orice este posibil în război. Ar putea fi rănit şi luat prizonier. Cu totul altfel stau lucrurile dacă generalul ar cădea luptând pentru patrie cu arma în mână. Ai înţeles bine importanţa misiunii dumitate, Lavrenti Pavlovici?

— Pe deplin tovarăşe Stalin. în plus sunt sigur că şi generalul-colonel şi-ar da acordul dacă ar putea fi întrebat.

— Cu asta este totul Lavrenti Pavlovici, poţi să te retragi.

Beria salută şi ieşi. înţelesese misiunea prea bine. Nu era cazul să i se explice. în definitiv, ambii erau gruzini şi se puteau înţelege doar din privire. Câteva zile mai târziu grupările de blindate ale lui Guderian şi von Kleist au făcut joncţiunea la 160 de kilometri de Kiev prinzând în cleşte cinci armate sovietice şi luând peste 600 de mii de prizonieri. La 20 septembrie se răspândi vestea că generalul-colonel sovietic, Mihail Petrovici Kirponos prins în încercuire, s-a sinucis.

***

Despre comandantului Frontului de sud-vest, Mihail Petrovici Kirponos, care avea în subordinea sa Corpurile Mecanizate 8 şi 15 de tancuri, se pot spune multe lucruri, de ceîe mai multe ori contradictorii. Pe de-o parte era apreciat ca un comandant militar educat, îndrăzneţ şi curajos, aşa cum îl caracterizează mareşalul K. S. Moskalenko[11], iar pe de altă parte criticat de un alt mareşal, K. K. Rokossowski, deşinut şi el în pivniţele poliţiei politice de la Lubianka. Acesta dimpotrivă, îl vede confuz, distrat, părând un militar care nu se poate ridica la înălţimea funcţiei sale. Pe când deţinea funţia de comandant al Frontului de sud-vest, în 20 septembrie 1941, ziua morţii sale, era în vârstă de 49 de ani. Lucrurile căpătaseră o turnură dramatică în decursul lunii septembrie. Unităţile germane îi încercuiseră trupele la est de Kiev şi nu se întrevedea nicio speranţă. în această zi în care situaţia militară era disperată, Kirponos nu se putea abţine să nu reflecteze la şirul imens de ghinioane care se aglomeraseră cu toate asupra capului său deşi inţial se părea că deţine controlul. Corpurile Mecanizate 8 şi 15 erau înzestrate cu cele mai bune tancuri noi, T-34 şi tancul greu KV, al cărui blindaj se dovedise că putea face faţă celor mai performante piese de artilerie a inamicului. Divizia 12 tancuri a

11 **Recompensat de N. S. HRUŞCIOV 1953 ca omul care a ajutat la capturarea şi execuţia lui Lavrenti Beria, temutul şef al NKVD-ului (n. red.)**

generalului maior T. A. Mişanin, din compunerea Corpului Mecanizat 8, după ce forţase pârâul Slonovka şi a cucerit localitatea Leşnev, aflată la 30 de kilometri de Brody, a reuşit să-i pună pe fugă pe fascişti pentru prima oară, ceea ce nu s-a mai întâmplat până atunci. Divizia a pierdut în luptă doar 8 tancuri iar Divizia 34 numai 5. Ce s-a întâmplat imediat după aceea Kirponos nu era în stare să-şi explice. Şi nici lanţul succesiv de eşecuri survenit în lunile care au urmat acestui prim contact promiţător cu inamicul. Este adevărat că nici nu a fost sprijinit. Şeful marelui stat-major al STAVKA

Supremul cărui preşedinte era însuşi Stalin, G. K. Jukov, nu i-a oferit multe opţiuni. Era îndemnat mereu la atac, ceea ce-i expunea inutil flancurile măcinate în cele câteva luni de incursiunile îndrăzneţe ale tancurilor inamice. Şi dacă Jukov ar fi fost numai de capul lui, poate că ar fi înţeles imperativele momentului şi i-ar fi permis să-şi retragă majoritatea unităţilor scăpând din încercuirea care se profila la orizont. Dar nu! Acesta mai era însoţit şi de N. S. Hruşciov, numit temporar comisarul politic al Frontului de sud-vest. Ucrainean fiind, la îndemnul comandantului suprem exercita mereu presiuni în vederea continuării ofensivei când nu exista nicio speranţă de succes. Succesul poate că ar fi venit totuşi în cele din urmă dacă unităţile de tancuri ale Frontului de sud s-ar fi concentrat pe obiectivul apărării regiunii militare Kiev. Ce poţi să-i faci dacă lui Ivan Vladimirovici Tiulenev, care îi era superior în grad – unul dintre cei 5 generali de armată pe care îi avea Armata Roşie în acel momenti – i s-a acordat încredere în detrimentul său. Acesta raportase o concentrare de 5 divizii de tancuri, cam 2000 de maşini la graniţa României cu Ucraina. Până la urmă s-a dovedit că totul nu era decât o gogoriţă, dar faptul era consumat.

Mihail Petrovici Kirponos avea, la data când izbucnise războiu, 49 de ani. O vârstă matură a împlinirilor în care realizase mai mult decât sperase vreodată în viaţă. Şi acest lucru nu ar fi fost posibil dacă Revoluţia din Octombrie nu i-ar fi deschis orizontul iar tovarăşul Stalin

nu i-ar fi netezit paşii. Era în noaptea de 19 spre 20 septembrie, cea mai grea noapte a întregii sale existenţe, şi după cum o vor dovedi evenimentele şi ultima din viaţă. Trupele Frontului de sud-vest erau definitiv prinse în capcană şi nu mai era nimic de făcut. Pentru generalul-colonel Kirponos sosise ceasul socotelilor. Acum, când se retrăsese pentru o oră sau două de somn, dacă i-o veni, i se perindă prin minte întreaga succesiune a evenimentelor din ultimii ani de viaţă. Copil fiind nu cunoscuse decât foamea şi sărăcia în orăşelul său de naştre Verkievka din gubernia Cemigov. Ce aspiraţii putea să nutrească fiul unui ţăran sărac care nu şi-a putut permite mai mult decât să frecventeze la 11 ani şcoala de pomicultură din Borzensk, pe care nici măcar aceea n-a reuşit s-o termine? Părinţii, îndatoraţi cum erau, n-au putut să-l ţină mai departe la şcoală, deşi dacă ar fi absolvit-o avea cel puţin o calificare care i-ar fi permis să nu moară de foame. Cu toate acestea după şcoala parohială, această primă şcoală profesională i-a permis la 17 ani să lucreze la Ocolul Silvic din Koroviakov ca pădurar. Prima cunoştinţă cu armata a facut-o după mobilizare la 23 de ani, când a terminat şcoala de felceri a Regimentului 216 Infanterie din armata ţaristă. Anul 1917

a fost anul care i-a schimbat destinul odată cu zorii revoluţiei. Mai întâi a fugit din Ucraina în Rusia, intrând în trupele de insurecţie ce au început să acţioneze ulterior în Ucraina. Tot aici a început şi activitatea revoluţionară făcând mereu agitaţie comunistă în rândul trupelor primei divizii sovietice. Aceasta i-a permis să ocupe şi primele funcţii clădindu-i pas cu pas cariera militară. Mai întâi a fost numit adjunct al şefului diviziei, apoi preşedinte al tribunalului revoluţionar, comandantul regimentului 2 Bogun. După războiul civil şi-a continuat studiile la Academia Militară, M. Frunze. A urmat în 1931 numirea în funcţia de şef al Statului-Major al Diviziei 51, Puşcaşi din ODESA, iar din 1934 şef al Şcolii de Infanterie din Kazan. Dar adevărata sa ascensiune s-a produs numai cu prilejul războiului sovieto-finlandez, când a avut ocazia să se distingă. A fost chemat în armata activă ca şi comandant al Diviziei 70 de Puşcaşi. Aici bravura sa a fost remarcată de comandantul frontului mareşalul Timoşenko şi prin acesta de către tovarăşul Stalin însuşi. Divizia sa a primit misiunea să ia cu asalt oraşul Vâborg, numit Viipuri pe vremea când aparţinea Finlandei. Pe gheaţa Golfului Finic, în fruntea diviziei sale n-a dat un pas înapoi deşi tunurile inamice au creat un Austerlitz finlandez sui-generis, bombardând gheaţa care odată spartă a înghiţit în valurile reci o mulţime din soldaţii diviziei sale. Dar nu a dat un pas înapoi fiind exact exemplul pe care un comandant valoros trebuia să-l dea trupelor sale. Deşi acest război, victorios până la urmă, a cerut mari sacrificii umane şi materiale, învăţătura primită a fost un dar de mare preţ. De atunci din anul 1940 a început organizarea pe baze noi şi aprovizionarea asiduă a armatei. Timoşenko, din comandant de armată de rangul I, a devenit mareşal şi comisar al ţării pentru apărare, iar el a primit cea mai înaltă recompensă, Steaua de aur de Erou al Uniunii Sovietice, fiind numit comandantul Corpului 49 de Puşcaşi. Următoarele numiri au fost de-a dreptul fulminante. în iunie 1940 devine comandant al trupelor Regiunii Militare Leningrad. Ocupă apoi în februarie 1941 funcţia de comandant al trupelor Regiunii Militare Speciale Kiev, cea mai mare regiune militară a ţării,

succedându-l lui G. K. Jukov numit şef al Marelui Stat Major. În plus i s-a conferit gradul de general-locotenent. Cu prilejul luptelor ulterioare pe care le-a susţinut trupele Frontului de Sud-Vest în încercarea de-a stăvili atacul inamic, Kirponos a primit şi ultimul grad, acela de General-colonel. Din păcate la acest ceas al bilanţului, gradele şi onorurile nu mai erau de natură să-l ajute ci să-l împovăreze.

Kirponos era conştient că ascensiunea sa pe linie profesională i-o datora în primul şi în primul rând lui Stalin. Numirea sa în funcţia de

comandant al Regiunii Militare Kiev implica o mare responsabilitate. Acum la acest ceas al bilanţului şi sincerităţii se întreba dacă fusese totuşi omul nimerit pentru această poziţie. Sigur, curajul lui personal nu i-l putea pune la îndoială nimeni, dar oare asta să fie de ajuns? Ce se va întâmpla cu acei ofiţeri care în trecut se bucurau de încrederea şi favorurile lui Stalin şi care ulterior îl dezamăgiseră? Soarta generalului de armată D. G. Pavlov, arestat şi condamnat pentru înaltă trădare, îi era proaspătă în minte. La fel soarta tragică a comandanţilor Frontului de Vest din subordinea lui D. G. Pavlov fusese pentru el un avertisment de netăgăduit. Aceştia au fost împuşcaţi fără excepţie. Nici comandantul Corpului Mecanizat 14, generalul-maior, S. I. Oborin, internat în spital după ce a fost grav rănit, nu a fost cruţat. A fost acuzat de dezertare deşi se dovedise că luptase cu dârzenie, curajul personal nefiindu-i contestat[12]. După toate probabilităţile cu o astfel de acuzaţie va fi şi el executat.. Stalin avea nevoie de exemple pentru dezastrul de început şi acestea au fost găsite. Dar mai mult decât spectrul execuţiei, altele erau problemele care-l dominau din punct de vedere sufletesc pe Kirponos. Sentimentul acut al vinovăţiei, faptul că în ciuda încrederii acordată lui de către Stalin, nu reuşise să se ridice la nivelul aşteptărilor acestuia şi prin urmnare eşuase. Aceasta era povara sufletească insuportabilă care-l chinuia pe Kirponos în această ultimă noapte a existenţei sale. Soarta lui personală, fizică, trecea pe locul doi. Fireşte ca oricărui om, îi era frică de moarte dar oare nu fUsese aceasta un însoţitor permanent, constant al vieţii sale? Atunci când păşise cu bravură în fruntea diviziei sale de puşcaşi pe fâşia şubredă de gheaţă care se surpa la stânga şi la dreapta înghiţind o mulţime de soldaţi şi cai înhămaţi la tunuri, nu şovăise nicio clipă. Respiraţia rece a morţii îi sufla în ceafa dar el decisese odată pentru totdeauna s-o ignore şi steaua lui norocoasă nu l-a părăsit niciodată de atunci. Dar aşa cum se întâmplă adesea în viaţă, când crezi că

12 **Kirponos nu mai avea cum s-o afle, dar deşi încă nu i se vindecaseră rănile, Oborin a fost dus la locul de execuţie alături de subalternii săi şi împuşcat la 16 octombrie 1941 (n. red.)**

norocul îţi e un companion constant vine un moment când trebuie să plăteşti totul de-a valma. Scapi nerănit dintr-un război şi te împidici ameţit de vodcă şi pici lovindu-te la cap de-o piatră iar ăsta e sfârşitul. Adevăratul sfârşit. Dacă ar putea doar el să plătească pentru greşelile sale, cu dragă inimă ar primi moartea. Dar odată cu el sute de mii de oameni vor plăti cu aceeaşi monedă. De bună seamă a greşit când nu s-a ridicat la înălţimea fiuncţiei sale, dar cu siguranţă au greşit şi cei care l-au numit, prin superficialitatea cu care i-au acordat o funcţie mai mare

decât potenţialul pregătirii sale. Acum laţul era strâns în jurul trupelor şi soarta oraşului Kiev, mândra şi frumoasa capitală a Ucrainei natale era pecetluită.

Kirponos era decis să nu supravieţuiască dezastrului trupelor sale. Nici să se sinucidă nu-i era permis. Ar fi fost un gest omenesc de înţeles dar dezamăgitor pentru ostaşii care mai opuneau rezistenţă. Mai rămânea o singură alternativă. Să moară cu arma în mână, ca un simblu soldat combatant. De obicei ofiţerilor căzuţi în luptă li se puteau trece cu vederea multe. Poate că în acest fel soţia sa şi cele trei fiice ale sale rezultate din cea de-a doua căsătorie dar şi celelate rezultate din căsătoria cu Vasilievna Poliakova de care divorţase, vor avea de purtat mai puţin oprobiul şi vina celui mai mare eşec al carierei şi vieţii sale. Vor putea măcar să spună: *Tata a căzut cu arma în mână în lupta contra fasciştilor!*

***

La data de 19 septembrie 1941 infanteriştii Armatei a 6-a şi diviziile Corpului de armată XXIX german au intrat în Kiev ducând lupte la periferia oraşului.

în dimineaţa zilei de 20 septembrie nori negri se adunaseră din toate părţile asupra Kievului. Nu erau constituţi din apă ci fum şi funingine venit de la sutele de bombe lansate din aer şi proiectilele brizante care aprinseseră deja o parte din suburbii. Kievul era înconjurat şi tancurile nemţeşti îşi croiau drum începând de la periferie. însuşi comandamentul Frontului de sud-vest era sub asediu. Membri Consiliului militar se evacuaseră deja pe calea aerului imediat ce se crease un culoar aerian favorabil. O duzină de avioane de vânătoare de tip Iliuşin II-2 asigurau protecţia, dar din fericire nu se puse nicio clipă problema de-a apăra aeronava încărcată cu perrsonalităţile Frontului. Kirponos, ca om de onoare, refuzase să plece încercând să organizeze apărarea. Ştia prea bine că dacă ar fi facut-o s-ar fi dus la moarte sigură pentru că Stalin, nesolicitându-i plecarea, nu i-ar fi iertat-o. Kirponos ştia că această zi de septembrie avea să fie ultima zi din viaţa lui şi se pregătise din timp pentru asta. Intenţiona să

lupte cu arma în mână alături de oamenii săi căutând să-i încurajeze şi însufleţească până în ultima clipă. Cu siguranţă că cineva tot va supravieţui şi va depune mărturie în faţa lui Stalin care nu-i va contesta măcar bravura. Era pe cale să iasă înarmat de la punctul de comandă când Vadar Lurcris, împuternicitul cu probleme speciale al Frontului, omul NKVD-ului şi al lui Beria, îşi făcu

întrarea. Nu se împăcase niciodată cu acest leton cu ochii pânditori care vedea peste tot duşmani şi se întreba dacă acum, spre sfârşit, revenise la sentimente mai bune. Acesta intră, salută şi-l privi cu aceeaşi mască impenetrabilă cu care-l privise întotdeauna. N-a reuşit niciodată să afle ce ascundea acest om şi cui îi era cu adevărat fidel. Armatei, partidului, lui Stalin, sau numai lui Beria.

— Ai vreo treabă cu mine tovarăşe locotenent-colonel?

— Mai întâi vă aduc la cunoştinţă o veste tristă. Şeful Marelui stat major al Frontului, generalul-locotenent Tupikov a căzut, încercând să-şi croiască drum din oraş. îmi permiteţi să vă întreb, ce intenţionaţi să faceţi?

— Cum trebuie să înţeleg asta? Te referi la sfârşitul luptei pentru oraş? întrebă Kirponos, gândindu-se că soarta şefului său de stat-major, generalul-locotenent Tupikov o precedase probabil numai cu câteva ore pe a sa.

— Nu, asta mi-a devenit clar de mai multă vreme. Mă refer la persoana dumneavoastră.

— La mine? zâmbi strâmb Kirponos, pentru că nu-l văzuse niciodată pe Lurcris ca pe un om căruia să-i pese de soarta altuia.

— Exact la persoana dumneavoastră, reluă apăsat Lurcris.

— Dacă vrei să ştii, voi lupta cu arma în mână, alături de oamenii mei până la ultima suflare. Asta trebuie să facă un soldat şi un comunist, căută să-l dăscălească, Kirponos.

— Foarte lăudabil! Şi dacă o să fiţi luat prizonier?

— O să am de grijă să nu se întâmple, asta. în orice caz, păstrez un glonte şi pentru mine.

— Doar dacă o să aveţi ocazia să faceţi asta. în luptă se pot întâmpla multe. Puteţi fi rănit şi să nu mai ajungeţi la acest gest. Un prizonier de calibrul unui comandant de front ar fi un trofeu râvnit de fascişti şi o grea lovitură

morală pentru noi.

Kirponos nu prea îşi dădea seama unde voia să bată Lurcris. înţelese abia în ultima cîipă când acesta scosese deja Naganul. Deschise gura să replice când arma bubui şi glontele pătrunse în tâmpla dreaptă a lui Kirponos. Lui Lurcris nu-i trebui decât câteva minute pentru a înscena sinuciderea. Depuse trupul comandantului Frontului de sud-vest pe scaunul alăturat de lângă măsuţă iar Naganul, după ce-l şterse bine cu batista, îl strecură în mâna dreaptă a generalului-colonel. Abia apoi dădu alarma...

Locotenent Kretschmar este chemat la punctul de comandă al batalionului, anunţă mesagerul după ce dădu deoparte pânza cortului unde Dieter Kretschmar se pregătea să-şi dea jos măcar pentru o oră uniforma care-i devenise în ultima vreme prea largă. Nu ştia de cât răgaz o să se bucure dar măcar pentru o vreme s-ar fi dispensat de ea, fie şi din considerentul de-a o păstra pe cât posibil în ordine şi călcată. Slăbise mult în ultima vreme iar peste ochii săi căprui şi senini se pusese de multă vreme amprenta oboselii. Acum îi erau încercănaţi şi roşii, fiind conştient că vor rămâne multă vreme aşa, date fiind condiţiile campaniei. Măcar de-ar rămâne ăsta singurul inconvenient. Doar omologul său, Hein Ruppert de la compania a doua, rămăsese în urma ultimului atac doar cu unul şi cu o rană serioasă la cap. Dacă nu ar fi fost operat în timp util cu siguranţă nu ar fi supravieţuit, întrucât Dieter ştia că rănile de la cap sunt periculoase întotdeauna, câteodată la un interval de timp după ce ai suferit contuzia. O hemoragie internă intracraniană poate izbucni oricând, iar pacientul neglijent se alege cu paralizia dacă nu plăteşte chiar preţul cel mai mare.

— Mda, mormăi Dieter, mi-am făcut degeaba iluzii. Se pare că nici în noaptea asta nu von avea parte de cine ştie ce repaus.

îşi strânse tunica la gât, îşi potrivi chipiul şi pomi spre punctul de comandă al batalionului situat într-o casă ceva mai acătării unde gira funcţia de şef al statului major al batalionului, colonelul Pomeranz. Până la sediul acestuia nu erau mai mult decât 200 de metri pe care locotenentul îi parcurse fără grabă cu paşi mari şi măsuraţi.

— La ordin, domnule şef de stat-major, salută regulamentar Dieter, în timp ce uitându-se spre şeful său nu se putu abţine să nu arunce o privire peste capul acestuia unde se strânseseră deja, câţiva locotenenţi, doi căpitani şi un maior.

— Ia loc locotenente, îl învită cu un gest larg, Hugo Pomeranz, şeful de stat major al batalionului.

Pe o măsuţă în faţa acestuia fusese întinsă o hartă de stat-major pe care erau însemnate cu pioneze roşii şi albastre poziţiile deţinute de regimentul lor şi cele ale inamicului. întrucât situaţia se modifica constant harta

era susceptibilă mereu de schimbare şi ca o inovaţie de moment, se recursese la acest gen de pioneze colorate în loc de- obişnuitele markere.

— Puteţi fuma domnuilor începu cu un gest de concesie sau poate curtoazie colonelul înainte de-a trece la tema convocării. Voia ca oamenii săi să se simtă pe cât posibil în largul lor fiind conştient că şi aşa sunt supuşi mereu la privaţiuni de tot felul. Domnilor, începu colo

nelul, au sosit ordine noi de la divizie pe care este imperativ necesar să vi le aduc la cunoştinţă acum. Iată, arătă el pe hartă între Dubno şi Brody, sunt doar 62 de kilometri, dar acest traseu trebuie ocupat de noi întrucât garantează şi securitatea trenurilor care aduc muniţie, combustibil şi material de război. Misiunea infanteriei motorizate a Diviziei 16 Panzer este de a ocupa încă în această noapte, orăşelul Brody.

— Ce forţe ni se opun? întrebă unul dintre căpitani.

— Maiorul Kramer vă va da toate detaliile. Domnule maior, îl invită cu un gest Pomeranz. Kramer, un bărbat scund cu ochelari care fusese profesor apoi director de gimnaziu în viaţa civilă şi ajunsese până la gradul de sublocotenent în primul război mondial, sări vioi de pe scaun şi întinse la rândul său o hartă.

— Ne vom confrunta cu forţele principale ale Corpului 8 Mecanizat inamic care dispun potrivit detaşamentului nostru de cercetare, cam de 300 de blindate din care aproximativ 200 de BT-28.

— Şi restul? întrebă acelaşi căpitan.

— Probabil că din tancuri grele, KV, şi T-34.

Nu era o veste bună. Pentru câteva momente se lăsă liniştea în încăperea unde fusese încartiruită comanda statului-major. Deja de la primele ciocniri pe care le avuseseră cu inamicul, au avut parte de o surpriză extrem de neplăcută. Oricâte obuze de 50 milimetri lansa artileria antitanc acestea ricoşau pur şi simplu pe blindajul inexpugnabil, tancurile inamice continuându-şi înaintarea de parcă le-ai fi bombardat cu boabe de fasole. De-abia când grupele de grenadieri antitanc au fost alcătuite ad-hoc, înaintarea acestora a putut fi oprită. După campaniile strălucite din Polonia şi Franţa, în care tancurile PKZ III au jucat un rol major, nimeni nu-şi putea închipui că ruşii dispun de un tanc atât de bun. Din nefericire pentru ei, în ciuda dotării, capacitatea de manevră şi de comandă efectivă lăsa de dorit. în afară de asta mai contribuia decisiv starea de panică inoculată ruşilor de pătrunderile impetuoase ale forţelor germane care reuşiseră aproape de fiecare dată să surprindă apărarea inamică. Totuşi ofiţerii batalionului doi din componenţa regimentului, respectiv a Diviziei 16 de

Tancuri ştiau cât de grea este misiunea care îi aşteaptă.

Aşa se întâmplă întotdeauna când eşti în ofensivă. Preocuparea permanentă de-a nu oferi răgaz inamicului de-a se aşeza pe poziţii de apărare întărite, ducea şi la oboseală fizică şi până la urmă extenuarea forţelor atacatoare. Soldaţii Diviziei 16 de Tancuri de-abia reuşeau cu schimbul să fure o oră sau două de somn şi asta în timpul deplasării în marş a maşinilor. De pildă azi! Pe când toată lumea credea sau măcar

1984 Hajnis Breuer

spera ca noapte cât de cât liniştită de această dată, trebuia s-o ia de la cap şi încă în luptă cu un întreg corp de armată mecanizat inamic. Este drept că potrivit spuselor colonelului Pomeranz, urmau să fie sprijiniţi de Divizia 75 de Infanterie.

— Pe scurt camarazi, reluă Pomeranz, după ce divizia noastră va duce lupte pentru oraş, sarcina apărării acestuia va reveni Diviziei 57 de Infanterie, întrucât cum bine ştiţi, grupările de tancuri nu pot şi nu este recomandabil să organizeze apărarea unui oraş.

Erau conştienţi cu toţii. Trupele de tancuri, asemeni unor pene mobile, trebuia mereu să-şi croiască drum înainte. Ele defrişau terenul cum s-ar zice iar alţii din spate vor veni să-l ocupe. O armată de tancuri în cazul unui război de tip *Blitzkrieg,* va trebui mereu să rămână în ofensivă. Consecinţa amară a acestui fapt era cunoscută de către toţi. Nici de data asta tanchiştii nu vor beneficia de odihnă, capitol de care aveau nevoie ca de aer. Mai mult decât de hrană, muniţie sau înzestrare tehnică, lipsa de somn, alerta continuă, era de natură să submineze moralul şi puterea de muncă a fiecăruia. Dar nu aveau de face. Astea erau rigorile războiului şi nu aveau decât să se supună.

— În rezumat, camarazi, plecarea diviziei înspre Brody, la ora 22.

Involuntar privirea lui Dieter Kretschmar alunecă spre ceasul
brăţară, un cadou de ziua lui de la mama sa. Era ora 19, 36 minute. Şedinţa începuse la ora 19 şi prin urmare dacă-şi drămuia bine timpul încă i se mai oferea răgazul a 2 ore de somn. Pentru a nu pierde niciun minut locotenentul străbătu cu paşi mai vioi decât la venire cei 200 de metri până la cortul său. înainte de-a intra în cort transmise plutonului său, ordinul primit de la batalion.

— Soldaţi, li se adresă el, aveţi exact două ore de odihnă. Folosiţi-le cu folos. La ora 21.55 maşinile de luptă să fie aliniate pe platou. Deplasarea de noapte o facem spre Brody.

Ajuns în cort se trânti pe patul improvizat de campanie

27 Tineretul hitlerist
(n. red.)

dând intrucţiuni soldatului de gardă să-l trezească exact la oreîe 21.50 de minute. Pentru a fi eficient nu mai dezbrăcă de uniformă, pe care obişnuia s-o alinieze pe scăunelul apropiat de pat. Era noapte şi chiar dacă pedanteria uzuală a ofiţerului german îi interzicea să apară în faţa trupei într-o ţinută necorespunzătoare acum avea de gând să facă o abatere de la regulă. Cele câteva minute câştigate, neefectuând dezbrăcarea şi îmbrăcarea era un bun de preţ care nu se cerea irosit.

Nu departe de cortul comandantului său, locotenentul Dieter Kretschmar, caporalul fruntaş Rudy Hagenauer, făcea de gardă. Abia de împlinise 18 ani dar la cererea sa fusese admis în armată. Era entu-

ziasmat de victoriile răsunătoare obţinute de armata ţării sale într-un răstimp atât de scurt, şi fierbând sângele în el, voise neapărat să fie parte activă a acesteia. Fusese unul dintre membrii entuziaşti ai organizaţiei *Hitlerjugend,*[27] un fel de organizaţie omologă a Comsomolului sovietic, şi obţinuse numeroase premii sportive în cadrul ei. Activităţile sportive şi de propagandă erau baza acesteia, urmărind să pregătească omul nou german, de rasă ariană, capabil de-a prelua destinele ţării nu peste multă vreme. Pe de altă parte avea şi un fizic potrivit noilor standarde ale tipului de arian proslăvit de propaganda oficială, în care crezuse încă de la început. Se poate spune că fusese crescut şi educat într-o familie de militari, deşi nu de carieră ci numai de circumstanţă. Tatăl său ajunsese până la rangul de plutonier-major în timpul primului război mondial şi fusese rănit de trei ori iar odată întoxicat cu gaz, în timpul campaniei din Franţa. Demobilizat, şi cu un handicat rezultat ca urmare a rănilor primite în cei patru ani de lupte crâncene pe pământ străin, familia sa a dus-o foarte greu în primii ani de după război. Provenea dintr-un sătuc situat undeva în vecinătatea oraşului Braunschweig, şi fusese nevoit să muncească alături de tatăl său într-un atelier de tâmplărie pentru a se întreţine. Avea doar trei ani când mama sa murise în 1926 în urma unei epidemii de gripă. Nu avuseseră bani suficienţi pentru a o interna la spital şi nici de medicamente. Tânărul Rudy nu putea uita perioada aceea de lipsuri crunte, şi avea doar şase ani, când lucrurile au început să se înrăutăţească. între 1929 şi 1933 lucrurile au mers din rău în mai rău pentru familia sa şi în general pentru Germania. Inflaţia a distrus economiile tuturor iar şomajul devenise endemic; nu mai primeau comenzi la atelierul lor de tâmplărie decât cel mult pentru sicrie. Nu-i de mirare că tatăl său Konrad Hagenaeuer, arunca întreg blamul pe conducătorii de atunci ai Germaniei, care nu numai că pierduseră războiul în noiembriel918, după un început atât de promiţător în primăvară, dar măsurile

27 Tineretul hitlerist (n. red.)

economice ulterioare dusesera ţara la faliment. E adevărat că o naţiune învinsă este întotdeauna nevoită să plătească costurile războiului. Este undeva ca pierderea unui proces, aşa cum îi explicase de multe ori tatăl său. Nu contează dacă ai avut sau nu dreptate, trebuie să plăteşti dacă ai pierdut. Dacă pierzi în faţa instanţei plăteşti factura tuturor costurilor, dar reproşul multora era că noii conducători ai Germaniei nu se dovediseră capabili odată ajunşi la masa negocierilor cum nu se pricepuseră nici în timpul războiului de a salva ce se mai putea salva în noile condiţii. Pe măsură ce crescuse, tatăl şi fiul, care se dovedi puternic şi inteligent, purtaseră mereu discuţii politice. Ascen

1 188 Haimis Bremmer

siunea noului partid care venise la putere începând cu anul 1933, fusese salutată cu entuziasm mai întâi de tată şi pe urmă de fiu. Acesta nu avea decât 10 ani când ascultase pentru prima dată discursul pe viu al aceluia care urma să devină în scurt timp Fuhrerul Germaniei.

— Iată Rudy, iată un om care ştie ce vrea, pentru el şi pentru ţară, patriot, incoruptibil şi inflexibil în ceea ce priveşte principiile sale. Este ce i-a lipsit Germaniei în toţi aceşti ani de război, declară convins *Oberfeldwebelul* Konrad Hagenauer care la scurtă vreme s-a înscris în NSDAR Numai un om ca Hitler care a făcut tot războiul ca un soldat de rând poate înţelege sufletul acestei naţiuni. Şi nu e de mirare că vrea să-i redea măreţia. Nici Hindenburg nici Ludendorff, cu atât mai puţin Kaiserul Wilhelm din tumul lor de fildeş, nu au reruşit nicicând să o facă, chiar dacă primii doi au fost şi militari valoroşi.

Se înţelege că aceste cuvinte simple ale tatălui său i-au mers lainimă fiului. Ca o consecinţă logică a fost primul din satul lui care la vârsta fragedă de doar 11 ani s-a înscris în Hitlerjudend. Acolo a reuşit să se afirme, chiar în competiţii cu adolescenţi mai în vârstă cu câţiva ani decât el. Munca aspră la care consimţise şi fusese de altfel nevoit s-o presteze încă mic copil îi oţeliseră sufletul şi trupul. Era mai înalt decât orice camarad din grupa sa la cei 12 ani pe care-i avea atingând 180 de centimetri şi încă mai continua să crească. Blond, cu ochii albaştrişi trupul oţelit acum la 18 ani avea aproape 1,90 metri trecând drept unul dintre cei mai puternici şi mai abili oameni ai plutonului. Având experienţa anterioară a conducerii grupei de băieţi din organizaţia sa, prin autoritatea pe care i-o conferea mintea şi trupul, deşi numai de câteva luni în armată la care aderase voluntar, fusese promovat ca soldat fruntaş şi avea toate condiţiile să mai urce dacă rămânea în viaţă. De altfel, în anii de

27 Tineretul hitlerist (n. red.)

când Hitler preluase puterea, situaţia familiei sale se îmbunătăţise simţitor. Pensia de handicap cumulată cu aceea de militar activ în ultimul război crescuse la parametri mai mult decât acceptabili. Pentru prima dată veteranii de război erau priviţi cu simpatie, li se organizaseră excursii gratuite şi tabere de odihnă la Marea Nordului. Nu mai era privit ca fiul unui paria care-şi irosise viaţa într-un război absurd de care ţara sa se facea prima vinovată, ci ca fiul unui adevărat patriot german care s-a jerttfit pentru Germania şi măreţia ei. Ascensiunea în cariera civilă sau militară a încetat să mai fie doar apanajul celor cu stare sau cu un *pedigree* militar. Şi era de înţeles de vreme ce însuşi Fuhrerul în adolescenţa şi tinereţea sa fost un proscris şi un ostracizat, care îşi căuta seara adăpost în sălile de aşteptare ale gărilor vieneze şi mânca la cantina săracilor. Nu era deci de mirare că mulţi îl priveau ca pe un

fel de Mesia, venit să le scoată ţara din mizerie şi umilinţă. Un lucru nu-l putea pricepe Rudy deşi se străduia atât de mult să înţeleagă. Care erau originile acestei uri aproape atavice împotriva evreilor? Cunoscuse şi el evrei din satul lui; erau oameni la locul lor, cetăţeni oneşti şi de treabă. Cu unii dintre copiii acestora legase prietenii durabile. în ceea ce-l proiveşte pe tatăl său acesta i-a mărturisit că în război au foast la fel de bravi ca şi concetăţenii lor de origine germană. Mulţi au căzut la datorie. Nu putea pricepe pogromurile şi acea noapte de pomină în care s-a dat liber la ruina şi distrugerea neamului evreiesc. Să fi fost oare simpla răzbunare pentru asasinarea pe 7 noiembrie 1938 a ambasadorului german din Paris de către evreul exaltat Hirschl Greenspahn? Noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1938 să fie simptomul unui ventil desfăcut? Dar terorişti de genul ăsta îşi are fiecare popor. Se impunea pedepsirea omului şi nu a naţiei. Un sentiment pe care oamenii simpli ca aleşi ca tatăl său şi mulţi alţii nu îl puteau înţelege dar totuşi pentru lucrurile bune care li se întâmplaseră în ultimii ani, puteau trece cu vederea multe dintre metehnele noului regim. De altfel pentru prima dată acesta, ca un partid socialist cum se revendicase încă de la început, făcuse multe pentru oamenii simpli şi mulţi. Fireşte şi pentru schimbul generaţiei de mâine cum erau priviţi cei din organizaţia Hitlerjudend. Erau prevăzute multe gratuităţi, toate prin grija statuîui. în plus tatăl său, privea cu mândrie cum se dezvoltase în ultima vreme odrasla sa, de fapt singurul fiu pe care-l avea de vreme ce surioara sa murise încă de la naştere.

— Fiule, mama ta, Hanelore săraca, ar fi mândră să te poată vedea astăzi. La rândul meu sunt mândru că am reuşit în ciuda lipsurilor să te cresc.

Mai târziu, la data de 21 iunie după sărbătorirea victoriei din Franţa şi după ce aceasta capitulase în acelaş vagon de cale ferată în pădurea Compiegne în care se încheiase armistiţiul din noiembrie 1918, tatăl său în plină euforie generală, îi spusese cu vocea plină de mândrie:

— De-abia acum fiule mă simt răzbunat pentru cei patru ani de chinuri, lipsuri şi sânge pe care i-am dăruit din viaţa mea patriei noastre. Şi doar nici în două luni Hitler a reuşit ceea ce Kaiserul şi generalii săi nu au reuşit în 4 ani de lupte în tranşee. Asta este adevărata faţă a poporului fiule, de care trebuie să fii mândru toată viaţa.

— Dar tată, poate că armata noastră ar fi reuşit şi atunci dacă n-ar fi fost trădată de politicienii noştri laşi şi corupţi. N-am pierdut războiul decât la intervenţia decisivă a americanilor. A fost un eşec major şi al diplomaţiei noastre. Cu potenţialul lor uman, economic şi militar yan-

cheii ăştia pot schimba soarta oricărui război în Europa, îşi va aminti peste ani tatăl şi fiul cuvintele profetice pe care le rostise Rudy la cei 17 ani pe care îi avea pe atunci.

Toate astea îi treceau acum prin minte tânărului, Rudy în timp ce îşi exercita rondul de pază, patrulând prin faţa maşinilor de luptă ale batalionului din care făcea parte şi el. La început girase funcţia de şofer de tanc pe Pz-IV, un tanc de susţinere cu foc, unul dintre cele 20 cu care era înzestrată divizia lor. Mai târziu însă, după ce ochitorul de pe tancul lor cu numărul 18 fusese rănit şi scos din luptă, forţat de împrejurări Rudy i-a luat locul la ordinul comandantului de tanc, descurcându-se foarte bine. Aproape fiecare lovitură a sa nimerind din plin, în lupta pentru Temovka. Este drept că tancul sovietic cu trei turele era mult mai greu şi mai lung cu 1,5 metri decât omologul lor german care îl întrecea însă în manevrabilitate. Turelele suplimentare, care asiguran prezenţa unor mitraliere mobile, distrugătoare în plus împotriva infanteriei inamice. Prin urmare misiunea ochitorului de pe tancul german era extrem de importantă în localizarea şi distrugerea rapidă a acestui soi de duşman. După cum se evidenţiase deja din primele zile ale războiului, tancurile grele sovietice aveau un blindaj superior celor germane şi prin urmare, în lupta cu acestea, era de multe ori necesară intervenţia grupelor de vânători de tancuri, înarmate cu grenade cu coadă perforante. Potrivit comandantului grupei de recunoaştere, în componenţa inamicului existau aproape 200 de tancuri T-28 cu trei turele şi aproape 50 de giganţi de T-35 cu 5 turele. în rest calibrul tunurilor de 75 milimetri pentru tancul german şi de 76 pentru cel inamic erau asemănătoare. De asemenea autonomia de mers, ca şi viteza de 40 kilometri pe oră. Toate aceste caracteristici le fuseseră aduse la cunoştinţă de către plutonierul-major, Karl Rutger, un grad similar cu care fusese, demobilizat şi tatăl lui

Rudy după înfrângerea din 1918 acesta la rândul lui le aflase de la departamentul de recunoaştere.

Pierdut în gânduri cum se afla, nici nu auzi la început vocea prietenului său, încărcătorul de obuze, Eddie Wahnert, care-l adusese la realitate.

— Două ore de odihnă, Rudy, după care pornim. Direcţia Brody, spuse acesta care îl înlocuia acum la gardă.

Wahnert era mai vârstnic cu şase ani, şi una dintre cele mai mari plăceri ale sale era somnul. Asta în afara altor vicii atât de comune soldatului, care sunt mâncarea şi băutura. Dacă la începutul campaniei Wahnert era un tânăr cu obrajii dolofani şi cam plinuţ, acum de-abia mai reuşeai să-l recunoşti. Tracasarea continuă, lipsa de somn şi mai ales de

Mâncarea abundentă cu care fusese obişnuit încă din copilărie, făcuse ravagii asupra trupului său. Era fiul unui măcelar din Mecklemburg şi niciodată în decursul vieţii nu fusese supus atâtor privaţiuni, ca în aceste câteva luni de când începuse campania din Europa. Era prea leneş şi prea puţin entuziast pentru a se ridica deasupra gradului său de simplu soldat, dar se pare că îi lipsea şi ambiţia pentru asta.

— Trage la aghioase prietene atât cât mai poţi, îl îndemnă cu regret Eddie că îi venise acum rândul lui să facă de pază. Nici nu ştiu de ce mai păzim fiarele astea, se uită el iritat la monstrul de oţel care-i devenise în timpul din urmă a doua lui casă. Doar n-o să intre Ivan să ne surprindă cu pantalonii în vine. Se presupune doar că noi mergem peste el, adăugă încărcătorul pe un ton cu o octavă mai joasă.

— Nu ştiu cum să-ţi răspund la asta Eddie, reluă Hagenauer. Poate că trebuie pur şi simplu să se supunem, ordinului superiorilor noştri şi atâta tot, încheie acesta.

— Da, poate că ai dreptate.

Rudy intră în şopronul unei foste herghelii de cabaline, care devenise locul de cazare al plutonului său de tancuri, şi se trânti îmbrăcat într-una dintre iesle. Mirosul de fân uscat care se mai păstrase acolo, multă vreme probabil după ce herghelia fusese rechiziţionată de către armata inamică, îi aduse aminte de anii de la ţară în care se îngrijise de cei doi căluţi ai familiei, singurii din şeptelul pe care-l avuseseră înainte de declanşarea ostilităţilor din 1 august 1914. Amintirea copilăriei şi adolescenţei funcţionară ca un somnifer ceea ce-l facu pe Rudy să treacă pe tărâmul viselor doar la câteva minute după ce se trântise pe paiele veştede din iesle.

***

Era în ajunul uneia dintre cele mai importante încleştări de blindate care a avut loc între 23-30 iunie 1941, în aşa-numitul „triunghi sângeros” format de oraşele, Dubno, Luţk şi Brody. Beligeranţii erau Corpul III de armată din care făceau parte Divizia 16 a Grupului 1 Panzer şi Corpul de Armată XLVIII, iar de partea aversă cinci corpuri mecanizate ale Armatelor 5 şi 6 sovietice.

Exact la ora 22 batalionul lor de tancuri, din componenţa regimentului 1 Divizia 16, era aliniat, pregătit pentru plecare. Oricare batalion din cadrul diviziei avea trei companii de tancuri Pz III, la care se adăuga o companie înzestrată cu tancuri din noua generaţie PzIV F, mândria batalionului. Aceşti monştri din oţel, grei de 22,3 tone şi motor Maybach

cu 12 cilindri în V şi patru carburatoare de 250 de cai putere, produşi de către uzinele Krupp în oraşul Magdeburg, puteau atinge o viteză de 32 kilometri pe oră la o autonomie de 200 de kilometri asigurată de cei aproape 500 de litri de combustibil. Ochitorul principal de tanc caporalul fruntaş, Rudiger Hagenauer, putea şi era mândru de poziţia pe care o ocupa în echipajul maşinii blindate. Deşi fiecare om era instruit să poată servi la nevoie orice alt post, dacă vreunul dintre aceştia era rănit, ucis şi în general indisponibil, el fusese desemnat de către comandantul de tanc să fie ochitor chiar dacă radio-telegrafistul Kurt Haller şi conductorul mecanic Manfred Schulzeerau erau ambii sergenţi. Doar încărcătorul Eddie Wahnert, probabil din cauza indolenţei sale şi a lipsei de ambiţii mai rămăsese simplu soldat.

— Sunteţi pregătiţi băieţi? îi întâmpină plutonierul-major Rutger, de îndată ce membrii echipajului intrară în cutia blindată.

— Cu chef de atac, domnule plutonier-major! replică ca de obicei în numele tuturor Rudy, deşi era clar că nu toţi colegii îi împărtăşeau entuziasmul. Ba Eddie Wahnert, făcea o mutră mai plouată decât o arăta de obicei. Pe toţi îi marcaseră oboseala şi lipsa de somn, cu excepţia acestui flăcău de 18 ani ce părea singurul care se simţea în largul său. Este drept că şi viaţa grea pe care o dusese acasă în sătucul Meisdorf la vreo 20 de kilometri departe de cel mai apropiat oraş, îl călise şi pentru acest gen de viaţă. Doar privirea ultragiată pe care i-o aruncă acelaşi Eddie părea să spună: *Ar fi bine să vorbeşti doar în numele tău fraiere! Poate-i fi având tu o rotiţă slabă la cutie, cât despre mine aş prefera un somn pe sponci chiar în locul unei mese de gală.* Fireşte că nu era momentul nici locul pentru a arunca asemenea replici. De bine de rău erau soldaţi şi erau obligaţi să răspundă mereu cu promptitudine ordinelor superiorilor fie că le plăcea sau nu.

Odată dat semnalul de marş, coloana începu să se pună treptat în mişcare. Aveau de parcurs vreo sută de

kilometri pe care sperau să-i acopere în câteva ore la viteză medie pentru a lua poziţie în partea de nord-vest a oraşului. Ordinul de deplasare specifica faptul că marşul se va efectua în condiţii de maximă discreţie asigurându-se pe cât posibil condiţiile de mascare, pentru a nu fi interceptaţi şi identificaţi de vreun detaşament avansat de cercetare inamic. Una dintre condiţiile succesului era tocmai factorul surpriză. Aceasta fusese şi raţiunea deplasării diviziei pe timp de noapte. Deşi posibilitatea de recunoaştere aeriană pe care o puteau face ruşii fusese în mare parte anihilată, nu erau excluse surprizele. Un grup avansat de observatori ar fi putut transmite prin radio informaţii utile inamicului, care s-ar fi putut baricada în oraş, sau

I-ar fi putut contraataca chiar pe traseu. Ori misiunea lor presupunea interceptarea neaşteptată a diviziilor de tancuri ruseşti localizate în afara oraşului, pentru a crea cadrul necesar Diviziei 75 de Infanterie Motorizate să intre şi să ia în stăpânire localitatea. După câteva ore de rulaj continuu prin noapte sperau ca Divizia 123 de tancuri să ajungă în apropierea oraşului Brody fără ca inamicul să fie alertat decât atunci când ar fi fost prea târziu pentru el. Dacă erau însă depistaţi de vreun detaşament de cercetare inamic, puteau cădea ei în capcană. Pe timpul zilei aveau asigurată protecţia din aer, dar acum acest lucru era exclus.

Când primul cap al coloanei ajunse în vecinătatea caselor situate la periferie se dezlănţui potopul. Salve de artilerie pornite din ambele părţi reuşiră să incendieze magherniţele făcute din bârne. Erau în definitiv locuinţele celor mai săraci locuitori, care nu avuseseră resursele materiale pentru a-şi ridica case de piatră. Acum acestea se aprinseseră ca nişte cutii de chibrituri. în spatele lor bateriile de tunuri antitanc ale inamicului îşi găsiră curând perdeaua de potecţie pentru a le feri de obuzele blindatelor germane. Colonelul Pomeranz întrevăzu din vreme inconvenientul şi comanda imediat prin, staţie:

— Batalioanele 3 şi 4 ale regimentului 1, ocolire flanc stânga. Batalioanele 1 şi 2, ocolire flanc dreapta. Manevra se desfăşură în relativă siguranţă, iar bateriile de tunuri antitanc ruseşti fură prinse curând în încercuire.

— Haideţi băieţi, ţintă directă! strigă Karl Rutger de la punctul său de observaţie. Se căţărase pe turelă scrutând cu ochelarii de noapte, pentru a indica poziţia

cea mai bună trăgătorului de pe tancul său. Ttrage, caporal-fruntaş! comandă cuprins de frenezie. Repetă! încă odată!

Era însă de prisos să mai facă aceste îndemnuri ochitorului său, Rudy Hagenauer, care nu mai prididea cu trasul, facându-i viaţa amară încărcătorului Eddie Wahnert care, transpirat din cap până în picioare, deschisese gura mare pentru a aduna tot oxigenul necesar din blestemata cutie metalică, cum o numea el, şi a-şi putea îndeplini misiunea. Acum chiar că nu era de joacă. Dacă n-o făceau ei le venea de hac inamicul şi acesta era un gând pe care Eddie cu toată înclinaţia lui spre confort şi leneveală, nu-l putea suporta. într-o jumătatea de oră marea majoritate a tunurilor antitanc ruseşt fuseseră reduse la tăcere, numai că viaţa este plină de surprize. Iar pe timp de război rareori sunt plăcute.

Pe când credeau că sorţii bătăliei se înclinaseră definitiv în favoarea lor, noi salve de tun căzură în apropiere venind de peste cealaltă perdea de fum, pucioasă şi flăcări. Exact de pe partea de pe care plecaseră ei.

Ce se întâmplase? După toate probabilităţile comandamentul bateriei antitanc însărcinate cu apărarea oraşului anunţase primn radio că este sub atac. Se pare însă că şi sovieticii se gândiseră să le ofere o surpriză. Divizia lor de tancuri, Divizia 12, condusă de generalul Mişanin se apropiase tot pe timp de noapte de oraşul Brody şi acum intrase în luptă. Dacă ar fi sosit poate cu o jumătate de oră mai devreme prinşi între două focuri, de bateria antitanc din oraş, şi de tancurile inamice care se apropiau, Diviziei 16 de tancuri nu i-ar fi mers prea bine. Acum lucrurile se inversară. O parte dintre tancurile diviziei de sub comanda lui Pomeranz îşi căutaseră ele însele poziţii de mascare în spatele caselor arzânde de unde lansau tiruri asupra blindatelor care se apropiau. Echipajului tancului cu numărul 18 reuşi să incendieze trei tancuri uşoare de tip BT-28, dar nu avu niciun succes asupra tancurilor grele de tip KV, sau T-34 care continuau să înainteze implacabil. Deja majoritatea blindatelor uşoare sovietice fuseseră incendiate sau puse pe fugă, în schimb prima linie de tancuri grele se apropia mereu căutându-şi adversarele prin perdeaua de flăcări şi fum în momentul când ea se destrăma vremelnic datorită vântului nopţii. Pomeranz, găsi însă soluţia:

— *Achtung, achtung!* Atenţie atenţie, formaţi grupe de grenadieri antitanc!

Doar aşa se mai puteau opune coloşilor din oţel a căror platoşă cui- rasată părea atât de groasă încât niciun obuz nu o putea dăuna. Era o surpriză extrem de neplăcută care trebuia să fie în vizorul comandamentului armatei cât mai curând. De pe tancul 18 şi de pe altele similare care-şi păstrau poziţia statică în spatele perdelelor de flăcări protectoare se alcătuiră rapid grupele de grenadieri aşa cum fuseseră instruiţi să facă pe timp de criză. Doar Karl Rutger şi încărcătorul Wahnert mai rămăseseră la bordul tancului lor, cu sarcina de a executa foc de acoperire a grupelor *ad hoc* constituite de grenadieri. Schulze, Haller şi Hagenauer, porniră sub protecţia perdelei de

fum, în întâmpinarea blindatelor grele sovietice. Toţi aveau la brâu granadele de mână pregătiţi să le arunce când se va ivi ocazia cea mai favorabilă, dar şi pistoalele mitralieră. Fireşte cu asemenera arme nu puteai spera să dăunezi unui tanc decât dacă-i imobilizau şenilele, sau reuşeau să arunce o grenată prin trapa turelei. Cu toate astea salvele puştii mitralieră puteau alunga conducătorii adverşi de tanc sau mitraliorii acestora, care erau nevoiţi astfel să se refugieze în interiorul maşinii. Este exact ceea ce-i reuşi lui Rudy, care după ce se ascunse în spatele unei brazde de pământ născută din manevra unui tanc, izbuti să tragă osalvă spre primul KV, secerându-l pe unul dintre ofiţerii inamici care striga comenzi şi

îndemnuri oamenilor săi. Acesta se prăbuşi înăuntru atât de rapid încât nu-i mai permise lui Rudy să-şi dea seama dacă a fost în realitate atins sau nu. în acel moment nu avea de unde să ştie că-l ucisese pe generalul Mişanin, comandantul Diviziei 12 care îi atacase. De altfel rezultatul se văzu imediat. KV-ul, după un moment de ezitare, făcu cale întoarsă, dar un altul îi luă locul înaintând. încă din poziţia culcat în care se găsea, Rudy ochii cu grijă nimerind undeva sub şenilele acestuia. Monstrul de oţel începu să se întoarcă în jurul axei verticale asemeni unui titirez încercând să-şi recapete echilibrul. Profitând de confuzia echipajului, Rudy se căţără peste breazda reavănă de pământ. Câteva gloanţe îi ţiuiră pe lângă ureche în timp ce unul îi atinse în treacăt casca trecând razant şi ricoşând pe lângă el. Un al doilea nimeri în patul puştii automate azvâr- lindu-i-o cât colo. Dacă din întâmplare unuî dintre gloanţe ar fi nimerit vreo grenadă din cele două care-i mai rămăseseră, praful s-ar fi ales de el. Aşa stând lucrurile se urcă pe partea posterioară a maşinii blindate, căută trapa de acces de lângă turelă, şi aruncă una dintre grenade cu toată puterea. Mai avea una dar nu şi timp pentru asta. Se rostogoli pe partea laterală a tancului apoi mai aruncă şi pe ultima în acelaşi monstru blindat. Se produse o explozie teribilă. Muniţia şi combustibilul din interiorul tancului rusesc se aprinseră instantaneu zădărnicind orice tentativă a echipajului de scăpare. Este soarta crudă a tanchistului care de obicei, ca şi marinartul, piere odată cu vehicolul său. Hagenauer o luase la goană, dar nimic nu e mai raspid decât un obuz care explodează. Adevărul este că în acel moment tancul inamic sări literalmente în aer, iar o bucată de metal, sau o schijă dintr-unul dintre obuzele tancului explodat îl lovi cu atâta putere în cască încât i se împleticiră picioarele. Simţi o durere sfâşietoare, de parcă ţeasta i-ar fi fost spintecată în două, în timp ce plonjă într-o beznă atot-cuprinzătoare. Odată cu percepţia durerii intui deodată că pentru el războiul, viaţa, visurile, totuî se terminase. O viaţă pe care nici

nu începuse s-o trăiască cum se cuvine. *Adio Rudy,* gândi înainte de a-şi pierde cunoştinţa.

***

Oberfeldwebelul Kurt Rutger, vizualizase ca la un spectacol scena care se desfaşurase în faţa ochilor săi. Rămăsese împietrit de uimire şi pe urmă de groază văzând cum unul dintre membri echipajului său căzu doborât la pământ. Cât despre Haller şi Schulze aceştia avuseseră prezenţa de spirit de-a se arunca pe burtă în momentul când, aflaţi cu vreo 15-20 de paşi în urmă, le devenise clar că tancul pe care-l atacase

Rudy va sari în aer. Nici măcar nu mai pierduseră timpul să se mai uite unde rămăsese Rudy, dar erau conştienţi că acesta n-avea cum să scape. Şi într-adevăr când după explozia tancului ridicară ochii de după muşuroiul de pământ răscolit de şenilele unui tanc, silueta colegului lor de echipaj nu se vedea nicăieri. în schimb spre uşurarea lor con- stastară că odată cu distrugerea tancului, echipajele de pe blindatele inamice îşi pierduseră cumpătul. Se rotiseră pe loc la început căutând să dispară din peisaj, cât mai repede cu putinţă. Aproximativ 20 de tancuri uşoare inamice deveniseră ruine de fiare vechi sau mai ardeau mocnit pe câmpul de luptă. Printre acestea erau presărate cadavrele echipajelor care reuşiseră să iasă la vreme din cutiile lor metalice înainte de a li se aprinde combustibiul şi magazinele cu muniţii. Deşi ulterior fuseseră seceraţi cu focuri de mitralieră de la bordul tancurilor nemţeşti se poate spune, folosind un limbaj cinic, că au fost dintre cei mai norocoşi. Muriseră în aer liber, sub cerul întunecat al nopţii putând fi ulterior identificaţi şi înmormântaţi cum se cuvine. Cât despre cei rămaşi în tanc şi arseseră împreună cu acesta nu mai erau decât o mână de cenuşe şi câteva oase calcinate. Despre ei se va spune că au căzut la datorie jert- findu-se pentru patrie dar vor fi înmormântaţi de-a valma într-o groapă comună.

Tanchiştii Diviziei 16 de Panzer, rămăseseră cu toţii cu impresia, inclusiv Rutger că pieirea tragică a echipajului de pe tancul greu KV, fusese momentul psihologic care declanşase panica în tabăra duşmanului şi dăduse semnalul retragerii, asigurându-le victoria. Păi dacă nici un tanc greu, inexpugnabil la orice lovitură directă de obuz german de 50 mm, de talia acestuia nu e ferit de la pieire, atunci cu siguranţă, nimeni nu e. Aşa judeca partea germană în necunoştinţă de cauză desfăşurarea ulterioară a evenimentelor. în realitate, nu explozia acestui tanc a declanşat primul moment al panicii, ci faptul că a fost ucis însuşi comandantul diviziei, generalul Mişanin. Ba unii nici nu erau conştienţi de acest lucru, putea fi doar

rănit, dar simplul fapt că maşina blindată a acestuia s-a grăbit să părăsească lupta, a fost momentul declanşator. După ce au rămas stăpâni pe situaţie, Pomeranz, a dat ordin să se adune morţii şi răniţii. Acestora din urmă, dacă mai puteau fi salvaţi, li s-au acordat îngrijiri medicale în casele rămase întregi, rechiziţionate în acest scop. În ceea ce priveau morţii aceştia au fost adunaţi şi separaţi pe nişte foi de cort în două moviliţe. Nemţii şi ruşii, care ulterior trebuiau predaţi sovieticilor conform protocoalelor, prin intermediul locuitorilor oraşului sau Crucii Roşii. De morţii germani, urmau să se ocupe ulterior chiar ei, după plăcuţele de înmatriculare. Trupul lui Rudy Hagenauer

206 Hans Brenner

a fost aşezat alături de alţi soldaţi căzuţi din tabăra germană. *Oberfe- Idwebelul* Karl Rutger, s-a aplecat să-i smulgă plăcuţa de la gât, pentru a o expedia la Meisdorf, împreună cu scrisoarea de condoleanţe în care se va specifica faptul că tânărul înaintat postmortem la grad de sergent a căzut vitejeşte pentru Führer şi Vaterland. însă ceva i-a atras atenţia. Gâtul nu se răcise iar faţa nu-i împrumutase culoarea morţii. Ochii îi erau închişi dar i se păru, chiar la lumina lămpii sale de buzunar, că buzele celui crezut mort tremurau uşor. Mai mult decât atât, în afară de rana aceea sângerândă pe care o avea la cap după ce-i scoseseră casca, trupul nu părea vătămat într-un fel.

— Dumnezeule, încă nu-i mort! murmură fără să-şi dea seama Rutger.

Ulterior serviciul sanitar al batalionului a depus toate diligenţele pentru a salva viaţa rănitului. La acea oră nu se putea stabili cu precizie dacă rănitul va trăi sau nu, dacă va trebui operat sau nu. Rana de la cap fusese extrem de serioasă şi în lipsa căştii ţeasta lui Rudy ar fi fost despicată pe loc. Chiar şi aşa starea acestuia rămăsese critică. După ce nici după 24 de ore nu-şi revenise, medicul militar al regimentului, maiorul Herbert Paschke, propuse operarea pacientului pentru a drena sângele provocat de hemoragia intracraniană care cu siguranţă i-ar fi pus în primejdie viaţa. Părul cu zulufii blonzi ai tânărului Hagenauer au căzut pradă foarfecii asistentului militar, apoi rănitul a fost transportat în blocul operator.

***

Aproape două luni au trecut de labătălia de blindate

nocturnă de la Brody. Echipajul tancului PzKfw IV cu numărul 18 suferise unele modificări. Manfred Schulze mecanicul şi conductorul de bord, precum şi radistul Kurt Hallerau fost răniţi, recuperaţi şi reîntorşi pe vechile posturi în timp ce comandantul de tanc Karl Rutger, promovat recent de la gradul de plutonier la gradul de plutonier-adjutant trecuse pe alt tanc. Doar Eddie Wahnert, bucălatul dar oarecum încetul şi comodul soldat Eddie, cel cu inima bună şi miloasă a avut parte de-o soartă tragică, exact atunci când nu se aştpta mai puţin. Era ocupat să transporte o cutie mare cu porţii normate de cubuleţe de came cu un sos specific la bucătăria mobilă a companiei, hrana de bază a acesteia atunci când se afla în marş când, ca din nimic, a izbucnit un schimb de focuri între soldaţii companiei sale aflaţi în pauză de masă şi nişte soldaţi ai Armatei Roşii încolţiţi. Bravul Eddie nici nu a avut timp să realizeze ce se

întâmplă sau măcar să încerce firescul sentiment de teamă, când a căzut ca secerat. Lovit exact în inimă, mort pe loc, cum a sunat mai târziu raportul companiei. în locul acestuia a fost repartizat un tip costeliv şi peste măsură de înalt, încât cu greu încăpea în interiorul tancului, pistruiatul şi introvertitul Heinz Roth. Acesta nu catadicsea să scoată mai multe cuvinte decât era necesar dar îşi îndeplinea cu râvnă obligaţiile. Cât despre ochitorul de bord grav rănit, Rudy Hagenauer acesta lipsise o lungă perioadă din catastifele companiei fiind internat la un spital din Lublin, pentru convalescenţă şi refacere. Abia pe 21 septembrie Hagenauer se întorsese la compania şi plutonul său, reluându-şi postul pe maşina blindată de pe care plecase. De data asta promovat la gradul de sergent şi cu aureola unui erou. Era primul om din cadrul întregului lor batalion propus de către colonelul Pomeranz pentru o înaltă decoraţie militară. Se vorbea chiar de Crucea de Fier clasa a Il-a. Comandantul diviziei ştiuse să se arate recunoscător întrucât Rudy, prin acţiunea sa îndrăzneaţă, izbutise să distrugă de unul singur un tanc greu sovietic şi rănise decisiv pe comandantul altuia. Că-l ucisese chiar pe comandantul diviziei de tancuri inamice încă nu se ştia în tabăra germană. Ceea ce se ştia cu siguranţă era că ruşii părăsiseră în grabă câmpul de luptă abia după ce două tancuri

masive ale lor, invulnerabile la proiectilele trase de pe blindatele germane, fuseseră într-un fel sau altul scoase din luptă. Ori din acest punct de vedere, acţiunea echipajului de pe tancul cu numărul 18, şi mai ales a unuia dintre componenţii acestuia, fusese determinantă. Colonelul Pomeranz, substitutul generalului-maior Wolfgang Axei, pe care-l înlocuise la comanda Diviziei de tancuri 16 pe timpul indisponibilităţii acestuia, nu avea cum să n-o recunoască. Acum avea să fie bucuros şi pentru alte succese, care spera el o să-i aducă promovarea la gradul următor, de general. în definitiv reuşiseră să câştige de curând Kievul, oraşul capitală al bogatei Ucraine. Doar în ajun se predaseră peste o jumătate de milion de soldaţi ai Armatei Roşii, una dintre cele mai reuşite campanii ba chiar poate cea mai spectaculoasă din toate analele istoriei militare. Pe lângă aceasta succesele lui Hanibal de la lacul Trasimene când au căzut 15000 de legionari romani în frunte cu consulul Flaminius, sau de la Cannae mai târziu când cu 30 000 de cartaginezi a surclasat o armată romană de 86 000 de oameni, în privinţa efectivului numeric, păreau o joacă de copii. Cine îşi poate imagina, gândea pe atunci Pomeranz, că după o pierdere colosală, oricare dintre armatele lumii îşi poate reveni? El şi întrevedea victoria şi laurii adiacenţi, fără a bănui pe atunci cum de altfel puţin

au făcut-o, cât de mult se va prelungi războiul, şi mai ales cu ce consecinţe.

Dar deocamdată în aceste zile de sfârşit de septembrie gândurile negre erau departe de-a le întuneca frunţile celor victorioşi. Prin manevrele îndrăzneţe ale rapidului Heinz, tancurile germane, deşi în inferioritate numerică şi nu rareori mai slab echipate, prinseseră în capcană 5 armate sovietice, cu trei corpuri de armată mecanizate cu mai multe blindate decât avusese întreaga armată germană la începutul invaziei. Nu e de mirare că acum răsuna peste tot în tabăra lor imnul însufleţitor, *Russlandlied,* transmis pentru prima dată la o săptămână, pe 29 iunie 1941, după începerea campaniei din Rusia la radioul naţional german.

Wir standen für Deutschland
auf Posten Und hielten die
große Wacht Nun hebt sich die
Sonne im Osten Und ruft die
Millionen zur Schlacht

Von Finnland bis zum
Schwarzen Meer Vorwärts,
vorwärts!
Vorwärts nach Osten, du stürmend" Heer! Freiheit das Ziel, Sieg das Panier!
Führer befiehl! Wir folgen Dir!

Den Marsch von Horst Wessel
begonnen Im braunen Gewand
der SA Vollenden den grauen
Kollonen Die große Stunde ist
da!

Nun brausen nach Osten die
Heere Ins russische Land
hinein Kameraden, nun an die
Gewehre!
Der Sieg wird unser sein![13]

13 ***Stăm pentru Germania de veghe/ Cu arma ascuţită sub zeghe,/ Când soarele se ridică în Răsărit / Milioane la lupt-au pornit/ Din Finlanda la Marea cea Neagră/ Pornit-a armata întreagă/Libertatea ni-e ţel, victoria drapel, /Ne-nscriem cu toţii sub el, / Führer doar***

în momentul când Rudy Hagenauer a dat ochii cu vechii săi camarazi de luptă, în frunte cu Karl Rutger care deşi fusese transferat a ţinut totuşi

---

porunceşte /Noi te urmăm vitejeşte! /
Ora finală bătut-a!/Iar lupta ne mână-nainte, /Rusia-i toată reduta / Victoria ni-e ţelul fierbinte / Năvăleşte-nainte, armată / În ţara întinsa Rusiei / Dă piept cu duşmanul deodată / Stârpind bolşevica urgie! (n. red.)

să fie prezent şi să-şi salute ochitorul de bord, aceştia l-au întâmpinat cu aplauze. Reîntâlnirea se făcea într-o baracă mai încăpătoare rechiziţionată de batalionul lor şi reamanajată pentru a putea cuprinde măcar una dintre companiile batalionului. Hagenauer părea mai palid şi mai înalt acum, lipsit de podoaba sa capilară blondă, cu părul care crescuse perie aco- perindu-i o parte din ţeastă unde suferise operaţia chirurgicală.

— Ura! Iată-l şi pe eroul nostru, a dat tonul, Rutger care l-a salutat primul, urându-i bun venit şi dându-i mâna. Aşa au procedat cu toţii, chiar şi Heinz Roth, pe care Rudy nu apucase încă să-l cunoască deloc. Cum ochii întrebători ai acestuia se întorceau, căutând cercetători înjur, Rutger, intuind despre ce era vorba i-a dat primul informaţia.

— Probabil că te uiţi după Eddie, dar acesta din păcate nu mai este printre noi.

— A fost mutat? formulă întrebarea mecanic şi neştiutor Hagenauer întrucât primirea aceea festivă în general se potrivea ca nuca în perete unui anunţ mortuar.

— Se poate spune şi aşa Rudy, zâmbi strâmb Rutger, care măcar la această reuniune aproape familială renunţase la protocolul cazon. A fost transferat în Ceruri. La privirea nedumerită, întrebătoare, din ochii lui Hagenauer, acesta se văzu nevoit să continuie. Măcar n-a suferit sărmanul. într-un moment de acalmie al frontului, un glonte venit pe nepusă masă. Drept în inimă. Chiar înainte de a se aşeza la masă. Curat ghinion!

— Să bem acest păhăruţ, în memoria camaradului nostru, se pronunţă sergentul Manfred Schulze, mecanicul conductor al maşinii lor blindate, ridicând primul păhăruţul lui cu *schnaps,* sculându-se în picioare.

Au închinat cu toţii şi au dat peste cap băutura cu care-i învrednicise comenduirea diviziei, cu prilejul acestei zile speciale. Prin cucerirea Kievului, prima parte a campaniei lor o considerau împlinită. Până la noile ordine care nu vor întârzia să sosească, Divizia 16

de francuzi îşi lua un moment de respiro.

— Morţii cu morţii, viii cu viii, aşa cum se spune, reluă Kurt Haller, radistul. Lucrurile puteau sta mai prost decât atât. Să ştii Rudy, că la început şi noi, camarazii tăi, te-am considerat şters din protocoale. Dar acum ce vedem? Te-ai întors printre noi, ai fost promovat şi se crede că vei fi primul om din batalionul nostru care vei primi Crucea de Fier, deşi eşti cel mai tânăr.

— O mândrie pentru noi toţi încheie elogiul, Karl Rutger. în plus am obţinut şi o mare victorie. Au închinat din nou, iar Rudy, roşu deemoţie le-a mulţumit camarazilor săi.

— Să nu uităm că suntem o echipă. Fără voi camarazi nu aş fi reuşit niciodată. De data asta am fost eu cel norocos, dar cred cu sinceritate că oricare dintre noi ar fi putut face asta, şi chiar mai mult, pentru ţara şi Fuhrerul nostru.

Tuturor le-au plăcut cuvintele încărcate de modestie ale membrului echipajului lor şi s-au ridicat să toasteze din nou. La sfârşit, după terminarea mesei au cântat, întreaga companie, imnul soldăţesc mobilizator care devenise la modă începând cu campania din Rusia, *Russlandlied,* acompaniind şi bătând refrenul cu ustensilele din vesela din dotare, pe tăblia mesei.

***

Comandantul grupului de tancuri Guderian, Heinz Wilhelm Guderian, avea de ce să fie mulţumit în această primă fază a războiului. Sau poate cii mai curând spus, nu avea de ce să nu fie. Primise de curând Crucea de cavaler a Crucii de fier cu frunze de stejar una dintre cele mai înalte decoraţii ale războiului în curs. Mai lipsea doar cea din aur, cu spade şi diamante şi deja ar fi fost cel mai decorat militar din Germania, dar în pofida acestei recunoaşteri era departe de-a fi satisfăcut. Nu urmărise nicio clipă sau mai degrabă nu alergase niciodată după grade sau decoraţii şi poate că de aceea le şi obţinuse. Deja investit de către Hitler cu înaltul titlu de inspector al noilor brigăzi de tancuri care se înfiinţau în Germania după venirea naziştilor la putere, mai ales după 1936, era dominat de sentimente contradictorii. Pe de-o parte aprecia preocuparea noului regim de-a acorda o mare importanţă armatei, pe de altă parte îi repugnau profund metodele regimului de a-i îndepărta pe evrei din armată, care slujiseră ţara cu devotament în primul război mondial. Acum drept răsplată pentru serviciul credincios li s-a anulat până şi plata pensiilor veteranilor de război, numai şi numai pentru culpa de-a fi fost evrei, deşi din acest punct de vedere oamenii nu aveau nicio vină. Cum el se născuse german, altul englez, sau rus aceşti

oamenii se născuseră evrei şi atâta tot. Nu era nici meritul nici culpa lor, oamenii trebuind să fie judecaţi după meritele lor proprii iar nu după obârşie, era de părere rezonabilul Guderian. A hotărât să demisioneze în semn de protest dar la sfaturile unora şi a propriei ambiţii a renunţat, deşi până la urmnă va face-o dar ceva mai târziu. Fiu de militar s-a înrolat în armată în 1907 în Batalionul 10 vânători unde a funcţionat ca şi cadet. Este adevărat că tatăl său gira pe atunci funcţia de comandant de batalion. A urmat primul război mondial în care a servit ca ofiţer de

transmisiuni. Chiar şi după înfrângerea Germaniei nu a părăsit armata, deja redusă prin tratatul de la Versailles la 100 000 de oameni cât avea Reichswehrul pe atunci. Tânărul ofiţer era însă avid de cunoştinţe şi studia tehnica militară modernă a unor istoriografi militari care ulterior îi deveniseră adversari, cum ar fi teoreticianul militar Fuller, istoricul Liddell Hart iar mai târziu cel care va deveni generalul francez, Charles de Gaulle, care se va opune lui Petain şi guvernului de la Vichy. Toţi aceşti teoreticieni de marcă, pe baza rezultatelor şi experienţei primului război mondial, ajunseseră la concluzia nesităţii unei noi arme, care începuse să se evidenţieze spre sfârşitul conflictului, şi anume a grupurilor compacte de blindate care să se constituie în vârful de atac alori- cărei armate aflate în ofensivă. Aşa a ajuns să publice articole şi să scrie cărţi, dintre care una, *Achtung! Panzer!,* a atras atenţia lui Hitler asupra sa. Din cauza regimurilor democratice din Franţa şi Anglia armatele acestor ţări nu au acordat suficientă atenţie noului mod modem de a purta războiul. Cu totul altfel s-au petrecut lucrurile în ţările cu regim totalitar, Germania şi Rusia, unde această gândire a căpătat contur. Este drept că în campania din Franţa el a fost adeptul asocierii grupului de izbire terestru cu acoperire suficientă din aer care creşteau şansele unui succes rapid şi devastator. Cu alte cuvinte pusese bazele *Blitzkriegului* care repurtase un succes incontestabil în primul rând în Europa unde infrastructura rutieră şi spaţiile erau mult mai accesibile. Odată cu începerea campaniei din Rusia, Guderian care a vizitat această ţară în virtutea colaborării militare sovieto-germane din anii 30 a fost confruntat cu o surpriză de proporţii. Armata de blindate a lui Stalin număra peste 20 000 de exemplare, multe dintre ele, în special tancurile grele de tip, KW, T-34 şi T-35, funcţionând la parametri mai buni. Aveau un blindaj superior, rezistent la acţiunea tunurilor antitanc germane, iar tipul de şenilă era adaptat terenului în general greu practicabil din lipsa de infra-structură a Rusiei. Cu alte cuvinte se descurcau mai

bine pe terenurile mlăştinoase şi pe ger. Şi când te gândeşti că germanii le vânduseră ei înşişi patentul motorului Pz III considerat pe atunci unul dintre cele mai reuşite tancuri din lume. Cumpăraseră patentul şi pentru motorul Diesel, dar între timp, şi mai ales după războiul nefericit al acestora cu Finlanda, le îmbunătăţiseră mult calităţile. *Le-am vândut măciuca cu care să ne spargă capul!* Gândea Guderian. Este adevărat că pe vremea aceea strategii militari nu bănuiau intenţiile de mai târziu ale lui Hitler şi Rusia nu era considerată un viitor duşman. în virtutea relaţiilor pe care le avusese el în Rusia înainte de război; nemţii, îngrădiţi de regulile impuse de tratatul de la Versailles, experimentau pe teritoriul rusesc şi

ajunsese să cunoască multe lucruri. în primul rând şi-a dat seama de numărul absolut impresionant de blindate pe care le avea încă la acea oră Stalin, raportându-i totul cu sinceritate lui Hitler. Acesta în grandomania lui nu i-a dat atunci dreptate, deşi mult mai târziu, când deja era totul compromis, i-a spus într-un acces de sinceritate: *Dacă aş fi dat crezare mărturiei dumneavoastră, nu aş fi început niciodată acest război.* Şi pe atunci sovieticii probabil că nu aveau mai mult decât 10 000 de blindate. Ori germanii începuseră cu un număr ceva mai mult decât 3000. în realitate din totalul de 3200 pe care le avea Germania la 22 iunie 1941 doar 1440 dintre ele erau PzKpfw III, iar din acestea două treimi erau dotate cu tunuri de 50 mm, iar restul cu tunuri de 37 mm. Niciunul nu purteau străpunge blindajul blindatelor grele ale sovieticilor. în ziua declanşării ostilităţilor Reichswehrul dispunea pe pământul Rusiei Sovietice doar de 965 de blindate PzKfw III, din categoriile E, F, G, H, integrate în 16 divizii Panzer. Este adevărat că în ultima vreme, chiar în urma presiunilor lui, la uzinele Krupp din Magdeburg cu deosebire la uzina Niebelungen, începeau să fie testate noile tipuri de blindate din categoria Pz IV, modele îmbunătăţite întrucât cele din categoria F 1 şi F 2, cu tunuri de 50 mm, nu erau adecvate în lupta cu omonimele lor din Rusia. Insistase pentru tunuri de calibrul 75 mm şi blindaj suplimentar, dar până la producţia de serie mai era ce aşteptat. Deocamdată era nevoit să se descurce cu ce avea, şi deşi n-o făcuse deloc rău, era sceptic pe viitor. Câştigarea unui război depinde de foarte multe lucruri. în primul rând după părerea lui, de cât de repede inovaţiile tehnice puteau fi realizate în producţie de masă, întrucât timpul reprezintă un factor major în orice război, şi cu atât mai mult într-unul modem, de Blitzkrieg. Din primele săptămâni ale ofensivei, au repurtat totuşi succese, nu atât datorită înzestrării tehnice, care de fapt nici nu exista, cât mai ales capacităţilor superioare de manevră, curajului, ingeniozităţii şi îndrăznelii corpului de comandă şi fireşte toate astea datorită experienţei

dobândite pe fronturile de luptă din Polonia şi Franţa. Mai presus de toate datorită dârzeniei tanchiştilor germani şi încrederii pe care ţi-o conferă un şir neîntrerupt de victorii. Pur şi simplu intrau în luptă cu mentalitatea de învingători. Atâta vreme cât tancurilor germane li se opuneau modelele sovietice T-26 şi BT-7 cu blindaj mai subţire, sau chiar a celor medii T-28 lucrurile erau în ordine. Cu tancurile grele sovietice din modelele KV, sau T-34 era o altă problemă. Chiar cu tancurile grele sovietice din categoria T-35 se mai putea lupta întrucât blindajul lor superior era într-un fel compensat de capacitatea lor manvră mai scăzută. Ce te faci însă dacă ţi se opuneau numai blindate

inamice din cea mai bună clasă şi care-şi dovediseră eficienţa pe front? Asta la nivelul blindate unde era el cunoscător şi responsabil, dar Guderian intuia că lucrurile stăteau asemănător şi la alte categorii de arme. Stalin se înarma de multă vreme şi Rusia nu fusese supusă ca şi Germania restricţiilor impuse de tratatul de la Versailles. Din acest punct de vedere aveau cel puţin 10 ani avans. Hitler se pripise şi plonjase cu capul înainte în necunoscut. Numai în sectorul lor de front sovieticii aveau pregătite în jur de 2500 de blindate. Şi nici în ceea ce priveşte aviaţia care să le sprijine din aer nu stăteau deloc prost. Avioanele lor Iliuşin II erau în primul rând eficiente în lupta contra blindatelor, cărora le puteau dăuna mult din aer. Norocul părţii germane a fost numai faptul că au reuşit să distrugă la sol în primele zile ale războiului aproape 1000 de aparate. Din punct de vedere a capacităţii de înlocuire şi refacere a tehnicii militare distruse ruşii stăteau incomparabil mai bine. Ei puteau produce aceste maşini rapid în proporţie de masă, întreaga populaţie fiind înhămată la efortul de război pe când în Germania deocamdată lucrurile stăteau cu totul altfel. Din considerente politice şi de propagandă, se lăsa aproape totul pe seama armatei, oamenii petrecându-şi timpul liber în vacanţe sau excursii de agrement la mare. Apoi şi tehnica produsă trebuia să parcurgă o distanţă enormă până să ajungă pe front. Succesul campaniei atârna numai de un fir de aţă. Dacă reuşeau să-şi atingă obiectivul, începând cu luarea celor două citadele de bază ale Rusiei, Leningradul şi Moscova, poate mai aveau o şansă, dar orice întârziere le-ar fi fost fatală. Nici nu vroia să se gândească la ce-ar fi însemnat o campanie de iarnă în Rusia pentru care nu erau pregătiţi. Chiar după ocuparea Moscovei regimul sovietic ar mai fi putut dăinui dacă ştabii s-ar fi refugiat undeva în Orientul îndepărtat sau chiar Siberia. Napoleon a reuşit chiar să ia Moscova, dar sfârşitul imperiului napoleonian s-a produs tocmai prin faptul că armata sa a fost învinsă datorită lacunelor în aprovizionare, gerului şi teritoriului imens pe care

strălucitul învingător de la Austerlitz nu mai avea cum s-o parcurgă. Declinul şi sfârşitul au urmat apoi în mod firesc. Oare nu se aflau într-o situaţie întrucâtva similară?

După părerea lui Guderian o armată eminamente ofensivă ca cea germană, va slăbi treptat pe măsură ce se vor extinde liniile de comunicaţii, în timp cea care se află în apărare întinsă ca un arc de oţel, se comprimă, se strânge mereu până în momentul când se va destinde ca un arc, dacă războiul nu se va sfârşi în timpul scurt de câteva luni aşa cum preconizaseră. De acord cu Guderian erau şi alţi strategi ai armatei germane în frunte cu von Brauchitsch şi Franz Halder şeful marelui-stat

major, ca să nu mai spună de Kluge sau von Kleist. După victoria opţinută după planul elaborat de Hitler şi von Manstein, prin care au fost contrazişi şi chiar ridiculizaţi anumiţi capi ai armatei, nimbul acestei victorii rapide, nesperate de majoritatea şefilor Wehrmachtului, i-a conferit lui Hitler autoritatea militară de care avea nevoie, punându-l într-o poziţie de necontestat. Din păcate şefii armatei nu aveau tăria şi autoritatea morală să i se opună caporalului devenit comandant suprem.

***

în cele ce urmează este interesant de văzut cum s-au schimbat pe parcursul luptelor din vara anului 1941, ideile cu privire la mersul întregii campanii. Timp de câteva luni generalii de la comanda trupelor se mai legănau în iluzia că ţelul final al luptelor din vară şi începutul toamnei se vor finaliza cu capturarea Moscovei. Cu asta întrevedeau şi sfârşitul campaniei care nu trebuia cu niciun motiv să se prelungească dincolo de luna octombrie, cel târziu până în prima decadă a lui noiembrie. Pentru asta se pregătiseră şi erau siguri că astfel vor putea pune capăt campaniei din Rusia Sovietică înainte de începerea iernii pentru care nu erau înzestraţi. Din păcate pentru ei capriciosul Führer renunţase la planul iniţial enunţând alte directive şi dând astfel peste cap planurile şi pregătirile generalilor săi. în acest sens istoricul militar Paul Carell, în lucrarea sa *Unternehmen Barbarossa,* a scos în evidenţă controversa generalilor săi comandanţi de blindate, care militau pentru continuarea şi desăvârşirea planului iniţial şi Hitler, care-l contramandase. Mai întâi s-au întrunit la data de 23 august la Borisov, unde a aterizat Heinz Guderian şi comandanţii Armatelor 4, 9 şi 2, feldmareşalul von Kluge, împreună cu generalii-colonei Strauss şi

Freiherr von Weichs. Mai era aşteptat la întâlnire reprezentantul personal al lui Hitler, gene- ralul-colonel Halder, şeful Marelui stat-major. întâlnirea era prevăzută pentru ora 10 şi urma să se decidă la nivel militar continuarea canm- paniei. Cu o oră întârziere a sosit şi Halder prost dispus. Se vedea de la o poştă că era mesagerul unor veşti neplăcute. Nu pierdu deloc timpul şi intră în esenţa problemei:

— Führerul a dispus ca obiectivele iniţiale Leningrad în nord şi Moscova să fie amânate. Prioritatea devine Ucraina şi Crimeea.

Impulsivul Guderian sări drept în picioare:

— Aşa ceva e de necrezut. Nu poate fi adevărat!

— Din păcate domnilor, e cât se poate de adevărat. Am înaintat Führerului planul nostru la care am muncit cinci luni, pentru ofensiva

— spre Moscova, încă la 18 august. Iată acum răspunsul: Directiva Fiihre- rului din 21 august 1941: 1. Important este ca înainte de instalarea iernii, să fie capturată Crimeea, cu regiunea ei industrială şi extractivă de cărbuni din Doneţ, pentru a tăia aprovizionarea cu ţiţei din Caucaz. în nord se va asedia Leningradul, pentru a face joncţiunea cu finlandezii. 2. Capturarea peninsulei Crimeea este de importanţă vitală pentru a securiza rezervele petroliere româneşti. Trebuie forţat Niprul înainte ca sovieticii să concentreze noi forţe în regiune. 3. Distrugerea Armatei a 5-a sovietice va elibera forţe care vor putea lupta cu succes cu armatele mareşalului Timoşenko.

într-un fel ideile lui Hitler nu erau pe de-a-ntregul nefondate. Dat fiind imensul spaţiu rusesc între grupurile de armate germane nord şi sud se dezvolta mereu un spaţiu neacoperit decât de trupele Grupului de mijloc, Mitte, al feldmareşalului von Bock, ale cărui flancuri erau expuse atacului venit din partea Armatei a 5-a sovietice.

Dar tot atât de adevărat era şi faptul de a stopa Blietzkriegul în plin avânt şi a-l dirija spre alte obiective ar fi prelungit campania care ar fi ajuns în iarnă nepregătită pentru acest anotimp. întârzierea risca să devină fatală pentru că inamicul ar fi putut concentra trupe, câştigând timp. O astfel de perspectivă ar fi prelungit războiul cu urmări imposibil de prevăzut. Nu e de mirare că atât von Bock cât şi Halder ca să nu mai vorvbim de Guderian eroul operaţiilor de *Blitzkrieg* de până acum, erau mai mult decât decepţionaţi, erau consternaţi.

— Ce putem face împotriva acestei, ultime directive? îl întrebă Bock p eşeful Statului-Major OKH,

Franz Halder.

— Mă tem că nimic, replică acesta. Fuhrerul nu poate fi abătut de la ideile sale.

— Va trebui să facem tot ceea ce ne stă în putinţă să-l determinm pe Hitler să revină. Vor apărea dificultăţi în aprovizionare, iar astea vor fi amplificate cumplit de factorul iarnă. în plus de la începerea ofensivei trupele mele şi în special divizia XXIV nu a avut o singură zi de odihnă şi recuperare.

Până la urmă după discuţii aprinse s-a decis ca Guderian să-l însoţească pe Hadler la cartierul general al Fuhrerului de la Rastenburg şi să înccerce să-i schimbe hotărârea. Au zburat cu un JU 88, aterizând la Lotzen în Prusia Răsăriteană după care s-au deplasat la comandamentul Fuhrerului. în *Bârlogul Lupului,* unde protejat de stejari înalţi, în adăpostul din beton armat, Hitler se încartiruise împreună su stafful OKH, comandamentul armatei de uscat, pentru a fi mai aproape de teatrul de opraţiuni din răsărit. După ce prezentă un permis special,

trecu de soldaţii din garda dublă, în baraca de beton unde era Führerul. Acesta îşi petrecea cea mai mare parte a timpului, ziua şi noaptea, înconjurat de hărţi, fotografii, tabele, rapoarte diverse şi documente. Un volum mare de muncă la care Führerul se înhîmase de buna viue în interiorul spartan mobilat, auster cu mobilă confecţionată din lemn de stejar. Mărturia dialoguluii purtat de Guderian cu Hitler este consemnată în memoriile sale şi a celor declarate ulterior de către generalul Bayerlein. Aparent Guderian nu trebuia să atingă tema semsibilă, Moscova. Potrivit instrucţiunilor feldmareşalului von Brauchitsch era indicat să se rezume doar la starea grupului de tancuri aflat sub comanda sa. Guderian raportă situaţia reală, fără s-o înfrumuseţeze dar nici s-o zugrăvească în culori prea negre. Arătă problemele pe care le avea frecvent cu motoarele de tancuri, superexpuse din cauza terenului accidentat cu specific tipic rusesc, cu privire la dificultăţile de aprovizionare şi bineînţele la pierderile în oameni şi material de luptă imposibil de recuperat în majoritatea cazurilor. La această întrevedere asista fireşte şi anturajul militar al Führerului. în definitiv era vorba şi de un raport al unui general, în faţa Comandamentului trupelor de uscat, OKH.

— Ce credeţi generale, va mai fi capabil grupul vostru de tancuri pentru o ultimă mare sforţare?

— Dacă trupelor li se va înfăţişa un ţel important,

major, de atins, eu cred că fiecare soldat va fi însufleţit pentru atingerea acestui obiectiv. Deci în concluzie, răspunsul este da.

— Prin acest ultim ţel sau obiectiv, vă referiţi la Moscova?

— *Ja, mein Führer*! Permiteţi-mi să vă explic motivele mele. Hitler nu putea să-i refuze asta unuia dintre cei mai valoroşi generali ai săi. Prin urmare încuviinţă cu bonomie.

—Vă rog Guderian, spuneţi-mi cu francheţe tot ceea ce aveţi pe suflet.

în definitiv asta şi aştepta generalul-colonel. Pentru asta se deplasase până la Rastenburg în Wolfschanze.

— *Mein Führer,* după opinia mea, Moscova nu se poate compara cu Parisul sau Varşovia. Nu este numai creierul şi inima Rusiei. Este şi centrala politică, economică şi de comunicaţiia imperiului roşu, dar reprezintă şi un puternic centru industrial. Este creierul păianjenului care îşi ţese plasa. Căderea Moscovei va avea un impact major, militar, politic şi moral.

Hitler nu făcu niciun comentariu. îl ţintea numai pe generalul său, necontenit cu privirea. Acesta continuă:

— Stalin ştie toate astea. El îşi dă seamacă pierderea Moscovei va însemna înfrângerea sa, de aceea va concentra, întreaga sa putere

militară pentru a o apăra. Aici ne vom confrunta cu substanţa reală a rezistenţei trupelor sovietice. Dacă vrem să repurtăm victoria va trebui s-o facem acum şi rapid prin marşul împotriva Moscovei fără amânare. Dacă luăm Moscova, atunci asta ne va uşura victoria în regiunea Mării Baltice, a Ucrainei, mult mai uşor decât dacă Moscovava rămâne intactă. O întârziere ar putea avea drept consecinţă regruparea forţelor sovietice din Siberia, retrimiterea lor spre capitală, în caz că japonezii nu s-au decis să atace, în Extremul Orient.

întrucât Führerul încă nu se pronunţase nici anturajul său militar n-o făcuse. Jodl, nota totul într-un fel de proces-verbal, Keitel se făcea că studiază hărţile, în timp ce generalul Heusinger îl privea pe Guderiancu interes. Dar Guderian nu terminase. Se deplasă prezentând o hartă pe care era marcat intrândul de la Ielnea.

— *Mein Führer,* până azi am ţinut deschis capul acesta de pod către Moscova. Planurile de marş şi instrucţiunuile sunt pregătite şi tipărite. Peste tot am pus indicatoare cu drumurile şi starea lor până la Moscova, indicând şi kilometrajul. Este profund stimulator pentru soldaţi să ştie în sfârşit câţi kilometri mai sunt de parcurs şi cucerit. Pentru atingerea acestui mare obiectiv, vor face orice sacrificiu. Dacă ordonaţi, acum imediat, încă în această seară voi lua legătura telefonic cu trupele pentru a pomi împotriva trupelor mareşalului Timoşenko de la Ielna. Promit că vom lua Moscova!

Niciodată până atunci şi cu atât mai puţin de atunci încolo, nu-l ascultase Hitler mai cu răbdare şi fără să intervină, pe un general al său. Un general care avea o părere în esenţă diferită de a sa. Hitler contraatacă în felul său:

— Generalii mei cunosc foarte bine principiile lui Clausewitz. Zdrobeşte forţele inamice şi ocupă-le capitala. Din păcate ignoră aspectul economic al războiului. Noi avem nevoie de grânarul Ucrainei. Regiunea industrială a Doneţului trebuie să lucreze pentru noi, nu pentru Stalin. Ruşilor trebuie să li se taie

cordonul ombilical care-l leagă de petrolul din Caucaz şi astfel, armata le va fi paralizată. Crimeea trebuie să treacă în mâinile noastre pentru că de aici bombardierele ruseşti ameninţă permanent resursele petroliere româneşti.

Guderian simţi cum sângele i se urcă în obraji. Războiul economic nu-l considera un aspect de luat în considerare cel puţin nu înaintea celui militar de zdrobire a forţelor inamicului. Era concepţia unui colonizator mai degrabă decât a unui cuceritor. Guderian îi împărtăşi lui Halder insuccesul său ceea ce-l făcu pe acesta să izbucnească.

— De ce nu ţi-ai depus imediat demisia?

— Dumneata de ce n-ai facut-o? replică acid Guderian.

— Pentru că n-ar fi avut niciun sens. Fuhrerul ar fi fost bucuros să poată scăpa astfel de noi, dar din păcate trebuie să rămânem.

Guderian dădu totuşi un telefon în acea noapte, prin care-i informă pe comandanţii rămaşi pe front de insuccesul misiunii sale. în concluzie a fost respectat ultimul ordin al lui Hitler. Marşul spre Moscova a fost anulat iar următorul obiectiv a fost Kievul şi Ucraina. Bilanţul se cunoaşte. După mărturiile germane s-au luat 665. 000 de prizonieri, 3718 tunuri, 884 tancuri. Numai grupul de tancuri al corpului 47 al generalului Kempf, cu cele trei divizii ale salea luat 109 097 prizonieri, mai mult decât fuseseră luaţi în primul război mondial în urma bătăliei de la Tannenberg. Cinci armate sovietice zdrobite. Cea mai catastrofală înfrângere a lui Stalin care ar fi putut să-şi extragă armatele la timp din cleştele încercuirii, dacă n-ar fi dat dovadă de orbire şi deopotrivă de încăpăţânare. Budionnâi ceruse încă din 9 septembrie încuviinţarea de retragere lui Stalin, aşa cum generalul sovietic M. I. Potapov comandantul Armatei a 5-a de tancuri luat prizonier de vânătorii de tancuri ai lui Model, o afirmase. Retragerea a fost contramandată în urma ordinului expres primit de la Stalin, care suna implacabil: rezistaţi sau muriţi! Asta l-a costat un milion de soldaţi, incluzând şi morţii, precum pierderea Ucrainei şi-a capitalei sale. Analele istoriei nu mai cunosc o astfel de catastrofă militară şi nici faptul că în ciuda acesteia, Stalin putea ridica mereu noi şi noi armate. Era ca în basmul cu balaurul căreia dacă-i tăiai un cap altele două îi creşteau în loc.

***

Maiorul Otto Liirke îşi privi pentru ultima dată în acea seară ceasul brăţară pe care-l primise cadou de ziua lui de la logodnica sa, Inge. Batalionul lui tocmai campase în bordeiele ţărăneşti ale localităţii după care el dăduse comanda pentru o cină frugală oamenilor săi

şi cu excepţia sentinelelor orânduite pentru pază le ordonase să se retragă pentru culcare. Era a doua seară de odihnă pe care şi-l permiseseră după săptămâni întregi de lupte neîntrerupte, şi în care oamenii de-abia puteau prinde 2-3 ore de somn pe noapte şi acelea pe sponci, sau în momentele când se făcea alimentarea cu combustibil a maşinilor. în acest caz dormeau de-a dreptul pe foile de cort întinse alături, unii sub tanc, iar alţii care se obişnuiseră deja cu mirosul de motorină, ulei încins sau stătut îşi căutaseră adăpost pentru odihnă chiar în maşinile de luptă. Ce să-i faci, nevoia te învaţă de toate şi nu este învăţător mai bun în

viaţă decât războiul. După ce-l termini, dacă mai apuci fireşte, viaţa întreagă care ţi-a mai rămas o consideri un lux şi o binefacere pe care în general nu eşti sigur dacă o meriţi. Omul este un animal adaptabil şi de la apariţia sa în negurile istoriei s-a adaptat de la viaţa arboricolă, la cea de şes, în grote şi peşteri mai apoi sătească, apoi în comunităţi din ce în ce mai mari până în contemporaneitate, la marile îngrămădiri urbane, cu şosele suspendate şi zgârie-nori din beton şi sticlă. Maiorul nu avea nici o îndoială că acest parcurs era departe de-a se fi terminat. Cu siguranţă pe viitor oamenii vor trăi în capsule spaţiale, gravitând undeva în afara planetei, alimentându-se cu energie direct de la soare, vor coloniza Luna şi probabil planetele din jur, una dintre etapele intermediare necesare asaltului final care ar fi zborul spre stele. Din păcate el cu siguranţă nu va mai apuca acele vremuri. Nimeni nu i-ar putea garanta viaţa nici pentru ziua de mâine, ba chiar pentru noaptea în curs dacă sovieticii s-ar decide la un atac disperat. Cât despre locaţia actuală pe care o impusese necesitatea campaniei ce să mai spună? Iată, erau cazaţi în satul Bra- jenka afiliat comunei Seleţ, din raionul Cemeahiv regiunea Jitomir, aparţinând Ucrainei. Undeva la nord de Kiev. Dar mai contează unde te afli când este să te ajungă sfârşitul? Aici sau pe o planetă a unei stele îndepărtate din Galaxie, trebuia să trăieşti şi să-ţi împlineşti destinul, atât şi cum ţi-a fost dat. Maiorul era un poet şi un visător atunci când şi-o putea permite. Da, în această seară, de-acum noapte senină de septembrie, privind cerul populat cu miriade de luminiţe scânteietoare în ciuda oboselii organice pe care o resimţea de multă vreme, era de părere că şi-o putea permite. Rare erau aceste clipe de răgaz, în care bubuitul tunurilor încetase, sau huruitul motoarelor de tancuri se stinsese şi el, glasul răguşit al oamenilor în acţiune amuţise iar pacea supremă a firii părea să triumfe măcar şi pentru câteva ore de respiro urgiei războiului. Dar oare îşi putea îngădui el asemenea reflecţii mai curând filozofice în vâltoarea acestei încleştări umane care e războiul? Dar chiar

războiului nu-i decât un crâmpei de viaţă accelerat la maximum. Dacă pe timp de pace poţi conta dacă totul merge bine pe 70-80 de ani dintre care ultimii 20-30 sunt de senectute, aici, în război totul se reduce la câţiva ani dacă eşti norocos dacă nu luni sau chiar zile. Mai poţi conta ca o alternativă la bătrâneţe cu toate avataruriler ei şi la „puţină" schilodire sau mutilare, cum ar fi să-ţi pierzi o mână sau un picior, dacă nu chiar ambele. Ce-i drept nu mai ai parte de anii urâţi ai bătrâneţii, dar nici de răgazul de-a contempla viaţa detaşat şi de la distanţă. Totul este concentrat, bucuria, cu durerea şi suferinţa deopotrivă. Zilele de înălţare şi glorie urmate de ruşine şi umilinţă de care speră el însuşi, cel puţin,

totuşi să nu aibă parte. în definitiv dacă nu poţi trăi veşnic şi totul se reduce la o perioadă de timp de ce se cramponează oare omul cu atâta stăruinţă pentru a prelungi cât mai mult acest răgaz de timp oricum atât de limitat raportat la năzuinţele sale? Să fie numai instinctul de conservare inculcat oricărei fiinţe vii încă de la naştere? Comandamentul moral şi ideatic vine mereu în conflict cu instinctul atavic caracteristic şi fiinţei umane. Iată, prin urmare războiul vine să statueze tocmai prioritatea primului asupra dorinţei ancestral-instinctuale de supravieţuire. Cei care duc războiul atacă sau se apără, rezolvă acest conflict voluntar sau silit, prin ordin. Li se insinuează ideea că patriotismul sau dragostea faţă de ţară şi poporul căruia îi aparţin sau chiar faţă de convingeri şi orânduire socială trebuie să primeze asupra acestui instinct nativ al oricărei fiinţe, de supravieţuire. Această idee a priorităţii spirituale asupra instinctelor naturale, fizice cum este şi acela de supravieţuire îi este specific, doar omului. în virtutea acestuia şi-au jertfit viaţa misionarii sau creştinii în arenele romane în ghearele leilor în anii persecuţiilor imperiale. Dar reprezintă prea puţin în comparaţie cu toate războaiele care s-au dus exact în virtutea acestei filozofii. Comandamentul de obedienţă faţă de conducători sau noţiuni, de patrie, popor, religie, convingeri care asigură primatul asupra instinctului natural de prezervare a vieţii caracteristic fiecărei fiinţe vii, indiferent de treapta de dezvoltare a raţiunii. Animalul se apără şi ucide strict pentru a-şi prezerva viaţa, iar nu din raţiuni ideatice care-i transced instinctul primar.

în ceea ce-l priveşte pe el, maiorul Otto Lurke cel de azi, drumul pe care l-a parcurs nu a fost deloc simplu. Născut chiar la Zossen, de fapt în Wiinsdorf o parte a oraşuluisituat la 40 de kilometri la sud de Berlin la 9 noiembrie 1918 ziua capitulării Germaniei, a primit vestea morţii tatălui său la o săptămână după ce tragicul eveniment s-a produs. Nu-şi cunoscuse prea bine tatăl şi nici nu beneficiase de îndrumările lui. Fusese mereu pe drumuri în calitatea sa de comis-

voiajor pentru a asigura subzistenţa familiei, iar grija educaţiei lui o preluase mama, care fusese învăţătoare. Tatăl dispăruse complet din viaţa lui încă de la patru ani, fiind încorporat în armată, iar mama i-a murit şase ani mai târziu copleşită de griji şi marcată de boala de plămâni pe care o avea de muîtă vreme. Iată-l deci de la 10 ani orfan de ambii părinţi preluat de una dintre organizaţiile specializate ale statului pentru statutul lui special. Şi asta pentru că-i lipseau rudele apropiate care să poată şi să dorească să-l adopte. Făcuse şcoala de stat şi urma să înveţe o meserie. De la vârsta de 15 ani a intrat în Hitlerjunge, odată cu ascensiunea noului partid ajuns la putere. în această organizaţie a

tineretului a deprins şi gustul pentru îndeletnicirile militare, favorizat de constituţia sa fizică robustă şi apetenţa sa pentru sport şi exerciţiu fizic. Lucrase ca voluntar la pregătirea bazei pentru Jocurile Olimpice din 1936 şi întrucât se antrenase de zor pe cele două lacuri, marele şi micul lac, făcuse parte chiar din echipa de canotaj a ţării. întrucât nu-i lipsea deloc inteligenţa odată cu şcoala militară au venit şi gradele în ciuda tinereţii sale. în definitiv Zossen devenise în timpul din urmă locaţia sistemului nervos militar al ţării. Aici era doar sediul OKH din 26 august 1939, Comandamentul armatei de uscat, iar un an mai târziu OKW, Comandamentul armatei în întregul ei, forţele de uscat, maritime şi aeriene. Tot aici se construiseră şi buncărele subterane care primiseră numele de cod Maybach I şi Maybach II pentru aco-perire. îşi amintea acum cu nostalgie despre primul grad important primit în şcoala militară ca sublocotenent după primul an de studii, care a urmat firesc celui de cadet pe care-l primise cu 8 luni mai devreme. După ce trecuse la organizaţia militară a partidului ajuns la putere NSDAP, SS, devenise sublocotenent, iar mai pe urmă locotenent. Gradul următor de locotenent-major în campania din Polonia, căpitan avansând rapid după cea din Franţa, regăsindu-se acum la 23 de ani ca maior aî trupelor de blindate. Şi cine ştie ce-i mai

putea rezerva viitorul, în următoarele zile. Un glonte în inimă sau următoarea promovare ca locotenent-colonel. La un viitor mai îndepărtat nu avea rost să se gândească. Viaţa era prea mult comprimată acum în vâltoarea luptelor ca să-l mai poată vizualiza. Nu se putea spune că viza neapărat gradele, dar o oarecare mândrie tot îl încerca. în războiul mondial trecut tatăl său nu avansase în patru ani decât până la gradul de plutonier dar o generaţie care urma alteia era cât de cât reuşită dacă copiii îşi întreceau părinţii. Da, din acest strict punct de vedere poate că reuşise, dar oare asta însemna totul? Era el mai bun decât tatăl lui sau avusese pur şi simplu un noroc mai mare? Adevărul era că beneficiase şi de circumstanţe favorabile. Noul regim instituit după venirea lui Hitler la putere favoriza cu precădere cadrele tinere care nu purtau vinele şi metehnele trecutului şi erau educate în mentalitatea noului regim. Din acest punct de vedere SS era considerat pretutindeni aripa armată cea mai fidelă partidului NSDAP şi lui Hitler însuşi. în definitiv era şi de aşteptat. Nici măcar Fuhrerul în ciuda vitejiei, abnegaţiei şi rănilor pe care le primise în război nu putuse avansa decât până la rangul de caporal, deşi primise de două Crucea de Fier. Asta era organizarea prusacă pe care Hitler o dispreţuia în sine, dar imperativul războiului nu-i permitea să se

dispenseze de ea.

Cu gândurile astea în minte, maiorul Lurke, care mai privi pentru ultima dată în acea seară bolta înstelată de pe cerul Ucrainei, decise că e timpul să se culce. Astfel de gânduri, în ajunul unor bătălii nu-i fac cinste unui om de acţiune. Poate că i s-ar potrivi unui poet, scriitor sau politician chiar, care trimite oamenii la moarte fără a simţi vreodată mirosul prafului de puşcă dar unui militar, sau unui luptător cum se cerea de la el, niciodată. Reflecţii despre frumuseţea naturii, şi a vieţii în general care îi e oferită omului pentru a se bucura de ea şi nu pentru a fi jertfită unor idealuri îndoielnice, nu fac decât să-ţi slăbească psihicul, spiritul de luptă iar prin urmare şi trupul fiind prin excelenţă contraindicate unui om de acţiune. Omul de acţiune, recte un militar în război nu este decât o piesă într-un angrenaj bine uns, subînscris unui ţel anume. De obicei pe termen scurt, limitat dar foarte exact. Orice fisură a unui astfel de om, poateinduce dereglări în lanţ asupra oamenilor pe care-i conduce care pot dăuna scopului său limitat şi prin extensie cauzei, în definitiv, asta se cerea de la el prin jurământul pe care l-a depus, îndeplinirea fără crâcnire a ordinelor primite de la superiorii săi, prin mobilizarea la maximum a resurselor sale fizice şi psihice. O armată va fi cu atât mai eficientă cu cât toate piesele angrenajului său vor da randamentul maxim, funcţionând fiecare la postul său ca o rotiţă fie ea cât de insignifiantă dar bine unsă asemenea unui ceas elveţian de mare precizie, cum e Doxa. Ce s-ar întâmpla dacă ar pomi la luptă o armată de poeţi sau de filozofi care îţi răstălmăcesc fiecare lucru, îndoindu-se de orice idee pornită din creierul uman? Pentru aceştia gradele sau ordinele n-ar mai însemna nimic întrucât le-ar supune mereu filtrului îndoielii izvorâtă din minţile lor iscoditoare. Mult mai puţin periculoase şi chiar mai plăcute erau acele gânduri ale sale intime, care evocau clipele scurte dar pline de intensitate pe care le trăise cu Inge. Era prima dată când cunoscuse dragostea cu adevărat, iar zilele puţine pe care le petrecuse alături de ea au fost încontinuu marcate de spectrul despărţirii. Atunci când se îmbarcase în trenul care

avea să-l ducă înspre est, deşi nimeni nu bănuia atunci despre o campanie în Rusia, era vorba doar despre o deplasare a unităţii sale în Polonia ocupată frăţeşte cu ruşii, fata avusese o presimţire. Ochii ei se umpluseră de lacrimi şi-l privise cu atâta deznădejde, cu totul altfel decât cu ocazia despărţirilor ocazionale, anterioare.

— Otto, presimt că nu te voi vedea pentru multă vreme, începând de acum, dacă va fi să te mai văd vreodată.

— Prostii fată, acum că te-ai procopsit cu mine o să ajungi să te saturi de ofiţerul tău. Se spune că despărţirea face bine de multe ori unei

relaţii. Ajungi atât de mult să-ţi revezi partenerul, încât fiecare clipă a revederii este o continuă sărbătoare. Altfel te paşte rutina. Şi cum bine ştii, continuase el zâmbind, rutina este moartea pasiunii. Cu vorbe dintr-astea încercase el s-o consoleze dar îşi dăduse şi de pe-atunci seama că nu prea reuşise.

Şi iată că presimţirea, instinctul ei feminin, nu dăduse greş nici de data asta. După declanşarea ostilităţilor din Est revederea şi proiectele lor de căsătorie se amânaseră *sine die.* Asta dacă se vor împlini vreodată. Prea multe necunoscute le stăteau în faţă. Cu mâinile încrucişate sub cap Otto, întins pe patul spartan de campanie încercă să adoarmă. Nici măcar gândurile cu privire la Inge şi ultima lor întâlnire în ajunul despărţiriinu era de natură să-i liniştească spiritul dar chiar şi aşa, oboseala fizică acumulată era atât de mare încât maiorul reuşi până la urmă să aţipească. Din păcate pentru puţină vreme. Nu trecuse o oră de când adormise când o bătaie energică în uşa bordeiului rechiţionat îl trezi şi-l făcu să se ridice în capul oaselor.

— Intră, pronunţă el fără entuziasm. Era unul dintre soldaţii de gardă.

— Iertaţi-mă domnule maior. Ordin de la colonelul Rahmer, şi soldatul care parcă voia să se scape cât mai repede de însărcinarea neplăcută îi înmână mesajul. Da, ordinul era clar. Batalionul lui trebuia să fie gata de marş, pentru ca integrat în regimentul colonelului Diedrich Rahmer, să fie gata de plecare la ora 23. Trebuia să asigure flancul de vest ar armatei lui von Kleist, în ofensiva acestuia asupra ruşilor, care încercau să spargă încercuirea.

Cu o tentativă de oftat suprimat la timp din cauza prezenţei soldatului, maiorul sări din pat direct cu cizmele pe care până la urmă nici nu mai apucase să şi le scoată.

SFÂRŞIT

în curs de apariţie

2 iulie 2020
Alexandre Dumas

Dama cu camelii

*

16 iulie 2020
William Makepeace Thackeray

Bâlciul deşertăciunilor voi 1

m

*

Alexandre Dumas

Nero si Acteea

m

CÂRTI

Alartes Mark (Slater, Wilhelm)
Abandonul calului negru

Alecsandri Vasile
Suvenire din Italia, Istoria unui galben

Alexandre Dumas
Mana de mort 2 voi, Calaul din Paris 4 voi, Cavalerul de Mauleon 3 voi, Cele doua Diane 3 voi, Colierul reginei 3 voi, Contesa de Charny 3 voi, Doamna de Monsoreau 3 voi, Fiica regentului 2 voi, Iisus, Isabela de Bavaria 2 voi, Isaac 2 voi, Gemenele 2 voi, La picioarele eşafodului, Contesa fantoma, Cavalerul de Mauleon 3 voi, Horoscopul, Pajul ducelui de Savoia 3 voi, Războiul femeilor 2 voi, Regina Margot 3 voi, Sfinxul roşu 3 voi, Signora San-Felice 2 voi, Otrava si pumnalul, Conjuraţii, Cavalerul reginei 2 voi, Laleaua neagra, Cavalerul d'Harmental 2 voi, Aventurile lui Lyderic,
Cei trei muşchetari, Alain

Alexe Adrian
Sfârşitul lumii libere

Allan Kardec
Cartea mediumilor

Ann Radcliffe
Misterele din Udolpho 2 voi

Anonim
Manava Dharma Sastra sau Cartea Legii lui Mânu

Cristiana Antonescu
Ultralife- Apiterapia

C. Antonov
Ultralife – Ghidul ceaiurilor terapeutice, Ghidul gospodinei

Horia Arama
Dincolo de paradis, Colecţionarul de insule

Jane Austen
Dragoste si prietenie, Dragoste si raţiune, Manastirea Northanger, Mândrie si prejudecata, Mansfield Park, Persuasiune

Roger Avermaete
Fidel sau infidel?

Martin Ratler Ballantyne
Golful Hudson

Honore de Balzac
Eugenie Grandet, Catherina de Medicis, Istoria celor 13, Istoria măririi si decăderii lui Cesar Birotteau, Tainele căsniciei

Florence L. Barclay
Mataniile

Sabine Baring-Gould
Cartea Vârcolacilor

Lyman Frank Baum
Mos Crăciun răpit, Viata si aventurile lui Mos Crăciun

Benedict, Elsie Lincoln & Benedict, Ralph Paine
Cum sa evaluezi oamenii dintr-o privire

prof. Bernard J.
Arta de a ghici in cârti

Bierce, Ambrose
Dicţionarul Diavolului

Adriana Bogatu
Portretul tau cu ochii mei, Clepsidre fara nisip, Confesiuni ipotecate

Dimitrie Bolintineanu
Manoil

Henry Bordeaux
Andromeda si monstrul

Brooks, Elbridge Streeter
Cristofor Columb -povestea adevarata

Burnett Frances Hodgson
Capul familie Coombe, Gradina Secreta

C. Antonov
Ultralife – E-urile periculoase

Chiriac, Adrian V.
Ultralife- Terapia cu ape minerale

Collins Wilkie
Femeia in alb

Conrad, Joseph
Lord Jim, Oglinda marii

Corelli, Maria
Thelma, Barabas

Crane Stephen
Din dragoste, Asaltul

Cue, Emil
Autosugestia

Dan Apostol
Atlantida-imperiul pierdut

Daudet Alphonse
Nababul

David Neel Alexandra
Jurnal de călătorie

Dentzel G. Jones
Al Capone 10 voi

Petre Dogaru
Ultimii dictatori, primele doamne si serviciile secrete

Feodor Mihailovich Dostoevski
Crima si pedeapsa

Arthur Conan Doyle
Arhiva lui Sherlock Holmes, Aventurile lui SH, Câinele din Baskervilles, Crimele din Baltimore- Sherlock Holmes, Dincolo de oras, întoarcerea lui Sherlock Holmes, Memoriile lui Sherlock Holmes, Semnul celor 4, Testamentul lui Sherlock Holmes, Un studiu stacojiu, Valea Terorii

Dragan, Constantin
Masaj tailandez-curs practic

Dumitrescu Cătălin
Vlad fiul lui Vlad

Dumas Alexandre
Războiul femeilor 2 voi, Cavalerul D'Har mental 2 voi, Sfinxul Roşu 3 voi, Laleaua neagră, Cavalerul reginei 2 voi, Regina Margot 3 voi, Colierul reginei 3 voi, Călăul din Paris 4 voi, Cele două Diane 3 voi, Contesa de Charny 4 voi, Mâna de mort 2 voi, Doamna de Monsoreau 3 voi, Isabela de Bavaria 2 voi, Fiica regentului 2 voi, Horoscopul, Pajul ducelui de Savoia 3 voi, Gemenele 2 voi,
Contesa fantomă, Cavalerul de Mauleon 3 voi, Signora San-Felice 2 voi, Iisus, Otrava şi pumnalul, Isaac 2 voi, La picioarele eşafodului, Doctorul misterios, Fiica marchizului, Alain

Dumont Theron Q.
Secretul succesului

Dunwich Gerina
Potiuni Magice

Edward Bulwer-Lytton
Pompei-Apocalipsa

Emily Bronte
La răscruce de vânturi

Colin Falconer
Venin, Xanadu, Anastasia, Aztec, Banzai, Cleopatra, Demonii, Frumoasa mea spioana, Harem, Opium, Perle

Fauchet Fr
Secretul viselor

Fernando Diana
Alchimia de la A-Z

Filimon, Nicolae
Ciocoii vechi si noi

Flammarion, Camille
Lumen

Flaubert Gustave
Salammbo

Francis Scott Fitzgerald
Marele Gatsby

Frank Norris
Caracatiţa

George Magnus
China – imperiul sec 21?

George Meredith
Lordul Ormond si iubita sa Aminta

Gerard R. Clark
Anunnaki din Nibiru

Ghica Ion
Scrisori către V. Alecsandri

Goedsberbg R.J.
Sexul si casatoria

Graham Hancock
Amprentele zeilor

Gurzei Izabela Luiza
Aisha

Gustavus Hindman Miller
10000 vise interpretate

Hans Brenner
Sub steagul lui Rommel 3 vol

Hardy Thomas
Doi ochi albaştri, Jude neştiutu

Hawthorne Nathaniel
Scaunul bunicului, Secretul docotorului Grimshawe

Henry Barbusse
Foc si moarte

Hodgson Hope William
Carnacki, vanatorul de fantome, Piraţii fantoma

Hume Fergus
Mumia verde, Pasajul secret **Ionescu Florin Andrei**
Ofiţer deplin conspirat

J.W.Stesso
Riposta

Jacques Valee
Contact

James Fenimore Cooper
Pionierii

James Henry
Europenii

Jane McKenzie
Cum sa intalnesti barbatul potrivit, Cosmetica naturala

Jennifer K. Rhea
Talismanul tau

Jerome K. Jerome
Trei într-o barca

Jules de Grandpre
Cartouche -regele hoţilor 2 voi

Karl May
Castelul Rodriganda, Piramida zeului soare, Benito Juarez, Plisc-de-uliu, Moartea împăratului, Comoara din Lacul de Argint, Slujitorii morţii, Napoleon-ultima iubire, Răzbunătorii, Căpitanul gărzii, Nelegiuitul, Glasul sângelui, Leul răzbunării, La Turnul Babei, Sub aripa morţii, Prăbuşirea, În tara mahdiului, Lacrimi si sânge, Ultima vanatoare de sclavi, Vulturii desertului, Dervişul, Valea morţii, Vanatorul de samuri, Old Cursing-Dry, Secretul lui Old Surehand, Secretul ţigăncii, Insula giuvaerelor, Urmaşii lui Winnetou, Capcana, Omul cu 12 degete, Razbunarea (Satan si iscariotul), Prin desert si harem, Prin Kurdistanul salbatic, De la Bagdad la Istanbul, Prin văgăunile Balcanilor, În tara schipetarilor, Schut-capetenia bandiţilor, Winnetou 3 voi, Cacealmaua (Prinţul petrolului), Mustangul negru (Corcitura), Testamentul incaşului, Pirat si corsar,

Kingsley, Charles
Alexandria si şcolile ei

Leonardo da Vinci
Jurnal

Leprince Albert
Telepatie-curs practic

Leroux Gaston
Fantoma de la Opera, Misterul camerei galbene, Secretul nopţii
London, Jack Aventura

Lytton, Strachey
Regina Victoria

Malot Hector
Romain Kalbris

Michael Jecks
Ultimul templier, Vrăjitoarea

Michael P. Carroll
Cultul Fecioarei Maria

Moliere
Triumful dragostei, Avarul, Don Juan-Moilere, Tartuffe

Muhammad ihn Muhammad al-Nafzawi
Arta sexului la arabi

Marius Munteanu
Haiku printre altele...

Adina Mutar
Codul bunelor maniere in dragoste

C. K. Nicolau
Curs practic de hipnoza

Frank Norris
Caracatiţa

Papus
Reincarnarea

Paul Feval
Fiul diavolului 3 voi, Lupul alb, Cocosatul-Tineretea, Cocosatul-Lagardere, Cavalcadele lui Lagardere, Mariquita, Triumful dragostei, Sergentul Belle Epee, Ducele de Nevers, Gemenii lui Nevers-Parcul cu cerbi, Gemenii kui Nevers-Doamna du Barry, Fiul lui D' Artagnan, Batranetea lui Athos, DArtagnan contra Cyrano-Cavalerul Mystere

Pavai Mihaela
Femeia cu masca

Payot Jules
Educarea voinţei

Payson Call Annie
Cum sa trăieşti liniştit

Petronius
Satyricon

Ponson Du Terrail
Parisul Misterios 2 voi, Rocambole 29 voi, Frumoasa argintareasa,
A doua tinerete, Amanta regelui, Nancy, Jurământul, Dragostea valetului de pica, Sfanţul Bartolomeu, Regina baricadelor, Regicidul, Eroul, Regina Ţiganilor, Regele Ţiganilor

Prudhomme Sully
Poeme

Rabindranath,Tagore
Calea desavarsirii

Ramón Plaha & p. Palos Pons
Cum sa folosiţi energia piramidei

Raymond Bernard
O lume ascunsă

Robert Sheckley
Immortality Inc

Sabatini Rafael
Odiseea căpitanului Blood

Sabina Monica Popescu
Poveştile unei motocicliste

Samantha Carter-Dan Coste
Dragoste intre doua lumi

Schnabel, Jim
Spionii PSI

Schnitzler Arthur
Joc de cârti în zori

Schure Edouard
Marii Iniţiaţi, Evoluţia divina

Serge Brusollo
Carnavalul de fier, Febra

Shelley Mary
Frankenstein

Sienkiewicz, Henryk
Pan Wolodowski

Simulescu Daniela Elena
Eu din ei

Sir Gaby
Conspiraţia Satanei

Sitckin Zecharia
A 12 a planeta, Codul cosmic, întoarcerea la geneza,
La inceputul timpului, Războiul zeilor cu oamenii, Regatele
pierdute, Sfârşitul lumii 2012-Armaghedon, Trepte spre cer

Stevenson Robert Louis
Dr Jekyll & Mr. Hyde, Comoara din insula, Rapirea,
Un alt fel de 1001 nopţi

Stocker Bram
Salasul viermelui alb

Eugene Sue
Salamandra, Cavalerii de Malta, Marchizul, Stanca Diavolului,
lamuri negre (Kernok piratul si El Gitano), Secretul lui Martin 2
voi, Misterele Parisului 2 voi

Teodor Vasile
Curs practic de Kuatsu

Thakeray William Makepeace
Bâlciul deşertăciunilor

Thompson Sara C.
Alimentaţia si sanatatea

Thoreau, Henry D.
Walden

Timothy Ware
Istoria bisericii ortodoxe

Traian Tandin
1001 Jafuri celebre, Jurnalul unui politist

Mark Twain
Tom Sawyer în strainatate, Aventurile lui Huckleberry Finn

Vasile Dumitru Fulger
Secţia amazoanelor, Spioni in sutana

Jules Verne
Secretul lui Wilhelm Storitz, Ţinutul blănurilor, Aventurile căpitanului Hatteras, Cesar Cascabel, Cinci saptamani in balon, Claudius Bombarnac, Copiii căpitanului Grant, De la Pamant la Luna, Hector Servadac, Invazia marii, Keraban încapatanatul, Ocolul pământului in 80 de zile, Raza verde, Satul aerian, Şcoala Robinsonilor

W.E. Johns
Aventuri in marile sudului

Edgar Wallace
Dublura, Gangsterul, Valea fantomelor, Vrăjitorul, Camera 13, Casa secreta, Cercul roşu, Jack Judecătorul

Warner Rex
Iulius Caesar

Washington Irving
Alhambra

Wilde Oscar
Portretul domnului W.H., Casa cu rodii

William Hope Hodgson
Taramul nopţii

Yap May
Atrage Bogatia, Dragostea, Succesul

Yonge Charlotte M
Abbeychurch, Isteata familiei

Yram
Doctorul sufletului

Yves Gandon
Căpitanul Lafortune 2 voi

Zevaco Michel
Giselle, Aventurierul, Sageata, Annais, Corignan si Rascasse, Sfârşitul, Regina blestemata, Elixirul dragoste, Myrtille, Turnul Nesle, Saint Pol, Temerarul, Regina isabeau, Cavalerul Passavant, Borgia,
Regele cerşetorilor – 2 voi, Prinţesa Rayon Dor, Doamna in alb, Doamna in negru, Puntea suspinelor, Amanţii Veneţiei, Nostradamus regele intunericului, Frumoasa Fiorinda, Don Juan, Regele indragostit, Regina vagabonzilor, Primerose, Rivalul regelui, Marchiza de Pompadur

Emile Zola
La Paradisul Femeilor